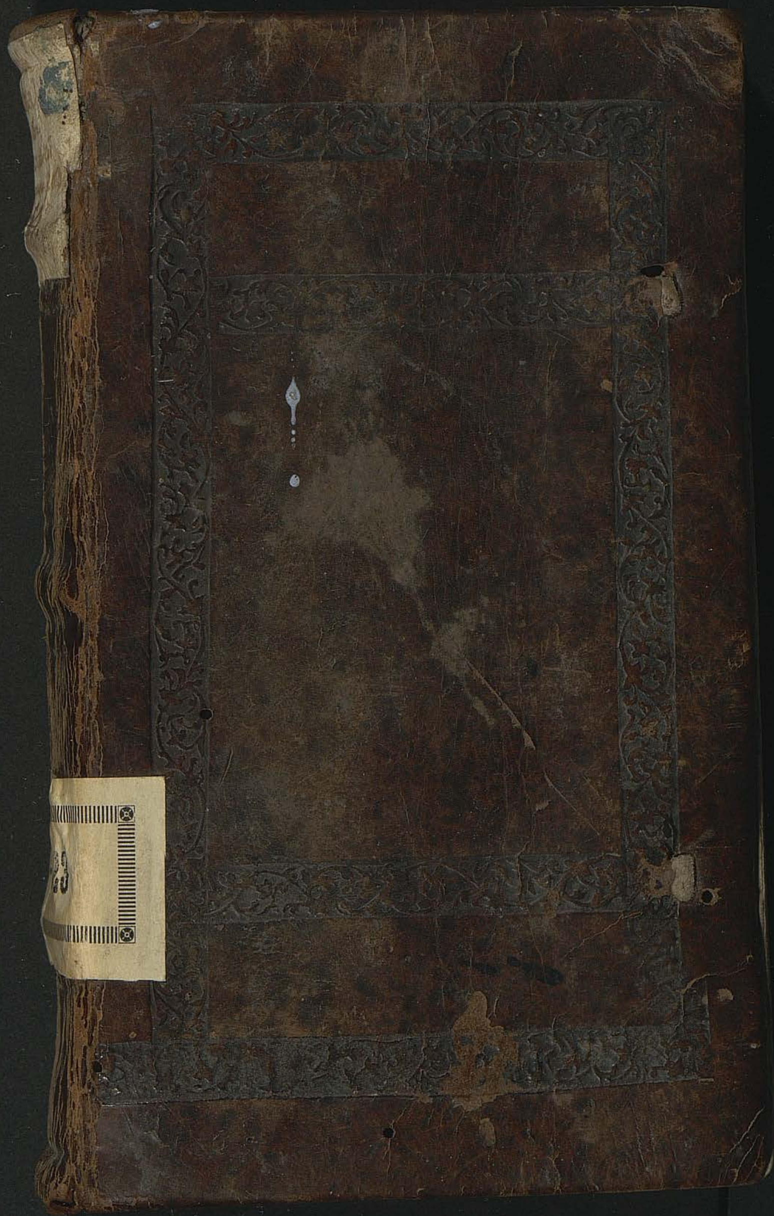
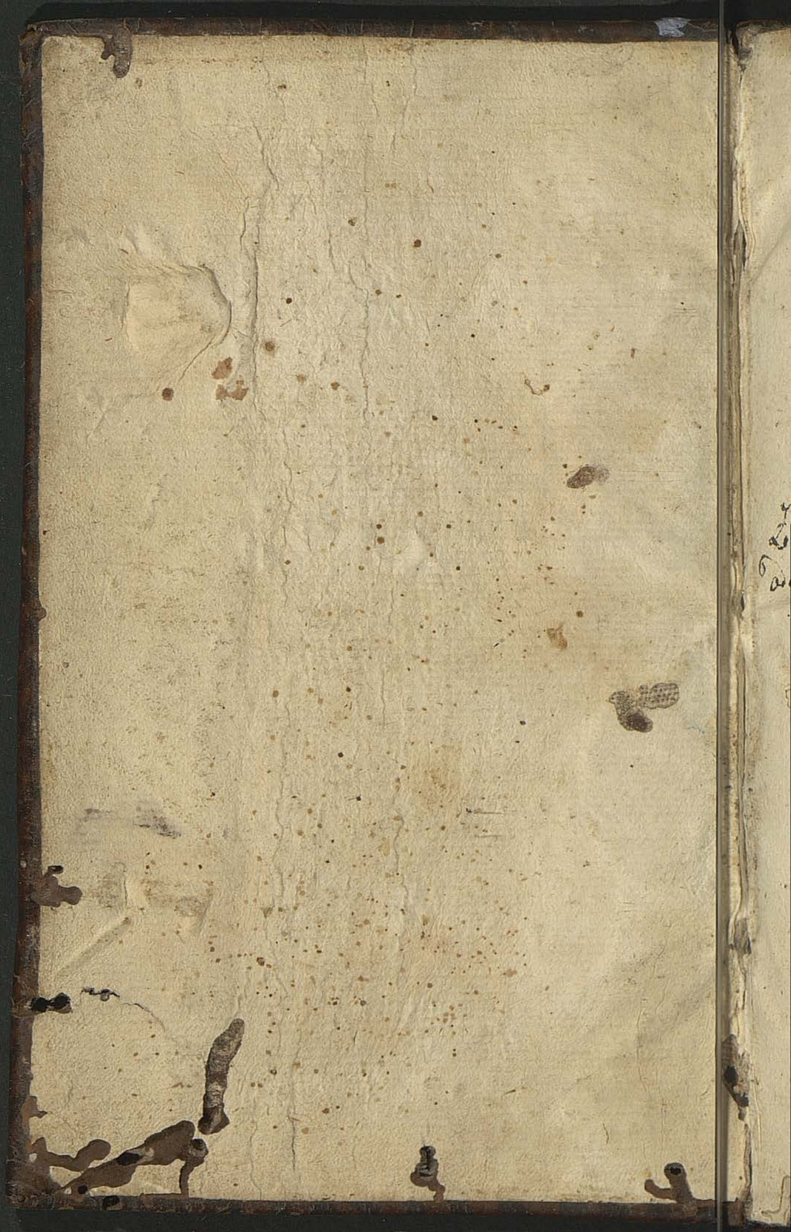

[illegible] Staraz ma [illegible]
grzesz ortezniki
[illegible] [illegible] [illegible]
badź mi wszystki
[illegible] [illegible] [illegible]
k umieram [illegible]

Zawstydziu wszyscy posłuszenstwo tey odcluby,

THEOLOGIA ASCETICA:

Ad Mentem S. BONAVENTURÆ
SERAPHICI & Extatici DOCTORIS.

Continens varia exercitia & modos acquirendi perfectionem Religiosam.

CONCINNATA.

PER
P. F. CHRYSOSTOMVM DOBROSIELSCIVM, Ordinis Minorum Reformatorum, in Provincia S. MARIÆ Angelorum Minoris Poloniæ olim Magistrum Novitiorum & Provinciæ Patrem.

Post priorem editionem ab eodem aliquatenùs in compendium.

REDACTA & REIMPRESSA.

Opus posthumum & partus maturus Vltimæ Senectutis.

Paucis jam post Authorem propter Tyrones quo ad ordinem transpositis, vel ad claritatem commodioremq; vsum superadditis.

Sumptu liberali cujusdam Perillustris & Admodum Reverendi D. BENEFACTORIS: *cui retribuat DEVS in tempore & æternitate.*

I. V S.

CRACOVIÆ Typis SCHEDELIANIS.

Ad Usu Fr. D. Joannis Bapta
Donatus à D. Reformatis

FACULTAS

Rńdißimi Patris Cōmißarij Generalis.

FRater CHERUBINUS à Nardo Strictioris Observantiæ Minorum S. P. N. FRANCISCI S. Theologiæ Lector Emeritus & in Universa Cismontana Familia tam Observantium quam Reformatorum Commissarius Generalis & Servus.

DIlecto Nobis plurimum in Christo Reverendo Patri ANTONIO WĘGRZYNOWIO Nostræ Reformatæ Provinciæ Minoris Poloniæ Theologo, & Ministro Provinciali Actuali, Salutem & Seraphicam Benedictionem.

ILlo desiderio honesto inhærentes, harum vigore, Tibi concedimus, quatenùs opus jam approbatum & impressum, cujus titulus est ASCETICA THEOLOGIA &c. Typis denuò dari cures, & valeas: servatis alias servandis. Vale.

D. Romæ ex Ara Cæl. D. 11. Martij. A. 1708.

Fr. CHERUBINUS à Nardo Comm: Gen:
mpp.

De Mandato Suæ Reverēdißimæ Paternitatis Fr. SERAPHINUS *de Parabita Lector Emeritus, & Secretarius Generalis.*
mpp.

APPRO:

APPROBATIO.

THEOLOGIAM ASCETICAM, Menti D. BONAVENTURÆ DOCTORIS SERAPHICI conformem, Sacris acquirendæ perfectionis Religiosæ modis intertextam, & elevato labore Admodum Reverendi P. CHRYSOSTOMI DOBROSIELSCII Ordinis Minorum Reformatorum in Provincia Polona Patris, concinnatam legi, quæ cum doctrinam in se eam contineat, quâ universi ad recolligenda cum salutari animæ fructu DEI Beneficia excitantur, & in virtutibus asceticis, amore vitæ contemplativæ, ac ferventi servitio DEI radicantur, dignam adinveni & approbavi, ut propter spiritualem omnium utilitatem typis mandetur. Datum in Collegio Majori Academiæ Cracoviensis. Die 1ma Augusti. Anno Domini 1703.

M. PETRUS PRACZLEWIC
S. Theologiæ Doc: & Prof: Ecclesiæ Collegiatæ S. FLORIANI ad Crac: Dec: in Diœcesi Crac: Librorum Censor. mpp.

CENSVRA THEOLOGORVM.

EGo infra ſcriptus legi diligenter librum hunc cui titulus THEOLOGIA ASCETICA, Authore Reverendo Patre Fr: CHRYSOSTOMO DOBROSIELSCIO Provinciæ Noſtræ Reformatæ Minoris Poloniæ Ordinis S.P.N. FRANCISCI, Patre, & meo olim (ac aliorum per complures annos) Novitiorum Magiſtro: qui cum antea in vivida adhuc ætate ejuſdem tituli & materiæ librum, diffuſius ab Ordinarijs Diœceſis Cracovienſis ac Noſtræ ejuſdem (ut ſupra) Provinciæ Cenſoribus Theologis approbatum, ac plurimorum tum Noſtrorum, tum aliorum Religioſorum, alias quorumvis perfectioni Chriſtianæ imo & Religioſæ Studentium profectu comprobatum Typis edidiſſet: tandem in laudabili ſenecta & declivi vitæ mortalis, telam dierum ſuorum videns concentrari, in centro mortalitatis ſuæ, concentravit & ipſe ac redegit opus primigenum in opuſculum, hoc non aliqua inutilia aut non profutura reſcindens, ſed aliquali forſan eorum ad quos (extra Ordinem & Inſtitutum noſtrum liber ille perveniret) faſtidio occurrendo. Cui

Opu-

Opuſculo (præterquam quod lac quo ipſe nutritus ſum, nefas ſit reprobare) inſuper fidelitate Theologica & Cenſoria, quâ libens & obſequens Concilio Tridentino obligor, ſubſcribo; & dignum qui Typis & luci publicæ tradatur, utpotè practicum & directivum mentis & affectûs, naturaliumquè paſſionum regulativum, & omnivagarum (ſciunt viri ſpirituales quid loquar) velleitatum, ad certam orbitam viæ & vitæ veræ redactivum, cenſeo. *Dabam in Conventu Noſtro Cracovienſi ad Sanctum CASIMIRUM Die 18. Iulij. Anni 1703.*

Fr: FLORIANUS SUSZYCCIUS
Ordinis Minorum Reformatorũ
Prov: Minoris Poloniæ Diffinitor, & S. Th: in Conv. Crac. Lector Actualis.
mpp.

A. A. P. P. Camaldulensium Montis Argentini ad Cracoviam

Li-

Librum THEOLOGIÆ ASCETICÆ, *post primam editionem compendiosiori methodo concinnatum, ab ipsomet Authore* Rńdo Patre CHRYSOSTOMO DOBRÖSIELSCIO *Ord: Min: Reformatorũ Provinciæ Minoris Poloniæ Patre, & eximij Spiritûs Novitiorum (olim) Magistro, Superiorum Authoritate præcipiente, attentè legi, & perlustravi. Hic cum nihil dissonum S. Catholicæ Fidei, aut bonis moribus contineat; imo potius totum quidquid instituendo novo homini qui secundum DEUM creatus est, quidquid instruendo vel instaurando Spirituali prælio necessarium & conveniens est, clarè & præclarè doceat: ideo ut luce publica donetur, illuminaturus plurimos, dignum censeo. Dabam Cracoviæ ad* S. CASIMIRUM *die 26. Iulij Anni 1703.*

Fr: AUGUSTINUS STANIEWSCIUS
Ord: Min: Reform: in Conv: Cracoviensi S. Theologiæ Lector mpp.

PRO-

PROLOQVIVM.

THeologia quæ ex vi nominis est notitia DEI; multiplex habetur, vt potè Scholastica, Moralis, Scripturalis, ac Mystica seu Ascetica: quarum tres priores, tum ad defensionem fidei Orthodoxæ, tum ad directionem conscientiarum, tum ad profundius cognoscendos varios sensus S. Scripturæ, non diffiteor esse Ecclesiæ CHRISTI summè perutiles. Cæterùm Theologiam Mysticam seu Asceticam, his tribus esse fructuosiorem dicere ausim, per quã homo ad notitiam DEI Divinorumq; propius (quia curiosis intermissis speculationib') accedit; intimius (quia totis viribus animæ intellectus & voluntatis) sacris illis abditis se insinuat, cognitis veritatibus firmius (quia ipsis anagogiis & sollicita virtutum praxi) inhæret. Porrò & si pro synonimis plerumq; habeantur Ascetica & Mystica Theologia, tamen non incongruè Author in sua priori editione eas inter se differre notavit. *imo.* Quia *Ascetica* habet cognitionem divinorum effectivam, ordinario modo acquisitam, mediâ nimirum cognitione discursivâ ac intellectivâ: imò etiam habet extraordinariè menti humanæ venien-

tem; qualem puta esse non solum secundum quid, verum etiam absolutè seu simpliciter infusam; sed nonnisi per accidens, quæ scilicet in modo operandi non excedit ordinariam: & hujusmodi cognitio affectiva, alias vocari solet sobrie experimentativa, seu experimentalis. *Mystica*. vero habet notitiam affectivam extraordinariam; vt potè per se simpliciter infusam; quam alias vocant ecstaticè experimentalem, nullius puta oratione seu sermone explicabilem. *2do* differunt inter se, quia Asceticæ Theologiæ natura est, contemplari divina ordinarie tantùm, & activè seu operativè se habere in DEVM, dùm inter illum & animam rationalem sobriam vult efficere vnionem. Mystica verò extraordinariè DEVM contemplatur, necnon passivè & cooperativè solum habet se in DEVM, dùm inter illum & humanum spiritum ecstaticam vnionem celebrare intendit. *3tio*. Quia per Asceticam Theologiam (quæ est propria ac specialis disciplina cujuscunq; Instituti Religiosorum; nam tractat de omnibus ijs, quæ peculiariter sunt tam de necessitate, quam de perfectione illorum statûs & vocationis) rectè itur ad Mysticam. Vnde *ascetia* Theolo-

ologia *largè* nimirùm sumpta nihil aliud est, quam claustralis disciplina, Regularis Observantia, studium virtutum, notitia mortificationis internæ, & vsus bonarum operationum, DEIquè ac divinorum sobriè sapida scientia. *Strictè* verò accepta, solam significat sobriam sapientiam, seu sobriè sapidam divinorum scientiam, secundum quam desinit in Mysticam Theologiam, ut potè largè sumptam, ita ut etiam primus gradus ejus esse dicatur. *Mystica* autem Theologia, vel alias arcana Theosophia strictè nimirum, ac propriè sumpta, idem est quod secretissima ac Sacratissima (juxta nominis sui significationem) DEI Sapientia, seu sapida & ecstatica divinorum notitia, scholasticis scriptoribus & Asceticis Theologis minimè perspectas, ipsis paucissimis duntaxat, solisq; selectissimis spiritualibus viris divinitùs revelata, cæteris quamvis studium perfectionis diligentibus, ab ejus participatione exclusis. Cum ergò per imperfecta ad perfectiora, per viam & media ad terminum, finemq; tendendum sit, pro feliciori ac faciliori progressu in via religiosæ perfectionis hic Ascetica Theologia nonnihil complananda assumitur. DEI autem erit, Spiri-

ctûsq; ejus, qui facienti quod in se est, non denegat gratiam, spiratq; ubi vult, hæc ordinaria exercitiorum decurrenti studia, illius extraordinariæ notitiæ aperire ianuas, & in intimiora Theologiæ, quæ strictè Mystica dicitur, introducere

Synopsis Operis.

DIviditur in Tractatus *1mus* est, de modo mentaliter orandi, in generali & particulari. *2dus.* in quo testamentum animæ, seu Pacta anagogica. *3tius.* de Præsentia DEI conservanda. *4tus* Iconismus virtutum, *5tus.* Recollectionis quotidianæ & Octiduanæ. *6tus.* De tentationibus cum remedijs earum.

TRACTATVS I.

De modo Orationē mētalem instituēdi.

INTRODVCTIO.

INtroductionis partes sunt quatuor. *1ma.* Definitionem. *2da* Materiam *3tia.* Modum meditandi. *4ta.* Ordinem demonstrat.

Quo ad 1mum. Oratio mentalis (praxim fidei Mysteriorum ascetice meditandi complectens) definitur. Quod sit instrumentum præstantissimum, necessarium, vtilissimum, ac DEO acceptissimum, acquirendæ Christianæ perfectionis, ipsiusq; DEI ac divinorum experimentativæ notitiæ: in qua consistit

sistit

sistit ratio Asceticæ & Mysticæ Theologiæ.

Quo ad 2dum. Materia orationis duplex. *Communis seu Remota.* quæ omni Theologiæ competit, & remotè disponit voluntatem ad amãdum DEVM. Et hæc est S. Scriptura, imò omnis creatura. Asceta enim potest elicere bonum, etiamsi ex malo, sicut apis ex luto ceram. Ex peccatore elicit misericordiam DEI, ex dæmone justitiam, ex inferno aversionem à malo. *Specialis seu Proxima.* quæ efficaciter nos inflãmat ad amandum, timẽdum DEVM, & imitandum. Talis est Passio CHRISTI, & quatuor novissima. Quia hæc plus & propinquius quam cætera nos tangunt & concernunt.

Quo ad 3tium. Oratio mentalis duobus modis instituitur. *1mo.* Sigillatim ac membratim, pũcta Mysterii considerando; sed in hoc intellectus magis operatur consideratione, quam voluntas affectu. *2do.* Simul totum Mysterium intellectu apprehendendo, & voluntate excitando, affectus actusq; eliciendo.

Quo ad 4tum. Ordo & modus optimus dividendo in dies septimanæ materiam meditandam. Die Dominico mane, assumatur ad meditandum Mysterium CHRISTI Passionum & actionum in horto. Vesperi verò, Mysterium beneficiorum DEI.

Feria 2da manè. Mysterium proditionis & comprehensionis CHRISTI, & passionum in domo Caiphæ usque ad lucem, Vesperi, de Peccatis.

Feria 3tia. mane. Mysterium calumniosæ accusationis CHRISTI coram Pilato, & irrisionis ab Herode. Vesperi, de Miseriis.

Feria 4ta mane. Mysterium flagellationis CHRISTI, Vesperi, de Novissimo mortis humanæ.

Feria 5ta mane, Mysterium Coronationis CHRISTI

sTI spinea coronâ. Vesperi, de Novissimo Iudicij.

Feria 6ta mane. Mysterium Crucis bajulationis. Vesperi, de Novissimo Inferni.

Sabbato mane. Mysterium Crucifixionis CHRISTI, inter duos latrones. Vesperi, Mysterium gloriæ cælestis. Quolibet die Communionis, Mysterium Sacrosanctæ Eucharistiæ.

PRAXIS.

Mentaliter Orandi.

ORatio Mentalis tres habet partes. Præparationē, Meditationem & Conclusionē. Præparatio tribus constat particulis. *1mam* constituit apprehensio præsentiæ Omnipotentis DEI, illiusq; submissâ mente adoratio & confessio. Quod per tales potest fieri actus. Te vnum in Trinitate Personarum, & Trinum in Vnitate substantiæ pronus adoro. Te Dominum meum, & DEUM meum fideliter confiteor. *2dam* particulam constituit, Imploratio cælestis auxilij ad repellendas tentationes mentem distrahentes, ac studium orationis perturbantes; gratiæ æquè divinæ intellectum illuminantis & voluntatem commoventis ad devotè orandum, ac incitantis ad fugienda mundana & insequenda cælestia. Cujus rei tales esse possunt actus. Adjuva me & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis. Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me Justificationes tuas. Mentem meam imple supernâ gratia ad contemnendum mundum, meq; ipsum abnegandum, & ad cælestia magis ac magis cognoscenda & appetenda. *3tiam.* particulam constituit applicatio mentis & imaginationis

nis ad Mysterium seu Objectum de quo instituenda est Meditatio.

Meditatio tribus item particulis constat, quarum primam constituunt Considerationes intellectûs: alteram verò atq; tertiam Affectus & Actus Voluntatis.

Considerationes quidem cujuslibet Mysterij seu materiæ ad meditandum venientis sex assignantur. Vti sunt: Quis, Quæ, A quo, Pro quo, Quomodo, Quam ob causam. Affectus autem & Actus multiplicantur magis vel minus, pro opportunitate ac devotione orantis.

Idem quippe sunt Considerationes juxta sui nominis Ethymologicam significationem, quod considentis rationis studiosæ recogitationes veritatum alicujus Mysterij ad meditandum assumpti, jam scilicet ante hac per quæcunq; studia intellectiva inventarum.

Affectus vero idem sunt, quod motus voluntatis necdum efficacis, ut pote passivè se habentis, excitati ab objecto spirituali cum gratia DEI prævenientе, ad aliquid fugiendum, quod est DEO exosum; & insequendum, quod est DEO gratum.

Actus denique idem sunt, quod motus voluntatis efficacis, ut pote activè se habentis, gratiâ auxilij comitantis cælitus adjuti, atq; in DEUM, ut summè honorabilem, amabilem, imitabilem, laudabilem directè elevati. Ac inde dicuntur actus Anagogici, id est affectus sursum acti, vel sursum ducti. Anagogia enim juxta D. Bon: dicit sursum actionem, seu sursum ductionem. Vbi autem hujusmodi actus evaserint ferventes, at sapore virtutum Asceticarum satis fuerint conditi, jam ab Asce-

tis alternatim dicuntur actus affectuosi, id est fervidi ac inflammati, & affectus actuosi, id est activitate sua mentis humanæ ascetice purgatæ menti Divinæ Vnitivi.

Nota inde, quod meditatio ingrediens Orationem, non est intellectiva sed affectiva. Meditatio namq; intellectiva dicit inquisitionem veritatum alicujus Mysterij, prius propter ipsum scire ab Ascetis extra Orationem exercendam per studia *videlicet* piarum lectionum, per instructiones Magistri Spiritualis, per conferentias cum spiritualibus personis, per operationes seu discursus proprij intellectus; ac demum per documenta S. Scripturæ & SS. Patrum. De hac Meditatione est illud *Ps. 118.* super omnes docentes me, intellexi, quia mandata tua quæsivi.

Meditatio autem affectiva, dicit inquisitionem piarum affectionum per studiosas recogitationes alicujus Mysterij veritatum, earumq; ad meditantis conscientiam reflexionem; à qua stimulata voluntas, primo concipit affectum, qui citò excrescit in ipsum actum Divini *scilicet* amoris, peccatorum detestationis, aliosque similes. De hac Meditatione illud est *Ps: 18.* Meditatio cordis (id est affectus) mei, in conspectu meo semper. Et *Ps: 38.* Concaluit (pia affectione) cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis (actuum anagogicorum.)

Nota item, quod affectiva Meditatio (juxta D. Bon:) est quasi medij animi actio, *id est* omnium virium animæ rationalis exercitatio. Nam ad formandas considerationes & concipiendos affectus, & producendos actus tota anima nostra debet esse

inten-

intenta secundum omnes suas vires. Vti sunt Ratio, Synteresis, Conscientia & Voluntas. Ubi enim v. g. de Inferno, vel Gloria cælesti meditatio instituitur Ratio proponit: Quis condemnabitur? vel Quis salvabitur? *Synteresis* vel alias Intelligentia simplex per Meditationes intellectivas instructa respondet Damnabitur, habens hæc signa N. N. reprobationis. Vel salvabitur, habens signa hujusmodi N. N. prædestinationis Ratio tali responsione accepta atq; recogitata convincitur ejus veritate: quam protinus reflectit ad conscientiam suam, cum qua examen constituit de homine suo, habeatnè hujusmodi recensita signa nec ne? *Conscientia* vti suorum malorum & bonorum conscia, quod verum est fatetur, eoquè ipso stimulat voluntatem, quatenus altera signa fugiat, altera insequatur. *Voluntas* inde pio commota affectu mox actu ipso sursum elevata, detestatur coram DEO causas reprobationis, &, orat sibi dari cælitùs causas prædestinationis.

Notæ deniquè Quod Oratio Mentalis dum est in acquirendo (qualem puta esse Incipientium) habet Meditationem affectivam, opus spiritûs pugnantis: dùm verò est in esse acquisito (qualem puta esse proficiëtium & perfectorū) habet contēplationē ordinariā, opus spiritûs quiescentis. Meditatio quidē considerans ac recogitans veritates Mysteriorū fidei aspicit illas per aliud, vel alias assentitur ipsis propter aliud; quod puta esse propositiones ex natura sua magis notas, similitudines, probationes, testimonia S. Scripturæ, atq; documenta SS. PP. quibus ratio convincitur, & voluntas in obsequium CHRISTI captivatur, ac sensim ipsius amore inflammatur.

matur. Contemplatio verò easdem veritates recogitans simpliciter (id est absquè hujusmodi alio) eas intuetur; & voluntas amore cælesti satis inflammata, protinus celeri volatu actuum suorum transfertur in DEUM.

Conclusio tribus etiam constat particulis. *1ma.* continet septem actus petitionum Dominicæ Orationis, mente sursum ducendos: quarum ordo (juxta D Bon.) inverti potest, quatenus gradatim procedatur à novissima scilicet ac infima, usque ad supremam atq; nobilissimam petitionem, excepto exordio, quod mentem attentam DEO facit, quodq; hujusmodi est: Pater noster qui es in cælis, *idest Pater* ad extra, qui es vnus ac Trinus DEUS, cujus filij sumus, non per naturalem generationem, sed per spiritualem regenerationem ac adoptionem. *Noster,* qui sumus in domo Ecclesiæ tuæ vnanimiter tuo beneplacito conformes. *Qui es in cælis* per gloriam, & in animabus justis per gratiam; quæ ad instar corporum cælestium secundum suas conscientias sunt claræ, secundum proposita bona stabiles ac firmæ, secundum habitus ornatæ stellis virtutum, secundum charitatem semper mobiles ac in bonis seu virtuosis operibus proficientes.

Actus 1ma petitionis Libera nos à malo. id est. Salva nos. Tum ab omni potestate diabolica, in qua detinentur hîc omnes impiè agentes, & illic omnes æterna supplicia perferentes. Tum ab omni peccato recidivationis & lapsûs; quod de dono tuæ gratiæ detestamur. *2da. Et nè nos inducas in tentationem* id est, non permittas nos eatenùs tentari, tum per Satanam transfigurantem se in Angelum lucis, tum per dæmonium meridianum,

tum

ut prorſus decepti ſpecie ſpiritualis boni, aut melioris ementita, aberremus infeliciter à via tuæ veritatis ac juſtitiæ Non permittas item contra nos prævalere noſtrasmet paſſiones atq; concupiſcentias, nè illis debellati, deficiamus in ſtudio vitæ ſpiritualis, tandemq; pereamus, *3tia Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* id eſt. Ita ignoſce nobis delicta noſtra, quibus te quandocunq; offendimus, tum ratione culpæ mortalis & venialis, tum ratione pœnæ æternæ, ac temporalis hujus futuriq; ſæculi, ſicut & nos tuà adjuti gratià ignoſcimus noſtras offenſas ac injurias adverſariis inimiciſq; noſtris, nullam ex eis coram te, & coram hominibus ſatisfactionem requirentes, tam in præſenti, quam in futuro ſæculo. *4ta. Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.* id eſt, Concede ut cunctis diebus noſtris, cum debita præparatione recipiamus panem noſtrum ſuperſubſtantialem, cælitus nobis donatū, Corporis CHRISTI Domini ac Salvatoris noſtri. Concede item, vt anima noſtra percipiat ſemper Panem ſpiritualem cæleſtis illuminationis & inflammationis, gratiæq; ſanctificantis abundantioris, ex apprehenſione verbi tui Divini, auditi nimirum, lecti, & inſpirati. Concede tandem nobis panem corporalem in debita ſufficientia, hac die præſentis vitæ (per quam intelligimus omne illud inſtans, quo noſtra mortalitas conſervatur vti eſt victus amictus, & domicilium) ad ſerviendum tibi commodè abſq; mundana ſollicitudine. *5ta. Fiat Voluntas tua ſicut in Cœlo & in terra.* id eſt: Fac tua gratia efficaci, vt ſicut cælites completè voluntati tuæ Divinæ conformes in æternum exiſtant, ita & nos

nos terrigenæ eidem plenè conformemur, tam secundùm legem præcepti, quàm secundùm legem consilij in fugiendis videlicet malis, prosequendis bonis, & sufferendis adversis. *6ta. Adveniat regnum tuum.* id est: Præsta ut regnum tuum Ecclesiæ militantis omnib⁹ infidelium regnis quam primùm dominetur suo spirituali regimine. Præsta item, ut in regno tuo nostræ Congregationis Minoriticæ, non regnet alqua Regulæ Seraphicæ prævaricatio; sed vera formalis ac spiritualis observantia; sed Ascetica proprii amoris atq; propriæ voluntatis, proprijq; judicij abnegatio, sed perfecta D.N. I.C. imitatio. Præsta tandem, vt Regnum tuum Ecclesiæ triumphantis quàm citissimè compleatur: in quo gloriosè & absolutè tu solus regnaturus es absq; ullo adversario: in nobis quidem famulis tuis per gratiam, & gloriam, in inimicis verò ac legis tuæ transgressoribus, per justam punitionem sempiternam. *7ma. Sanctificetur nomen tuum.* id est. Clarificetur quanto citiùs apud nos mortales in toto orbe terrarum sanctitas Nominis tui Divini (quæ est vna in substantia, & Trina in Personis) per tuæ Fidei, spei, & Charitatis practicam cognitionem; ut ab omnibus nobis vbiquè locorum vnanimiter perpetuo adoretur, glorificetur, magnificetur, & superexaltetur. Clarificetur item apud temetipsum in nobis famulis tuis Sanctitas Nominis tui per donum claræ visionis, securæ tentationis, & jucundæ fruitionis; ut tandem æternè beati, invicem nobis gratulantes exultemus & dulce canamus,

Ecce quod ante credidimus;
Quòd diutinè speravimus,
Quod continuè diliximus,
Iam nunc ipsum clarè videmus;
Iam securè modo tenemus
Iam gloriâ fruimur ejus.

2da. Conclusionis particula. Obsecrationem DEI humillimam ac ferventissimam continet, pro obtinenda cælesti confirmatione omnium actuum voluntatis nostræ in præsenti oratione elicitorum. Cujus quidem obsecrationis fit hujusmodi Actus ex Ps. 67. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis, id est: Obsecro Domine DEUS, quatenus confirmare digneris hos omnes actus nostros, per gratiam tuam subsequentem, quos operatus es in nobis servis tuis per gratiam prævenientem, atq; nobiscum per gratiam concomitantem. Confirma obsecro, obsecro, obsecro per tua omnia sacra. Amen, Amen, fiat, fiat.

3tia. particula Conclusionis habet perpetuam præsentis Orationis continuationem; nam oportet semper orare (ut habetur Luc: 18) & non deficere, ac item monemur 1. Thes. 5. sine intermissione orate. Illi autem secundum SS. PP. semper & sine intermissione orant, qui semper benè agunt, id est, qui continuo præceptis DEI obediunt, operibus pietatis seu misericordiæ diligenter insistunt, vota cæteraq; obligatoria suæ professionis studiosè implent, in mortificatione passionum ac vitiorum suorum, & in exercitio virtutum jugiter proficiūt, occurrentibus quibuscunquè tentationibus strenuè resistunt, jaculatorijs Cælo oratiunculis sæpissime vim faciunt, ac tandem horis destinatis eandem orationem quotidie restaurant,

Nota

Nota. Quatuor esse impedimenta Orationis mentalis. *1mum est.* Culpa mordens, tam scilicet realis, non deleta per pœnitentiam, quam ficta, per scrupulosam conscientiam. *2dum* Cura pungens. Id est: nimia solicitudo animi de acquirendis quæ inaniter amantur; ac de cavendis; quæ vanè timētur. *3tium.* Sensus egens, puta, dormitione, calefactione, refrigeratione, potu, cibo, sanatione. *4tum.* Phantasmata irruentia, id est: Species seu imagines eorum sese repræsentantes animo, quæ vidimus, audivimus, egimus, sustinuimus. Vel quæ speramus, desideramus &c.

Nota item. Quatuor esse quæ promovent studiū Orationis mentalis *1mum est.* Iuge desiderium proficiendi in vita spirituali, in gratia DEI, in imitatione CHRISTI *2dum.* Frequens renovatio præsentiæ Divinæ per mentis crebro in Cælum elevatas directiones. *3tium.* Omnium nostrorum studiorum, negotiorum, intentionum ad majorem gloriam DEI, ordinatio. *4tum.* Lectio piorum ac spiritualium librorum, conferentiarum, spiritualium vsus, exercitatio mentis in meditationibus Divinorum intellectivis.

Nota tandem esse alium modum mentaliter orāndi, qui juxta communem vsum Ascetarum sex partibus constat: quarum est *1ma.* Præparatio nimirum faciens mentem divinis, ipsique attentam. *2da.* Lectio devota meditationis materiam præbens. *3tia.* Est ipsa Meditatio, cujus est recogitare piam lectionem, illiusq; sensum reflectere ad mores, affectiones, ac studia meditantis; & scrutari diligenter, vtrum nam hæc recensita, conformentur sensui lectionis recogitatæ; ac tandem corripere quæ sunt

cor-

correptione digna, detestari quæ sunt detestanda, insequi quæ sunt insequenda credere quæ sunt credenda, sperare quæ sunt speranda. amare quæ sunt amanda, eligere quæ sunt eligenda. *4ta* pars est, Gratiarum actio. *5ta*: Oblatio. *6ta*. Petitio.

MODVS
Mysteria Passionis CHRISTI *asceticè meditandi.*

*QUoniam dictum est supra, tertiam particulam „
præparationis adOrationem mentalem, esse „
applicationem mentis. & imaginationis ad Myste „
rium seu Objectum de quo instituenda est Medi „
tatio. Passionis autem CHRISTI Mysteria sunt per „
dies distributa, de quo supra, ideo pro juvanda „
aliquo modo imaginatione, & clariori apprehen- „
sione Mysteriorum, ejus placuit (propter imperfe- „
ctiores & incipientes) nonnulla subsidia & admi- „
nicula ex circumstantijs Historiæ apponere, prius- „
quam descēdamus cum Authore ad Considerationes „
Die Dominico, CHRISTUS in horto. Apprehen- „
de illa verba: cæpit pavere & mæstus esse; dein- „
de procidentem CHRISTUM in terram resignatissi- „
mè orantem, extremè agonizantem, & violentissi- „
me ob tremorem cordis, ossium & juncturarum „
(ut notat S. Justinianus) apertis totius corpo- „
ris, sudore ordinario deficiente sanguinem su- „
dantem copiosè; tanquam fontem decurrentem „
super terram; cujus guttas *S. Birgitta in revel nu-* „
meravit 118225. & sic sine omni adjutorio huma- „
no, exanimem penè in pulvere mixto sanguine sese „
volutantem, donec Angelus confortans eum, com „
paruisset.

* *Per totum est additio*

" *Feria 2da.* Captivatio. Apprehende quam inve-
" recundè rubentibus adhuc sudore sanguineo genis
" CHRISTI, fœtida Iudæ labia proditorium infigunt
" osculum; ad quod recipiendum benignissimus A-
" gnus Iudæ, qui pusillioris staturæ erat, se inclinat,
" amicabiliter salutat. Apprehende adhuc, quomo-
" do cum nocturno tumultu commota tota Civitate
" à ferocissimis & bina allisione sui ad terram exa-
" cerbatis militibus, tantoq; numero, id est 730.
" nam tota legio erat, (ut revelatum S. Birgittæ)
" immaniter projectus ad terram, pedibus tunditur,
" conculcatur, præter funes, ferreis oneratur catenis,
" collum manusq; ejus ligantur, trahitur potius quam
" ducitur ad Principes Sacerdotum, per vicos, plate-
" as, fætulentumq; fluvium Cedron, qui penè latrina
" Civitatis erat, viginti tribus vicibus (ut refert S.
" Birgitta) per viam allisus terræ, ab eaq; toties fu-
" nibus & capillis elevatus, in aulis Principum con-
" fusus, alapizatus, consputus, & quæquè indignissima
" tota nocte à vilissimis hominum passus.
" *Feria 3tia.* Accusatio. Recogita adinventiones
" calumniarum contra CHRISTUM, testium falsorum,
" quos nec tres etiam pro pretio conquirere poterant
" contra innocentiam ejus. Cogita quomodo clarâ
" die, longo viarum tractu, ut latro nocturnus pro-
" clamatus ad curiam spectante populo cum iisdem
" ut supra illusionibus deducitur, præsentatur, accusa-
" tur coram Ethnico Iudice, missus Herodi, ut scur-
" ra & fatuus ab ipso cum suo exercitu spernitur,
" exsibilatur; remissus iterum, à Præside examinatus,
" stupende in sua causa silet.
" *Feria 4ta.* Flagellatio. Imaginare CHRISTUM tot
" jam ictibus conquassatum columnæ vno & medio
cubi-

cubito à terra elevatæ, ut circum circa corpus to- „
tum plagis pateret, in foro turpiter denudatum, „
alligatum, flagellari acerbiſſimè. *1mò*. quia ſecũ- „
dùm plures, per vnam & mediam circiter horam, „
2dò quia ab alternatim ſuccedentibus ſibi condu- „
ctis pretio militibus; quidem ſecundùm revel. S. „
Magdal. de Paz. num. 60. erant. *3tiò*. quia plagis „
numeroſiſſimis num. 6666. (ut refert S. Birgitta] „
Tandem conſidera reſciſſo tunc cadentē in terram, „
& inter profluvia ſanguinis, calçataſq; ſacræ carnis „
ſuæ particulas reptando quærentem ſuam tunicam „
malitia Judæorum ablatam.

Feria 5tâ. Coronatio. Statue tibi CHRISTUM, „
caput ſuum venerandum jam lividum, cruentum, „
contuſum, novo ſæculis inaudito ſubijcientem tor- „
mento, ſcilicet ſpineæ aculeatæ, firmiſſimis vepribus „
marinis coronæ, quæ manibus etiam carnificum „
intangibilis, partim vectibus, partim armatis mani- „
cis, ſacro ejus capiti hinc & inde, ſic vel aliter a- „
ptabatur, imprimebatur novis ſemper cum vulne „
ribus. S. Birgitta notavit guttas tum ſanguinis „
3345. Vectium ictus ad coronam 40. Vulnera „
1000. aculeos craniũ terebrantes ad cerebrum 5. „
qui autem hæſerunt in cerebro 3. hinc laceratis „
venarum omnium fontibus in cerebro ingentem „
copiam ſanguinis, ore, naſo, auribus effluxiſſe ob- „
ſervat S. Bonavent.

Feria 6tâ. Decretum & bajulatio Crucis. Siſte „
te mente in illo ampliſſimo foro, inter millia tot „
CHRISTUM blaſphemantium, illorum etiam, quorũ „
mutas reſeraverat lingvas. Audi improbas voces „
Principum, Sacerdotum, Seductorem proclamantiũ. „
Cerne iam illuſum velut Regem à militibus, jam „

"à Pilato cum nequissimo Barabba comparatum,
"totiq; populo expositum; tandem voce populi &
"decreto injusti Præsidis decretum accepisse ignomi-
"niosissimæ mortis. Vides gravissimæ illi Cruci (nã
"ut notant plerumq;) * erat longitudinis pedum.
"15. latitudinis 8. ligni ponderosioris; nam quercei
"ut sentit S. Gregor. Niss. libenter jam desulcatum
"flagellis dorsum supponere, tremulis genibus gra-
"dientem; pondere pressum quinquies cadẽtem (ut
"S. Birgit.) vbiq; sanguinea relinquentem vestigia
"& obviæ iam iam vltimò dolorissimæ suæ Matri
"Sm̃æ ad quam compatientem! per longa civita-
"tis & suburbiorum itinera altum conscendentem
"montem.
Sabbato Crucifixio. Iam te hic junge beatæ illi So-
"dalitati cruci adstantium: nudandus erat in facie tã-
"ti populi iterum IESUS, inconsutilis tunica stricta à
"capite erat, vnde deponenda vel evellenda ex cere-
"bro & craniis iterum spineâ coronâ; nudatur ergo
"cum novis ob accretam sanguine vestem vulneri-
"bus: corona iterum eidem restituitur loco, & quan-
"tò magis aberrat manus tortoris à prioribus acule-
"orum locis, tantò magis sauciatur caput mei Sal-
"vatoris. En jam crucifigitur; Considera *locum*, in
"monte latronum, & in medio latronum *tempus*
"ipsam meridiem, & Antipaschales ferias, ade-
"oq; confluxum populorum vndiquè. *Modum.*
"*S. Bonav: in medit: scribit*: Præacutâ sude prius
"CHRISTI pedes & manus perforatas, ut facilior
"clavo configenti pateret transitus, *Lausber. apud*
"*Sylvestr.* dicit: cuidam revelatum ictus mallei 36.
"in crucifixione fuisse, cum grandi motu omnium
arteri-

* *P. Amand. in deser. Quad. & Sylv. in Evang.*

arteriarum corporis. Acclavatus cruci CHRISUS ,, tunditur pedibus, & conspurcatur 73. sputis ho- ,, stium [ut revel. B Birgit.] trahitur cum cruce per ,, saxa subsiliente. elevatur & casu an nequitiâ tor- ,, torum jam elevatus cum cruce in terram labitur, ,, concutitur [ut revel. B. Veron.] terra tremit, mor ,, tui resurgunt, luminaria cæli obscurantur, Mater ,, SSma dolet, vltimas IESUS supplicationes cū cla- ,, more valido & testamenta facit; post exspirium ,, latentem adhuc cordis guttam, ex aperto lanceâ ,, latere ingrato profundit mundo. Iam ergo de- ,, scendimus cum Authore ad Considerationes.

CONSIDERATIO I.

RAtio proponit. Quis est qui patitur? *Synteresis,* vel alias intelligentia simplex respondet. Patitur IESUS, filius Ioseph à Nazareth [*Ioan. 1. v. 41. & 45.*] in lege à DEO promissus Messias, id est Christus, Vnctus, Sanctus Sanctorum, juxta Prophetiam Danielis. c. 9. Vt consumetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio & Prophetia, & vngatur Sanctus Sanctorum. Et paulò inferiùs. Post hebdomades 62. occidetur Christus, & non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Dicitur autem Christus tripliciter Sanctus Sanctorum. *1mò.* Quia ipse est Sanctus substantialiter ac naturaliter; cæteri verò accidentaliter: nam ut est Filius Dei Vnigenitus, ab æterno à Patre suo sanctificatus est per generationem sui; de qua sanctificatione est Ioan. 10. Quem Pater sanctificavit [communicando illi suam substantialem, naturalem, ac Divinalem Sanctitatem

& misit in mundum. Vt autem est Filius hominis, sanctificatus est per communicationem sibi Personæ Divinæ. Vbi humanitas ejus in instanti suæ conceptionis de Spiritu S. vnita est Divinitati in vna Persona Verbi. juxta illud *Ioan.* 1. Verbum [quod erat DEUS] Caro factum est. Vel alias, incarnatum est, seu carnem animatam assumpsit; ac ita Christus, est DEUS humanatus, & Homo Deificatus. Eapropter ipse Christus dicit se & Filium Dei, & Filium hominis, ut patet *Ioan.* 3. Sic DEUS dilexit mundum, ut Filium suum Vnigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Et *Matth.* 16. Quem dicunt homines esse Filium hominis. Est enim verus DEUS, quem facit sola Veritas Divinæ naturæ, & est Verus homo, quem facit sola Veritas humanæ naturæ: Inde S. Paulus dicit *Vbi* : *s.* Christum duas habere formas *id est* naturas, formam DEI, & formam servi. Quod etiam S. Mater Ecclesia confitetur in Symbolo S. Athanasij dicens: Est ergo fides recta, ut credamus & confiteamur, quia Dominus noster IESUS Christus DEI Filius, DEUS & Homo est. *Et paulò post*: sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita DEUS & homo vnus est Christus, qui passus est pro salute nostra.

2dò. Christus Dominus noster dicitur Sanctus Sanctorum, quia ut homo, Sanctus est primitivè, cæteri verò participativè. Ita enim à Spiritu S. in instanti suæ conceptionis sanctificatus est, personaliter super se requiescente, per infusionem sibi septiformis summæ gratiæ, [juxta Isai. 11. Et requiescet super eum Spiritus Domini &c.] vt nullus

vnquam

vnquam inveniatur in terra atq; in cælo Sanctus ac DEO gratus, qui non participet de ipsius sanctitate, gratia ac meritis, per vsum Sacramentorum, suiq; imitationem; juxta *Joan.* 1. De plenitudine ejus [sanctitatis *videlicet* gratiæ ac meritorum] nos omnes accepimus: quia lex per Moysen data est, gratia & Veritas per IESUM Christum facta est. Et *Luc.* 2. Plenus Sapientiâ, & gratia DEI [summè summa] erat in illo.

3tiò Christus Salvator noster dicitur Sanctus Sanctorum; quia in eodem instanti suæ conceptionis à Spiritu S. sanctificatus est principaliter. Vt potè in Principē Prophetarū, sacerdotū & Regū; cæteri verò ætate progredienti sanctificantur dependenter in Prophetas, *nimirùm* Sacerdotes & Reges, velut in ejus Vicarios. Quidam enim istorum præcesserunt Christum nonnisi in figura actionum & passionum suarum repræsentativa: quidam verò subsequuntur in ministerio, ut potè prædicationis, Sacramentorū administrationis, jurisdictionis. & Imitationis De hac sui sanctificatione affirmat ipse Dominus IESUS in Synagoga sedens [Luc. 4.] prophetasse suū Prophetam his verbis *Isai.* 61. Spiritus Domini super me; propter quod vnxit me, evangelizare pauperibus, Et Actor. 10 De eadem sanctificatione sic dicitur: IESUM à Nazareth, quomodo vnxit [id est sanctificavit] DEUS Spiritu S. Idem enim est vnctus, quod sanctificatus; nam qui consecrantur seu sanctificantur, illi vnguntur; dumq; vnguntur, eò ipso sanctificantur

In Principem quidem *Prophetarum* vnctus ac sanctificatus est Dominus IESUS. *Tum* ut denuntiaret principalia seu summè summa, ac summè occul-

ta Mysteria SS. Trinitatis & suæ Incarnationis. *Tum* ut interpretaretur verbo & exemplo summa & arcana DEI præcepta & consilia. *Tum* ut prænunciaret futuros eventus omninò infallibiles. Vnde est Luc. 7. Propheta magnus surrexit in nobis, & quia DEUS visitavit plebem suam, juxta promissionem factam Moysi. *Deut: 18.* Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui [in traditione legis ac testamenti novi] & ponam verba mea in ore ejus. In Principem verò *Sacerdotum* seu Pontificum sanctificatus est. Vt noster esset Mediator & Advocatus apud DEUM pro nobis satisfaciendo, sacrificando, & intercedendo, juxta *Psal: 109.* Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Et Hæbr. 5. Christus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ, appellatus à DEO Pontifex.

In Principem deniq; *Regum* vnctus ac sanctificatus est, ut toti mundo præesset suo imperio, & judiciaria potestate, juxta *Apoc: 1.* Princeps Regum terræ. *ibid: 19.* Rex Regum, & Dominus Dominantium. Et *Actor. 10.* Ipse est constitutus à DEO Iudex vivorum & mortuorum. Et Math. 28 Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. *Ratio* hujusmodi responsionem recogitans assentitur ejus veritati, ac inde venit in magnam admirationem, quòd Iudæi per suam malitiam excæcati, Messiam suum in lege promissum, & apertissimè demonstratum, non solum non receperunt, verùm etiam pro latrone reputaverunt, juxta *Ioan: 1.* In propria venit, & sui eum non receperunt. Et *Isai. 53.* Cum sceleratis reputatus est. Eandemq; veritatem ad conscientiam suæ animæ reflectit, examen-

cum

cum ea instituens de homine suo; veraciterne ac fideliter Christum receperit in DEUM ac Dominum suum, firmiterne ei adhæserit fide, spe, & charitate? an verò instabiliter facilè recedendo ab ejus amicitia, passim mandata ejus transgrediendo, vocationem ac inspirationes ejus vilipendendo &c.

Conscientia bonorum & malorum sui hominis conscia, arguit eum quod simulatè potius quam sincere Christum receperit, eiq; per suam professionem instabiliter adhæserit; cum ad gratiam ipsius vocationis non attendat ut oportet, ad exercitium internæ mortificationis, ad studium virtutum Asceticarum &c: quo ipso stimulat ejus voluntatem, quatenus deinceps Christo diligentiùs adhæreat.

Voluntas inde pio affectu permota, recipit Christum sincera mente cum tota ejus Ecclesia in DEUM, Dominum, ac Salvatorem suum, eumq; ut talem adorat, & confitetur actibus fidei; atq; invicem desiderat ab eo recipi in servum perpetuum B. V. MARIÆ, totiusq; cælestis Curiæ, ad quem effectum consequendum hujusmodi actibus vtitur.

Actus, Verè tu es DEUS absconditus [sub tegumento humanitatis] DEUS Israel Salvator. Tu es Christus Filius DEI vivi. Dominus meus & DEUS meus. Credo te DEUM meum, scilicet agnosco, annuntio toti creaturæ desideratissimum à sæculis Messiam, adoro te Authorem naturæ meæ per creationem, meæ gratiæ per Redemptionem, meæ gloriæ, per infinitum meritorum tuorum valorem.
„ * Credo tibi DEO meo s. ut Principi Propheta-
„ rum, adhærendo firmiter eis quæ docuisti, insti-
„ tuisti, præcepisti, consuluisti. Credo in te, ut
„ summum sacerdotem, satisfacientem, intercedentem,

"tem, offerentem se pro nobis; mea omnia, Tuis "vniendo in Te meritis, æterno Patri & Tibi in "holocaustum medullatum offerendo. Credo in "Te ut Regem Regum & Principum; in tuo servi- "tio ad quod me specialiter vocare dignatus es, "super omnia mundi honorabilia, delectabilia, "complacendo. Suscipe me in servum tuum & "vivam, & non confundas me ab expectatione "mea. Ne projicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me. In toto corde meo adhæsi tibi Domine, ne repellas me à mandatis tuis. Tuus sum ego salvum me fac, quoniam justificationes tuas exquisivi, semperq; exquiram. Iustificationes tuas custodiam, non me derelinquas usquequaq; Confitearis me coram Patre tuo, Angelis ejus, Sanctis tuis sicut promisisti. Virgo Mater pijssima, ut per te me recipiat in servum suum perpetuum, per quam datus est nobis in Salvatorem. Omnes SS. Beatorum Spirituum Ordines, omnesq; Sancti & Sanctæ DEI, oro per vestram intercessionem recipiat me Dominus meus in perpetuum sui sectatorem, & faciat me participem vestræ sanctitatis ac æternæ salutis, Amen. Vivat Rex noster IESUS. ℟. Vivat. Vivat. Hosanna Filio David. ℟. Hosanna in excelsis.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ Christus patitur? *Synteresis respondet.* Patitur nimium in anima mœrorem, & summum in corpore dolorem, prout historia ad meditandum occurrentis mysterij testatur. Juxta illud Ier: Thren: 1. Attendite & videte si est dolor, sicut dolor meus. Intensio autem dolorum

Chri-

Christi quod fuerit summa, inde colligere potes. * *Imò.* in anima ex eo, quod ipsa fuerit perfe- „ ctissima, ideò habebat vires & potentias internas „ sagaciores, vitaliores, adeoq; sensibiliores. In- „ tellectus perfectissimè dignitatem suæ personæ, „ adeoq; gravitatem scelerum, quæ tunc comitteban- „ tur contra ipsam, perpendebat; imò cognita habu- „ it omnium hominum peccata præterita, futu- „ ra, & præsentia. Item numerum tot millionum „ hominum pro quibus sufficienter patiebatur, ta „ men damnandorum: tandem voluntas ejus radi- „ caliter Sancta, omnem etiam in alijs peccati spe- „ ciem aversabantur; inde erat, quod malitiâ, „ ingratitudine, damnatione, dilecti sibi generis „ humani, anima illa sanctissima intensiùs affli- „ geretur. *In corpore* autem ex eo præcipuè, quia „ delicatissima, subtilissima, adeoq; sensibilior alijs „ sacra ejus caro erat; et hoc partim ex naturali „ temperamento complexionis, partim quia ex inta- „ minato sanguine Virgineo concepta, benedictoq; „ ejus lacte enutrita erat. *Ratio* Veritatem respon- „ sionis comprobat; indeq; argumentatur cum con- „ scientia animæ suæ: si Christum caput nostrum „ mysticum oportuit tanta pro nobis pati, & ita „ intrare in gloriam suam? quomodo nos membra „ ejus non oporteat pati, pro ipsius honore quæque „ adversa, ut in gloriam eius cum ipso intrare va- „ leamus? cùm dictum sit 1. *Timt* 2. *Si* compati- „ mur, conregnabimus. *Et* 2. *Cor.* 5. *Si* fuerimus „ socij passionum, erimus & consolationum.

Conscientia impatientiæ animæ suæ conscia arguit eam quod Christo adhærens, nolit ad ipsius imitationem pati adversa; magisq; sibi ipsi compa-

tiatur iniqua compassione in parvis aut fictis injurijs, quàm Christo in maximis: eò quod seipsam plus priusque dilexerit, quam Christum Dominum Salvatorem suum. *Voluntas* inde permota mox in Actus prorumpit compassionis cum S. Petro de Alcantara. * Heu mihi! omnes creaturæ etiam sensu carentes, compatiuntur Redemptori meo, ego solus cuius causâ Christus passus est, misericordiâ non moveor. O quam dilectus meus candidus, *innocentia*, rubicundus, *plagis* comæ capitis *mille vulneribus sanguinolentis*, sicut purpura. Aufer à me Dominé cor lapideum, da carneum suavi mærore vulneratum, fiatq; tanquam cera liquescens
" in medio mei. Transfige animam meam gladio
" doloris super doloribus tuis, pone eam in ama-
" ritudinibus sacræ compassionis. Nolo Domine
" vivere sine vulnere, quia te video vulneratum:
" nolo honorum coronas, delicias, commoda etiam
" licita statui meo, quia te video despectibus cir-
" cumdatum, & extremè miserum, non habentem
" ubi reclinares caput tuum. Jam amplius o-
" mnis tribulatio sit mihi rosea, omnis delectatio,
" sit mihi spinea. Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum. Omnia volo mala pati, nihil deliciarum & commodi volo. Vtinam sim tecum ipse confixus Cruci. Quis mihi det, ut verè tibi compatiar compassione affectus & effectus. Accepto gratantissimè, quodcunquè genus iniuriarum, calumniarum, infirmitatis, mortis demiq; juxta placitum tuum mihi destinatorum.

Nota. Quod compatimur Christo compassione internâ seu affectûs; vbi consideramus nimios ejus cruciatus ex impietate suorum inimicorum

prove-

provenisse: sed grates illi reddimus, vbi consideramus eum hujusmodi cruciatus voluntariè causâ nostræ salutis suscepisse, juxta *Isaiæ* 53. Oblatus est quia ipse voluit. *Joan*: 10. Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam à me ipso pro ovibus meis.

Nota item. Quòd compassio interior, seu affectus mærore afficiens animam, propria est *B. V.* MARIÆ Matris Christi, & piarum mulierum cum S. Joanne Cruci adstantium, atq; omnium contemplativorum meditationem passionum Christi studiosè exercentium; præsertim verò Sanctissimi Patriarchæ nostri, qui affectu compatiens Christo, promeruit pati effective vulnera Christi. Compassio autem exterior seu effectus propria est SS. Martyrum pro Christo nimios cruciatus, vsq; ad violentam mortem gratanter sufferentium: atq; omnium persecutionem æquo animo ad imitationem Christi sustinentium.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo Christus patitur? *Synteresis respondet, imò.* Patitur Christus à DEO Patre ex charitate, tanquam à prima causa nostræ salutis reparativa, juxta *Isaiæ* 13. Propter scelus populi mei percussi eum. *Et Rom:* 8. Si DEUS pro nobis, quis contra nos qui etiam Filio suo non pepercit, sed pro omnibus nobis tradidit illum. ✱ *Conscientia* stupet; Quid est homo, quod memor est ejus? quid est, quòd vt servum redimeres, Filium tradidisti? quid est, quod non apprehendisti S. *non assumpsisti reparando* Angelos, sed semen Abrahæ? causa est, solum beneplacitum

"citum & infinita bonitas DEI. Hinc, *Voluntas* excitata elicit *Actum* ex Pactis Amoris. *Vide infra scalam 2 in Testam.*

2dò Patitur à satana ex odio & invidia, tanquàm à causa incentiva suorum membrorum instrumentorū, ac filiorū ad opus huiusmodi tyrannicum, realiter implendum, juxta *Ioan: 8.* Vos ex parte diabolo estis, & desideria Patris vestri vultis facere. Sunt autem diabolica membra, instrumenta & filij satanæ, Judas nimirùm, Caiphas, Sacerdotes, Pharisæi, Herodes, Pilatus, promiscua plebs, ac tandem satellites atq; carnifices, Christum crudelissimè occidentes. *Conscientia* advertit, quam perniciosum fit fieri membrum Satanæ, obediendo suggestionibus eius; quia quod ipse dæmon Christum crucifigere, occidere non poterat, poterat hoc & effecit per membra sua; inde reflectit, se quandoq; fuisse vel fieri membrum atanæ. Hinc mota *Voluntas* maledicit, abrenuntiat satanæ: ❦ Maledicte serpens abiuro, renuntio tibi iterum " atq; iterum; pono inimicitias æternas inter te & " animam meam. Propono amplius caput tuum, " s: initia suggestionum malarum conterere, ani-" mosè, constanter, fervide resistendo. Libera me de " inimicis meis DEVS meus. Obsecro, nè quando prævaleat mihi inimicus meus.

3tiò. Patitur à peccatoribus, ex contemptu saltim imputativo, si non formali, tanquàm à causa morali, ex triplici autèm ratione sunt causa moralis Christi pasṡionum peccatores tàm præsentes, quàm præteriti & futuri, peccata perpetrando. *Tum* scilicet, quia DEUS præscivit omnia peccata nostra ab æterno, eaq; tempore destinato imposuit

Filio

Filio suo, quatenus pro illis satisfaceret, vel potiùs satis pateretur, juxta Isai 53. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Et paulò post: Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Vbi enim genus humanum non peccasset, Christus non fuisset mortuus: sed quia peccavit, & mortem æternam promeruit; ideò Christus mortem temporalem passus est, vt genus humanum à morte æterna liberaret. Vnde est *Rom:* *5.* Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. *Tum* quia, vbi peccata committimus, pro quibus Christum scimus esse vulneratum ac mortuum, imputatur nobis apud DEUM, ac si denuò Filij ejus vulnera renovaremus, juxta *Hebr. 6.* Rursum crucifigentes (consequenter flagellantes, spinis coronantes &c.) Sibi metipsis Filium DEI: & *D. Bonav:* Vulnera Christi quotidie innovantur, cùm peccati mortalis vulnere sauciantur. Inde est, quod peccantes communiter dicuntur offendere DEUM; & ipsum peccatum vulgo dici solet offensa DEI. *Tum quia* peccatum committendo, nos metipsos vulneramus, juxta *Prov:* *20.* Qui in me (Christum peccaverit) lædet animam suam. Qui enim peccat, simul Christum & animam suam lædit: quia eò ipso resecat se à capite suo eiusq; corpore mystico, sumus enim corpus & membra Christi capitis nostri, vt est *Cor: 14.* quousq; in gratia eius permanemus. Vnde *S. Bernard:* in persona Christi arguit peccantem, dicens: Nonne satis pro te vulneratus sum? cur addis afflictionem afflicto? magis aggravant me vulnera peccati tui, quàm Vulnera corporis mei. *Consequentia* tot suo-

suorum peccatorum conscia confunditur. *Voluntas* erumpit in *

Actus. Maledicta peccata mea, quibus Domine JESU
" Vulnera tua sæpissimè infelicissimus homuncio in
" novavi Maledicta mea superbia, propter quam
" tot passus es ignominias. Maledicta avaritia,
" propter quam omni decore spoliatus es. Maledi-
" cta mea luxuria, propter quam tot acerbis & cru-
" delibus supplicijs, doloribus affectus es. Maledi-
" cta ira, propter quam inenarrabiles sustinuisti in-
" jurias. Maledicta gula, propter quam felle & a-
" ceto potatus es Maledicta mea invidia, propter
" quam nimis tristari, ac totum tuum sanguinem
" effundere voluisti. Maledicta acedia, propter
quam ad tantas pœnas festinare dignatus es. Mise-
rere mei DEUS, secundum magnam misericordiam
tuam. Quoniam iniquitatem &c. Delicta ju-
ventutis meæ, & ignorantias meas nè memineris
Domine. Averte faciem tuam à peccatis meis, &
omnes iniquitates meas dele. Amplius lava me ab
iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Vi-
am iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere
mei. Domine DEUS detestor, abominor, & fugio
in æternum omnia peccata mea, quibus Maiesta-
tem tuam gravissime offendi, propter te summè
honorandum, amandum, & imitandum, vti infinitè
potentem, bonum, & sapientem, & supra omnia
detéstabilia, abòminabilia, & fugibilia. Domi-
ne DEUS execror omnem perfidiam, pravitatemq;
hæreticam; & fastum pompam, ac ostentationem
mundanam, nec non quamcunquè superstitionem
diabolicam, super omnia execrabilia. Domine
DEUS

* *Author in sua editione.*

DEUS confiteor jure jurando Romanam fidem Catholicam, & Dominum Papam N. Supremum, atq; Oecumenicum esse tuum Vicarium.

4to. Patitur à suis discipulis etiam tanquam à sua causa morali, vti ipse conqueritur per suum Prophetam respondens ad illam interrogationem *Zach.* 13. Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? His plagatus sum (realiter quidem) in domo eorum [Abraham scilicet Jsaac & Jacob] qui diligebant me: sed moraliter in domo Religiosorum, fidelium &c. ab illis meis discipulis, qui obstrinxerunt se per suam professionem continuò proficere in dilectione ac imitatione mei, quod tamen negligunt: cùm non attendant vti oportet ad studia vitæ spiritualis, orationis mentalis, internæ mortificationis, ac Asceticæ virtutis.

Conscientia negligentiarum conscia arguit se. „ O sepulchrum dealbatum, ô latrina sordium de-„ aurata foris veste hispidâ, pallidâ facie, verbis, „ gestibus ad devotionem compositis nitens, intùs „ autèm tot negligentijs, imperfectionibus fætens: „ quid erit quando revelabit Dominus abscondita „ tenebrarum tuarum. O Frater N. & Senatorem „ *scilicet* pompas, delicias mundi amisisti, & Mona-„ chum non acquisivisti. S. Ambrosius de Synclet. „

Voluntas accensa desiderio ferventius serviendi DEO, cum firmis propositis elicit *Actum*. Ego Frater N. Voveo & promitto Tibi DEO Omnipotenti, B. V. MARIÆ, SS. Apostolis Petro & Paulo, B. P. Francisco, omnibus & singulis Sanctis, ac item Summo Pontifici, S. Romanæ Ecclesiæ, Patri Generali, cæterisq; pro tempore superioribus, omnibus & singulis Fratribus, toto tempore vitæ meæ servare Regulam

gulam FF Minorum per Dominum Papam Honorium confirmatam, vivendo in Obedientia, sine proprio & in castitate. Domine DEUS renovo intentionem meam, omnes cogitationes ac omnia verba, opera mea ad Maiorem gloriam Nominis tui semper dirigendi; renovo proposita mea, in mortificatione interna & virtute Ascetica, studio Orationis mentalis, dilectione inimicorum meorum ad imitationem tui jugiter proficiendi.

" * *5tò.* Patitur à suis amicis. Porro amici Chri-
" sti sunt duplices. *1mò* Consolantes, qui pro ze-
" lo fidei, virtutis, justitiæ omnia adversa propter
" Christum patiuntur ex motivo quadruplici. sci-
" licet, Justitiæ Divinæ, cui ob peccata sua mul-
" tùm se debere sciunt; ratione conformitatis ad
" voluntatem Divinam; ratione æterni præmij, & a-
" more imitationis Christi. *2dò.* Aliqui sunt affli-
" gentes Christum; vel quia *delicati*, S. zelantes
" pro bono, quam diu honorantur, promoventur;
" vel quia *politici*, ob supervenientes difficultates,
" timorem hominum, in zelo tepescentes; vel quia
" *zelotypi*, f: nemini quidem zelo cedentes, injuri-
" as tamen suas, defectusq; aliorum nimium taxan-
" tes. Ab his ergo amicis posterioribus patitur
" Christus, tanquam à causa morali, dum exem-
" plo sui, pro veritate, pro zelo secundum pruden-
" tiam, pro justitia fugiunt pati contumeliam, &
" quæcunq; adversa; dum quoq; inimicos suos di-
" ligunt non adeò perfecto amore quali ipse Chri-
" stus dilexit nos suos adhuc inimicos, mortem
" pro nobis durissimam subeundo: Vnde 1. *Ioan:*
" 3. In hoc cognovimus charitatem DEI, quoni-
" am ille animam suam pro nobis posuit, & no-

debes

debemus animas pro fratribus ponere. *Conscientia* „ imperfecti zeli sui conscia confunditur. *Voluntas* „ exit in Actus: Vtinam Domine zelus Domus „ Tuæ S. fidei, justitiæ, Regularis observantiæ co- „ medat & depascatur animam meam. Domine „ si non sum dignus vel unam fundere sanguinis gut- „ tam pro Te, totas vires corporis, & animæ sacri- „ fico, super exaltandæ dignitati Tuæ, & promovē- „ dæ usq; ad ultimum halitum, saltim exemplo bo- „ no, Regulari Observantiæ; etiamsi oportuerit me „ mori tecum [confidens in gratia Tua] non Te ne- „ gabo. Amo Tuam justitiam, quæ veros amicos „ ex prædictis quatuor causis plerumq; asperiùs tra- „ ctat. Paratum cor meum DEUS. DEUS meus, „ & omnia. *f.* Omnia corporis & animæ meæ, hono „ ri Tuo, virtuti & perfectioni, impendere statuo.

CONSIDERATIO IV.

RAtio proponit Pro quo Christus patitur? *Synteresis respondet.* Patitur pro iisdem peccatoribus, discipulis, & amicis suis: à quibus ipsemet patitur, sive realiter, sive moraliter, ut illis jam sibi fideliter adhærentibus, promereatur apud Patrem suum æternum, veniam, gratiam, & gloriam. Quod autem pro nobis passus fuerit, patet *Isaia* 53. Vulneratus est propter iniquitates, nostras, & attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, & livore ejus sanati sumus. Quod etiam promeruerit nobis veniam, seu peccatorum remissionem, patet *Rom:* 5. Cum inimici essemus reconciliati sumus DEO per mortem Filii ejus. Et *Actor* 5. Hunc Principem & Salvatorem

✠ *ex M. S. P. Brykner.*

rem DEUS exaltavit *dexterâ suâ* ad dandam pænitentiam *Israeli*, & remissionem peccatorum. Quod item promeruerit gratiam, patet *Ioan*: 1. Lex per Moysen data est, gratia & veritas per JESUM Christum facta est. Et *Rom*: 7. Gratia DEI [datur nobis] per JESUM Christum Dominum nostrum. Quod tandem promeruerit nobis gloriam, seu cælestem hereditatem, ac vitam æternam, patet *Ioan*: 10. Ego veni ut vitam habeant, & abundantiùs habeant. *Et Rom*: 8. Ipse enim Spiritus [DEI nimirum manens in nobis] testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus Filij DEI; si autem filij DEI [ergo] & heredes: heredes quidem DEI, coheredes autem Christi. *Ratio* convincitur hujusmodi responsione, ejusq; veritatem reflectit ad conscientiam animæ suæ. *Conscientia* de talibus Christi nobis applicatis atq; collatis multum contenta, protinùs voluntatem stimulat ad reddendas ei grates, cum omnibus cælitibus ac terrigenis. *Voluntas* affectu gratitudinis mota, in tales prorumpit Actus: Benedictio & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus & fortitudo, DEO nostro in sæcula sæculorum Amen. Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem ac divinitatem & sapientiam & fortitudinem, & gloriam, & benedictionem. Redemisti nos Domine DEUs in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro regnum. Salus DEO nostro. ℞. Salus salus in sæcula sæculorum Amen. Confitemini Domino [cuncti cælites & terrigenæ] quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus. Quia in humilitate nostra memor fuit nostri; quoniam in æternum

mise-

misericordia ejus. Quia redemit nos ab inimicis nostris; quoniam in æternum misericordia ejus. ❊ *Spero* in te, *s.* in infinita Christi satisfactione „ expectans à te veniam, ut peccator; veniam pri „ mam, *s.* remissionem culpæ mortalis; ut discipu- „ lus & amicus; veniam 2dam, *s.* remissionem ve- „ nialium pænæ temporalis, etiam purgatorii. *Spe-* „ *ro* in te, *s.* in infinitate meritorum Christi, ex „ pectãs ut peccator gratiã 1mam, *s.* justificantẽ; ut „ discipulus gratiam 2dam, *s.* continuum augmen- „ tum justificationis, vberioresq; gratias actuales; „ vt amicus, gratias gratis datas & extraordina- „ rias, quas noverit sapientia tua mihi opportu- „ nas. *Speto* in te *s.* in infinito pretio sanguinis „ tui expectans à te vt peccator pænitens gloriam „ 1mam. *s.* quantumcunq; gradum æternæ essen- „ tialis beatitudinis; vt discipulus & amicus glo- „ riam 2dam, *s.* præmia accidentalia, coronas, au- „ reolas, palmas & fructus. *De quibus infra Vi-* „ *de Medit. de glor: cælesti. Consid. 2.* Domine „ DEUS tibi gratias ago, *s.* quia pro me passus „ es. Te laudo, quia tàm liberalis, & superabun- „ dans beneficentia tua est. Tibi offero me omni- „ aq; mea meritis sanguinis tui vniendo. Peto à „ te, ut non pereat fructus sanguinis tui in anima „ mea, imò omnium fratrum, benefactorum.

CONSIDERATIO V.

R*Atio proponit.* Quomodo Christus patitur? *Synteresis respondet.* Patitur amanter, humiliter, obedienter, & patienter, juxta D. Bernard. dicentem: Christus in passione patientiam exhibet, humilitatem commendat, obedientiam implet, chari-

 tatem

tatem perficit. Et D. Bonav. Quatuor brachia crucis, significant quatuor virtutes, quibus extendi debet homo noster interior; signat enim pars superior charitatem, inferior humilitatem; à dextris obedientiam, à sinistris patientiam. Quod autèm patitur *amanter*, inde patet: quia non ex coactione aut necessitate, sed ex amore nostri pro nobis mortuus & oblatus est, quia ipse voluit. juxta *Rom:* 5. Commēdat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Ex eadem charitate orat pro suis crucifixoribus. *Luc:* 18. Dimitte illis &c.

Conscientia suæ tepiditatis conscia confunditur. *Voluntas* nititur ad Actus Amoris vulnerantis, ligantis, langvescentis, morientis, quos *vide in Scal:* 7.
* O dulcis I E S U, omnis figura tua amorem
" spirat, ad redamandum provocat, caput inclina-
" tum, manus expansæ, pectus apertum; ergo te
" totum amabilem, amatorem mei, vt toto me re-
" amem, ah quam cupio! Quod etiam patitur *humiliter* patet inde, quia cùm esset excelsus, gloriosus, sanctissimus, quasi peccator vilis pro peccatis nostris, tanquam pro suis passus est. *Isai:* 53. Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. *Et infra.* Cum sceleratis reputatus est. *Conscientia* superbiam suam, honores, respectus ambientem, humilia verò, despectusq; abhorrentem redarguit. *Voluntas* exit in Actus. * O quam intoleranda
" superbia mea, vbi suprema humiliatur Majestas,
" vilis ego vermiculus mille mortibus, æternisq;
" despectibus dignus, inflor & intumesco. Eligo
" abhinc abjectus esse in domo D E I mei, eligo

pro

pro honoribus contemptum, irrisionem pro fa- „ voribus, humilior sub potenti manu tua, & sub „ manu omnis creaturæ propter te. Agnosco me „ creaturarum omnium miserrimum, vilissimum, „ inutilissimum, stultissimum, gravissimum pecca- „ torem. *Vide explicationem horum infra Instit: 10. de Humil.* Quod etiam patitur *obedienter & patienter.* patet ex illo: Tanquam ovis ad occisionem ductus est, & tanquam agnus coram tondente se obmutuit. *Isa: 53.* Et *1 Petr: 2.* Christus cùm malediceretur non maledicebat; cùm pateretur non comminabatur. Ad *Philip: 2.* Humiliavit semetipsum factus obediens usq; ad mortem. *Ratio* reflectit se ad suam conscientiam, examen cum ea instituens, utrum nam in hisce virtutibus imitetur Christum. *Conscientia* quod scit verùm fatetur. *Voluntas* pio imitationis affectu inardescit, & actibus se elevat. Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas. Benedictus es Domine, doce me justificationes tuas. Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. O IESU mi, uni me tecum inseparabiliter. O IESU, transforma me totum in te. *Explici infra vide Scal: 4.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam Christus tam indigna patitur, causâ nostræ reparationis, cùm aliquo alio faciliori modo potuisset nos reparare, ut Theologi asserunt? *Synteresis respondet:* verum quidem est, quod nos DEUS reparare ac salvare aliter potuisset si voluisset; at qui noluit, nisi in-

terveniente dirissimâ Filij sui Vnigeniti passione, ob gravissimas rationes.

ima est. Vt reparatio salutis nostræ aliter non fieret, nisi per condignam DEO rigorosamq; satisfactionem: pro offensa suæ Majestatis peccato priorum parentum, nostrisq; infinitis sceleribus. Reparari enim homo secundùm æquitatem non poterat, nisi per satisfactorem dignissimum & sufficientissimum, qui & homo & æqualis DEO esset; nam si non esset homo de genere Adæ, & non esset æqualis DEO; satisfacere ut æquum est non potuisset, pro crimine læsæ Majestatis Divinæ. Ille enim ut fas est, justitiaq; rigorosa postulat satisfacit qui debet ac potest; sed non debet nisi homo, & non potest nisi æqualis DEO. Vnde tanta debuit esse humilitas & obedientia in Reparatore ac Salvatore Christo: quanta fuit superbia & inobedientia in prævaricatore, sed quia in prævaricatore tanta fuit superbia, ut cùm esset homo, voluerit fieri DEUS, & tanta fuit inobedientia, ut cùm esset creatura DEI, noluerit subditus esse DEO; sed suæ potestatis; ideo in Reparatore tanta debuit esse humilitas, vt cùm esset DEUS excelsus, fieret homo profundissimæ humilitatis; & tantâ obedientiâ, vt cùm esset Dominus omnium, potestati humanæ fieret subjectus, & vsquè ad mortem obediens. *Ratio* convicta responsione, laudat justitiam DEI. Agnosco, quoniam justus Dominus, & justitias dilexit. Justus Dominus in omnibus vijs suis. Justus es Domine, & rectum judicium tuum. *Conscientia* discurrit, si justitia DEI tam rigorosa est cum Christo pro peccatis alienis, quantò magis mecum erit pro proprijs. *Voluntas*

pro-

proponit. Justificationem quam tenere cæpi ∫ pænitentiam, rigorem religiosæ vitæ in fame & siti, in frigore & nuditate non deseram; non remittam, vt tantum quantum pro multiplicibus gravissimis peccatis meis justitiæ Divinæ satisfaciam. Amo tuam justitiam, *hæc exigentem à me, & à Christo.* Amo tuam potentiam, *me in pænitentia adjuvantem.* Amo tuam misericordiam, *ea quibus justitiæ tuæ sufficere non valeo, clementissimè condonantem.*

2da Ratio. Vt ex opere reparationis ac Salvationis nostræ solus DEUS glorificetur. Alioquin vbi genus humanum per aliquam creaturam DEO gratissimam reparatum fuisset ex ordinatione ejus Divina, gloria DEO debita diminueretur; quia sicut majus est beneficium reparationis ac salvationis nostræ, quàm creationis, ita major gloria, honor & gratitudo Reparatori ac Salvatori deberetur, quàm Creatori. Quapropter condecens fasq; erat, ut idem DEUS Reparator & Salvator esset nostri, qui & Creator; quoniam non erat dignum DEO concedere gloriam sibi debitam suæ creaturæ, juxta *Isai. 42.* Ego Dominus, hoc est nomen meum, gloriam meam alteri non dabo. *Et 1. Tim. 1.* Regi sæculorum &c: *Ratio* convicta cum conscientia, stimulat voluntatem, vt tota seipsa soli serviat DEO, in eumq; feratur. *Actus.* * Tu solus Dominus, Tu solus Altissimus. Tibi soli „ DEO honor & gloria. Tu totus meus, ego to- „ tus tuus. Vnicam meam ∫. animam vni DEO „ Creatori, Reparatori, do, dono, consecro in „ æternum.

3tia. Vt reparatio nostri fieret ordine compe-

tenti, & artificio singulari, contra astum diaboli; juxta illud S. Matris Ecclesiæ: Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat multiformis proditoris ars ut artem falleret, & medelam ferret inde hostis, vnde læserat. Sicut enim primus homo fraudulentiâ diaboli per mulierem provocatus, præsumpsit in fructu ligni vetiti delectari; vnde incurrit rebellionem carnis, ac pænam subijt mortis cum sua posteritate; ita Christus Reparator ac Salvator noster, damna ligni vt solveret, voluit in ligno pati passionem ignominiosissimam, contra præsumptionem; acerbissimam, contra libidinem; generalissimam, in toto corpore, contra infectionem vniversalem; ac tandem voluit pati mortem voluntariam, contra mortem invitam. Assentitur *Ratio*, cui adhæret *Voluntas*, complacendo in ineffabili providentia & sapientia Divina. *Affect.* O altitudo sapientiæ & scientiæ DEI! O sapientia, attin-
" gens à fine vsquè in finem fortitèr svaviterq;
" disponens omnia reparationis nostræ media. Ma-
" gnus Dominus, & sapientiæ ejus non est nume-
" rus & finis. O quàm jucundum, quàm suave,
" seervire Domino, tàm sapienti, tàm de suis pro-
" vido.

4ta. Vt per reparationem nostri innotesceret nobis, quanta fuerit nostri generis humani infirmitas, ex peccato contracta; siquidem ad sui sanationem tam pretiosum atq; inopinatum sanguinis Christi requireret medicamentum. *Vt* item innotesceret nobis, in quanto sit apud DEUM odio peccatum; siquidem nulla alia ratione placari, peccatoribusq; propitius esse voluerit, nisi intercedente tantâ vnigeniti sui passione. *Item* in quanto

odio

odio DEUS vult apud nos haberi peccatum; siquidem ne ad æterna supplicia propter illud condemnaremur, Christus debuerit tantos pati cruciatus. *Deniq;* quanta damnati ob sua crimina in inferno sustinebunt tormenta; si Reparator noster intuitu eorum modicam suam putaret passionem: ut patet ex ejus verbis *Luc:* 23. Filiæ Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros [propter peccata sua condemnandos] quia si in viridi hoc faciunt, in arido quid fiet. *Voluntas* his auditis movetur ad odium, & fugam peccati. *Actus* detestationis propositorum, *Vide sup. Consid.* 3.

5ta. deniq; Ratio est. Vt per hoc opus reparationis declararetur nobis summus in DEO amor nostri, ac in nobis per hoc ipsum erga DEUM reciprocus intimæ reamationis excitetur affectus: sicut enim summum amorem quô nos DEUS amat, nihil magis declarare potest, quàm quod Christus in reparatione nostri, non solùm abolevit mala, & sua nobis contulit bona; verùm etiam quod sustinere ac pati voluit probrosa nostra, & adversa juxta *Rom.* 8. Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum [ad sufferendas miserias nostras] quomodo non etiam cum illo omnia {bona corporalia spiritualia, atq; æterna] nobis donavit. Et 1. *Ioan.* 4. In hoc apparuit charitas DEI in nobis, quod Filium suum Vnigenitum misit DEUS in mundum [pati nostra adversa, ipsamq; sustinere mortem] vt vivamus per eum. Ita nihil magis excitare potest in nobis erga DEUM intimæ reamationis affectum; quàm pia & jugis recogitatio tanti amoris quô sic à DEO

prævenimur. Vnde *S. August.* Maximè propterea Christus advenit, ut cognosceret homo quantùm DEUS diligat eum: & ideò cognosceret, vt ejus dilectione à quo prior dilectus est inardesceret. *Item.* Si amare pigebat, saltim redamare non pigeat: nulla enim est major ad amorem invitatio, quàm præveniri amando. Idcircò exclamat S. Joannes *1. c. 4.* Nos ergo diligamus DEUM, quoniam prior dilexit nos. Est autem genuina & vltima ratio, cur DEUS amore nostri excitet nos ad redamandum se, velitq; omninò per nos reamari? vt nimirùm amore ejus provocati ac inflammati, renascamur, reformemur in suos filios, eoq; ipso efficiamur heredes ipsius gloriæ cælestis, nec non Christi Filij sui coheredes. juxta D. Paulum *Rom. 8.* Ipse enim Spiritus [Sanctus] testimonium reddit spiritui nostro [intimè DEUM amanti] quod sumus Filij DEI [ergo] & heredes; heredes quidem DEI, coheredes autem Christi. *Ratio* veritate responsionis convicta, eam protinùs reflectit ad conscientiam animæ suæ, exanimans an correspondeat Divinæ amationi sua reamatione, propter consequendam hereditatem gloriæ vitæquè cælestis.

Conscientia prout res est, fatetur. *Voluntas* concit-ta prorumpit in Actus. ✻ Agnosco mi DEUS,
" quod deliciæ tuæ sint esse cum filijs hominum,
" in tempore & æternitate Cur tantis expensis
" vitæ & sanguinis vnigeniti tui infinitus amor
" tuus frigidi cordis mei scintillam amoris, mare
" guttam, immensus vilem atomum quærit, O
" anima mea, mundum, diabolum, carnem odi-
" entem te amas amore qui interimit te; DEUM

autem

autèm toto se diligentem te, & à te diligi cupi- „
entem amore vivificante, non redamabis? Proh „
amor non amatur! Serò Te jam cognosco a- „
mandam bonitas æterna. Quis mihi tribuat, ut
reamem te amore incomparabili. *Vide Scal: adam Pa&.*

MODVS
Mysteriũ Eucharisticum asceticè meditãdi.
CONSIDERATIO I.

INtroductio imaginativa. * Imaginare Christum Dominum in majestate sua, quamvis latente „
sub tegumento specierum panis & vini venien- „
tem, & quasi de abscondito vocantem homines „
dulci & medullato illo verbo: venite ad me o- „
mnes, qui laborati & onerati estis, & ego refi- „
ciam vos. Item *Prov: 9.* Si quis parvulus ve- „
niat ad me. Venite comedite panem meum, „
& bibite vinum quod miscui vobis. Imaginare „
assistentiam mille millia millium SS. Angelorum, „
quasi invitantium homines illis verbis: venite „
ad nuptias, ecce parata sunt omnia.

Ratio proponit Quis es tu Domine in Venerabili Sacramento sub speciebus panis & vini; & quis ego sum, qui ad te accedere volo & debeo? *Synteresis respondet* ad *imam* partem. Tu es Domine sublimis, profundus, latus, longus, prout ait Apostolus *ad Eph: 3.* Flecto genua ad Patrem Domini IESU Christi, vt possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit Christi latitudo, longitudo, sublimitas, & profundum. *Sublimis* es, secundum tuam Divinam naturam, id est sublimiter, seu infinitè potens, sapiens &c.

Profundus secundùm humanam naturam, id est in eximijs virtutibus humilitatis obedientiæ &c. *Latus* in charitate, quàm dilatasti usq; ad ingratos & inimicos diligendos. *Longus* item es, longo nimirùm tempore; nostram expectans pænitentiam & emendationem.

Iterum respondet in eadem persona sui hominis ad 2dam propositionis partem. Ego verò qui ad te accedere volo ac debeo, respectu quidem sublimitatis tuæ, sum infimus hominum, vilissimus, inutilissimus, stultissimus, miserrimus, ac maximus peccator. *Respectu verò* tuæ profunditatis, sum elatus, præsumptuosus, inobediens &c. Respectu tuæ latitudinis, sum strictus proprio amore, vt non diligam nisi meipsum, vel propter meipsum Respectu tandem tuæ longitudinis, omninò sum curtus, in votis reddendis, seu citò mutabilis in propositis adimplendis. *Ratio* hujusmodi responsiones, probat ex conscientia sui hominis. *Voluntas* pio affectu inde mota in tales prorumpit *Actus*: * Quis
" ad te accederet infinita dignitas, quàm reveren-
" tur Angeli, metuunt justi, nisi tu juberes, invi-
" tares dulcibus illis verbis : venite ad me omnes
" &c: Operitur quidem confusione facies pecca-
" toris, sed adsunt superabundantia merita Redem-
" ptoris, affectus ecstatici SS. Matris, mei Patri-
" archæ Francisci, aliarumq; Mysterio Eucharisti-
" co devotissimarum animarum; his interim su-
" perinduo nuditatem animæ meæ, *ut decuit Chri-*
" *stus S. Gertrudem.* O DEUS meus amo tuam
" sublimitatem. /. complaceo mihi in tuis Divinis
" perfectionibus, displiceo verò in mea vilitate, ,
" stultitia, inutilitate, peccabilitate, fragilitate &c.

O DEUS

O DEUS meus, amo tuam profunditatem, *f.* complaceo in humanis tuis perfectionibus virtutum, quas omninò imitari volo; displiceo autèm mihi in cunctis vitijs meis, quæ omninò aversor. O DEUS meus, amo tuam latitudinem, *f.* gaudeo plurimùm quod Christus diligat suos inimicos, quem efficaciter hac in parte cupio imitari. * O DEUS meus, ,, amo tuam longitudinem, *f.* ago infinitas gratias ,, Tibi Christe, pro diutina meæ pænitentiæ ac e- ,, mendationis expectatione, consequenter pro im- ,, punitione mei æternis inferni cruciatibus; quos ,, agnosco me pridem peccatis promeruisse, ac pro- ,, inde suffultus cælesti auxilio in eadem quam ,, cæpi pænitentia, studio internæ mortificationis ,, ac exercitio asceticæ virtutis ad tui imitationem ,, perseverare volo.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit Quæ nobis communicantibus dantur in hoc Sacramento Eucharistiæ? *Synteresis respondet.* Omnia illa nobis dantur, quæ ad integritatem Christi spectant, *scilicet* Corpus Christi reale, Sanguis illius verus, Anima Sanctissima, Divinitas Verbi incarnati. Vel alias datur nobis totus Christus humanitate & Divinitate constans: quod enim semel assumpsit, post inde nunquam dimisit, cùm jam sit impassibilis, quia & indivisibilis. Vnde est, quod totus Christus continetur sub speciebus panis, & totus sub speciebus vini, quàmvis non eodem ordine; nam ex vi verborum consecrationis, sub speciebus panis continetur ratione sui corporis realiter ibi existentis, quod comitantur cætera, quæ sunt de ipsius integritate: sub acciden-

cidentibus autèm vini, continetur ratione sui sanguinis, quem comitantur cætera integritati ejus deservientia. Ac proinde tantùm quisque accipit communicando sub vna specie, quantùm sub vtraq; & tantùm ante divisionem specierum, quantùm post in minima quaquè particula. Horum autem ratio est, quia Christus Dominus sub speciebus existit non quantitativo modo, sed ad modum substantiæ spiritualis, totus videlicet in tota specie consecrata, & totus in qualibet parte. Vndè canit Ecclesia: sub diversis speciebus, signis tantùm & non rebus latent res eximiæ, Caro cibus, Sanguis potus, manet tamen Christus totus sub vtraq; specie; A sumente non concisus, non confractus, non divisus, integer accipitur. Sumit vnus, sumunt mille, quantum isti, tantùm ille nec sumptus consumitur. *Et paulò post*: Fracto demùm Sacramento, nè vacilles sed memento, tantùm esse sub fragmento quantùm toto tegitur. Nulla rei fit scissura, signi tantùm fit fractura, quâ nec status, nec statura signati minuitur. *Ratio* veritate convincitur. *Conscientia* reflectens ad se veritatem, *imò*. miratur arcana DEI. O res mirabilis, manducat Dominum pauper, servus, & humilis; verè non est natio tàm grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut DEUS noster adest nobis. *adò*. Stimulat voluntatem ad adorandum latentem Christum in Eucharistia. *Voluntas* it in Actus. Verè tu es DEUS absconditus, DEUS Israel Salvator. Adoro te devotè latens Deitas, quæ sub his figuris verè latitas. Credo quidquid dixit DEI Filius, nihil hoc verbo veritatis verius. In Cruce latebat sola Deitas, ast hic latet & humanitas. Plagas sicut

cut Thomas non intueor, DEUM tamen meum esse hic Te confiteor. Quid mihi amplius potest esse in cælo & in terra. *Reliqua ex Scal: 1. assume.*

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo Christus se tradidit in hoc Sacramento ad manducandum? *Synteresis respondet.* Quod pro multiplici nostra necessitate & vtilitate spirituali, vti est: *1mò* Pro nostra spirituali purgatione; nam quoties hoc Sacramentum dignè sumimus, toties ab inquinamentis peccatorum ac vitiorum nostrorum magis ac màgis purgamur. juxta *Apoc: 7.* Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine Agni. *vide s. Iesu Sanguinis & Corporis Christi.* Actus. Ampliùs lava me ab iniquitate mea &c: Pie Pelicane IESU Domine, me immundum munda tuo sanguine, *& alij Actus detesti: Et ex Pacti Scal. 1.* *2dò* Pro nostra spirituali illuminatione, quo enim sæpiùs ad hoc Sacramentum dignè accedimus, eo clariùs internè illuminamur, ad cognoscenda spiritualia ac æterna. juxta *Ps: 33.* Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. Actus. Revela oculos meos, lumen oculorum meorum Eucharisticè IESU, & considerabo mirabilia de lege tua. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. *3tiò* Pro consequenda vnione cum Christo animæ nostræ, quo enim diligentiùs ad hoc Sacramentum præparati accedimus, eo strictiùs ac inseparabilius Christo membrisq; ejus mysticis per charitatem conjungimur, juxta *Ioann:* 6. Qui manducat

ducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. *Actus Unionis, Transformationis ex Scal. 4.* 4tò. Pro consolatione nostra in varijs tribulationibus & adversitatibus, difficultatibus in vita spirituali. Qui enim dignè recipiunt hoc Sacramentum, potiùs hilarescunt quàm turbantur in adversis sibi venientibus, juxta *Ps. 22.* Parasti in conspectu meo mensam, adversus eos qui tribulant me. *Actus.* * O Panis, ô Vinum læti-
" ficans cor hominis. *Ps. 103.* Consolator optime,
" dulcis hospes animæ, dulce refrigerium. In la-
" bore requies, in æstu temperies, in fletu solati-
" um. Iam de cætero sperno humana solatia. &
" potatæ animæ meæ suavi poculo Sanguinis Tui.
" dulcia fiant omnia amara & adversa. 5tò. Pro nostræ mentis corroboratione & confirmatione, contra tentationes carnis, mundi, diaboli, atq; hominis improbi profectum vitæ spiritualis malo exemplo impedientis. Sicut enim corpus pane terreno roboratur ad laborandum manualiter; ita hoc pane cælesti dignè sumpto mens nostra firmatur ad legitimè certandum, & in virtutibus asceticis ac interna proficiendum mortificatione, juxta *Ps. 103.* Vt exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmet. *Actus.* * O Panis de cælo descendens,
" verè te dixit *S. Aug.* cibum grandium. Cùm
" defecerit virtus mea, DEUS adjuva me. Adju-
" va nos DEUS salutaris noster. 6tò. Datur nobis pro signo amoris Christi, pro pignore vitæ æternæ nobis promissæ. *Ioann. 6.* Qui mandacat hunc panem, vivet in æternum. Ecclesia quoque canit: O Sacrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria Passionis ejus, mens im-
pletur

pletur gratiâ & futuræ gloriæ nobis pignus datur *Actu*. * O IESU fac mecum signum in bonum. *s.* in felicem æternitatem. Pono te super cor me- „ um, ut signaculum æternitate. Tu hereditas „ mea præclara es mihi. Tu sicut in exilio es per- „ tio mea, ita sis in terra viventium. *7mò.* Datur nobis pro Viatico peregrinationis nostræ: quia anima fidelis dignè accipiens hoc Sacramentum in articulo mortis, erigitur in spem consequendi indubitatè vitam æternam. Vnde Ecclesia canit: Ecce Panis Angelorum, factus cibus viatorum. *Actu*. * O Rex gloriæ descende ad me, priusquam moriatur filius meus, ego *s.* peccator. Mane nobi- „ scum Domine, quando [vita nostra] advesperа- „ scet; dùm circumdabor doloribus mortis & peri- „ culis inferni, nè derelinquas me sine salutari tuo „ [Sanctissima Communione] opto, propono, ut „ ad sanctificandas cogitationes, verba, opera, to- „ tius vitæ meæ. Sit vltima mea cogitatio DEUS; vltima verba IESUS MARIA; vltimum negotium & cibus, manducatio SS. Eucharistiæ; ut sic fugiant à facie Domini inimici mei. O quàm securè tùm dicam: Nunc dimittis servum tuum Domine. Deinde *Voluntas* generalitèr primò fertur desideriorum Actibus cum S Ignatio. Anima Christi sanctifica me, Corpus Christi salva me, Sanguis Christi inebria me, Aqua lateris Christi lava me, Passio Christi conforta me, Bone IESU exaudi me, intra vulnera tua abscondе me, ne permittas me separari à te, ab hoste maligno defende me, in hora mortis meæ voca me, & jube me venire ad te, vt cumSanctis tuis & Electis laudem Te in sæcula. *Tandem* reflectens se anima, quòd pro tantis Eucharisticis

beneficijs & fructibus, quid rependat DEO non habeat; perfectissimis quales sunt Beatorum in cælo, cupit redamare Christum actibus, dicens: * Quan-
" do veniam, & apparebo ante faciem tuam ex-
" tensus in te amore semper mobili. &c: *Reliqua*
" *Vide Scal*: 8.

CONSIDERATIO IV.

RAtio proponit. A quo sumendum est hoc Sacramentum? *Synt: resp.* Sumendum esse à quolibet homine filio DEI, non verò ab hominibus filijs Diaboli, ut canit Ecclesia: verè panis filiorum, non mittendus canibus. *Marc*: 7. Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Illi autē homines, dicuntur filij DEI, per adoptionē, qui toto corde fugiunt peccatum in æternum; juxta *1. Ioan*: 3. Omnis qui natus est ex DEO, [per gratiam sanctificantem] peccatum non facit. Illi verò dicuntur è converso filij diaboli, qui peccatum faciunt, vt ibidem *S. Ioan*. Qui facit peccatum ex diabolo est. Et paulò post subjungit: In hoc manifesti sunt filij DEI, & filij diaboli. Quâ etiam ratione, isti filij diaboli assimilantur canibus & porcis; canibus quidem, dùm post suam ad DEUM conversionem supererogatoriam recidiuant contra sua vota, graviter peccando Porcis verò, quando alicujus peccati gravis contrahunt consvetudinem. Contingit enim ipsis illud veri Proverbij: Canis conversus ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti, ut dicit S Petrus, *ep*: 2. *c*. 2. *Ratio* responsionis veritate convincitur, examinatq; conscientiam suam, cujus nam Patris filium testetur esse suum hominem. *Conscientia* quæ scit vera fatetur.

Voluntas

Voluntas inde odium contra omne peccatum concipit, in *Actus* prorumpit. *Quos vide in Medit: Paß: Christi Consid: 3.*

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo ad hoc Sacramentum accedendum est? *Synt: resp:* Accedendum cùm debita præparatione. Hinc est *1. Cor. 11.* Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat; qui enim manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini. Ille autem ad hoc Sacramentũ dignè ac debitè præparatus accedit, qui illud sumit loto capite, lotis manibus, lotis pedibus. Vnde dixit Petrus Christo; in lotione pedum ante institutionem & sumptionem hujus Sacramenti *Ioan: 13.* Domine lava non tantùm pedes meos, sed & manus & caput. Vbi per *caput* intelligitur fides & conscientia. Fides, quia est principium virtutum, & absq; illa non possunt placere DEO ad meritum vitæ æternæ quæcunq; opera virtuosa.

Conscientia verò, quia est judex potentiarum animæ dijudicans actus illarum. Per *manus* item intelligitur duplex spiritualium vita *s.* Activa & Contemplativa; quarum alterâ agunt propter DEUM exercendo se in mandatis ejus; alterâ agunt in DEUM actibus *s.* anagogicis, juxta *Psal: 66.* DEUM exquisivi manibus meis. Per *pedes* tandem intelliguntur affectus timoris & amoris DEI, quorum alterò ab ejus offensa recedunt, alterò in amicitia proficiunt. Iam ergò ad hoc Sacramentum ille accedit *loto capite*, qui depurata fide ab omni hæsitatione credit credenda de hoc Sacramento. Et

qui conscientiam habet liberam ab omni peccato tàm reali quàm ficto, /. à scrupulo. Ille etiam accedit *lotis manibus*, qui in vita activa omnem fugit intentionis obliquitatem, faciens facienda propter solùm DEUM, non propter homines. Et qui in via contemplativa, omnem fugit internam proprietatem; ut est proprius amor, propria voluntas, proprium judicium, quibus tanquàm visco volatus contemplationis illaqueatur. Ille tandem accedit *lotis pedibus*, qui ita affectus timoris & amoris sentit in se puros, ut nihil timeat aut amet supra DEUM, vel æquè ac DEUM; imò ut nihil timeat; vel amet præter DEUM; quamvis infra DEUM, propter DEUM, in DEO, & secundùm DEUM omnia timenda & amanda timere & amare debeat. *Ratio* veritatê convicta examinat conscientiam, ita nè suus homo præparatus accedere soleat ad hanc Mensam Altaris Domini. *Conscientia* quod fecit fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota, cupit affectuosissimè Christum suscipere in Venerabili Sacramento semper magis ac magis loto capite, lotis manibus, lotis pedibus,. Cujus *Actus*. Quis mihi tribuat, ut suscipiam te loto capite, lotis manibus, lotis pedibus. *Idq; juxta super: horum explic.* Tandem terminat suavis Amoris actibus *ex Scal.* 6.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam Eucharistia ex institutione Christi, usq; ad mundi consummationem habetur, & habenda sit? *Synt. respondet imò.* Vt nobis sit speciale novæ legis Sacramentum, vel aliàs Sacramentum Sacramentorum; in vsu enim omnium Sacramentorum sola gratia sanctificans no-

bis confertur, hic autem & gratia, & ejusdem gratiæ Author, omniumq; sacramentorum Institutor, donatur. 2dò. Vt sit nobis juge novæ legis sacrificium, idem numero cum illo sacrificio in ara Crucis oblato, quamvis non ejusdem modi: quia Christus D. Vnus ac idem est, tàm cruentè in ara crucis immolatus, quàm sub speciebus panis & vini, in Altari absq; sanguinis effusione oblatus. Quod quidem sacrificium incruentum [juxta mandatum Christi Luc: 22. Hoc facite in meam commemorationem] jugiter in Ecclesia DEI instauratur, ad hos præcipuè fines. 1mò. ad placandum DEUM Patrem pro peccatis nostris continuis, multipliciter offensum. 2dò. Propter reddendas eidem Patri laudes & gratiarum actiones pro reparatione nostri per passionem ac mortem Filij sui. De hoc Sacrificio illud est Malach. . Ab ortu solis usq; ad occasum Magnum est Nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur mihi oblatio munda. Et de ipso sacrificante Christo Ps: 109. Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Cujus Ordinis Sacerdotem se esse ipse Christus declaravit, ubi Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini Patri suo cælesti obtulit, & hucusq; singulis diebus offert, continuò per suos substitutos, sacerdotes, qui dùm hujusmodi sacrificium offerunt, non suam sed ipsiusmet Christi suscipiunt Personam, quod ex verbis consecrativis apparet; non enim in persona sua verba illa proferunt. Hoc est Corpus meum, sed in persona Christi. 3tiò. Vt nobis sit præsentissimum memoriale Passionis ac Mortis Christi Domini, juxta 1. Cor. 11 Quotiescunq; manducabitis panem hunc & cali-

cem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. *Actus.* O memoriale mortis Domini, panis vivus, vitam præstans homini. Memoria memor ero [*s.* Passionis tuæ] & tabescet in me anima mea. Quatuor autem hoc loco recogitanda sunt in Passione Christi; juxta *D. Thomam.* Amor ad redamandum. Dolor ad condolendum. Fortitudo ad imitandum. Vtilitas ad gratias agendum. *Amor* quidem Christi talis ac tantus fuit, ut faceret eum non solum liberare nos à nostris malis, & bona sua atq; seipsum nobis donare; verùm etiam adversa nostra pro nobis sufferre. *Dolor* item Christi talis ac tantus fuit, in corpore & anima, ut superaret dolores cujuscunq; hominis, quoscunq; cruciatus sufferentis. juxta *Ier: 1.* O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. *Fortitudo* talis ac tanta fuit, ut superaret prospera hujus mundi per contemptum, & adversa. Vtilitas deniq; talis ac tanta fuit, ut per eam satisfaceret pro peccatis nostris, & gratiam in præsenti; & vitam æternam in futuro nobis promereretur. Vnde S. Paul. *Rom. 8.* Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illũ; quomodo nõ etiam cum illo omnia nobis donavit. *Ratio* Veritati assentitur, reflectit eam ad conscientiam suam. *Conscientia* autem *imò miratur* amorem Christi. *Actus.* Quanta fecit animæ meæ. *Psal. 63.*
" Te Christe mundus pavit pane doloris &
" lachrymarum; Tibi myrrhatum propinavit vi-
" num: Tu ingratum mundum pascis lætitiæ pa-
" ne, & vino suavitatis potas. *2dò.* Stimulat vo-
" luntatem ad redamandum Christum per toleran-
tiam

tiam ad imitationem ejus grato animo adverso- „
rum seu malorum tàm propriorum, vti sunt in- „
natæ miseriæ; quàm alienorum, uti sunt defe- „
ctus morales proximorum, juxta *Gal. 6.* Alter „
alterius onera portate, & sic adimplebitis legem „
Christi. Stimulat *item* ad compatiendum Chri- „
sto compassione Affectus & Effectus. Item ad „
contemptum prosperitatum hujus mundi, exem- „
plo Christi, & ad sufferendas injurias ac perse- „
cutiones. Stimulat deniq; ad grates reddendas „
Christo, idq; affectu & efficacia omnium justo- „
storum ac Sanctorum tàm militantis quàm tri- „
umphantis Ecclesiæ, pro tanto beneficio, satisfa- „
ctionis, meriti, & futuri præmij. Hic *Voluntas* erumpit in *Actum*. Quis mihi tribuat, ut reamem Te amore conformi tuo amori. Quis mihi tribuat, ut verè Tibi compatiar *in doloribus*; vt verè te sequar *s. in fortitudine.* Vt dignas Tibi referam gratiarum actiones pro passione. Vivat Rex noster IESUS, vivat in æternum. Laudetur SS. SACRAMENTVM. *ex Scal. 9.*

APPENDIX

Pro Accessu & Recessu ad Sanctissimum SACRAMENTVM.

QUamvis tota meditatio hæc satis disponat accedentem ad SS. SACRAMENTVM: opportunum tamen videtur adijcere nonnulla, quæ jam proximè accedentem seriosiùs & compendiosiùs disponant.

* *In accessu.* Junctis manibus versùs pectus in modum crucis, tanquàm ligatum per crucem

se sistendo DEO, cum profunda humilitate & admiratione. *Conscientia* alloquitur Christum his pactis, Domine vnde mihi hoc, ut tu Dominus meus, & DEUS meus venias ad me, & vniaris mihi. Quis tu es, & quis ego? Tu Creator, ego creatura. Tu Dominus, ego servus, isq; ingratus & inutilis; imò toties rebellis. Tu DEUS, ego limus. Tu omne bonum, ego peccatum. Tu gratuitus Benefactor, & liberalis Pater, ego ingratus peccator, & prodigus filius. Vnde mihi vilissimo vermiculo tanta dignatio? Domine non sum dignus, ut intres &c: *propter peccatorum meorum gravitatem.* Domine non sum dignus &c: *ob tantam beneficiorum ingratitudinem.* Domine non sum dignus &c: *ob tuam sublimitatem meamque vilitatem.* Ecce comparеo mendicus ante divitem; pro divitijs gratiæ, servus ante Dominum, famelicus, petens cibum & potum Corporis & Sanguinis Tui; nudus vestem Charitatis, operientem multitudinem peccatorum; reus ante Iudicem, ut propitius mihi esse velis tàm in vita, quàm in morte, Amicus ante amicum, desiderans ut charitas tua me trahat, tecum liget inseparabiliter; Discipulus ante Magistrum, expectans salutares doctrinas & illuminationes; Filius ante Patrem, petens necessaria mihi provideri, & finaliter hereditatem paternam.

In recessu. Manibus positis ad pectus, firma fide crede SS. SACRAMENTUM in corde tuo tanquam in Ciborio vel Monstratorio haberi. Post eliciantur Pacta Adorationis: Laudetur SS. SACRAMENTUM, tot laudibus, quot in cælo stellæ, in igne scintillæ,

* Ex M. S. P. Bryknot.

læ, in aere atomi, in mari guttæ, in terra pulve-
res, in vere flores, in æstate grana, autumno fo-
lia, hyeme nives, quot in vniverso creaturæ, quot
in æternitate momenta. Laudetur tot laudibus,
quot vllo opere exhiberi, quot ore proferri, cor-
de omnium hominum excogitari potuerunt, pos-
sunt & poterunt. Laudetur tot laudibus, tamq;
perfectis & intensis, quot & quales, omnes justi
& sancti vnquam, maximè cum hoc Sacramentum
susceperunt, toto cordis ac mentis affectu persol-
verunt, quot omnes Angeli, Beatissima Virgo, ipsa
Humanitas D. N. I. C. toto tempore vitæ suæ,
maximè hoc Sacramentum instituendo persolvit;
imò quot SS. Trinitas suâ potentiâ depromere,
sapientiâ concipere, bonitate largiri potest; omni
loco, omni modo, omni tempore, in æternum &
vltra; quia dignum, dignum est. Pacta gratiarum
actionis & oblationis habentur *in Scal.* 3. Petiti-
onis hæc: O IESU purifica me, illumina me,
præserva me, vni me tecum, transforma me, accen-
de me, corrobora me, solare me, doce me, da
veniam, gratiam, & gloriam. Tandem *Actus
ex Scal. 2da. 4ta. 6ta. 7ma. Adverte.* Hos Actus
posse practicari totiès, quotiès visitamus & adora-
mus SS. SACRAMENTVM, in gratiarum actionem
pro reali præsentia Christi Domini in hoc Sacra-
mento. *Item.* Quotiès quis sumit hoc Sacramen-
tum spiritualiter. *Spiritualis* autem sumptio Eu-
charistiæ seu Communio consistit in hoc. Quan-
do devotus Catholicus aut Religiosus conscientiâ
sanus, non habens facultatem sumendi hoc Sacra-
mentum corporaliter, fidem suam, quâ credit Chri-
stum contineri in illo, & desiderium, quo cupit

Christo vniri in sumptione Eucharistiæ, sursum ducendo consequitur rem, ac effectum Sacramenti; id est recipit gratiam. Vnde *S. Aug:* Vt quid paras ventrem vel dentem, crede & manducasti; Qui enim credit in eum, manducat eum.

Pro opportunitate spiritûs & temporis.

NOnnulla loca S. Scripturæ ruminanda & applicanda Mysterio. *

Ante Comm. Introibo in domum tuam in holocaustis, non hircorum, sed Sanguinis & Corporis Vnigeniti DEI. *Ps.* 65. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis. *Matth.* 11. O dulce verbum! Glorificate & portate DEUM, [Eucharisticum] in corpore vestro. Si quis aperuerit mihi intrabo ad illum & cænabo cum eo, & ipse mecum. Oportet me hodie in domo tua manere. Loquitur tibi Christus. Si quis diligit me, ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. In sole posuit tabernaculum suum. Dominus in cælo paravit sedem suam. Ego autem tenebræ sum, & abyssus nihili. Veni Domine, visita nos in salutari tuo [*s.* SACRAMENTO.] Quis det de carnibus ejus, ut saturemur. O quàm suavis est Domine Spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de cælo præstito esurientes reples bonis, fastidiosos divites dimittens inanes.

Post Comm. Filius hominis traditus est in manus peccatorum. Quid est homo, quia visitas eum, & apponis ad eum cor tuum. Exi à me, Domine, quia homo peccator sum. Murmurabant, quód

* *ex M. S. Nostri P. Cevnarovij.*

quòd ad hominem peccatorem divertiſſet. Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Iſrael. Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo. Miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe. Hodie huic domui ſalus à DEO facta eſt. Ambulabo in fortitudine cibi iſtius, uſq; ad montem DEI. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Ipſe vivet propter me. Ego reſuſcitabo eum in noviſſimo die. Nonnè cor noſtrum ardens erat, dùm loqueretur nobis. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini Sancto ejus. Noli oblíviſci omnes retributiones ejus. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis! Qui ſanat omnes infirmitates tuas: Qui redimit de interitu vitam tuam: Qui coronat te in miſericordia & miſerationibus: Qui replet in bonis deſiderium tuum; renovabitur ut aquilæ juventus tua.

MODUS
Beneficia DEI aſceticè meditandi.

INtroductio imaginativa. Statue te in medio totius Creaturæ etiam Angelicæ, & ecce ſtupet, quod tu cinis & pulvis, imò perditiſſimus peccator, adeò dilectus cordi Divino ſis, vt centrum & finis, quamvis ſecundarius omnium operationum DEI ad extra videaris; propter te enim Potentia creavit, ſapientia diſpoſuit, providentia ordinavit, & conſervat omnia. Cogita te veluti immenſo, Oceano beneficiorum DEI continuorum, generalium, ſpecialium, innatare. Cogita ab æterno ex

quo

quo DEUS est, nec momentum transijsse, in quo DEUS non cogitaverit, non amaverit te, etiam tùm, dùm nondùm esses, aut aliqvid boni egisses, dum nec minimùm de DEO cogitares, imò te blasphemante illum, & irritante peccatis tùis.

CONSIDERATIO I.

Ratio propon: 1, Quis est secundùm naturam, statum & affectum, conferens in hac vniversitate rerum summa beneficia? Et quis est similiter, secundùm naturam statum & affectum, eadem beneficia accipiens? *Synt: resp: ad 1mam propositionem.* *1mò.* quidem secundùm naturam est DEUS infinitè bonus, quasi à dando sic denominatus, ipsius enim proprium est dare; cujus omnia sunt, quæ sunt; & nihil est, quod non ipse creavit. Et cùm sit infinitè bonus, est etiam suæ bonitatis infinitæ diffusivus, per collationem summorum suorum beneficiorum. Vnde *Ps. 88.* Tui sunt cæli, & tua est terra: orbem terrarum & plenitudinem ejus tu fundasti, aquilonem & mare tu creasti. Et *Ps. 117.* Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. *2dò.* Secundùm statum suæ Majestatis, est gloriosissimus, felicissimus, ditissimus, juxta *Prov. 8.* Mecum sunt divitiæ & gloria, *Et Rom. 10.* Dives in omnes qui invocant illum. *3tiò.* Secundùm affectum est pijssimus ac liberalissimus, juxta *Eccl. 2.* Quis invocavit eum, & despexit eum? quoniam pius & misericors est DEUS. Vnde canit Ecclesia: Præsta Pater pijssime &c: Et *D. Bonav.* Quanta pietas DEI? homini tanto affectu & studio sic benefacere; qui beneficia ejus nec agnoscere,

cere, nec conservare, nec regratiando dignè recipere studet. Benefacere merenti justum est, benefacere non merenti, sed tamen humiliter petenti, pium est; benefacere non promerenti nec desideranti, magis est pium; pijssimum autem, & non nisi Divini cordis; benefacere contemnenti & adversanti idq; vili, & servo proprio, & figmento suo.

Ad 2dam propositionem Synt. resp. *imò* quidem secundùm naturam, summa DEI beneficia accipiens, est homo; quasi ab humo sic denominatus: quia ex humo, infimo elemento formatus est: & quia sicut humus humorem pluviæ de nubibus cæli dari sibi appetit, ita homo, omne datum optimum, & omne donum perfectum [*ut est Iacob.* 1.] descendens à Patre luminum, expectat, juxta *Ps.* 112. Expandi manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi. *2dò.* Secundùm statum suæ conditionis est infelicissimus ac pauperrimus. Infelicissimus inde, quod sit peccato originali vitiatus: idcircò sensus & cogitatio cordis ejus [*ut est Gen. 8.*] in malum prona sunt ab adolescentia sua. Pauperrimus indè, quod nihil ex se habeat, nec habere possit; juxta illud, quod dictum est cuidam præsumptuoso multa sibi arroganti. *Apoc.* 3. Dicis, quod dives sum & locupletatus, & nullius egeo; & nescis, quia tu es miser, & pauper, & cæcus, & nudus. *3tiò* tandem secundùm affectum est ingratissimus; quod inde constat, quoniam gratias non agit DEO debitas, pro tantis beneficijs, nec amat ipsum, velut dona ab eo sibi collata amat. Vnde *Hugo.* Non ergo munera dantis, plusquàm amantis affectum diligas: majorem charitati ejus injuriam facis, si dona ipsius accipis,

& ta-

& tamen vicissitudinem dilectionis non rependis; aut dona ipsius si potes respue, vel si dona respuere non potes, vicissitudinē amoris repende. *Ratio* approbat responsionis veritatem, quam reflectit ad conscientiā sui hominis, examen cum ea instituens & quærens; qualem nam existimat esse hominem suum respectu DEI, sui summi benefactoris? *Conscientia* vti bonorum & malorum ejus conscia, fatetur quod scit esse verum. *Voluntas* pio inde affectu mota in *Actus* deprecationis & amoris DEI prorumpit: Fac cum servo tuo secundùm misericordiam tuam, & justificationes tuas doce me. Vide reliq. in Pact. Scal. 2.

CONSIDERATIO II.

R*Atio proponit.* Quæ & quot sunt beneficia DEI, quibus homo in hac vita cumulatur? *Synt. resp.* Innumerabilia sunt: quorum tamen digniora & notiora possunt reduci ad duo genera; vt quædam dicantur benevolentiæ, quædā verò Innocentiæ. Beneficia benevolentiæ seu beneficentiæ, alia sunt naturalia, alia supernaturalia, alia Gratuita. *Naturalia* puta esse quod creati sumus in esse humanæ naturæ ad imaginem & similitudinem ipsius DEI ac Creatoris nostri: & quod omnia creata sunt, quæ cæli ambitu continētur propter nostram vtilitatē. Huc enim spectat corporis fortitudo, sanitas, agilitas, formositas, animæ docilitas, tractabilitas, ingenij claritas memoriæ felicitas, rectitudo judicij. Itē huc spectant bona acquisita; vti sunt opes, scientiæ, artes, fama bona. Itē deniq; naturalia sunt, bona fortunæ, ut potè gratia, favor, amicitia hominum, ac cætera quæ inde sequuntur. *Supernaturalia* beneficia sunt, reparatio nostri per mortem Filij DEI Vnigeniti, Sacra-

menta pro nostra sanitate spirituali instituta, Missio Spiritus S. pro nostra sanctificatione, auxilia DEI opportuna, gratiæ prævenientes, comitantes & subsequentes ad fugiendum malum, insequendum bonum, & sufferendum adversum. Huc etiàm reducitur deputatio Angeli Custodis, ut cuilibet nostrum patrocinetur in periculo corporis ac animæ cōstituto. *Gratuita* beneficia sunt: Prædestinatio nostri æterna ad cælestem gloriam consequendam, ac inde vocatio DEI efficax, tum ad observantiam legis Præcepti in Ecclesia Catholica; tum ad observantiam legis consilij, in aliquo statu religiosorum incorrupto. Justificatio nostri, ejusq; continuum augmentum per gratiam sanctificantem. Protectio Divina in quibuscunq; tentationibus & adversitatibus. Donum stabilitatis ac perseverantiæ, in studio bonæ operationis, ac profectûs spiritualis. Hæc autem beneficia, quàm sint nobis necessaria, vtilia, ac pretiosa, conijcere possumus ex oculo corporali, & similibus: quorum necessitas & vtilita manifesta est, pretium autem judicio prudentiur [illegible]æstimabile. *Beneficia Innocentiæ*, puta esse illa, q[illegible]ous nos DEUS à summè malis aliàs perniciosis misericordia suâ infinitâ ductus, præservare solet. Horum alia sunt Impunitionis, alia Indesertionis, alia Impermissionis. *Impunitionis* beneficia in hoc consistunt: quòd nos DEUS non puniat statim, ut eum offendimus. vel nimirùm temporaliter aliqua ignominiâ, infamiâ, morte probrosâ &c: vel æternaliter, flammis infernalibus: velut punivit Dathan, Abiron, Sodomitas, & nunc passim punire solet, quamvis non advertamus. *Indesertionis* beneficia in eo consistunt: quod nos DEUS finaliter non deserverit in

pecca-

peccatis, quibus ante nimis addicti fuimus. Vti multos nostros coætaneos, nobisq; notos deseruit, juxta *Ps. 80.* Dimisi eos secundùm desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis. *Impermissionis* in hoc consistunt: quod nos DEUS non permittat tantoperè tentari, vt infeliciter in aliquod pristinum grave peccatum recidamus, atq; consuetudinem ejus contrahamus, exindeq; professionem nostram consequenter fastidiamus. Vti aliquibus contingit in pænam in suo Asceterio neglecti studij vitæ spiritualis, ac sanctæ Orationis, juxta *Apoc. 3.* Quia tepidus es, nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere de ore meo. Vnde *S. Greg.* Qui adhuc in peccatis est, [ut-potè sæcularis] conversionis fiduciam non amisit: qui verò post conversionem tepuit, [vt potè Religiosus] etiam spem de sua conversione perdidit. *Ratio* assentitur veritati responsionis, quàm reflectit ad conscientiam, examen cùm ea instituens; an acceperit ejus homo cuncta huiusmodi beneficia, & cum quali gratitudine? *Conscientia* vt verùm est fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota prorumpit in *Actus* gratiarum actionis cum omnibus Sanctis Ecclesiæ Militantis & Triumphantis, quos vide *in Medit. Pass. Christi Consid. 4.*

CONSIDERATIO III.

RAtio proponit. Pro quo DEUS confert homini tanta sua beneficia? *Synt. resp.* Pro nullis omninò meritis antecedentibus & subsequentibus. Domini quidem temporales bona subditorum suorum appetunt atq; requirunt, & eorum indigent obsequijs, sed Dominus DEUS noster non indiget no-

bis,

bis, neq; bonis aut meritis nostris, neq; obsequio nostro; quia ipse sibi perfectissimè sufficit. Vnde *Ps: 15.* DEUS meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Eâ tantùm ratione indiget nobis, ut habeat quibus pro sua liberalitate ac pietate gratis benefaciat: pari etiam ratione indiget nostris obsequijs, atq; meritis subsequentibus; vt inde occasionem accipiat majora & plura beneficia nobis conferendi, gratiæ videlicet in præsenti cum suo augmento, & vitæ æternæ in futuro cum abundanti & abundantiori gloria. Nam ad hoc venit Christus in mundum, ut per eum habeamus vitam [gratiæ s. atq; gloriæ] sicut ipse testatur *Ioan: 10.* Et abundantiorem habeamus, si ei toto corde adhæreamus, viis ejus fideliter incedendo; & vt inde gloria nominis ejus ad extra magis ac magis innotescat; nosq; hujusmodi magnificis beneficijs concitemur ad serviendum ei in sanctitate & justitia omnibus diebus nostris, juxta *Ps: 110.* Redemptionem misit populo suo [eà propter observare] mandavit in æternum testamentum suum. Et *Deut: 10.* Et nunc Israel, quid Dominus DEUS tuus petit à te [pro tantis beneficijs tibi exhibitis] nisi ut timeas Dominum DEUM tuum, & ambules in vijs ejus, & diligas eum, & servias Domino DEO tuo in toto corde tuo, & in tota anima, custodiasq; mandata Domini. Et D. Paul. *Eph: 5.* Estote imitatores DEI, sicut filij charissimi & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. *Ratio* convincitur veritate responsionis, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens, vtrum nam homo suus fideliter DEO serviat pro tantis ab eo acceptis beneficijs?

Conscientia ut verum scit fatetur. *Voluntas* pio affectu mota elicit *Actus*. Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem. Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo. Vota mea reddam coram omni populo ejus. A mandatis tuis intellexi, propterea odivi omnem viam iniquitatis. In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas. In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos. Secundùm misericordiam tuam vivifica me, & custodiam testimonia oris tui.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. A quo tolluntur beneficia DEI? *Synteresis respondet.* A superbo, Ingrato, & Infideli servo. *Superbus* est, tum qui peccatis suis excæcatus dona ac beneficia DEI, quibus abundè cumulatus est, non agnoscit venisse sibi à DEO. *Tum* qui existimat eadem dona à DEO sibi venisse, sed ob sua merita. *Tum* qui ex affluentia donorum DEI, accipit occasionem proximos suos vilipendendi. Vnde Apostolus 1. *Cor*: 4. Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis. *Ingratus* verò est, *Tum* qui beneficia ac dona sibi â DEO collata minimè considerat, examinat, ac perpendit. *Tum* qui examinata parvi facit. *Tum* qui illa equidem magni pendit, sed pro eis tanto benefactori grates debitas non reddit. *Infidelis* servus vero est, *Tum* qui donis cælitùs sibi traditis vtitur non ad majorem gloriam nominis DEI promovendam, sed ad offensam ejus Majestatis multiplicandam. *Tum* non

ad

ad proprium spiritualem profectum, sed ad animæ suæ nimiûm detrimentum. *Tum* deniq; non ad proximi ædificationem, sed ad ejus offensionem ac æternam perditionem; donec audiat *Matth: 23.* Tollite ab eo talentum, & date ei, qui decem talenta habet, & inutilem servum eijcite in tenebras. *Ratio* responsionis veritatem comprobat, eamq; ad conscientiam reflectit; examen cum ea instituens de suo homine; taliternè an verò aliter se habeat respectu DEI tanti sui benefactoris? *Conscientia* vt verum est fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota elicit *Actus*, qui sunt positi *in Medit, de Pass. Christi Consid.* 3.

CONSIDERATIO V.

RAtio proponit. Quomodo nos præparare debeamus ad majora DEI beneficia accipienda. *Synteresis respondet. 1mò.* Quando grata habemus minora jam accepta: Gratitudo enim provocat benefactorem ad conferenda grato nova beneficia. Vnde S. Ecclesia cælitùs instructa orat pro novis beneficijs per antiqua reparationis nostræ jam præstita, dicens: Per Mysterium S. Incarnationis, Crucis &c: libera nos &c. *Actus* gratiarum actionis, laudis, *ex Scal: 3. 2dò.* Benè nos præparamus vbi quo majora beneficia DEI accipimus, eò magis in humilitate ac DEI timore filiali proficimus; dicitur enim *1. Petr. 5.* DEUS superbis resistit, humilibus dat gratiam. Et *Tob. 5.* Multa bona [corporalia, spiritualia, ac æterna] habebimus si timuerimus D E U M, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus benè. *Actus.* Abjicio me Domine in abyssum nihili mei, vilifico, despicio

me, nihil ſum, nihil poſſum; ad te ſunt oculi mei. Humiliatus ſum vſquequaq; Domine, vivifica me [beneficijs tuis] ſecundùm verbum tuum. Timebo Dominum [cum ſanctis ejus] quoniam nihil deeſt timentibus eum. *3tiò.* Benè nos præparamus ad majora beneficia, vbi nos etiam proximis atq; fratribus noſtris, maximè inimicis amore DEI beneficia præſtamus, juxta *Luc. 6.* Date, & dabitur vobis. Eâ menſurâ, quâ menſi fueritis remetietur vobis. *Matth. 5.* Benefacite his qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, vt ſitis filij Patris veſtri, qui in cælis eſt, qui facit ſolem ſuum oriri ſuper bonos & malos. *Actus* dilectionis proximi *ex Scal. 1. 4tò.* Benè nos præparamus ad majora beneficia DEI, vti ſunt ſpiritualia ac æterna, quando voluntariè atq; prudenter inferiora ſeu tranſitoria relinquimus ad imitationem Chriſti, juxta *Matth. 9.* Omnis qui reliquerit domum, vel fratres aut ſorores, aut Patrem, aut Matrem, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. *Actus.* Complacentiæ in vocatione religioſa: Benedictus es Domine, qui eripuiſti me de porta mortis [ſ. mundi] & de ventre inferi [ſ. amore tranſitoriorum.] Renovo Profeſſionem meam millies & millies. Omnia arbitror ut ſtercora, vt Chriſtum [ejusq; beneficia] lucrifaciam. *5tò.* Benè nos præparamus ad illa vbi ipſa nobis dari à DEO agnoſcimus, atq; continuis precibus poſtulamus; *Luc. 11.* Petite & accipietis, quærite & invenietis, pulſate & aperietur vobis. Et *Ioan. 6.* Petite, ut gaudium veſtrum ſit plenum. *Actus* Petitionis, Oblationis *ex Scal. 3.* *6tò.* Benè nos tandem

dem præparamus, vbi libenter Divinas recipimus correptiones & castigationes, quas DEUS filijs suis adoptivis pollicetur. *Apoc.* 3. Ego quos amo, [& consequenter magnis & multis meis bonis cumulabo] arguo & castigo. Et S. Paul. *Hebr.* 12. Quem diligit Dominus castigat, & flagellat omnem filium quem recipit [in suum heredem, coheredem Christi:] in disciplina perseverate, tanquàm filijs vobis offert se DEUS; quis enim filius, quem non corripit Pater. *Voluntas* complacet & exit in *Actus*: Amo tuam justitiam, me castigantem. Amo potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam; mihi pro plagis copiosa retribuentem beneficia. Et cum *Tob.* 11. Benedico te Domine DEUS Israel, quia castigasti me, & sanasti me. Paratum cor meum, paratum.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam bona transitoria frequentius & copiosiùs conferat, DEUS improbis, quam probis; imò ipsos probos non rarò subijcit potestati impiorum. *Synteresis respondet.* imò ex *S. Bernard.* Nè putentur mala, dantur & bonis: nè putentur magna & summa bona, dantur & malis. Item auferuntur ista & bonis, ut probentur; & malis ut crucientur. Porrò ex *S. Bonav.* Temporalia tàm bonis, quàm malis concedi debuerunt: quia aliter boni potiora sibi servari non crederent, nisi ista tàm malis, quàm bonis communia esse viderent. 2dò. Quia sicut non est justus, qui non habeat aliquod peccatum saltim veniale, pro quo in præsenti debet puniri privatione bonorum temporalium, ut *Ioan.* 1. Si

dixerimus quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. Ita etiam non est impius, qui non habeat aliquod opus bonum, pro quo debentur illi saltim bona transitoria, ut *S. Greg.* Nisi dives ille aliquod bonum egisset, & in præsenti sæculo remunerationem accepisset, nequaquam illi Abraham dixisset: Recepisti bona in vita tua. *3tiò.* Non facit DEUS injuriam bonis, dum aliquando negat eis bona temporalia, malis verò largitur; æquum enim est, ut quibus dantur bona spiritualia, de terrenis modica aut nulla accipiant. Et quibus nihil datur de spiritualibus, terrestribus bonis abundent. juxta *V. Bed.* Non est Christianæ religionis in hoc mundo exaltari, sed deprimi: mali nihil habent in cælo, vos in mundo: sed spe illius boni, ad quod tenditis, quidquid in vita contigerit, gaudere debetis. *4tò.* Quia indignum est justis ac periculosum abundare bonis temporalibus, quæ Christus Magister cælestis exemplo suo ad eorum eruditionem reprobavit, ac suis discipulis abijcere mandavit. [ut *Luc. 14.* Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus] tanquam occasiones ruinarum spiritualium, laqueosq; diaboli, quos puta esse juxta *D. Paul.* desideria nociva [id est, cupiditates honorum, voluptatum, ac possessionum] quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Vnde ait *1. Tim: 6.* Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli. *Et paulò post.* Radix omnium malorum est cupiditas. *5tò.* Quia sicut non esset dignitatis regiæ amico suo magnum fimi donare cumulum, licet fimus non careat suâ utilitate; ita etiam dedeceret Majestatem Divinam,

justis

justis amicis suis conferre bona hujus temporis, quæ ipsimet justi arbitrantur esse ut stercora. Vnde *S. Paul. Philip.* 3. Propter Christum omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora. Quod autem tantus Christi sectator, hæc bona transitoria stercoribus assimilaverit, ratio est. Quia sicut stercora pecudum, quatenùs agros fæcundant, pretio æstimantur: quatenùs verò fætent & inquinant, omnibus abominabilia sunt; ita bona temporalia, in quantum deserviunt justis ad vitam eorum corporalem conservandam, & spiritualem promerendam, sunt illis necessaria, vti bona in se ad hujusmodi vsum humanum creata: quapropter vult DEUS illorum fieri participes justos cum injustis, modis sibi placitis: in quantùm verò præbent occasionem DEUM facile offendendi, fugiuntur à justis, velut mala secundùm circumstantiam, vt nimirùm animam inquinantia atq; DEO fætentia, ideò etiam ipsemet DEUS, vitat ea concedere justis: At loco eorum ex Divina sua munificentia & pietate, confert illis dona spiritualia: quorum vnicum superat suo valore totius mundi honores, divitias, & voluptates, juxta *Sap.* 7. Invocavi, & venit in me spiritus sapientiæ; & præposui illam regnis & sedibus, & divitias nihil esse duxi in comparatione illius. *ibi.* Quia sicut DEUS pijssimus magnum justis præstat beneficium, negando illis bona temporalia [quod patet ex supradictis] ne illis cedant in ruinam; ita maximum ac specialissimum præbet, vbi eos subjicit potestati ac persecutioni pravorum ad imitationem Filij sui, quem etiam potestati impiorum tradiderat, usq; ad sufferendam mortem ignominiosissimam

ac dirissimam. Vnde *D. Greg.* Mala reproborum bonos dùm cruciant, purgant; vtilitati justorum militat, etiam potestas pravorum. Et *S. Aug.* Nè putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: Omnis malus aut ideò vivit, vt [per justum] corrigatur: aut ideò, vt per eum justus exerceatur. Quod autem hujusmodi beneficium sit maximum ac specialissimum, inter dona spiritualia, patet ex verbis D Pauli *ad Phil: 1.* Vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini, idem certamen habentes, quale & vidistis in me, & nunc audistis de me. *Ratio* responsionis veritate convincitur, quàm reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens de homine suo, quæ nam dona magis appetat, an transitoria, an spiritualia & æterna. *Conscientia* vt scit verum fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota elicit *Actus*: Cognovi Domine quia æquitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. O IESU conforma me totum tibi. *Vide in Scal: 4.*

MODVS

De peccatis meditationem asceticè instituendi.

Imaginativa introductio. ✻ Ex S. Alcant. Cogita te esse veluti illum Lazarum quatriduanum

imò

imò plus quàm mortuum & abominabile cada- „ ver, vermibus ſcatens, & vſquè adeò fœdum, ut „ tranſeuntes oculos avertere, nares occludere co- „ gantur; nè fœtorem tuum oculis aut naribus „ hauriant. Crede te adhuc eſſe abominabilio- „ rem DEO & Sanctis. Vel ſtatue te in perſo- „ na illius filij prodigi, qui abligurivisti totam „ ſubſtantiam pretioſæ gratiæ cum meretricibus ſ. „ cupiditatibus; indignum te reputando, qui leves „ oculos ad cælum, qui terram calces, quem ter- „ ra ſuſtineat, cui res creatæ ſerviant; nec di- „ gnum pane, quo veſceris, & àëre, quem attra- „ his; timens nè vltrix tota creatura conſurgat „ contra te. juxta *Sap: 5.* Pugnabit cum illo or- „ bis terrarum, contra inſenſatos.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis eſt, in quem peccans peccat, & quis eſt qui peccat? *Synteresis reſpondet.* *Ad 1mum.* In quem peccans peccat eſt DEUS, non solùm ſummè bonus, vti ejus nobis collata teſtantur beneficia. Verùm etiam ſummè ſapiens, & ſummè potens. tum ad cognoſcenda omnia noſtra peccata, quamvis occultiſſima, tùm ad ea æternaliter punienda. Ad *2dum.* Qui peccat eſt homo, non solùm ſummè malus, vti ejus ſummo bono declarat repugnantia: verùm etiam ſummè ſtultus,, ſummè præſumptuoſus; tum quôd in eo ſtatu vivat, in quo non audet mori; tùm quod non timeat peccare in eum quem non ignorat, poſſe ſe quolibet momento juſtè punire, occidere, flammis æternalibus tradere in æternum. *Ratio* reſponſioni aſſentitur, veritatem reflectit ad conſcientiam,

quàm examinat de homine suo; vtrum fuerit aliquãdo tàm malus, tàm stult⁹, & præsũptuosus. *Conscientia* memor præteritorum fatetur. *Voluntas* in Actus resolvitur. * O maledicta dies, hora, momentum, quo primùm resolvi me, ut ostenderem DEUM meum! O vesaniam! vermis intumui contra DEUM, gutta contra mare, atomus contra Solem. Miserere mei &c: quoniam iniquitatem, stultitiam, superbiam meam ego cognosco. Tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita; intellexisti cogitationes meas de longè, semitam meam & funiculum meum investigasti; & omnes vias meas prævidisti. Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? si ascendero in cælum tu illic es; si descendero in infernum ades. Si sumpsero pennas meas diluculò, & habitavero in extremis maris; etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua. Magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te ô Rex gentium!

CONSIDERATIO II.

R*Atio proponit.* Quæ mala spiritualia adfert homini mortale peccatum in præsenti vita? *Synt. resp:* Adfert multa mala: Alia quidem in ipsum peccatum cadenti, alia de illo resurgenti, & alia in illud recidenti, *imò.* Mala spiritualia quæ incurrit cadens in peccatum sunt: Excæcatio intellectûs, depravatio voluntatis, ac deturpatio memoriæ. *Intellectus* enim peccato addictus consequenter excæcatus in ordine ad spiritualia ac supernaturalia non discernit inter verum & falsum, bonum

bonum & malum, licitum & illicitum, expediens & inexpediens, securum & periculosum, vtile & damnosum, facilè & difficilè, rectum & curvum, juxta 1. *Cor.* 2. Animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt spiritûs DEI; stultitia enim est illi, & non potest intelligere. Voluntas quoq; peccato depravata non potest efficaciter ampliùs eligere, quod sibi in æternum prodest, nec vitare quod sibi in æternum nocet. Inde est quod faciliter tristatur de bonis ad spiritum pertinentibus; & lætatur de malis, ad impetum suæ sensualitatis servientibus, juxta *Prov.* 2. Lætantur cùm malè fecerint, & exultant in rebus pessimis. *Memoria* deniq; peccato deturpata nequit ampliùs recogitare ut oportet, quæ sunt honesta ac spiritui salutaria; nisi quæ sunt carnis, mundi, ac diabolicæ incitationis, juxta *Phil.* 2. Omnes enim quæ sua sunt [sensualitati nimirum placita] quærunt, non quæ sunt IESU Christi.

2dò. Mala spiritualia, converso per pænitentiam à peccatis derelicta sunt: Obscuritas intellectûs, debilitas voluntatis, & instabilitas memoriæ. Intellectus enim post recessum peccati obscuratus manens, non valet percipere spiritualia ac æterna ut oportet, nisi cum labore ac difficultate: Non valet *item* discursus rationis inferioris, defendentes motus sensualitatis coercere, ac superioribus argumentis convincere, nisi multis studijs spiritualibus adhibitis: cùm non raró multùm errare illi contingat in judicando falsum & malum sub specie spiritualis veri & boni sibi repræsentatum, omnino esse verum & bonum. *Voluntas* quoquè post abcessum peccati manens debilitata, non valet tentationibus sicut sufficit resistere, nec studiose

osè virtuosis operibus insistere, nec satis motibus sensualitatis contraire: nisi summis & assiduis precibus obtineat cælestem à DEO corroborationem. Vnde est quod non rarò faciliter deficiat in ordine & modo timoris & amoris, priùs nimirùm & magis timendo ac amando illud, quod posteriùs & minùs timendum & amandum esset; eo quod remissa habeatur in affectu timoris & amoris erga DEUM ac Divina; donec per multa exercitia Meditationum asceticarum, & Orationum mentalium consequatur cælitùs inflammationem. *Memoria* tandem instabilis manens post peccatum pœnitentiâ abolitum, impotens habetur ad attendendum sine distractione spiritualibus exercitijs, ac seipsam avocandam ab inutilibus & vanis cogitationibus.

5tiò. Mala spiritualia, quæ incurrit recidens in peccatum, ante veram supererogationis conversionem vsitatum, sunt: Tentatio impossibilis victoriæ, plaga impossibilis sanationis, damnatio impossibilis evitationis. Tentatio quidem hujus loci impossibilis ad vincendum dicitur esse, *tum* ex parte DEI: qui communiter deserit recidivantes, id est iteratò peccantes ex certa scientia, ex plena voluntate, & ex plena libertate, post veram s. supererogationis conversionem. juxta *Ier. 17.* Omnes qui te derelinquunt, confundentur; recedentes à te in terra scribentur. Et *Apoc. 22.* Qui nocet [alijs detrahendo &c.] noceat adhuc [vti à DEO derelictus] & qui in sordibus est [gulæ ac veneris] sordescat adhuc; id est permittitur ipsi magis ac magis sordescere, donec compleat mensuram seu numerum suarum iniquitatum. Et *S. Greg. in Ezec.*

Sicut

Sicut qui à fide recedit, apostata est; ita qui ad perversum opus quod deseruit, redit; ab Omnipotenti DEO absq; ulla dubietate apostata deputabitur, etiamsi fidem tenere videatur. *Tum* ex parte diaboli, quod patet ex verbis Christi *Luc: 11.* Tunc immundus spiritus vadit & assumit septem alios spiritus nequiores se, & ingressi [in animam recidentis] habitant ibi; & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. *Tum* ex parte ipsius recidivantis: quia per tale peccatum ex malitia voluntatis perpetratum, acquirit habitum pravum magnæ intensionis, quo ille facilitatur ad iterandum idem peccatum, & profundiùs se vitijs immergendum. Vnde est *Ezech: 21.* Vir peccator adijciet ad peccandum. Plaga recidivantis cujuslibet Ascetæ impossibilis est sanationis, vel alias peccatum recidivationis per pænitentiam ordinariam incurabile Ascetis habetur, juxta *Ezech. 21.* Fili peccasti, nè adijcias iterùm, sed de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur: quasi à facie colubri fuge [recidivationis] peccatum; nam si accesseris [ad illud post conversionem supererogationis] mordebit te. Plagæ illius non est sanitas. *Hebr:* 6. Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritûs S. gustaverunt nihilominùs donum DEI, virtutesq; sæculi venturi, & prolapsi sunt, rursus renovari ad pænitentiam. Et *D. Chrysost:* Noli peccare post veniam, noli vulnerari post curam, noli sordidari post gratiam: cogita ô homo graviorem culpam esse post veniam, renovatum vulnus pejus dolore post curam, molestiùs hominem sordidari post gratiam. Quare indulgentiæ ingratus est, qui post ve-

niam

niam peccat, sanitate indignus est, qui semetipsum postquam curatus est vulnerat, nec mundari meretur, qui seipsum post gratiam sordidat, *hæc ille.* Damnatio tandem æterna, est malum recidivantium impossibilis evitationis, juxta *2 Petr:* 2. Melius erat illis non cognoscere viam justitiæ [quia minorem haberent damnationem] quàm post cognitionem retrorsum converti [ad pristina *s.* peccata] ab eo, quo illis traditum sancto mandato. Et *Luc:* 9. Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno DEI, quasi dicat ipsa veritas: sicut ille qui ponit manus ad aratrum, & respicit retrò, non est aptus ad benè rectèq; arandum, ita, qui manus dedit suæ Religioni per emissionem votorum ad me imitandum, & retrò suis concupiscentijs ad mundana & carnalia, contra suam Professionem obvertitur, non est deinceps aptus ad regnum DEI obtinendum. Qui ergò secundùm sententiam Salvatoris non est aptus regno DEI; ille è converso aptus est æternæ damnationi.

Nota inde. Quod secundùm Interpretes S. Scripturæ, præsens impossibile non est physicum, sed morale. Illudq; significat, quod passim communiter ac ordinariè aliàs fieri nequit, nisi quandoq; extraòrdinariè, *id est* raro & difficulter. *Nota item* quod propriè loquendo peccatum recidivationis non est, nisi Religiosorum atq; Clericorum [juxta quod ait *D. Chrysost. sup. Matth.* Laici delinquentes facilè emendantur, Clerici autem inemendabiles sunt] qui post suam supererogationis conversionem, iterato perpetrant illud contra sua vota ex mera malitia: id est, ex certa scientia, ex plena

volun-

voluntate, & ex plena libertate; atq; in eodem peccato communiter habent affectum, post quemlibet suum actum. Quod inde patet, quia occasiones iterato peccandi non vitant, sicut necesse est, pravorum consortia non cavent, fratres melioris notæ aversantur, in colloquijs familiaribus excusationes in peccatis suis & aliorum facilè adinveniunt, propensiones suas ad idem peccatum iterandum quas sentiunt, asceticâ mortificatione edomare non curant, auxilia Divina opportunè sibi dari cælitùs contra instantes tentationes affectuosè non invocant, studium asceticæ Orationis prorsùs negligunt, donec in necessitatem peccandi deveniant, juxta *Isid. de summo bono.* Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem, actio consvetudinem, consvetudo necessitatem.

Nota deniq; quod peccatum recidivationis, non est cuilibet Ascetæ periculosiùs ac deteriùs, quàm contra votum castitatis, præsertim verò nefandum procuratæ pollutionis, eò quod occultissimum sit, continuamq; ac perpetuam habeat occasionem, assvetis omninò inevitabilem. De hoc peccato horrenda legere est apud Cornel, à La[illegible] *in Gen. c. 38. n. 9.* *Ratio* responsione convicta, eam reflectit ad Conscientiam, quam examinat de suo homine; an aliquando hujusmodi malis irretitus fuerit, nec ne? *Conscientia* vt scit verum fatetur. *Voluntas* inde pio compunctionis affectu mota, tales elicit *Actus*. Sana Domine animam meam, quia peccavi tibi. Sana me Domine & sanabor; salvum me fac, & salvus ero, quoniam laus mea tu es. Fiat manus tua, ut salvet me; quoniam man-

mandata tua elegi. Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Suscipe me in servum tuum; & non confundas me ab expectatione mea. Spero in te, expectans à te veniam. *Vide Scal: I.*

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo peccatum recidivationis Religioso venit? *Synteresis respondet.* *Imò.* Venit à tentatione diaboli, carnis, mundi, & hominis mali: contra quam Spiritus S. vult esse præparatum quemlibet Ascetam vitæ spirituali adscriptum, *Eccl: 2.* Fili accedens ad servitium DEI, sta in justitia & timore DEI, & præpara animam tuam ad tentationem; diabolo enim non est adeò curæ, ut revocet quenquam ab ingressu Religionis; nisi ut Religiosum in sanctitate & justitia fideliter DEO servire incipientem faciat per suam astutiam ac incitamenta mundi, carnis, & hominis pravi, in pristina sua peccata recidere, contra suæ professionis vota: ut sic deinceps vivens in statu Religioso, clàm palamvè irreligiosè noceat suo instituto modis ei placitis; ac post inde majorem incurrat damnationem, quàm si in sæculo vivens ac moriens incurrisset. Idcircò Spiritus S. monet quemlibet Religioni noviter adscriptum, quatenùs firmiter ac perpetuò stet in justitia quam cæpit, & in timore DEI, quo carnem suam confixam esse sentiat, ac insuper præparet animam suam ad tentationem. Sicut autem [illegible]olum facit alacrem ad tentandum Religiosu[illegible] confidentia, quam habet in sua astutia, & in vertibilitate liberi arbitrij cujuslibet studium spiritualis vitæ incipientis,

juxta

juxta quod ipſemet ait *Iob. 1.* Circuivi terram, & perambulavi eam, *id eſt*: decepi omnes terrena concupiſcentes, & poteſtati meæ ſubjugavi, ita ut non poſſint facere bonum niſi malum, ſecundùm meum deſiderium. Et illud *Iob. 4.* Habet fiduciam, quod influat Iordanis in os ejus, *id eſt*, confidit, quod etiam Religioſi ſpirituali vitæ addicti, tandem venient in ſuam poteſtatem, per recidivationem in priſtina ſua peccata: qui alias contra mundi & carnis concupiſcentias retrorſum cum Iordane converſi ſunt, ac fluunt [ſurſum tendentes actibus ſuis anagogicis, ad montem Domini, uti eſt. *Pſ. 113.* Et *Iſai.* 2.] Ita benè præparatum facit Religioſum incipientem ſpiritualis vitæ ſtudium, contra diabolum ejuſq; tentationem, intima confidentia in DEO collocata. *Tum* quod non permittet ſe tentari ſupra vires ſuas, juxta 1. *Cor: 10.* Fidelis autem DEUS eſt, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione proventum, vt poſſitis ſuſtinere. *Tum* quod in omni tentatione cuilibet invocanti ac deprecanti ſe opportunum præſtabit auxilium. juxta *Pſ. 90.* Quoniam in me ſperavit, liberabo eum; protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipſo ſum &c. Voluntatis *Actus.* In te eripiar à tentatione, & in DEO meo cunctas transgrediar tentationes. In te ſperavi, libera me, protege me, ſalva me, quoniam cognovi nomen tuum. Angelis tuis commenda me, vt cuſtodiant me &c: *2dò.* Venit peccatum recidivationis Religioſo incipienti à voluntate in venialibus peccatis, atq; ab immortificatione incuriaq; parvorum

defectuum, ut *Eccl. 19.* Qui spernit modica [pec-cata] paulatim [in majora] decidet. Item *S. Gre.* Si curare parva negligimus, insensibiliter seducti, statim audenter etiam majora perpetramus. *Affu.*
* Infinite DEUS, non erit apud me minimum, " quod DEI infiniti est offensivum. Non est fi-" lius, qui etsi non occidat patrem; tamen ala-" pizat eum. Gressus meos dirige, & custodi etiam " à minimis offendiculis. Malo mori, quàm vel levi culpa fœdari. *3tiò.* Venit à neglectu men-talis orationis, & consequenter profectûs spiritualis; nam qui negligunt orationem mentalem, parum vel nihil proficiunt in vita spirituali, cùm talis oratio, sit vitæ spiritualis instrumentum: qui verò non proficiunt in studio vitæ spiritualis, illi sen-sim deficiendo, tandem in gravia recidunt pecca-ta. Hinc *S. Leo.* Qui non proficit [in vita spi-rituali] deficit [in peccata recidivationis] & qui non acquirit [virtutes] eò ipso mox gratiam ju-stificantem perdit; Et *S. Bernard.* Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, ruas necesse est. *Voluntas* renovat Professionem, propo-sita, ut supr. *Consid. 3. de Paß. pun. 3.* *4tò.* Ve-nit peccatum recidivationis à securitate mentis in-circumspecta; qui enim complacet sibi in suo pro-fectu spirituali ac præsumit, quod in tali statu vi-vens, securus maneat ab omni ruina spirituali, ille communiter sensim remissior fieri solet in devoti-one interna, donec in eo frigescat charitas, & con-sequenter concupiscentia incalescat. Vt *S. Greg:* Non nunquàm ipsis bonis quæ agimus, ad deteri-ora propinquamus; quia dùm lætitiam menti pa-riunt, quandam securitatem gignunt; dumq; mens

secura redditur, in corpore laxatur. *Idem.* Sæpè mens dùm de virtute sua securitate resolvitur, inopinatè culpæ telo perforatur. *Conscientia* reflectit se supra illud S. Aug: Semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id, quod nondum es; nam vbi tibi placuisti, ibi remansisti; si autem dixisti sufficit, perijsti. *Voluntas* it in *Actus.* Humilior sub potenti manu DEI, ut benè sit mihi in die tentationis. Nihil sum, nihil possum, „ displiceo mihi, si quid sum, Ego dixi nunc „ cæpi. Vel incipiamus fratres. *1mò.* Venit pec- „ catum recidivationis à principijs pravæ politicæ, & habitibus vitiorum acquisitorum: hæc enim sicut per actus frequentes peccatorum contrahuntur; ita per asceticam disciplinam non superata, in eosdem actus peccaminosos facilè resolvuntur, per quos disponendo sic peccantem, tandem desinunt in peccata recidivationis propriè dicta. *Hæc principia* juris pravæ politicæ sunt tria: *1mò.* Velle consequi licita [vti sunt bona honorabilia, delectabilia, vtilia] medijs licitis, quæ vbi non sufficerent, velle tamen ea consequi ad præsens per media illicita. *2dò.* Velle se à malis defendere [vti sunt despectio, contumelia, damna & quæcunq; injuriæ] modo licito; qui vbi deesset, velle interea ad hunc effectum adhibere modum aliquem illicitum. *3tiò.* Velle sua recuperare, & injuriam publicâ authoritate puniri: qvæ vbi deficeret, velle tamen id ipsum pro hac vice fieri authoritate privatâ. *Habitus* autem pravi sunt, vitia per actus peccaminosos acquisita [ut potè habitus superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, & acediæ] quorum motus sequuntur judicium rationis inferi-

oris, ac falsum lumen principiorum pravæ politicæ. *Actus.* Omnia volo &c: Paratum cor meum &c. *Vide Scal: 4. 6ro.* Venit Religioso peccatum recidivationis à peccato lapsûs; nam vbi citò per pænitentiam non diluitur, [ut ait S. Greg.] mox suo pondere in aliud [peccatum nempe recidivationis] trahit. Cujus rei exemplum habemus in David: qui post adulterium mox commisit homicidium. Item in Juda proditore, qui post furtum, mox vendidit traditione Christum, ac post inde laqueo suspendit seipsum, vnde dicitur *Ps: 41* Abyssus abyssum invocat. Illud autem est peccatum lapsûs, mortalis nimirùm culpæ; quod committitur, vel ex ignorantia excusante non totaliter quidem, sed aliqualiter à culpa, idq; vel propter infirmitatem voluntatis, quam infirmant seu debilitant passiones nondum satis mortificatæ, vel ob aliquam coactionem, per amorem, aut timorem rei alicujus causatam: quando autem tale peccatum actu quis committit, plerumq; desiderat protinùs recuperare perditam justitiam. ut *S. Aug:* Nullus sanctus & justus caret peccato, non tamen ex hoc desinit esse justus, sanctus, cum affectu teneat sanctitatem. Inde *S. Bernard: ser. ad fratres ait:* Bonum est, nos hic esse, *s.* in Religione, quia hic homo vivit puriùs, cadit rariùs, surgit velociùs, incedit cautiùs, quiescit securius, irroratur frequentiùs, purgatur citiùs, moritur confidentiùs, remuneratur copiosiùs. *Ratio* convicta examinat cum conscientia suum hominem, videatnè in illo hanc vel alias causas recidivandi. *Voluntas* prorumpit in Actus detestationis, ut supra alibi: & deprecationis. Salvum me fac DEUS, quoniam intra-

intraverunt aquæ [*ſ.* pericula recidivationis] vſq; ad animam meam. Tu ipſe libera me de laqueo venantium.

CONSIDERATIO IV.

RAtio proponit. Pro quolibet mortali peccato, maximè verò pro peccato recidivationis, quotupliciter homo in præſenti vita punitur? *Synt: reſp:* Punitur multipliciter. *Imò* quidem omniũ bonorum ſpiritualium privatione. *Privatur* enim recidivans donis omnibus gratuitis, quæ cælitùs acceperat in ſua converſione ad DEUM ſupererogativa; atq; omnibus meritis vitâ æternâ dignis, quæ bonis operibus cum auxilio DEI ſibi comparaverat, juxta *Eccl: 9.* Qui in vno peccaverit, multa bona perdet. Et *Ezech: 18.* Si averterit ſe juſtus à juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem, omnes juſtitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur. *Privatur* item poteſtate proximâ iterùm merendi vitam æternam, quamvis multa bona operetur in ſtatu ſuo religioſo, tàm quæ ſunt de lege præcepti, quàm de lege Conſilij: quia nulla bona opera extra gratiam charitatemq; DEI poſſunt eſſe meritoria. Vnde eſt illud *1. Cor. 3.* Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita vt ardeam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. *Privatur* item imagine ac ſimilitudine DEI, quâ in anima decoratus fuit, per dona gratuita cælitus accepta, imagine verò ac ſimilitudine deturpatur diaboli, velut ex filio DEI, filius diaboli factus, juxta *Ioan, 8.* vos ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri vultis facere. *Privatur* deniq; coronâ vitæ æternæ,

quam habuit in promissione, vti *Apoc*: 2. Esto fidelis vsq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ; nunc autem alteri collata est, juxta *Apoc*: 3. Tene quod habes [de donis DEI gratuitis] ut nemo accipiat coronam tuam. Cujus rei habetur exemplum in 40. Martyribus, quorum vno deficiente, statim janitor balnei in ejus locum successit Christum confitendo, eaq; ratione coronam deficientis accepit. Item in Nicephoro, qui gratiâ DEI incensus, martyrio se obtulit loco Sapricij, ejusq; coronam consecutus est. Vnde S. Iob: exclamans dicit *c.* 27. Iustificationem meam quam cæpi tenere, non deseram. 2*dò*. Punitur dirissimo remorsu suæ conscientiæ, quem remorsum expertus est Cain cùm diceret: *Gen*: 4. Ecce eijcis me hodie à facie terræ, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra? 70. *legunt*. Et ero gemens & tremens: gemens quidem ex apprehensione pænæ in præsenti mihi inflictæ, & in futuro infligendæ & tremens tàm animo, quàm corpore, ex mala & desperata conscientia. Vnde *S. Ansel*. Conscientia impiorum magna pæna est: piorum verò magnum gaudium. Et *S. Isid.* Conscientia rei semper in pæna est: nunquam securus est reus animus, cõscientiæ proprijs agitatur stimulis. 3*tiò*. Recidivus punitur alio & alio peccato, velut pænâ sui peccati. Vnde *S. Greg.* Peccatum quod ex peccato oritur, non jam peccatum tantummodo sed & peccatum est, & pæna peccati: quia justo judicio Omnipotens DEVS cor peccatoris obnubilat, ut præcedẽtis peccati meritò etiã in alia cadat. Et *S. Isid* Dùm facta quædam non gravia liberè & sine metu cõmittimus, ad pejora scelera, & horrendã peccati consvetudinem labimur. 4*tò*.

Punitur derelictione Divinâ in peccatis, juxta *Ps. 8.* Dimisi eos secundùm desideria cordis eorum; ibunt in adinventionibus suis. Et *Ier. 17.* Domine, omnes qui te derelinquunt, confundentur: recedentes à te in tetra [non autem in cælo] scribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. Et *Eccl. 7.* Considera opera DEI, quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit, id est, dereliquerit. Vnde Samuel admonetur à DEO, nè lugeat amplius Regem Saul jam derelictum, dicens *1. Reg. 16.* Vsquequo tu luges Saul, cùm ego projecerim eum. *5tò.* Punitur recidivans morte pessimâ sive extra, sive intra Religionem, juxta *Ps. 33.* Mors peccatorum pessima. Vnde *S. Aug.* Non potest malè mori, qui benè vixerit; & vix benè moritur, qui malè vixit. *Item.* Qualis vita, finis ita. *Item.* Vivite benè, nè malè moriamini. *Ratio* veritati responsionis assentitur, quam reflectit ad conscientiam; cùm qua examen instituit de suo homine. Caveatnè ut oportet hujusmodi culpam, si non vult incidere in talem punitionem *Conscientia* fatetur ut verum est. *Voluntas* quasi admonita illis, *1. Ioan. 2.* Verbis: Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis; exit in *Actus.* Justificationem meam, quam tenere cæpi, non deseram. Bonus es tu, & in bonitate &c: Delicta juventutis meæ &c: Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Amove à me plagas tuas, Domine non secundùm peccata nostra facias nobis. Vivat anima mea vita justorum: & fiant novissima mea similia eorum. Custodi me Domine &c: Emitte manum tuam de alto, & eripe me de limo culpæ & pænæ.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo cuilibet hominum de peccato resurgendum est? *Synt. resp.* Per veram pænitentiam, juxta *Act.* 3. Pænitemini igitur & convertimini, vt deleantur peccata vestra. Et *Luc:* 5. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pænitentiam. *Pænitentia*, quâ delentur peccata; alia est exterior, alia interior. *Exterior*, quidem est pænitentia Sacramentalis, quæ requirit dolorem animi de peccatis commissis, ac serium propositum ampliùs non peccandi, exteriùs puta manifestatum. Itemq; confessionem eorundem peccatorum secretam, & absolutionem Sacerdotalem voce prolatam: deniq; satisfactionem DEO ac hominibus debitam in voto saltim, dùm interea in re haberi non potest. Pænitentia *interior* est virtus habitualis, & actualis: quàm constituit nolle peccasse, & nolle peccare, & ipsum non peccare, ob DEUM summè honorandum, amandum & imitandum, ut infinitè potentem, bonum & sapientem. Vel idem est, ac detestari peccata in præterito commissa, supra omnia detestabilia, propter solius DEI offesam: atq; propositum habere firmum non peccandi in posterùm: & insuper totâ mentis efficaciâ in æternum adhærere legi Divinæ, fortiter ac fideliter cuilibet tentationi ad transgressionem ejusdem inducenti, resistendo. Vnde est *Ezech:* 18. Si impiùs egerit pænitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est; & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & justitiam, vitâ vivet, & non morietur. Vel item pænitentia vt virtus, idem est ac volitio, quâ homo causâ DEI

effica-

efficaciter vult in ſe punire peccatum: & nolitio, quâ homo ſeriò non vult commiſiſſe peccatum, atq; committere in æternum.

Pænitentia præſens, ut ſit plenè virtuoſa debet eſſe tempeſtiva, continua, & perpetua. *1mò* quidem debet eſſe tēpeſtiva ſine dilatione, juxta *Eccl. 5.* Non tardes converti ad Dominum, & nè differas de die in diem: ſubitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. *Et D. Aug. Ser. 36.* Age pænitentiam dùm ſanus es; ſi ſic agis dico tibi, quod ſecurus es, quia pænitentiam egiſti eò tempore, quo peccare potuiſti: ſi vis agere pænitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimiſerunt, non tu illa. *2dò.* Debet eſſe continua ſine interruptione, juxta *Ioan: 5. & 8.* Ecce ſanus es, jam noli peccare, nè deteriùs tibi aliquid contingat. Vade & jam ampliùs noli peccare. *Et D. Hier.* Reſurrectio ſpiritualis, quæ eſt pænitentia, debet eſſe cum Chriſto ſemper victuro, non cum Lazaro iterùm morituro. Et *S. Iſid.* Irriſor eſt, non pænitens, qui adhuc agit, quod pæniteat *3tiò.* Debet eſſe perpetua, ſine ceſſatione, juxta *D. Aug.* Pænitens ſemper doleat, & de dolore gaudeat; & non ſemper ſe doluiſſe, doleat. *Et Hugo.* Pænitentia appellata eſt, quaſi punientia, eò quòd homo in ſe pænitendo punit, quòd malè admiſit. Et *D. Bonav.* Pænitens toto vitæ ſuæ tempore de peccatis pæniteat præteritis, & propoſitum habeat in futurum ſemper abſtinendi. Vnde pænitere eſt pænam tenere, ut ſemper puniat in ſe vlciſcendo, quod commiſit peccando: ille pænam tenet, qui ſemper vindicat, quod ſe commiſiſſe dolet, vbi dolor finitur, deficit & pænitentia,

Pænitentia vt virtus, alia est Ordinaria, alia extraordinaria. Pænitentia ordinaria 2plex est: Altera dicitur necessitatis, tanquàm de lege præcepti, quæ detestatur, abominatur, & fugit omnia & singula peccata mortalia, supra omnia hujus mundi detestabilia, abominabilia & fugibilia universè aut confusè apprehensa; ac omnem deserit proximã peccãdi occasionem; ex instinctu timoris ac amoris DEI. Hæc pænitentia communis est omnium fidelium justorum: Altera dicitur supererogationis, tanquam de lege consilij, quæ detestatur, abominatur, & fugit eadem peccata supra omnia hujus mundi detestabilia, abominabilia, & fugibilia, distinctè ac sigillatim apprehensa; ac remotam deserit [juxta Evangelium Christi] quamvis peccandi occasionem, ex eodem instinctu timoris ac amoris DEI. Hujusmodi pænitentia specialis est, ac propria bonorum Religiosorum.

Pænitentia extraordinaria illa est, quæ cælitùs inflammata Divino amore, detestatur, abominatur, & fugit peccata supra omnia futuri sæculi detestabilia, abominabilia, & fugibilia fide s. credita, ac distinctè apprehensa; vti sunt penæ sensus varij generis infernales. Hæc autem detestatio, abominatio, & fuga peccati, aliàs est mystica resolutio atq; resignatio. Ad eandem pænitentiam extraordinariam spectat, tùm manifestatio superiori suo arcanorum propriæ conscientiæ, tanquàm Patri spirituali, eâ causâ, ut secundùm illam ipse manifestans exteriùs gubernetur. Tum grata acceptio cujusvis injuriæ, opprobrij, ac multæ confusionis, juxta *D. Ambr.* Qui pænitentiam agit paratus debet esse ad opprobria perferenda, injurias-

riasq; subeundas; nec commoveri, si quis ei peccati sui crimen objiciat.

Nota. Quod per pœnitentiam necessitatis, resurgitur de peccatis, quoquo modo antè conversionem supererogatoriam commissis. Per pœnitententiam autem supererogationis, tùm de ijsdem peccatis resurgitur, tùm ipsamet anima ab infirmitatibus vitiorum acquisitorum sensim asceticè sanatur. Per pœnitentiam deniq; extraordinariam à quibuscūq; peccatis resurgitur, etiam à peccatis recidivationis, & anima ad sanitatem asceticā cito revocatur, & omnibus virtutibus supereogatorijs imbuitur. *Ratio* convicta examinat cùm conscientia suum hominem, vtrum nam habeat hujusmodi pœnitentiam virtutis cum suis requisitis, nec nè? *Conscientia* fatetur quod scit. *Voluntas* pio indè affectu mota, elicit *Actus*, quos vide *in Medit. de Bass: D. Consid: 3.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam DEUS hominem creavit peccabilem? Cùm odio habeat peccatorem, & peccatum ejus; vti constat *Sap 14. Synt. respondet:* Verùm quidem est, quod odio impiꝰ DEO & impietas ejus: nihilominùs creavit hominem naturâ peccabilem, ob justas rationes. *Tum* ex parte ipsius hominis. *Tùm* ex parte sui. *Ima* quidem ex parte hominis est, vt homo per sui liberi arbitrij electionem cum auxilio cælitùs advocato fieret moraliter impeccabilis, & consequenter filius DEI adoptivus per gratiam justificantem, juxta *1. Ioan 3.* Omnis qui natus ex DEO, peccatum non facit, quoniàm semen ipsius

in eo manet. Semen autem hujusmodi sunt Divinæ inspirationes, quas DEUS mediante gratia sua per fidem, & alia dona Spiritus S. imprimit menti: quibus dùm intendit homo, excludit omne semen diabolicarum suggestionum ac repræsentationum; & sic non facit peccatum vti impeccabilis, quovsquè Divinarum inspirationum sequitur ductum. *2da.* Vt homo non esset conditione inferior omnibus animantibus, quæ DEUS sic administrat, vt illa agere sinat, juxta suas propensiones: eâ propter etiam hominem reliquit in suâ libertate: non tamen vt faciat impunè, quod placet malum; cùm sibi impiè agenti statutæ sint divinitùs pænæ dirissimæ, sed vt liberâ voluntate DEO inserviat, mandata ejus observando, ac eò ipso vitam sibi æternam promereatur cælitùs repromissam. Unde est *Eccl: 15.* Nemini mandavit DEUS impiè agere. Et *Psal: 10.* Pluet super peccatores laqueos Et *Sap: 5.* Justi autem in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces illorum. *3tia.* Ut homo gloriosor appareret, si non peccaret, cum peccare posset, juxta *Eccl 31.* Erit illi gloria æterna qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. *4ta.* Ut justus virtute decoratus, magis resplendeat ex turpitudine vitij impiorum; cùm opposita penes se posita, magis elucescant: vndè & mali satis commendant bonos ad invicem comparati. *5ta.* Vt impius deserviat justo sua persecutione ad profectum spiritualem, juxta *D. Aug.* Nè putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: Omnis malus, aut ideò vivit vt corrigatur; aut ideò, ut per illum justus exerceatur.

imag

1ma item ratio ex parte DEI est. Vt habeatur differentia inter Creatorem & creaturam. Si enim DEUS hominem creasset impeccabilem, fecisset eum æqualem sibi: ipse enim solus impeccabilis, atq; invertibilis ac immutabilis est: Omnis autem creatura intellectualis, tanquàm impotens in se, meritò debet esse peccabilis, vertibilis, ac mutabilis; donec cælestibus auxilijs firmetur ab ipso Omnipotente DEO.

2da. Vt summa sapientia DEI ad extra innotescat omni creaturæ intellectuali, per malum ab homine peccabili perpetratum: de quo scit DEUS elicere bonum, vti est ejusdem hominis pænitentis meritum, & præmium vitæ æternæ. Vnde *S. Aug.* Meliùs judicavit DEUS de malis benè facere, quàm mala nulla esse permittere.

3tia. Vt notam faceret DEUS summam bonitatem, clementiam, misericordiam, & charitatem: per quam bonitatem hominem perditum reparavit, interveniente Filij sui Vnigeniti passione, ac morte: & nunc ipsum reparat semper, interveniente Spiritûs sancti gratiâ justificante. Vnde *Rom. 5.* Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est. Et *Tit.* 3 Secundùm suam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs S. quem effudit in nos abundè per JESUM Christum Salvatorem nostrum: vt justificati gratiâ ipsius heredes simus secundùm spem vitæ æternæ.

4ta. Vt ostenderet DEUS suam justitiam reddendo justis præmia, & impijs supplicia, juxta

D.

D. Athan: Symb. Qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum. *Ratio* convicta examinat conscientiam, vtrumnam fecerit se per studium vitæ spiritualis cùm auxilio DEI impeccabilem, nec nè? *Conscientia* ut scit verùm fatetur. *Voluntas* inde affectu pio mota, elicit *actum.* Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi judicia tua non sum oblitus. Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas. Justificationes tuas custodiam, non me derelinquas vsquequaq;. Suscipe me in seruvm tuum & vivam: & non confundas me ab expectatione mea. Amo tuam justitiam, *Vide Scal. 5.*

MODVS
De miserijs hujus vitæ meditationem ascetice instituendi.

INtroductio imaginaria cum S. Alcant. Cogita te in limo profundi [mundi s. vel peccatorum, in quibus infixus es, vel ante eras] similem arundini aridæ expectanti vel ventum, vel ignem, vel falcem; quæ quolibet vento exagitatur, flectitur, sine gravitate, sine virtute, sine constantia sine stabilitate; & quasi sine vllo esse. Vel statue te coram te, in fundo nihili tui; quidquid vilium est in mundo & inanium: Cogita adhuc non esse dignam comparationem nihili tui; quia si quæ vilia sunt, tamen aliquid entitativè sunt; nec meruerunt annihilationem sui, tu autem nihil, quia saltim vt ingratus DEO meruisti toties plenam tui annihilationem.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponi, Quis in hoc mundo miserrimus est? *Synt: resp: 2pliciter.* 1mò. Miserrimus est homo, omnium animantium: In nativitate *s.* in vita, & in morte. *In nativitate* quidem; nam cuncta ferè animalia nascuntur vestita pilis, lana, lanugine, squammis, & similibus; statimq; sciunt natare, ambulare, ac necessaria vitæ suæ quærere. Homo autem de vtero matris suæ omninò nudus egreditur, nec scit aliud, nisi flere, ac miseriam suam deplorare, juxta *Iob. 1.* Nudus egressus sum de vtero matris meæ. Et *Sap: 7.* Primam vocem similem omnibus emisi plorans. *In vita* etiam miserrimus est homo: multa namq; animalia superant eum viribus corporalibus, agilitate, velocitate, & similibus, ut leo, pardus, vrsus &c: perspicacius illo vident, ut lynx, aquila &c: Melius audiunt, ut lepus; acutiùs odorantur, ut canis; sapidius gustant, ut lupus; minorem patiuntur in sensu tactûs dolorem: quia non tantoperè apprehendunt suum malum, vti homo. *In morte* tandem miserrimus est homo; vbi hinc migrat in peccato mortali; quia animalium si hîc est aliqua miseria, morte illorum finitur, hominis verò in æternum duratura, continuò inchoatur. 2dò. Omnium hominum miserrimus est ille homo, qui non agnoscit se esse miserum: nisi potentem, felicem, divitem, sapientem, alijs digniorem, quia dicit *S. Paul. Gal. 6.* Si quis existimat se aliquid esse, cùm nihil sit, ipse se seducit. *item Apoc. 3.* Dicis quod dives sum & locupletatus, & nullius egeo; & nescis, quia tu es miser, & pauper, &

cæcus,

cæcus, & nudus. *Ratio* convicta examinat cùm conſcientia ſuum hominem, an recognoſcat ſe eſſe miſerum, nec ne? *Conſcientia* vt ſcit verum fatetur. *Voluntas* pio affectu mota, tales elicit *Actus*. Recognoſco Domine, quia ſum miſer, pauper, cæcus, nudus. Miſer factus ſum, & curvatus [peccatis meis] uſq; in finem. Bonum mihi, quia humiliaſti me; ut diſcam juſtificationes tuas. Tu ſcis Domine inſipientiam meam, & dilecta mea à te non ſunt abſcondita. Fac mecum ſecundùm miſericordiam tuam, & juſtificationes tuas doce me. Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum; & in peccatis meis concepit me mater mea.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ & quotuplices ſunt miſeriæ hominis in hac vita? *Synt: reſp:* Duplices eſſe, juxta *D. Bona*V. *in illa verba Iob*: Homo natus de muliere, brevi vivens tempore repletur multis miſerijs, ut potè corporis & animæ. *Miſeria corporis* octo ſunt, *ſ.* Eſuries, ſitis, frigus, calor, labor, dolor, mors, & incineratio, quæ non indigent explicatione, quia ſentiuntur. *Animæ* verò quatuor: *1ma* Fragilitas, quæ eſt quædam impotentia & infirmitas liberi arbitrij ad proſequendum bonum, & recedendum à malo. Verùm fragilitas conſiderata ſpecialiter idem eſt, quod propenſio animi ad peccandum, orta ex timore immoderato alicujus rei odibilis, vel ex amore inordinato alicujus rei appetibilis. Impotentia verò eſt imbecillitas animi ad reſurrgendum de peccato. Infirmitas deniq; eſt debilitas ejuſdem ad firmiter ſtandum in bono. *Actus* ſtatue ſuper petram pedes

pedes meos. Diligam te Domine fortitudo mea. „
Confirma hoc DEUS, quod operaris in nobis. „
2dò. Ignorantia quæ est carentia cognitionis debitæ sui ac Divinorum, ad consequendam salutem, conducibilium. Vnde fit, quòd sæpè reproba eligantur, eligenda reprobentur, malum reputetur bonum, & bonum malum, falsum verum, & verum falsum. *Actus.* Illumina oculos meos Do- „
mine, & emitte lucem tuam, ô lux, ô lumen „
oculorum meorum DEUS meus. *3tiò.* Concupiscentia, quæ est impetus sensualitatis, sollicitans liberum arbitrium nostrum, ad bona honorabilia, vtilia, ac delectabilia immoderatè appetenda, ut est *Iac: 1.* Vnusquisq; tentatur à concupiscentia sua. *Actus.* Confige timore tuo Domine car- „
nes meas. Nè tradas in desiderium peccato- „
rum. Nihil volo, nihil desidero, præter Te. „
DEUS meus, & omnia. *4tò.* Malitia, est aliqua animi saporosa adhæsio ad malum, ut dicitur *Pro: 2.* de quibusdam: Lætantur cùm malè fecerint, & exultant in rebus pessimis. Vel item est, pronitas liberi arbitrij in malum, adhuc impetum sensualitatis & tentationis impulsum, de quo *Gen 8.* Sensus & cogitatio humani cordis prona sunt in malum ab adolescentia sua. *Ratio* cum conscientia convicta ipsa experientiâ videt suum hominem vndiq; miserijs circumdatum. *Voluntas* ingemiscens cupit ab eis liberari. *Actus.* Sana Domine animam meam, quia peccavi tibi. Sana me Domine, & sanabor. Salvum me fac, & salvus ero; quoniam laus mea tu es. Infelix ego, quis me liberabit de corpore mortis hujus. Complaceat tibi Domine, ut eripias me.

CONSIDERATIO III.

RAtio proponit. Pro quo his miserijs in vita nostra repleamur & puniamur? *Synt. resp:* Punimur pro peccato primorum Parentum, ut est *Rom: 5.* Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines; mors [cum suis præambulis] pertransiit, in quo [homine] omnes peccaverunt. Quia dùm Adam peccasset [juxta *D. Aug.*] omnes homines fuerunt vnum cum illo, velut in sua origine, quodq; Adam fecit, omnes ejus posteri fecisse censentur: Adam enim ut Pater & Princeps suos posteros repræsentabat, uti Rex repræsentat regnū, Magistratus civitatem. Hinc est, quod nos omnes filij Adam infecti peccato illius actuali, quod in nobis est habituale & originale, meritò affligimur præsentibus miserijs, justitia DEI infinita id exigente. Quoniam autem peccatum completur aversione mentis à DEO, & adhæsione alicui creaturæ, contra decretum Divini beneplaciti; & quoniam aversio præsens diversa datur, secundùm diversitatem Divinarum perfectionum; idcircò etiam diversis ac multiplicibus miserijs affligimur, veluti filij miserorum parentum. Vnde *pro* aversione à DEO, ut est vita immortalis, æterna, felix, ac beata; & pro conversione ad fructum ligni vetiti; morte punimur, alijsq; miserijs corporalibus mortem prævenientibus. *Pro* aversione autem à DEO, ut est summa virtus seu potentia; punimur fragilitate, impotentia, infirmitate animi nostri. *Pro* aversione *item* à DEO, ut est summa veritas, & infinita sapientia, punimur ignorantiâ DEI ac divino-

vinorum. *Pro* aversione item à DEO, ut est summa suavitas, seu summa bonitas in nobis, ratione beneficiorum nobis collatorum & conferendorum; punimur concupiscentiâ. *Pro* aversione *tandem* à DEO, ut est summa ac infinita bonitas in se; punimur malitiâ secundum quam sapit animo peccatum. *Ratio* veritati responsionis assentitur, quàm reflectit ad conscientiam, examen instituens cum illa de homine suo, vtrum recognoscat aversiones mentis à DEO, non tam primorum suorum parentum, quam suasmet proprias? An à DEO poscat pro hujusmodi aversionibus condignas has punitiones, converti sibi in bonum per disciplinam vitæ spiritualis? *Conscientia* fatetur vt verum scit. *Voluntas* inde elicit *Actus*, qui habentur *in Medit: Pass: Consid:* 3.

CONSIDERATIO IV.

RAtio proponit. A quo miseriæ præsentes homini veniunt, magisq; ac magis multiplicantur? *Synt: resp:* Trifariam. *Imò.* Veniunt, multiplicanturq; ab ipso DEO Clementissimo. *Tùm,* vt per earum sufferentiam pleriq; electi à peccatis suis præteritis purgentur, juxta *Ioan:* 5. Ecce sanus factus es, vade & ampliùs noli peccare. *Tùm,* vt præserventur à multis peccatis. Sicut factum est cum S. Paulo. 2. *Cor:* 12. Nè magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. *Tùm,* ut per tolerantiarum miseriarum, majorem gloriam in vita futura consequantur, juxta *Act* 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum. *Tùm,* ut proximi ædificentur. Sic DEUS

magnis & plurimis afflixit Iob miſerijs, & Tobiam, vt multi haberent ad ſui ædificationem exempla patientiæ. *Tùm*, ut DEUS ex tolerantia & patientia juſtorum glorificetur, juxta *Ioan:* 9. Neq; hic peccavit, neq; parentes ejus, ſed vt manifeſtentur opera DEI in illo. *Tùm*, vt multi à peccando revocentur, & ad DEUM per pænitentiam convertantur, juxta *Levit:* 26. Affligentur, donec confiteantur iniquitates ſuas. *Tùm*, vt multi pro peccatis ſuis enormibus, tàm in præſenti, quàm in futuro crucientur. Vti factum eſt Antiocho & Herodi. *2dò.* Veniunt miſeriæ plerisq; hominibus à proprijs eorum concupiſcentijs, honorum puta, poſſeſſionum & voluptatum: hæc enim immoderatè appetere, & conſequi non poſſe, magna eſt miſeria: quia fruſtra ſuſceptus labor pro acquirendis hujuſmodi deſideratis, multa triſtitia mentem afficit: ſed major eſt miſeria, eadem appetere & conſequi; quia acquiſita & nimis amata mentem inquinant multiplicibus peccatis, ac nimio timore afficiunt, nè aliquo perdantur infortunio. Maxima autem miſeria eſt, poſſeſſa nimisq; amata deperdere: quia luctuoſa eorum amiſſio, animum perpetuo dolore excruciat. Idcircò ſanè conſulitur *Eccl:* 18. Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere: ſi præſtes animæ tuæ concupiſcentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. Vnde *S. Bernard.* Si ſapis, ſi habes cor, ſi tecum lumen eſt oculorum tuorum, deſine iam ea ſequi, quæ & conſequi miſerum eſt; beatus, qui poſt ea non abijt, quæ poſſeſſa onerant, amata inquinant, amiſſa cruciant. *3tiò.* Veniunt miſeriæ hominibus, à mala eorum voluntate, ac multò

tò magis à potestate implendi ejusmodi voluntatem, juxta *D. Aug.* Qui nequiter vult vivere, nonnè tanto miserior esse convincitur, quanto faciliùs mala ejus voluntas impletur. *Item*, mala voluntate non solum quisque miser efficitur, sed miserior potestate, quâ desiderium malæ voluntatis impletur. Et *D. Hier.* Apud Christianos non qui patitur, sed qui facit injuriam miser est. *Ratio* convincitur responsione, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens de suo homine. An submissè ferat miserias à Divina clementia sibi venientes, nec nè? An item concupiscentias suas arceat internâ mortificatione, atq; proprium judicium, & propriam voluntatem revocare studeat à malo, & inducat in viam imitationis Christi, nec ne? *Conscientia* ut scit fatetur verum. *Voluntas* elicit *Actus.* Cognovi, quia æquitas judicia tua; & in veritate tua humiliasti me. Confige timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui. Vide Domine, si viâ iniquitatis incedo; & deduc me in viam justitiæ. Adhæsi testimoniis tuis Dominé, noli me confundere. Veniant mihi miserationes tuæ & vivam: quia lex tua meditatio mea est.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo miserias hujus vitæ vult nos DEUS ferre? *Synteresis respondet. imò.* vult ferre *gratanter.* Quia Protoparentes nostri, ipso [puta permittente] DEO, in peccatum lapsi sunt; in quibus & nos omnes homines lapsi sumus tanquam in nostra origine: vt secundùm æternum propositum, nobis per Filium suum Vnigenitum reparatis, hac occasione gloriam suam æternam communi-

municando manifestaret. Vnde Apost. *Ephes.* 1. Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per JESUM Christum in ipsum, secundùm propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ, gratiæ suæ, in qua gratificavit nos, in dilecto Filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus &c: aliàs enim vbi DEUS clementissimus non permisisset nos peccasse in Parentibus, & miserias eorum contraxisse, non dedisset etiam nobis Filium suum in Salvatorem ac Magistrum, & fratrem nostrum, juxta *Nicænum Concil.* Qui propter nos homines, & propter nostram salutem &c: Et *S. Aug. Ser.* 9. *de Verb. Apost.* Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere. Et *S. Leo Ser.* 3. *de Pent.* Si homo non deviasset, Creator creatura non fieret, neq; aut sempiternus temporalitatem subiret; aut æqualis DEO Patri Filius, formam servi, & similitudinem carnis peccati assumeret. Hinc ex *D. Greg.* exultans canit Ecclesia in *bened. Cerei Paschalis.* O verè necessarium Adæ peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem! *Actus.* Gratiarum actionis, laudis, *Scal.* 3. *adò.* Vult nos DEUS ferre miserias *hilaritèr* assistente nobis ejus divina consolatione: quia licet præsentibus miserijs ac malis quibuscunq; ab adversarijs nobis illatis multùm non raro exteriùs affligimur; interiùs tamen ex apprehensione præmii ac meriti æterni summoperè consolamur, vt dicitur 2. *Cor.* 4. Id quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Et *Psal.* 93. Secundùm multitudinem dolorum meorum in corde

meo;

meo, consolationes tuæ lætificaverunt animam meam. Vnde est 2. *Machab.* 6. ait Eleazarus Martyr: duros corporis sustineo dolores, secundùm animum verô, propter amorem tuum libenter hæc patior. Similiter & alij Sancti, dùm paterentur martyria, & alia adversa propter Christi fidem amorem ac imitationem, secundùm carnem quidem ingemiscebant, sed secundùm spiritum ex divina consolatione lætabantur. Vt *Isai.* 24. Ingemuerunt omnes, qui lætabantur corde. *Actus.* resignationis, indifferentiæ *& alij ex Scal:* 4. 3tio. Vult ferre *confidenter*, quia per misericordiam DEI cita nobis promittitur liberatio ab his miserijs, alijsq; adversis, ut *Eccl.* 2. Qui timetis Dominum sperate in illum, & in oblectationem veniet nobis misericordia. Et *Psal.* 26. Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. *Ioann:* 16. Tristitia vestra, vertetur in gaudium. Actus spei *ex Scal:* 1. 4tò. Vult ferre *humiliter ac patienter*: quia ad profectum nostrum spiritualem hujusmodi miseriæ, & quæcunq; adversa cælitùs nobis ordinantur, ut est *Eccl:* 2. In humilitate tua, patientiam habe; quoniam igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. *Rom:* 5. Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio spem; spes autem non confundit. Vnde *S. Greg.* Mala, quæ nos hic premunt, ad DEUM ire compellunt. *Actus.* Amo tuam sapientiam &c. *ex Scal:* 5. 5tò. Vult sufferre *condolenter*, compatiendo *s.* alijs in similibus miserijs & afflictionibus constitutis; vt dicitur *Rom.* 12. Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus. *S. Gra.*

Cùm alienæ infirmitati compatimur, valentiùs in nostra roboramur. Actus dilectionis proximi *ex Scal. t*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Ob quam causam Salvator noster reparando vitam nostram, non sustulit miserias vitæ nostræ? *Synteresis respondet. 1mò.* Quia sic facere decrevit nobiscum suam misericordiam, quatenùs infinitæ suæ justitiæ statutum omnino permaneret inviolatum illud *I. Hebr. 9.* Statutum est hominibus semel mori; & consequenter miserias, quæ præcedunt mortem pati. Non enim DEUS noster ita est misericors, ut desinat esse justus; nec ita justus, ut non sit misericors. Vt *Psal. 111.* dicitur. Misericors Dominus, & miserator, & justus. *2dò.* Quia sic ipsi placuit nos reparare, quatenùs per viam innocentiæ ac justitiæ originalis redeamus in gratiam justificantem, & cælestem paradisum; sed per viam humilitatis ac pænitentiæ, juxta *Levit. 26.* Affligentur donec confiteantur iniquitates suas, & malorum suorum recordentur. Et *Matth: 3.* Pænitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum. *3tiò* Quia sic nos reparare proposuit, vt Sacrosanctæ Passioni Filij Vnigeniti ejus ad promerendam & consequendam vitam æternam, cooperemur passione nostrarum miseriarum. Vt dicit *D. Paul. Colos. 1.* Adimpleo [passione mea miseriarum hujus vitæ] quæ desunt passioni ejus, & *Act: 14.* Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. Et *2. Cor. 5.* Si fuerimus socij passionum, erimus & consolationum. *4tò.* Quia Pater cælestis æterno statuit decreto, vt quicunq; voluerit similis esse Filio ejus

in futura gloria, juxta 1. Ioan. 3. Scimus quoniam cùm apparuerit, similes ei erimus. Prius in præsenti vita omnino ei conformis efficiatur, in perpessione miseriarum ac adversitatum hujus mundi, vt est Rom. 8. Quos præscivit ac prædestinavit [ad gloriam futuram, illos voluit in hoc sæculo] conformes fieri imaginis Filij sui. 510. Quia Salvator noster reparando nos ad gratiam & gloriam, consultò nobis reliquit præsentes miserias. Tum, ut sint nobis pro signo æterni sui odij, quod habet contra peccatum nostrum, veluti reprobationis nostræ, ac suæ passionis causam vt dicitur Sap. 14. Odio sunt impius DEO, & impietas ejus. Et Eccl: 12. Altissimus odio habet peccatores, & misertus est pænitentibus. Tùm, ut sint nobis pro memoriali perpetuo, quod nos quoq; ad imitationem Christi idemmet peccatum in summo habere debeamus odio, juxta Psal. 96. Qui diligitis Dominum, odite malum. 610. Quia Christus Dominus in reparatione nostri generis, à sola nonnisi culpa plenè nos sanare ac salvare dignatus est; non autem à pæna hujus vitæ miseriarum; vt per hoc faceret nobis vitam præsentem vti erumnosam, periculosam, semper aspernabilem; vitam verò futuram vti felicem ac beatam, continuò desiderabilem. Propterea ingemiscens dicebat David, Psal: 119. Heu mihi, quia incolatus meus &c. Ratio convicta responsionibus approbat cum conscientia sua decreta Divina. Voluntas complacet in illis. Actus: Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Justus es in omnibus quæ fecisti nobis, & viæ tuæ rectæ, & omnia judicia tua vera. Gratias tibi ago Domine, quia castigasti me, & sanasti.

sti me. Confitemini Domino cuncti cælites & terrigenæ, quoniam confirmata est misericordia ejus &c; Tandem Actus *Seal. 8.*

MODVS

De morte meditationem asceticè instituendi.

IMaginativa introductio cum S. Alcant: Imaginare quod jam acceperis infallibilem nuntium
" imminentis mortis; imò sentias prævenientia
" mortem symptomata, etiam spectantibus horri-
" bilia. v. g. stomachum inflari, vocem deficere,
" pedes emori, genua frigescere, nares subsidere,
" oculos profundari, cæcutire, faciem pallescere,
" linguam errare, omnes sensus perturbari, & re-
" linqui sine vigore ob conatum jam jam migran-
" tis animæ. Imaginare judicium adversum te pa-
" rari, totam cæli curiam summo cum silentio &
" attentione expectare exitum sententiæ; furere
" dæmones, consilia, fraudes, accusationes præpa-
" rantes.

CONSIDERATIO I.

RAtio proponit. Quis morietur, vbi, quando, & quomodo? *Synteresis respondet. Ad 1mum.* Morietur omnis qui nascitur homo. *Sap 7.* Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus. *Psal. 80.* Quis est homo qui vivet, & non videbit mortem. *2. Reg. 14.* Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur. Ad *2dum.* Certum est, quod omnes moriemur; sed incertum, quo in loco vnusquisq; nostrum

mori-

moriturus est. Vt ideò qui sapiunt per gratiam DEI, mori vbiq; parati sunt. Ait *Seneca*. Quoniam vbiq; te mors expectat, tu quoq; si sapiens es, vbiq; illam expectabis. Ad *3tium*. Omnes homines certo sciunt se morituros, sed quando ignotum est. Vnde monemur *Matth: 25.* Vigilate, quia nescitis [mortis] diem neq; horam. Ad *4tum*. Et si speciali gratiâ Divinâ circa aliquos, aliquando aliter contingat, ordinariè tamen & plerumq; ita moriuntur homines, sicut vivunt: mali malè, tepidi tepidè, boni benè, juxta vulgare illud: Qualis vita, finis ita. *Ratio* responsa approbat, examinat conscientiam, an homo suus vivat in suo statu sic reformatè, religiosè, ac spiritualiter; vt quolibet tempore, quolibet loco, paratus sit mori.

* *Conscientia* fatetur, & reflectit se dicens: In morte non datur bis errare. Tardum est & periculosum, vsq; in hora mortis discere mori. Omnes alij errores in vita sunt corrigibiles, solus error in morte, emendari non potest. Tandem *actus*. Bonus es tu, & in bonitate tua &c: Benedictus es Domine doce me &c: Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos. Paratum cor meum [quocunq; loco, hora, anno, die, momento mori] paratum cor meum. Omnia volo, quæ vellem, nihil eorum volo, quæ nollem in hora mortis meæ, in toto corde meo &c.

CONSIDERATIO II.

R*Atio proponit.* Quæ mala impio, & quæ bona justo, mors adferre solet? *Synteresis respondens* Impio

* *ex M. S. P. Getnarovij.*

Impio quidem homini multa mala adfert: quorum quædam præveniunt ipsammet mortem, quædam comitantur, quædam subsequuntur. *Mala* mortem impij *præveniientia imprimis* puta esse infirmitates corporales homini licentiosè viventi molestissimas. Vnde in persona ejus gemit Propheta, *Psal. 17.* Circumdederunt me dolores mortis. *Deinde* animi turbationem ex apprehensione ac timore mortis, & instante amissione bonorum temporalium promanantem, juxta *Psal: 54.* Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. *Tandem* reminiscentiam multarum iniquitatum, ac timorem æternæ damnationis, juxta *Psal: 17.* Torrentes iniquitatis conturbaverunt me, dolores inferni circumdederunt me; præoccupaverunt me laquei [æternæ] mortis. *Mala comitantia* puta esse *imprimis* oblivionem sui, suæq; salutis: quæ impænitentiam causat. Vnde in persona ejus dicitur *Psal 30.* Oblivioni datus sum [à DEO propter iniquitates meas] tanquam mortuus à corde, *id est* tanquam alienatus à mente. Idcircò ait *S. Anselm.* Percutitur hac animadversione peccator, ut moriendo obliviscatur sui, qui vivus oblitus est DEI. *Deinde* apparitionem dæmoniorum terribilem, quæ non raro impiis fieri solet, ad eorum animas rapiendas paratissimorum. Vnde *S. Greg.* Antiquus hostis ad rapiendas peccatorum animas, tempore mortis crudeli effrenatur violentiâ, vt quos viventes blanditijs deceperit, morientes severiùs rapiat. *Tandem* omnium sensuum corporis defectionem, ipsamq; amaram animæ à corpore separationem. Quam Agag Rex Amalech gustans dicebat, *1. Reg. 15.* Siccine separat amara mors!

mors! *Mala subsequentia* puta esse *imprimis* comprehensionem infelicissimæ animæ ab immundis spiritibus, & coram Christo Judice illius accusationem, juxta *Thren:* 1. Omnes inimici apprehenderunt eam inter angustias. *Deinde* exprobrationem iniquitatum, & sententiæ Christi condemnativæ, per Angelos malos executionem, juxta *Matt:* 22. Ligatis manibus & pedibus mittite eum in tenebras exteriores [quia mente excæcata vixit in tenebris interioribus] ibi enim erit fletus & stridor dentium. *Tandem* corruptionem & incinerationem, corporis miserrimi, juxta *Gen:* 3. Pulvis es, & in pulverem reverteris. Vnde *S. Bernard. in illud Ps.* 33. Mors peccatorum pessima, *inquit:* Mala siquidem est in mundi amissione; pejor in animæ à carne separatione; pessima in vermis ignisq; duplici contritione. Vel quoq; mors peccatorum pessima, quorum *s.* adolescentia mala est, propter peccata lasciviæ; provectior ætas pejor, propter peccata contra justitiam perpetrata, ac alia multiplicia; mors pessima propter consvetudinem & necessitatem peccandi, & propter æternam damnationem. Vnde *S. Isid. de sum. bono.* Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem, actio consvetudinem, consvetudo necessitatem. *Idem alibi:* Assidua consvetudo vitium in naturam convertit. *Bona* mortem justi *prævenientia*, puta imprimis esse tolerantiam æquo animo cujuscunq; infirmitatis corporalis ad imitationem Christi, juxta 1. *Petr.* 2. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia ejus. *Deinde* gaudium de abnegatione bonorum temporalium, quæ cum D. Paulo arbitratus est, ut stercora.

cora. *Tandem* de æterna salute consequenda securitatem, juxta *Prov: 14.* Sperat justus in morte sua. Vnde *Cassiodor.* Quis mortem temporalem metuat, cui vita æterna promittitur. Et *S. Ambr.* Non timeo mori, quia bonum Dominum habemus. *Bona comitantia*, puta esse *imprimis* debitam præparationem ad ipsam mortem per devotam susceptionem Sacramentorum. *Deinde* victoriam tentationum cum auxilio DEI, cælitus per preces advocato. *Tandem* occursum SS. Angelorum ad suscipiendam conservi sui animam, & offerendam eam in conspectu Altissimi. *Bona subsequentia*, puta esse *imprimis* amotionem omnium miseriarum hujus vitæ, juxta *Apoc: 21.* Absterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum; & mors vltra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit vltra, quia prima abierunt. *Deinde* collationem bonorum promissorum ad beatitudinem animæ spectantium: vti est visio clarissima, tentio seu possessio felicitatis æternæ quietissima; fruitio Divinæ Essentiæ jucundissima. *Tandem* adornationem corporis in gloria æterna, post resurrectionem vniversalem venientem ex redundantia beatitudinis in anima glorificata: quàm constituunt claritas, agilitas, subtilitas, & impassibilitas. Vnde *S. Bern: in Psal: 115* Pretiosa in conspectu Domini, mors Sanctorum ejus. Pretiosa planè [inquit] tanquam finis laborum, tanquam victoriæ consummatio, tanquam vitæ janua, & perfectæ securitatis ingressus. Vel quoq; ; Pretiosa mors Sanctorum, quorum juventus est bona, propter stabilem exercitiorum spiritualis vitæ inceptionem; provectior ætas melior, propter continuum profectum in studijs vitæ spiri-

tua-

tualis; mors optima; propter perfectionem internæ mortificationis & asceticæ virtutis; quæ animam à corpore separatam protinùs facit volare in cælestem patriam. *Ratio* veritate responsionis convincitur, eamq; reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens de homine suo. An bona, an verò mala hujusmodi cum morte sibi ventura expectet? *Conscientia* ut scit veritatem fatetur. *Voluntas* pio affectu mota tales elicit *Actus*. Vivat anima mea vita justorum, & fiant novissima mea similia eorum. Domine da benè vivere, da benè mori. Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas nè memineris Domine. Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Adhæsi testimonijs tuis Domine noli me confundere. Spero in te expectans à te veniam &c:

CONSIDERATIO III.

RAtio proponit. A quo mors homini venit? *Synt: respi* 1*mò.* Mors ut habet rationem mali, estq; diabolicæ fraudis effectus, venit à diabolo, & à Protoparentibus nostris, juxta *Sap.* 2. DEUS creavit hominem inexterminabilem, & ad imaginem similitudinis suæ fecit illum; invidià autem diaboli mors intravit in mundum; imitantur autem illum qui sunt ex parte illius, & *Rom* 5. Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines pertransijt, in quo omnes peccaverunt. 2*dò.* Mors ut habet rationem boni, venit à DEO, tanquam effectus divinæ suæ justitiæ, nec non mise-

rati-

rationis ac pietatis. Vnde illud *Hebr: 9.* Statutum est [à DEO] hominibus semel mori: post hoc autem judicium. Est quidem certè mors effectus divinæ justitiæ. *Tripliciter.* *1mò.* quatenùs nimirùm lege Divina omnibus ac singulis hominibus pro peccato originali imponitur, velut justa communis pæna: cujus executionem suspendit DEUS pro suo beneplacito, ad plures vel pauciores annos, menses, ac dies, juxta *Iob: 14.* Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud te est. *2dò.* Quatenùs multis infligitur, vti justa specialis pæna pro peccatis actis, nonnisi ipsimet animæ suæ nocivis: quorum jam certi numeri mensuram impleverunt. Vnde *Eccl: 7.* Nè impiè agas multùm; & noli esse stultus, nè moriaris in tempore non tuo. *3tiò.* Quatenùs plerisq; irrogatur justè in pænam injuriarum, quibus proximos suos affligunt. Vnde *Psal: 54.* Viri sanguinum [id est sanguini suo, seu sensualitati indulgentes] & dolosi [in malum proximorum] non dimidiabunt dies suos, *id est:* ad dimidium dierum suorum non pervenient. Et *S. Chrysost.* Impij antè tempus tolluntur, nè diutiùs bonos persequantur. Est quoq; mors effectus divinæ miserationis ac pietatis *item Tripliciter.* *1mò.* Dum tolluntur aliqui de hoc mundo tempestiviùs, vel ut absolvantur à malis ac miserijs vitæ præsentis, quibus affliguntur; vel ut eripiantur de periculis post inde in peccata gravia ruendi. Vnde est *Eccl: 30.* Melior est mors, quàm vita amara, & requies æterna, quàm langvor perseverans. Et *Sap: 4.* Raptus est, nè malitia mutaret intellectum ejus, & nè fictio deciperet animam illius. *2dò.* Ubi vocantur aliqui ante senectam de hac

vita,

vita, post impletum à DEO præfinitum aliquem certum numerum bonorum operum ad præmium vitæ æternæ accipiendum, juxta *Sap: 4.* Consummatus in brevi explevit tempora multa; placita enim erat DEO anima illius. *3tiò.* Quando DEO volente moriuntur aliqui usq; adeò in senectute bona, vel ut satis dignè tandem præparent se ad mortem, vel ut majorem adhuc faciant in studijs vitæ spiritualis profectum: vel ut diutiùs alijs præluceant sanâ doctrinâ, atq; bonis exemplis. Unde *Apoc: 14.* Beati mortui, qui in Domino moriuntur. *Ratio* convincitur veritate responsionis, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua protinùs examen de homine suo instituit. Utrum illam expectet mortem, quæ est effectus miserationis, ac pietatis Divinæ; an verò aliam? *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* affectu pio mota elisit *Actus.* Amo tuam justitiam &c. Vide *Psal: 5.* Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. Justificationes tuas custodiam, non me derelinquas usquequaquè.

CONSIDERATIO IV.

R*Atio proponit.* Pro quo necessaria est hominibus ignorantia diei venturæ mortis? *Synt. respondens 3pliciter.* *1mò.* Quoniam si peccator sciret longè abesse tempus suæ mortis, non cessaret tempestivè à peccando, actumq; suæ pænitentiæ suspenderet, usq; ad finem vitæ: ac ita pænitentia ejus ad eatenùs dilata, vix aliquando posset esse voluntaria, & consequenter vera, ac salutifera, juxta *D. Aug: ser: 36.* Age pænitentiam dùm sanus es, si sic agis dico tibi, quia securus es, quia pæ-

 niten-

nitentiam egisti eò tempore, quo peccare potuisti. Si vis agere pænitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimiserunt non tu illa. *2dò.* Quoniam si quoq; justus sciret se diutinè victurum, sensim negligeret studia vitæ spiritualis; & consequenter in charitate DEI atq; proximi refrigesceret cum probabili periculo in pristina peccata recidendi, ac tandem pereundi, juxta *Ezech 18.* Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur: in prævaricatione, qua prævaricatus est, & in peccato suo quod peccavit, in ipsis morietur. *3tiò.* Quoniam si item sciret justus citò se moriturum, multa relinqueret bono communi perutilia, ut liberiùs recollectioni suæ insisteret. Vel quoq; ex immoderata mortis apprehensione deveniret in varias conscientiæ perplexitates & anxietates, cum periculo alicujus desperationis. *Ratio* veritati respōsionis assentitur; eamq; reflectit, cum qua examen instituit de homine suo. Utrum nam contentus sit de hujusmodi ordinationibus decretisq; Divinis. *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* pio inde affectu mota tales elicit *Actus.* Cognovi, quia æquitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Judicia tua Domine vera justificata in semetipsa, desiderabilia super aurum. O JESU conforma me. vide *Scal: 4.*

CONSIDERATIO V.

RAtio proponit. Quomodo ad mortem nos præparare necesse sit? *Synt: resp:* Tripliciter. Remotè, proximè, & propinquissimè. *1mò* quidem

remo-

remotè nos ad mortem benè præparamus, [dùm juxta D. Paul: *Tit:* 2.] sobriè & justè & piè vivimus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, & adventum magni DEI, & Salvatoris nostri JESU Christi. *Sobriè* autem vivimus: si alienati à peccatis vitæ nostræ præteritæ, per debitam pænitentiam; fugimus insuper ebrietatem, non solùm propriè communiterq; acceptam; verùm quoq; & metaphoricè sumptam, [quæ dicit commotionem nimiam, affectionum sensualitatis, pertingentem usq; ad mentis perturbationem, signo, verbo, ac opere se se prodentem] per studium internæ mortificationis continuum, & exercitia virtutum asceticarum assidua. *Iustè* verò vivimus. Si proximis nostris non solum amicis, verùm & inimicis secundùm legis Divinæ præscriptum, illud semper volumus bonum, & nolumus malum, quod nobismet ipsis. *Piè* tandem vivimus, si tota mente adhæremus DEO, mandata ejus ac vota, præceptaq; Professionis nostræ continuatè ad amussim observando; & actibus fidei, spei, charitatis, gratiarum actionis, ac similibus in eum tendendo. De hac remota præparatione illud etiam est. *Luc:* 1. In sanctitate & justitia coram ipso [ambulemus] omnibus diebus nostris, Et *D. Aug.* Vivite benè, nè malè moriamini. 2dò. Proximè nos ad mortem benè præparamus, ubi in aliquam graviorem decidentes ægritudinem corporis, eam statim ut certum imminentis mortis nuntium gratè recipimus, velut diutinè expectatum, juxta *S. Climac.* Probatus ille est, qui mortem singulis diebus expectat; sed ille sanctus, qui eam singulis horis desiderat. Ubi etiam curæ nobis est, quatenus patientiam & humili-

militatem in nostra ægritudine habeamus, juxta Regulæ præscriptum. Si enim minùs commodè nobis inservitur, patienter id ferre ad imitationem Christi; qui omnem in cruce pendens, ac dolens sustinuit incommoditatem: ac item humiliter indignos reputando nos esse aliquo fratrum servitio, ad exemplum Christi, qui ministrare venit in hūc mundum, non ministrari. Ubi deniq; Sacramentum Sacrosancti Corporis Christi devotissimè recipimus [cum Sacramento Pænitentiæ & Extremæ Unctionis] uti Viaticum peregrinationis nostræ, signumq; divini ejus amoris, quo nos prosequitur, & pignus vitæ æternæ nobis promissæ, juxta quod canit Ecclesia: Ecce Panis Angelorum &c. *Item.* O Sacrum Convivium &c. *3tiò.* Propinquissimè nos ad mortem præparamus, ubi ingravescente ægritudine humillimè & affectuosissimè invocamus actibus anagogicis adventum Salvatoris nostri magni DEI, ad educendum nos de hac mortalitate ad vitam æternam. Ubi etiam invocamus intercessionem precariam pro nobis ad Christum, Beatissimæ Virginis MARIÆ, omniumq; cælitum; quatenus benignè nobiscum dignetur agere, non ut Iudex, sed ut Clementissimus Pater. *Ratio* veritatem responsionis acceptat: eamq; reflectit ad conscientiam, cùm qua examen instituit de homine suo, sit nè paratus ad mortem remota præparatione, vel non? à qua dependet negotium proximarum præparationum: juxta quod est in usurpatione: Qualis vita, mors est ita? *Conscientia* ut verum scit fatetur. *Voluntas* pio affectu mota actus elicit, qui habentur *in Medit: Pass Consid:* 3. ac præterea alios hujusmodi: Pater dimitte mihi pecca-

peccata, quibus te & proximos meos offendi, sicut dimisisti, & dimitti à Patre tuo cupivisti tuis crucifixoribus, pro qvibus orasti, & auditus es pro tua reverentia. Memento Domine, ut dicas animæ meæ in egressu de corpore suo: Hodie mecum eris in Paradiso. Pater, fac Matrem tuam Sanctissimam, meam Matrem; & me ejus filium. DEUS meus, DEUS meus, non me derelinquas in vita & in morte, nam prævalebunt contra me tentationes. Sitio semper legem præceptorum, & consiliorum tuorum implere gratia tua me adjuvante. Consummatum me facias, hic in fide, spe, & charitate, & illic in clara visione, secura tentione, & jucunda fruitione. Pater, in manus tuas [quibus me plasmasti redemisti, ac reparasti, castigasti, in tentationibus juvisti, per vias justificationum tuarum duxisti, & beneficia plurima mihi indigno contulisti] commendo spiritum meum. O JESU, esto mihi JESUS in vita, esto mihi JESUS in morte.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam justis æquè ac impijs citam potius mortem, quâm diuturniorem vitam cupere satius est? *Synt. resp:* Imò. Impijs quidem melius est citam cupere mortem, quàm prolixiorem vitam: nam quo hic diutius vivunt, eò magis peccata multiplicant, quibus DEUM offendunt, proximis nocent & sibi ipsis majorem continuò damnationis gehennam construunt. Idcircò *Eccl: 4.* dicitur: Laudavi magis mortuos, quàm viventes. Et S. David, tùm compassione, tùm zelo commotus, citam mortem, ac subitam damnationem impijs precatur, *Psal. 54*

Veniat mors super illos, & descendant in infernum [carni suæ, mundo, ac diabolo] viventes; ne equidem plus DEUM offendant, proximis adhuc noceant, & sibi ipsis pœnas æternæ mortis adaugeant. *2dò.* Justis etiam meliùs est citam cupere mortem, quàm longiorem vitam; ob triplicem rationem, quarum est *1ma.* Quia à miseriis hujus vitæ alioquin non possint liberari, nisi per mortem. Unde *S. Aug.* Quid est diu vivere, nisi [præsentibus miseriis] diu torqueri. Et *S. Ambr.* Tantis malis hæc vita repleta est, ut comparatione eorum mors remedium illius putetur esse, non pœna. Idcircò Job dicebat *c. 10.* Tædet animam meam vitæ meæ. Et David. *Psal. 19.* Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Et S. Paul. *Rom. 7.* Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? *2da ratio est.* Quia licet vita justorum sit eis valdè utilis; ex eò, quod conducat ad augmentum in præsenti gratiæ DEI, & in futuro gloriæ cœlestis facilè promerendum; attamen mors est appetibilior, per quàm effugiunt cuncta pericula peccandi mortaliter, & necessitatem peccandi venialiter: nullum enim malum pœnæ, sic est justo homini odibile, vti malum cujuscunq; culpæ. Secundùm illud: Præstat millies mori, quàm DEUM vel levissimè offendere. Idcirco *S. Casim:* ajebat: Malo mori, quàm [peccati culpâ] fœdari. Et *S. Anselm:* Malebat potiùs pœnam inferni subire, quàm DEUM peccato offendere. *3tia est.* Quia justi præmia vitæ æternæ sibi promissa, consequi non possunt, nisi priùs moriantur. Eâ re S. Paul. *Phil: 1.* concupivit dissolvi, interveniente morte, & esse cum Christo. Et David *Psal: 41.* ait:

Quan-

Quando veniam, & apparebo ante faciem DEI? *Ratio* responsionis veritate convincitur, eamq; ad conscientiam reflectit, cum qua examen instituit de homine suo, magisnè citam mortem, quàm longam vitam appetat. *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* indè pio affectu mota, à modo præsentem vitam habere vult in patientia, & mortem in desiderio, quapropter tales elicit *Actus*. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam extensus in te amore semper mobili. *Scal: Vide 8.*

APPENDIX.

Piæ intẽtiones moriẽdi, pro moribũdis ex M. S. P. Ignat. Cetn.

Volo, opto, desidero mori. quia

1. DEUS Author mortis & vitæ, sic vult, idq; volo in recognitionem supremi dominij ejus.

2. Vult DEUS, & statuit homini semel mori, melior est mihi misericordia ejus super mille vitas.

3. Velim nolim moriendum est; ergo moriar tanquam victima obedientiæ, nè contradicam Sermonibus Sancti. *Iob: 6.*

4. Morte mea dignissimam mortem Christi volo honorare, per ipsam assimilari ei, rependere oblatione vitæ meæ.

5. Mortuus est JESUS, Mater ejus Sanctissima, Prophetæ, Apostoli &c. cur non ego? si inevitabiliter: cur non modo.

6. Justum est reddere DEO repetenti quod suum est, s. vitam & spiritum quem dedit mihi

7. Mors auferet vitam, conferet DEUM, aufe-

auferet vitam mortalem, miseram, conferet immortalem, ut spero beatam.

8. Jam pridem propter DEUM contempsi omnia, adeoq; & vitam: cur ego doleam?

9. Si pœna peccati mors est, peccavi ego: ergo ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, rodant vermes, sternatur subtus tinea.

10. Toties dixi, malo mori, quàm fædari, s. peccare: ecce habeo quod elegi pridem, amplius non potero peccare.

11. Gratior est mihi cum morte DEUS, quàm vita cum peccato, vel periculis peccati.

Optio mort.

12. Mala est præparatio ad mortem, nolle mori tunc, quando vult DEUS; qui rapit animas dilectas in tempore opportuno.

13. Mortem libenter pro DEO acceptarem à Tyranno, cur non acceptem ab ipso DEO pro DEI gustu.

14. Ut omnia Decreta DEI de me in vita, morte tanquam sigillo consignentur.

15. Ut per mortem meam ultimum finem suum DEUS assequatur, ex creatura s. beatificationem, glorificationem, exaltationem nominis sui.

16. Ut si beabor, augeatur quantociùs Christo lætitia ex fructu & mercede Passionis visa in anima mea.

17. Ut practicè etiam Christus super me exerceat suum dominium, quod habet supra vivos & mortuos.

18. Ut subdam me speciali juri SS. Matris, quod habet ad cujusvis agoniam; quis scit, an non primò videam illam.

19. Ut quantociùs ipsa morte tanquam merito finali concludam scenam vitæ meæ DEUM Trinum; SS. Christi Humanitatem, Pretiosiss: Christi Matrem, S. P. N. Franciscum meosq; Patronos primò videam, salutem, & cum eis in æternum maneam. *Ad hanc materiam servit Psal: 140, Voce mea.*

M O D V S
De Iudicio DEI meditationem asceticè instituendi.

INtroductio imaginativa. Imaginare tibi diluvium illud ignis universale, quod judicium hoc præcedet; formidabilem tubæ illius, quam unus Archangelorum inflabit sonitum, quâ omnes totius mundi populi, ut unum in locum divino judicio se sistant convocabuntur: ac deniq; tremendam illam Majestatem, cum qua supremus vivorum ac mortuorum Judex huic judicio præsidebit.

CONSIDERATIO I.

RAtio propem.t, Quis est Judex ultimatus ac Supremus omnium rerum gestarum, causarum, negotiorum hujus sæculi? Et quem ille judicabit, ubi, quando, & quomodo? *Synt: resp: imò* Judex supremus ac ultimatus est ipsemet DEUS Unus ac Trinus, juxta *Ezech: 18.* Idcircò unumquemq; juxta vias suas judicabo domus Israel, ait Dominus DEUS. Et *Ier: 29.* Ego sum Judex & testis. Judex verò delegatus, est Christus ut Homo, juxta *Ioan. 5.* Neq; enim Pater judicat quemquam, sed omne judicium dedit Filio, ut omnes honorificent

Filium, ficut honorificant Patrem: & poteftatem dedit ei judicium facere, quia filius hominis eft. Et *Matth*: 26. Data eft mihi omnis poteftas in cælo & in terra. Et *Act*: 10. Præcepit nobis prædicare populo & teftificari, quia ipfe eft conftitutus à DEO judex vivorum & mortuorum. 2dò. Judicabit omnem hominem, juxta *Rom*: 14. Omnes enim ftabimus ante tribunal Chrifti. Itaq; unusquifq; noftrum pro fe rationem reddet DEO. 3tiò. Judicio particulari non affignatur aliquis locus determinatus; cùm ubiq; fieri foleat, paulò antè vel poft feparationem animæ à corpore, uti conftat ex revelationibus divinitùs factis: Judicio autem univerfali Vallis Jofaphat deftinata eft, juxta *Joel*: 3. Congregabo omnes gentes, & deducam eas in Vallem Jofaphat: quia ibi fedebo, ut judicem omnes gentes in circuitu. Unde *S. Thom*. Judicium generale fiet circa montem Oliveti, ubi eft Vallis Jofaphat, & circa locum illum Chriftus defcendet, ficut inde afcendit. Ut idem effe oftendatur, qui defcendit, & qui afcendit. 4tò. Tempus extremi judicii foli DEO notum eft, juxta *Zach*: 14. Erit dies una, quæ nota eft Domino. Unde difcipulis de die illa dixit Dominus; *Mar*: 16. De die autem illa vel hora nemo fcit, neq; Angeli in cælo, neq; Filius nifi Pater, *id eft* nefcit Filius, ut filius hominis, fed fcit ut Filius DEI. Vel item nefcit Filius, ut reparator nofter; fed fcit ut Judex. Vel deniq; nefcit Filius, ut nobis revelet, fed propter feipfum, ut fecretum teneat. Idem Apoft: afferit dicens; *Thefal*: 5. Dies Domini ficut fur in nocte [ita ex infperato] veniet. 5tò: Judicabit fecundùm æquitatem & veritatem, juxta

juxta *Psal:* 5. Judicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate sua. Unde *S. Bern:* *supr: Cant:* Veniet dies illa, in qua plus valebunt puræ corda, quàm astuta verba, conscientia bona, quam marsupia plena: quoniam quidem Judex ille non falletur verbis, nec flectetur donis. *Ratio* veritatem responsionis acceptat, eamq; ad conscientiam reflectit; cum qua examen de homine suo instituit. Utrum nàm securus de sua operatione lætus expectat ignotum sibi Judicis adventum, nec ne? *Conscientia* ut verum scit fatetur. *Voluntas* elicit *Actum.* Judex crederis esse venturus. Te ergo quæsumus tuis famulis subveni, quos pretioso sangvine redemisti. Cum veneris judicare, noli me condemnare. In die judicij te rogamus, ut nobis parcas, ut nobis indulgeas, ut nobis misereaaris. Fiat misericordia tua super nos, quemadmodùm speravimus in te. Ad te Domine levavi animam meam, DEUS meus in te confido, non erubescam.

CONSIDERATIO II.

RAtio proponit. Quæ præcedent Universale judicium Christi? *Synteresis respondet.* Præcedent illud tàm remotè, quàm proximè multæ tribulationes justorum, & gaudia impiorum, uti Christus prædixit. *Ioan.* 16. Mundus gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium; consequenter cùm eadem ratio sit oppositorum, gaudium mundanorum vertetur in tristitiam, juxta *Prov.* 14. Risus [impiorum] dolore miscetur, & extrema gaudij luctus occupat. Promisit autem Christus suis amicis tribulationes, tan-

quàm

quam dona sua specialissima, ut eò pacto communicantes suis passionibus juxta *1. Petr. 4.* in revelatione gloriæ suæ, gaudeant exultantes. *2do.* Præcedet illud judicium particulare: quilibet namq; homo morte sua adveniente, stabit singillatim ante tribunal Christi, in loco nobis penitùs ignoto. Ubi unusquisq; impiorum accipiet secundùm peccata sua sententiam damnationis; & unusquiq; justorum secundùm opera bona, quæ gessit, retributionem vitæ æternæ, sed nonnisi respectu animæ. In generali autem judicio, idem accipiet respectu corporis. Unde *S. Aug.* Qualem te inveniet DEUS in tuo novissimo die, talem te judicaturus est in mundi novissimo die. *3tiò.* Præcedet illud è proximo Antichristus, homo impiissimus, qui debellatis regibus terræ, ita seducet omnes mundi amatores, ut recipiant ipsum ac verum Messiam, confiteanturq; & adorent ac verum filium DEI: imo & justos inducere conabitur ad exhibendum sibi eundem cultum Divinum. *Tùm* *s.* astutis documentis ex diabolica suggestione habitis. *Tùm* ementita Sanctitate. *Tùm* simulata benignitate. *Tùm* falsis miraculis, magica arte factis. *Tùm* donis ac muneribus, *Tùm* deniq; varijs cruciatibus. *4tò.* Præcedet illud adventus Enoch & Eliæ, qui paulò antè ipsius AntiChristi imperium, Judæos in Christum credere facient, juxta *Malach: 4.* Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequàm veniat dies Domini magnus, & horribilis, & convertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum. Et *Matth: 17.* Elias quidem venturus est, & restituet omnia. Et *Apoc. 11.* Dabo duobus testibus meis [Enoch *s.* ac Eliæ] & pro-

pheta-

phetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis. Hos Sanctos Patres occidet AntiChristus in Jerusalem; post quindecim autem dies, & ipse impiissimus occidetur à S. Michaele Archangelo in monte Oliveti, in loco circa quem Dominus noster ascendit in cælum. Occidetur autem ut aliqui putant ultimis diebus Bacchanaliorum. 5to. Præcedent illud signa in sole & luna & stellis, juxta *Ioel.* 2. Sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ contraxerunt lumen suum. Et *Matth.* 24. *Luc.* 21. Statim autem post tribulationem dierum illorum, Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & virtutes cælorum commovebuntur. 6to. Præcedet illud maximus ignis, qui faciem hujus mundi renovabit, impios vorabit, justos expurgabit, juxta *Ioel.* 2. Ante faciem ejus ignis vorans, & post eum [infernalis] exurens flamma. Et *Psal.* 96. Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos ejus. Paulò post fiet resurrectio universalis omnium hominum secundùm carnem, tàm justorum ad gloriam, quàm impiorum ad condemnationem. Tunc justi invicem sibi ipsis gratulantes tantam felicitatem, provocabunt se ad laudandum & benedicendum DEUM, dulce canendo, *Psal.* 117. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. Tunc & impij ad aspectum justorum dicturi sunt illud: *Sap.* 5. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios DEI, & inter Sanctos sors illorum est. Jam autem præ-

vio signo Crucis triumphantis apparebit Christus Dominus Judex causarum, rerumq; gestarum totius mundi in majestate magna, prout ipse prædixit Matth: 25. Cùm venerit filius hominis in Majestate sua, & omnes Angeli cum eo; tunc sedebit super sedem Majestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hædis & statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. Hic equidem adventus Christi, impiis erit formidabilis & odibilis juxta *Malach.* 3. Ecce veniet, & quis [impiorum] stabit ad videndum eum: idcircò dicturi sunt montibus & petris [ut est *Luc.* 23. Et *Apoc.* 6.] Cadite super nos, & absondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: quoniam venit dies magnus, justis verò valdè desiderabilis & amabilis, in quorum persona dicitur illud *Apoc;* 2. Veni Domine JESU. *Ratio* responsionis veritati assentitur, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua instituit examen de homine suo. Qualem nàm expectat Christi adventum? amabilem, an verò odibilem? *Conscientia* ut verum scit fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota cupit à modo habere adventum Christi omninò desiderabilem; idcircò tales elicit *actus*. Veni Domine JESU ad salvandum nos, veni citò, veni citò. Vivat Rex noster JESUS, vivat, vivat! Hosanna filio David Hosanna in excelsis. Salus DEO nostro, salus, salus in sæcula sæculorum! Rex tremendæ Majestatis, qui salvandos salvas gratis, salva me fons pietatis. Oro supplex & acclinis, gere curam mei finis. Voca me cum benedictis. Confitearis me coram Patre tuo, Angelis tuis, & Sanctis tuis, sicut promisisti. CON-

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo accusabitur homo coram Judice æquissimo: *Synteresis respondet.* *Imò.* Accusabitur à diabolo, per quem ad peccandum modo inducitur. Iste enim nequissimus hostis *Apoc.* 12. dicitur Accusator fratrum ante conspectum DEI nostri die ac nocte. Quem namq; servum DEI astutè in præsenti tentat, fraudulenter peccatum coram eo dolosâ sua suggestione extenuat, fragilitatem ejus humanam exaggerat, misericordiam DEI commendat, & facilem eimet de peccato resurrectionem pollicetur, per actum s. contritionis, quem scit elicere, & in usu habere consvevit; jamq; seductum miserabiliter de peccato in peccatum trahit, donec eum in consuetudinem, tandemq; in necessitatem peccandi detrudat. Eundem post inde nequissimus in futuro judicio tàm particulari, quàm universali coram Judice Christo, omnibus modis accusabit, imò & nunc quolibet alio tempore instanter accusat; quatenùs à se peccator seductus, justo judicio DEI ad puniendum æternaliter quātociùs tradetur. *Ægid. ex Med. Pass. consid.* 3. *pun.* 2. *ado.* Accusabitur tum ab Angelo suo Custode, cujus in hac vita inspirationes sacras observare non curavit; æquissimum enim est, ut qui in præsenti sanctum suum Angelum habere instructorem noluit, habeat in utroq; judicio DEI eundem suarum iniquitatum testem & accusatorem. *Tum* à complicibus suorum peccatorum, ut justo judicio DEI, eadem damnatione æterna puniatur cum illis, cum quibus unanimiter DEUM offendere audebat. *Tum* ab indu-

inductis à se peccatum malis exemplis, falsis doctrinis, iniquis persuasionibus, vel inhonestis sollicitationibus aut muneribus. *Tùm* ab oppressis, injuriamq; à se passis, juxta *Rom.* 12. Mihi vindictam [donate] ego retribuam. *3tiò.* Accusabitur unusquisq; hominum à propria conscientia, juxta *Dan.* 7. Judicium sedit librìq; aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ, & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundùm opera ipsorum. Per istos libros intelliguntur conscientiæ singulorum hominum, in quibus veluti in libris descripta ac recondita servantur gesta illorum bona & mala, in judicio DEI aperienda & manifestanda, juxta *Eccl.* 11. In fine hominis denudatio operum ejus, Et *Luc.* 12. Nihil opertum quod non reveletur, *s.* in die illa, neq; absconditum, quod non sciatur. Per librum vitæ, intelligitur liber præceptorum DEI, ac item liber conscientiæ Christi: cum hoc ergo utroq; libro in illa die libri conscientiarum singulorum hominum conferentur ad recognoscendum, an consona, vel dissona sibi in ipsis contineantur. *Ratio* responsioni annuit, conscientiam examinat concordant nè ipsius gesta cum præceptis DEI, & consilijs Christi? *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* exit in *Actum*. Feci faciamq; justitiam, [pænitentiæ] non tradas me calumniantibus & accusantibus me. DEUS in nomine tuo salvum me fac, & in virtute misericordiæ judica me. Miserere mei DEUS, quoniam &c: Adjutor meus es tu, nè derelinquas me, neq; despicias me DEUS Salvator meus. O JESU transforma me totum in te conforma me totum tibi.

CON-

CONSIDERATIO IV.

RAtio proponit. Pro quo unusquisq; hominum coram Christo Judice æquissimo accusabitur, & consequenter pro quo ab eodem condemnabitur & salvabitur? *Sym. resp.* 1mò. Pro cogitationibus, verbis, & operibus legi Divinæ omninò contrarijs, ut *Sap.* 3. Impij secundùm quæ cogitaverunt correptionem habebunt. *Psal.* 33. Vultus Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. Actus detestat. *ex Scal.* 1. 2dò. Pro verbis otiosis, *s.* absq; necessitate & utilitate spirituali aut corporali propria sive aliena prolatis; & consequenter pro cogitationibus ac operibus vanis. Ut dicitur, *Matth.* 12. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicij. *Actus.* Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui. Pone Domine custodiam ori meo. JESUS autem tacebat. Averte oculos mentis meæ, nè videant [*s.* cogitent] vanitatem. 3tiò. Pro peccatis occultis, tàm à se, quàm ab aliquo alio ex occasione sua commissis. Unde S. Paulus 1. *Cor.* 14. Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; qui autem judicat me [sciens omnia mea occulta] Dominus est. *Actus.* Ostende Domine, quantas habeo iniquitates, scelera, & delicta. Revela mihi Domine viam meam, ut cognoscam, quid desit mihi. Ab oculis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo. 4tò. Pro operibus ex se quidem bonis, sed ex circumstantia aliqua reprobis, ut *Psal* 74. Cùm accepero tempus, ego justitias [bonorum *s.* operum] judica-

bo; quo motivo, quo fine, quibus mediis peractæ sunt? Unde *S. Isid.* Sæpè quæ apud humanum judicium bona patent, apud examen diligentissimi & accuratissimi Judicis reproba deteguntur; ideoq; omnis Sanctus veretur, nè fortè bonum quod agit, pro aliqua animi distorta intentione reprobum sit. *Actus.* Omnes justitiæ Domine coram Te, tanquam pannus menstruatæ. Verebor, verebor Domine opera mea. Domine DEUS propter Te, & super omnia, omnia facere volo. *sio.* Pro neglectu bonorum operum, quæ de suis quisq; talentis, seu donis acceptis facere poterat, ut est *Luc.* 12. Omni autem cui multùm datum est, multùm quæretur ab eo. Unde contra tales judicandos severa proferetur sententia à Judice Christo: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus. Esurivi enim & sitivi [tùm corporaliter, tùm spiritualiter in meis mysticis membris] & non dedistis mihi manducare &c: *Actus.* Dilectionis proximi *ex Scal* 1a *6to,* Pro bonis operibus, in gratia DEI peractis salvabitur omnis justus, juxta illam sententiam à Judice Christo proferendam: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurivi enim, & dedistis mihi manducare &c: *Ratio* convincitur, & examinat suam conscientiam, qualemnam expectat sententiam pro operibus suis. *Conscientia* fatetur, & prorumpit in Actus supra positos.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo nos ad judicium præparare debemus? *Synt: resp.* *imò.* Si recolentes

peccata nostra judicaverimus nosmetipsos pro illis dignos esse omni humana despectione, ac divina castigatione, & ad eas subeundas humiliter resignati fuerimus secundùm piissimam Domini nostri dispositionem, ut est 1. *Cor. 11.* Si nosmetipsos judicaremus, non utiq; judicaremur. *2dò.* Si neminem unquam temerè judicaverimus; temerè autem judicaremus quempiam, ubi ex incertis ac levibus indiciis vitam alicujus, mores, dicta, facta, & intentiones, tacitis apud nosmetipsos cogitationibus condemnaremus, contra illud *Matth: 7.* Nolite judicare [temerè] ut non judicemini. *3tiò.* Si advertentes conscientiam nostram peccato aliquo maculatam, protinùs eam judicio Sacramentali subiiceremus. Non enim judicabit Dominus, ut ait S. *Hier:* bis in idipsum. Unde ipse Christus Dominus Judex ac Salvator noster, sic ait suis vicariis, *Matth: 18.* Quæcunq; solveritis super terram [in judicio Sacramentali] erunt soluta & in cælo. *4tò.* Si aliorum judicia temeraria, & injurias nobis quascunq; factas patienter ad imitationem Christi toleraverimus, neq; cum faciente injuriam litigaverimus, aut contra eum quærimonias aut murmurationes fecerimus, ut est *Iac: 5.* Patientes estote, & confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquabit, nolite ingemiscere in alterutrum, ut non judicemini. *5tò.* Si cunctis nostris inimicis, non solum quascunq; injurias nobis irrogatas libenter dimiserimus, sed etiam nominatim pro eis oraverimus, beneq; eis fecerimus, ac intimè dilexerimus, juxta *Mar: 11.* Dimittite, si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui est in cælis dimittat vobis peccata vestra;

quod si non dimiseritis, nec Pater vester dimittet vobis. *6to.* Si nunquàm cessaverimus placare Judicem nostrum muneribus bonorum operum, tàm spiritualium quàm corporalium: quia addictis his bonis operibus ipsemet Judex promisit se dicturum *Matth: 25.* Quod uni ex minimis meis fratribus fecistis, mihi fecistis. *7mò.* Et quidem principaliter. Si ipsum Judicem fideliter ac studiosè imitati fuerimus in sanctitate omnibus diebus nostris, tàm s. exteriori, quæ dicit abdicationem bonorum temporalium, & austeritatem vitæ; quàm in interiori, quæ edomationem passionum, seu mortificationem plenam vitiorum atq; virtutum ascetricarum adeptionem dicit; tales enim imitatores non judicabuntur, sed ipsi alios judicabunt, uti Assessores & Cojudices Christi, juxta *Matth: 19.* Vos qui secuti estis me, in regeneratione cùm sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis & vos, super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel *Ratio* veritate convincitur, conscientiam examinat, an sit eo modo parata ad judicium. *Conscientia* fatetur, renovat proposita, detestatur mala, per Actus *ex Consid: 3. Pass.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam Judicium Universale DEI omnino necessarium sit? *Synteresis respondet. 1mò.* Necessarium est ad supplendum defectum in administratione justitiæ hujus sæculi judicum à DEO institutorum, qui rarò causas hominum ut oportet decernunt. *2dùm,* quia exteriora tantùm causæ dijudicare possunt, secundùm allegata aliorum testimonia, quæ vix aliquando

ante-

integra habentur; nam interiora à solo DEO Scrutatore absconditorum dijudicanda sunt. *Tum*, quia multi Judices scienda sui muneris passim ignorant, ut ait *S. Aug:* Quorum ignorantia est calamitas innocentum. Unde tales monentur *Ps. 2.* Erudimini, qui judicatis terram. *Tum*, quia potentiores extimescunt, & tali timido dicitur: noli quærere fieri Judex, nisi valeas virtute [fortitudinis] irrumpere in iniquitates, nè fortè extimescas faciem potentis. *Tùm*, quia diligunt munera, quibus dictum, est *Isai: 5.* Væ qui justificatis impium pro muneribus, & justitiam justi aufertis ab eo. *Tùm*, quia vel amore, vel odio ducuntur ad ferendam iniquam sententiam. Unde *S. Greg:* Judicare dignè de subditis nequeunt, qui in subditorum causis, vel gratiam, vel odium sequuntur. *2dò.* Necessarium est Judicium Universale, quia non omnes fideles sacramentaliter confitendo satis aperiunt interiora sui cordis coram Judice Christi Vicario, ut à peccatis absolvantur. Et quia non omnes habent efficax propositum omnia & singula peccata mortalia post modùm serio vitandi; & non omnes, post acceptam peccatorum absolutionem in proposito stabiles manent. *3tiò.* Est necessarium, ut ibi omnis homo accipiat sententiam retributionis juxta opera sua, tàm ratione animæ, quàm corporis. Nàm in particulari judicio non datur sententia finalis de corpore, nisi de anima. Et ut ibidem simul in conspectu totius mundi unusquisq; justorum exaltetur, qui se humiliabat, juxta *Matth: 23.* Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. *4tò* Necessarium est propter manifestationem Christi in gloria sua, quam

habet una cum DEO Patre & S. Spiritu; sicut enim dùm hîc viveret ab impiis fuit publicè despectus, & ad mortem turpissimam & dirissimam condemnatus, & nunc quamvis regnet in cælo, & usq; in finem hujus mundi contemnitur & blasphematur; ita etiam ibi, publicè coram omnibus hominibus & Angelis apparebit gloriosus: ut ipse prædixit stando veluti reus mortis coram Principibus Sacerdotum *Matth: 26.* Dico vobis: à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis DEI, & venientem in nubibus cæli. Et *Apoc: 1.* Ecce veniet in nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Unde *S. Aug:* Tunc manifestus veniet inter justos judicaturus justè, qui ab injustis judicatus est injustè. *Ratio* convicta examinat conscientiam si sibi placent Judicia DEI? *Conscientia* fatetur. *Voluntas* facit *Actus.* Amo tuam justitiam, sapientiam &c: *ex Scal: 5.* Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Cognovi Domine, quia æquitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam mandata tua, & merear à te exaltari. Bone, pulcherrime, dulcis, misericors Domine, in illa die miserere mei, & omnium animarum tam vivorum, quàm mortuorum, quas pretioso sanguine redemisti.

MODUS
De Inferno meditationem asceticè instituendi.

I*Maginativa introductio ex S. Alcant:* Imaginare tibi infernum, tanquàm chaos horribilissimum,

lacum

lacum subterraneum, puteum profundissimum, & totum ignitum; aut tanquam civitatem magnam horribilem, totaliter tenebrosam, obscurissimis & tenebrosissimis flammis succensam, continuò clamantibus, ululantibus, plangentibus universis præ inexplicabilibus doloribus, sicq; in omne æternum continuò plancturis, ululaturis &c.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis condemnabitur ad pænas inferni perpetuas? *Synteresis respondet.* Condemnabitur omnis homo reprobatus ab æterno propter suum finale peccatum à DEO prævisum, juxta *Apoc: 20.* Qui non est inventus in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis. Quanquam autem scire non valeamus, quis nam hominum in singulari consideratus, ab æterno sit reprobatus & prædestinatus: cùm etiam non constet nobis de unicujusq; finali peccato & justitia; contingit enim sæpè, ut ubi de alicujus correctione desperamus, mox convertatur, & fiat optimus: & ubi de perseverantia cujusquam in probitate vitæ præsumimus, brevi deficiat, & fiat pessimus; ac proinde exploratum haberi nequit, qualis futurus sit, qui nunc bonus vel malus est Verùm tamen in communi homines considerando, qui nam eorum finaliter in peccato morientur, & consequenter damnabuntur: possumus probabiliter cognoscere ex certis testimoniis, indiciis, ac signis de S. Spiritu in Sacra Sript: & monumentis SS. Patrum expressis: quorum quidem signorum, alia proxima, alia remota ad nostram cautelam in præsenti adducenda veniunt. *Imò.* Igitur signa proxima finalis pec-

cati, consequenter æternæ reprobationis puta esse; infidelitatem, injustitiam, consuetudinem in aliquo peccato, recidivationem in crimen aliquod pristinum, & peccata contra Spiritum Sanctum. *Infidelitas* quidem est hujusmodi signum: quia omnes ferè in eadem perfidia moriuntur, in qua educati sunt, ac vivunt paucis exceptis. Est autem præsens infidelitas alia absoluta, alia secundùm quid. Infidelitas absoluta illorum est, qui non sunt baptizati, & non credunt ea, quæ credenda sunt de necessitate medij ad obtinendam vitam æternam. Uti sunt Turcæ, Judæi, Arriani, & alij omnes, qui non confitentur DEUM Unum ac Trinum, & secundæ Divinæ Personæ consubstantialitatem & incarnationem, juxta *Marc*: 16. Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. Infidelitas secundum quid, propria est hæreticorum: qui ex pertinacia non credunt ea, quæ sunt de necessitate præcepti: uti sunt aliqua Sacramenta, invocatio Sanctorum, cultus imaginum, purgatorium animarum, primatus Ecclesiæ &c: Unde *Tim*: 3. Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem devita, sciens quod subversus est, qui talis est & delinquit, cùm sit proprio judicio condemnatus. Actus fidei, *ex Scal*. *r*. 2dò. Injustitia est signum proximum finalis peccati, consequenter damnationis, ut *Sap*: 5 Injustitia est mortis [æternæ] condemnatio. At specialiter hic loquimur de injustitia, quæ opponitur justitiæ generali seu legali. Unde sicut præsens justitia est virtus, quâ homo tribuit DEO, sibi, & proximo, quod unicuiq; debet:

s. DEO

s. DEO cultum latriæ & obedientiam, *ibi* verò ex baptiſmo acceptam innocentiam; poſt lapſum autem aliquem infelicem in peccatum, pænitentiam; proximo deniq; æquitatem & liberalitatem. Ita injuſtitia hujus loci vitium, eſt ſubtrahens aut negans ordinariè DEO, homini ſuo, & proximo, quod ipſis debet. *Actus.* Paratum cor. Omnia volo. *ex Scal:* 4. 3*tiò*. Conſuetudo prava aliquod peccatum lethale perpetrandi. Uti eſt uſitata detractio, ordinarium odium, eſt ſignum proximum damnationis; quia vitium in neceſſitatem naturæ convertit, ac niſi morte finiri ſolet. Ut *Iſid.* Difficile eſt peccati conſuetudinem vincere, pravus uſus vix aboletur, aſſidua conſuetudo vitium in naturam convertit, animus ſceleribus adſtrictus, vix ab eis divelli poteſt. Unde *Prov:* 22. Adoleſcens juxta viam [conſuetam] ambulans, etiam cùm ſenuerit non recedet ab ea. *Ier:* 13. Si immutare poteſt Æthyops pellem ſuam, aut pardus varietates, ita & vos poteritis benè facere, cùm malè didiceritis. Actus deteſtat. *ex Scal:* 1. 4*tò*. Recidivatio in aliquod peccatum [præſertim verò contra votum caſtitatis] ante converſionem ad DEUM ſupererogatoriam uſitatum, eſt tale ſignum: ut eſt *Hebr:* 10. Voluntariè peccantibus nobis, poſt acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccato hoſtia; terribilis autem expectatio quædam judicij & ignis æmulatio, quæ conſumptura eſt adverſarios. 2. *Petr.* 2. Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cognitione D.N.I.C. his rurſus implicati ſuperantur, facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus. Et *S. Greg: in Ezech.* Sicut à fide qui recedit, Apoſtata eſt; ita qui ad

perversum opus quod deservit rediit, ab Omnipotenti DEO apostata reputabitur, etiamsi fidem tenere videatur. Et *S. Bern.* Fiet filius gehennæ multipliciter, qui post indulgentiam delictorum in easdem denuo sordes inciderit. Actus spei *ex Scal: 1.* Imploratio auxilij Divini: statue super petram gressus meos, *ex Consid: 3. de pecc: punc: 1. 5tò.* Peccatum tandem quodlibet contra Spiritum S. est tale signum proximum, quo peccato non datur jam gravius & deterius, eò quòd omne aliud peccatum tendit in ipsum, tanquàm in suum terminum; ideoq; irremissibile dicitur juxta *Matth: 10.* Qui dixerit s. qui quomodocunq; peccaverit contra Spiritum S. non dimittetur ei, neq; in hoc neq; in futuro sæculo. De hoc peccato

Nota 1mò. Quod communiter peccatum omne est contra DEUM Unum ac Trinum; appropriatè tamen aliud est contra Patrem, aliud contra Filium, aliud contra Spiritum S. Contra Patrem, cui attribuitur potentia peccatur ex fragilitate: contra Filium cujus est sapientia, peccatur ex ignorantia: contra Spiritum S. qui dicitur Bonitas, peccatur ex malitia s. ex certa scientia, plena voluntate, & integra libertate; quando s. voluntati adeo sapit malum, ut potiùs eligat peccare, quàm ascetice cum sua molestia tentationi resistere; tale tamen peccatum non est hujus loci proprium, nisi ipsorum recidivantium. *Nota 2dò.* Quod aliquod peccatum lethale tripliciter potest dici irremissibile. *1mò. ex parte DEI,* quale est omnium absolutè condemnatorum. *2dò. ex parte hominis* irremissibile dicitur quodlibet peccatum, in quantùm peccans quantùm est ex se, non habet pote-

statem

statem resurgendi per pænitentiam, donec cælitus ex pietate Divina excitetur & adjuvetur. 3tiò. peccatum hujus loci proprium irremissibile est, *ex parte semetipsius*, cui non est contrarietas quædam specialis seu repugnantia gratiæ Spiritus S. per quam fit remissio omnis peccati. *Nota 3tiò.* Peccatum specialiter repugnans gratiæ Spiritus S, tripliciter potest se habere respectu alterius. 1mò: respectu *DEI*, contra quem pertinaciter se habet ut misericordem & justum, & est desperatio vel præsumptio. Per 1*mum* non vult homo pænitentiam agere, diffidens contumaciter de misericordia DEI ob peccati gravitatem. Per 2*dum* autem peccatum, nimium præfidit homo contra infinitam DEI justitiam, quod non damnabitur, idq; ob solam DEI bonitatem sine sua pænitentia. 2dò. respectu *medii*, quo unicè venitur ad remissionem peccatorum [uti est pænitentia] pertinaciter se habens, est mentis obstinatio, & finalis impænitentia. Per 1*mum* Nullatenus vult resilire homo à peccatis commissis, & cavere à futuris. Per 2*dum* verò tenaciter perseverat in proposito positivo non pænitendi. *3tiò respectu Ecclesiæ DEI*, in qua solum est remissio peccatorum, quamq; duo, vel maximè stabiliunt, *s.* veritas fidei, & charitas fraterna, contra quarum 1*mam* est peccatum, diciturq; impugnatio agnitæ veritatis, eò quod veritatem fidei Catholicæ agnitam impugnari & aversari non desistat. Contra *alteram* est, diciturq; invidentia fraternæ charitatis, eò quod nolit proximum habere gratiam DEI gratum facientem, atq; in charitate Christi unanimiter cum alijs proximis permanere. *Nota 4tò.* Quod peccatum contra Spiritum S. irremissi-

missibile ex parte sui in hoc differt à peccato consuetudinis & recidivationis: quia consuetudinarij recidivantes, aliquando habent propositum pænitendi, & nonnunquam conantur surgere per pænitentiam, ut *S. Greg. Moral. 15.* Usitata culpa obligat mentem, ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem: conatur enim & labitur, quia ubi diu sponte persistit, ibi etiam cùm noluerit coactè cadit. Peccantes autem contra Spiritum S. ab hujusmodi proposito & conatu omninò alienati habentur. Uti patet in superiori notato.

Signa Remota finalis peccati, & consequenter damnationis æternæ sunt: Principia pravæ politicæ, Habitus vitiorum acquisitorum, & propositorũ non proficiendi. Principia quidem pravæ politicæ sunt hujusmodi signa, quia in acquirendis, defendendis, & recuperandis bonis hujus temporis [uti sunt bona honorabilia, utilia, ac delectabilia] habent implicitè paratum animum, ubi media licita sibi deessent aut deficerent utendis modis etiam illicitis. Vide luculentiorem hujusmodi Principiorum explanationem *in Med: Pecc: Consid: 3. Notandum* tamen est, quod eadem Principia pravæ politicæ, dùm ita latitant in profundo animi, ut pænitens non advertat inesse eis voluntatem tacitè aut ex suppositione paratam faciendi malum, eò usq; signa sunt reprobationis remota; verùm proxima essent, ubi virus eorum deprehensum, interna mortificatione non aboleret.

Habitus pravi vitiorum acquisitorum [superbiæ puta, avaritiæ, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, & acediæ.] Sunt etiam signum hujusmodi remotum; quia sicut ex actibus peccatorum in anima ratio-

nali nascuntur, ita deinde post veram ad DEUM conversionem, interna mortificatione ut oportet non superantur, mox ad similes actus peccaminosos eandem pellunt animam: prorsus autem sic non possunt superari, antequam Principia pravæ politicæ fuerint satis cognita & abnegata, quia motus vitiorum sequuntur judicium inferioris rationis, ac falsum lumen hujusmodi principiorum in eadem ratione inferiori locum tenentium. Est homo paccatus, qui bona pro bonis reddens, quantum in se est nemini vult nocere. Est alius patiens, qui non reddens malum pro malo, etiam potens est sustinere nocentem. Est quoq; pacificus, qui bona pro malis reddens, in promptu habet prodesse nocenti. 1*mus* quidem parvulus est, & facilè scandalizatur: nec facilè qui hujusmodi est in hoc sæculo nequam, & pleno scandalis poterit obtinere salutem. 2*dus* ut scriptum est, in patientia sua possidebit animam suam. Nam 3*tius* quidem non modo suam possidebit, sed & multorum animas lucrifaciet. Et *S. Chrysost: in Matth: c. 32. Hom. 3.* Sicut ex parte DEI, quamvis plures sint spiritus; virtutum tamen septem dicuntur: quia ex illis septem omnes virtutum species procedunt: quos spiritus enumerat Isaias, & Salomon signat dicens: sapientia ædificavit sibi domum, & subdidit columnas septem. Sic ex parte diaboli, quamvis multi spiritus vitiorum sint, tamen septem dicuntur: quoniam ex illis principalibus vitiis vitia universa, & ipsa peccata nascuntur. Et *S. Greg. in moral.* Prima vitia [innata *s.* deceptæ menti] quasi sub quadam ratione se ingerunt. Sed quæ sequuntur [utpotè acquisita] dùm mentem ad omnem insa-

insaniam protrahunt, quasi bestiali clamore eam confundunt.

Propositum non proficiendi in studio vitæ spiritualis, sivè explicitum sive implicitum, est tandem signum remotum finalis peccati, & consequenter damnationis æternæ. Quia etsi religiosus non teneatur esse perfectus; tenetur nihilominùs ex vi suæ professionis tendere ad perfectionem supererogationis, per exercitia mentalis orationis, & internæ mortificationis, atq; asceticæ virtutis: nam ut ait *S. Leo.* Qui non proficit [in observantia mandatorum DEI, ac suæ Regulæ essentialium] & qui non acquirit [quidpiam de virtutibus, ac de gratia DEI] non nihil perdit: de fervore puta devotionis atq; charitatis. Et *S. Bernard.* Minimè pro certo est bonus, qui melior esse non vult. *Idem.* Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, ruas necesse est. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quam reflectit ad conscientiam, cum eaq; examen instituit de homine suo. Utrumnam tota efficacia mentis suæ recedat ab hujusmodi signis, nec nè? *Conscientia* ut sibi constat, fatetur. *Voluntas* elicit *Actus.* Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas, nè memineris Domine. Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea in me DEUS, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ mala damnati in inferno pati-

patiuntur? *Synt*: *resp*: Patiuntur triplicia mala triplicis pœnæ. Uti est pœna damni, pœna sensus, & pœna vermis, seu remorsus conscientiæ. *1mò*. Pœna quidem damni, significat negationem æternam gratiæ DEI, & gloriæ cælestis, juxta *Ps*: 58: Ibunt in progenies Patrum suorum, & usq; in æternum non videbunt [gratiæ & gloriæ] lumen. De hujusmodi malo *D. Chrysost*. sic ait: Excludi à bonis æternis, & alienum effici ab his, quæ parata sunt sanctis, tantum generat cruciatum, tantum dolorem, ut si nulla extrinsecus pœna torqueret, hæc sola sufficeret. Unde vulgo dicitur: Non cognoscuntur bona, nisi amissa. *Idem*. Si mille gehennas mihi proponas, non tantùm reputo, sicut ab illius gloriosæ societatis jucunditate expelli, & exosum fieri Creatori. *2dò*. Pœna sensus, significat cruciatum omnium sensuum & membrorum, quibus his DEUS offenditur. *S. Bern*: Singulis excessibus & singulis membris, [quæ arma fuerunt iniquitatis, sua debetur pœna pro qualitate vel quātitate cōmissi; in quo autem membro Creator magis offenditur, peccator graviùs torquebitur. Porrò hæc pœna sensus, ad novem tormentorum genera multiplicabitur. *1mum*. Ignis sempiternus intolerabilis ardoris, ut est *Isai*: 33. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante, & cum ardoribus sempiternis. *Matth*: 25. Ite maledicti in ignem æternum. *2dum* est Frigus intensissimum. Unde Iob. 24. Ad nimium calorem transient, ab aquis nivium. Hinc in Evangelio legitur, quod erit ibi fletus & stridor dentium; fletus ex liquefactione oculorum de calore; stridor verò dentium de frigore oritur. *3tium*. Fætor nimius sulphureus. *Apoc*, 14. Crucia-

ciabuntur igne & sulphure in conspectu Angelorum. *4tum.* Fames inexplebilis. *Psal. 58.* Famem patientur ut canes. *5tum.* Sitis insatiabilis, ut patet in illo divite. *Luc. 16. Deut. 32.* Fel draconum vinum eorum, venenum aspidum insanabile. *6tum* est Morsus bestiarum crudelium, vel potiùs dæmonum, sub figuris bestiarum. *Iob. 20.* Caput aspidum suget, & occidet eum lingua viperæ. *7mum.* Intuitus dæmonum horribilium ac deformium se irridentium & vexantium. *8vum.* Locus ipse inferni tenebrosus, profundus, subterraneus, inhumanus, omni horrore plenus, ut *Iob. 10.* Terra miseriæ & tenebrarum, ubi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Et *S. Greg.* In inferno ignis non lucet ad consolationem, tamen ut magis torqueat, ad aliquid lucet; nam sequaces suos secum in tormento reprobi flamma illustrante visuri sunt, quorum amore deliquerunt: quatenùs qui eorum vitam carnaliter contra præcepta Conditoris amarunt, ipsorum quoq; interitus eos in augmentum suæ damnationis affligat. *9num* est carceris æterni acerbitas, ut *Matt. 24.* Ligatis manibus ac pedibus, proiicite eum in tenebras exteriores. *Isai. 24.* Congregabuntur congregatione unius fascis, & claudentur uno carcere. *3tiò.* Pœna vermis, significat perpetuam exprobrationem conscientiæ homini suo in pœnis infernalibus existenti, quod aliquando tentatus ad peccandum, non restiterit iniquitati, juxta admonitionem inspirationis Divinæ, rectumq; dictamen suæmet rationis, nè devenisset in tantas pœnas. Ut *Isai. 66.* Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. Gravitatem hujusmodi pœnarum de-

scri-

cribens S. Aug. hâc utitur comparatione, dùm ait: ficut nullum gaudium rerum temporalium ex aliqua parte fimile poteft inveniri gaudio vitæ æternæ, quam Sancti accepturi funt: ita nullus cruciatus pænarum temporalium poteft fempiternis iniquorum cruciatibus comparari. *Ratio* veritate refponfionis convincitur: quam reflectit ad confcientiam, cum qua examen inftituit de homine fuo, fugiatnè omnem culpam, quatenùs evitet quamlibet inferni pænam? *Confcientia* vt conftat fibi fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota tales elicit *actus*. Domine nè in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me. Nè reminifcaris Domine delicta noftra &c: Domine non fecundùm peccata noftra facias nobis, neq; fecundùm iniquitates noftras retribuas nobis. A porta inferi, erue Domine animas fervorum tuorum. Precamur te Cæleftem Regem, ut nobis parcas, ut nobis indulgeas, ut nobis miferearis.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo hac triplici pæna in inferno damnati torquentur? *Synterefis refpondet.* Pro triplici reatu, quem incurrunt mortale peccatum perpetrando. *Primus* quidem reatus cui pæna damni debetur, dicit mentis alienationem à DEO, & ab obfervantia ejus mandatorum; itemq; contemptum faltim imputativum amicitiæ charitatisq; DEI, nec non gratiæ illius & gloriæ cæleftis. Justè igitur pæna damni in æternum à DEO affliguntur, qui priores DEUM in fuo vitæ perpetuo deferuerunt, juxta *Ier.* 7. Expectatio Ifrael Domine, omnes qui te derelinquunt confundentur; re-

cedentes à te in terra [non autem in cælo] ſcribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. *2dus* reatus, cui pæna ſenſus debetur, dicit mentis adhæſionem nimiam, per amorem DEO debitum bonis inferioribus, ut ſunt honores, voluptates & poſſeſſiones; quod fit, dùm quis ita inferiora diligit ſupra DEUM, & in eis contra præcepta Divina delectatur. Qui ergo hic ſenſualibus adhærent amore ſoli DEO debito, justè etiam ibi in æternum ex Divina ordinatione, à ſenſibilibus affligentur. Ut eſt *Sap.* 11. Per quæ quis peccat, per ea punitur. Porrò in ſpeciali pæna ignis erit damnatis in pænam pro voluptatibus; frigus pro acedia, neglectu Divinorum, & incuria ſpirituali; fætor pro immoderata odoratione; fames pro commeſſationibus exceſſivis, luxurioſis, & inanibus prodigalitatibus; ſitis quoq; pariter pro iiſdem; morſus beſtiarum pro detractionibus, rixis, invidijs, & oppreſſionibus; intuitus dæmonum, pro amore ſui, pro ſuperbia, & intuitibus laſcivis & vanis; tenebræ, pro abſconditis peccatis; carcer ſtrictiſſimus, pro injuſta dilatatione poſſeſſionum. *3tius* reatus, cui pæna vermis debetur, dicit repugnantiã mentis inſtinctui Divino, avocanti hominẽ à peccando; atq; remurmurationi atq; propriæ cõſcientiæ contra eandem mentem malo adhærentem. Quæ quidem repugnantia juſto DEI judicio punietur ſtimulo pænitudinis, nulla tamen erit ibi correctio voluntatis: à quibus enim ibi culpabitur iniquitas, ab illis nullatenùs poterit diligi vel deſiderari juſtitia. *Ratio* veritate reſponſionis convincitur, quàm reflectit ad conſcientiam, inſtituens cum ea examen de homine ſuo. Utrum nam

ſen-

sentiat se constrictum esse hujusmodi reatibus? *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Actum.* Domine DEUS detestor, abominor, & fugio in æternum omnem meam iniquitatem; propter te summe honorandum, amandum, & imitandum, ac super omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia. A modo custodiam legem tuam semper in sæculum sæculi. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Reliquos *vide in Medit. Pass. Consid.* 3.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit A quolibet damnatorum qualiter hujusmodi pœnæ in inferno sustinentur? *Synteresis respondet.* *1mò.* Sustinentur nimis turbulenter ac furibundè, juxta *Psal.* 82. Erubescant & conturbentur in sæculum sæculi, & confundantur & pereant. Et *Psal.* 111. Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet. Et *Sap.* 5. Videntes [impij se in sua condemnatione esse depressos, & justos in gloria exaltatos] turbabuntur timore horribili. *2dò.* Sustinentur odibiliter & invidenter, magno enim flagrant impij odio in DEUM, quod os sic condemnaverit: atq; justis summopere tantam invident felicitatem; quos inde & ipsum DEUM continuò & perpetuò contemptibiliter aversantur, juxta *Psal.* 73. Superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper. *3tiò.* Sustinentur desperatè ac maledictoriè, devenientes enim reprobi in extremam desperationem de fine suorum cruciatuum, in multas proruunt maledictiones & blasphemias, juxta *Isa.* 8. Maledicent Regi suo, & DEO suo. Et *Apoc.* 16. Æstuaverunt homines æstu ma-

gno, & blasphemaverunt nomen DEI Et *Hugo.* Infernus latus est sine mensura, profundus sine fundo, plenus ardore incomparabili, plenus fœtore intolerabili, plenus dolore innumerabili: ibi miseria, ibi tenebræ, ibi ordo nullus, ibi horror æternus, ibi nulla spes boni, nulla desperatio mali. *4tò.* Sustinentur pœnæ inferni à quolibet damnatorum cum appetentia sui finis; summoperè enim reprobi appetunt mori, seu annihilari, ut sic infelices evadant cruciatus æternos, juxta *D. Hier.* O mors! quàm dulcis esses, quibus tàm amara fuisti te solùm modo desiderant, qui te tàm vehementer odio habebant Et *D. Aug.* Quare in inferno mors quæritur? & non invenitur: quia quibus in hoc sæculo vita offerebatur, sed noluerunt accipere, in inferno quærent mortem, & non poterunt invenire. *Ratio* veritate responsionis convincitur, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo. Cogitetnè seriò de emendatione vitæ, nè postmodum in tantam deveniat cum reprobis infelicitatem. *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* tàles elicit *Actus.* Nè perdas cum impijs DEUS animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam. De manu omnium, qui oderunt nos libera nos Dominè. Nè tradas bestijs animas confitentes tibi, & animas pauperum tuorum nè obliviscaris in finem. Confige timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui. Nè projicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me DEUS in nomine tuo libera me ab æterna morte, & in virtute tua salvum me fac.

CON-

CONSIDERATIO V.

Ratio prævenit. Quomodo unusquisq; hominum pœnas inferni, quas jam promoeruit peccatis suis, evitare poteſt? *Synt: reſp:* *1mò.* Vitare poteſt ac evitabit, qui dignam fecerit pœnitentiam, juxta *Ezech 18.* Si impius fecerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & juſtitiam, vitâ vivet, & [morte æterna] non morietur. Et *Luc. 3.* Quis oſtendit vobis fugere à ventura irâ? facite ergo dignos fructus pœnitentiæ. Quod idem ſonat illud *Joan. 8.* Vade, & amplius noli peccare. Ille enim dignos fructus facit pœnitentiæ, qui in ſua verâ ad DEUM converſione omni ſtudio fugit peccatum, ac mandatis DEI jugiter obtemperat, & piis operibus diligenter intendit. *2dò.* Evitabit, qui vivens frequentabit infernum, per piam recogitationem eorum, quæ damnati pro ſuis peccatis ibi patiuntur, juxta perſuaſionem Davidicam *Pſal. 54.* Deſcendant in infernum viventes, [nè putà deſcendant morientes.] Unde *D. Bonav. in verba illa Ezech. Reg. Iſai 38.* Ego dixi, in dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferni. Sic ait: Optimè conſuluit pro dimidio dierum ſuorum, quod vadat homo ad infernum in dimidio vitæ ſuæ, dùm eſt juvenis & ſanus, & hoc per diligentem conſiderationem; ut poſtea non deſcendat in fine vitæ per æternam damnationem. *3tiò.* Evitabit, qui propriam non ſequetur voluntatem, quæ ſ. difformis eſt Divinæ voluntati, & conſequenter voluntati ſuperiorum, & cunctorum proborum: quæ non gloriam DEI quærit, nec

bonum commune, sed privatum cōmodum ac placitum. Unde *D. Bernard.* Quid odit ac punit DEUS præter voluntatem propriam, cesset propria voluntas, & infernus non erit. *4tò.* Evitabit, qui neminem in præsenti vita temerè judicabit & condemnabit: quiq; temeraria judicia, & condemnationes aliorum, & quascunq; injurias sibi factas, patienter sustinebit, dimittens cuilibet quamcunq; noxam in se commissam, juxta *Marc. 11.* Dimittite si quid habetis adversum aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est dimittat vobis peccata vestra. Et *Luc. 6.* Nolite judicare, & non judicabimini: nolite condemnare; & non condemnabimini: dimittite, & dimittemini. *5tò.* Evitabit mala futuri sæculi, vel alias pænas inferni, qui in vita præsenti fugiens mundanorum prospera, uti decipulas diaboli, eliget pati ad imitationem Christi hujus temporis mala seu adversa quod fecit Propheta *Psal. 83.* Elegi abjectus esse in domo DEI mei, magis quàm habitare [honoratus, ditatus, ac delicatus] in tabernaculis peccatorum, Unde *Luc. 16.* Fili recordare quia accepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. *Ratio* veritate responsionis convincitur: quam reflectit ad conscientiam, & cum ea examen instituit de homine suo. Curatnè his mediis evitare pænas inferni, quas peccatis suis promeruit. *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* elicit *Actum.* Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Miserere mei DEUS, miserere mei, q omnium malum coram te feci. Quis mihi tribuat ut diligam proximos meos propter te, in te, secundum te, stabiliter, prudenter, dulciter,

citer, fortiter, excedenter. Paratū cor meum DEUS, paratum cor meū. Omnia volo, nihil volo in æternū.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam pro peccato momentaneo punit DEUS hominem æterno inferni supplicio? *Synt. resp*: dupliciter. *Primò.* Tum quia, sicut justo æterna præmia conferre decrevit DEUS, quâ summè bonus pro momētaneo opere meritorio; ita etiā fas est, ut quâ summè justus æterna supplicia statuat impio pro momentaneo actu peccaminoso cū eadem sit ratio oppositorum. Unde Ssmus Patriarcha noster, finitâ sua Regula sic ait ad Fratres: Magna promisimus, majora promissa sunt nobis; servemus hæc, suspiremus ad illa: voluptas brevis, pæna perpetua. modica passio, gloria infinita: multorum vocatio, paucorum electio, omnium retributio. Et *S. Athan. in Symb. fidei.* Qui bona egerunt [in hac momentanea vita] ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum. Tùm quia sicut Judex terrestris, non punit malefactores pro latrociniis, quasi in momento perpetratis, nisi perpetuo supplicio ubi decollantur, vel in patibulo suspenduntur; ita jure potiori Judex Cælestis Christus Dominus, punire debet pro peccato momentaneo hominem supplicio æterno. Unde illud *Psal. 118.* Increpasti superbos, maledicti [in æternum] qui declinant à mandatis tuis. Et *Matthi 25.* Discedite à me maledicti in ignem æternum. Tùm quia sicut offensio oculorum cæcitatem operatur perpetuam, & potio veneni momentanea, mortem operatur perpetuam; ita actus peccaminosus momentaneus, operatur animæ cæcitatem ac mortem

æternam, *id est* privationem Visionis DEI gratiæq; illius vivificantis sempiternam *dò*. Nam ita quidem eo respectu punit DEUS æterno supplicio hominem pro peccato; ut est momentaneum: quàm ut est in voluntate peccatricè æternum. Unde *S. Greg.* Iniqui voluissent sine fine vivere, ut potuissent sine fine in iniquitatibus permanere. Ad districti ergo Judicis justitiam pertinet, ut nunquam careant supplicio, quorum mens in hac vita, nunquam carere voluit peccato. Et *D. Bernar.* Ob hoc proculdubio inflexibilis & obstinatæ mentis punitur æternaliter malum, licet temporaliter perpetratum: quia quod breve fuit tempore, longum constat in pertinaci voluntate, ita ut si nunquam moreretur, nunquam velle peccare desineret: imò semper vivere vellet, ut semper peccare posset. Et *D. Bonav.* Sicut homo in suo perpetuo non apposuit finem suo peccato, sic DEUS in suo perpetuo non desistit à puniendo. Et sicut voluntas post mortem malo adhæret in perpetuum sine susceptione pænitentiæ, sic DEUS affliget sine sententiæ mutatione. *Item.* Non ita punitur æternaliter peccatum ut est momentaneum, quàm ut æternæ ac infinitæ Majestatis offensivum. Unde *D. Bonav.* Sicut homo contra infinitum peccavit, sic pænam habeat infinitam: & quia infinitam pænam non potest habere in intensione, saltim infinitam habeat in duratione. *Item.* Non ita punitur peccatum æterno supplicio, ut est momentaneum, quàm ut legis æternæ Divinæ violativum: quæ alias in æternum observanda est ex mandato DEI, juxta *Psal.* 18. Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis. Et *Psal.* 110. Redemptionem misit populo suo;

suo, [ea propter custodire illi] mandavit in æternum testamentum suum. Unde David, *Psal: 118.* In æternum non obliviscar justificationes tuas. *Item.* Custodiam legem tuam semper in sæculum sæculi. *Item* deniq; non ita DEUS punit hominem æterno supplicio pro peccato, ut est momentaneum: quam ut infiniti erroris ac æternæ stultitiæ causativum. Unde *D. Bonav.* Cum homo peccat, errat in infinitum, quodammodo vis ejus rationalis, concupiscibilis, & irascibilis; quando finitum præponit infinito: illa quidem judicando, altera appetendo, & ultima adhærendo. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quam reflectit ad conscientiam, examenq; cum ea instituit de homine suo, An sit contentus Iudiciis DEI? *Voluntas* pio affectu mota, tales elicit *Actus.* Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Amo tuam Justitiam, Sapientiam. *Vide Scali 5.*

MODVS
De Gloria Cælesti meditationem asceticè instituendi.

INtroductio imaginativa. Statue te veluti in nova quadam nunquam visa civitate, cujus Princeps & Artifex ipse Creator, cujus artificium super omnia opera ejus; cujus lucerna Agnus, cujus magnitudo immensa, muri perlucidissimi ex pretioso lapide, porta quælibet gemma; civium multitudo innumerabilis; pulchritudo inconceptibilis omnes perlucidi fulgentes plusquam sol & stellæ, varietas unius ab alio investigabilis, societas, pax, concordia, charitas indissolubilis, lætitia perpetua

inenarrabilis, cantici novi & continui, melodia suavitatis ineffabilis ubi nullæ vicissitudines temporum diei aut noctis, ubi continui festi dies aguntur. Et quamdiu hæc? quamdiu æternum. Æternum quamdiu? quamdiu DEUS? DEUS autem sine fine.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponitur. Quis hominum in gloria cælesti in æternum salvabitur? *Synteresis respondet.* Salvabitur omnis homo prædestinatus ab æterno, propter finale opus meritorium à DEO prævisum, juxta *D. Ambr: in Verba Apostoli ad Rom: 8.* Quos præscivit & prædestinavit. Non enim ante prædestinavit, quàm præscierat. Sed quorum merita præscivit, eorum præmia prædestinavit. Et *Dan: 12.* Salvabitur populus tuus omnis qui inventus fuerit in libro scriptus, Sed.

Nota. Quod hujus libri vitæ *D. Bonav:* duas dicit esse paginas *l. 1. in compend. Theol. Verit. c. 3.* quarum altera est, in quâ scribuntur nomina inchoatè prædestinatorum, ut potè ad gratiam justificantem in Ecclesia militante obtinendam [de qua post modùm] ob suam instabilitàtem heu miseri delentur tanquàm in justitia DEI finaliter deficientes: de quibus est *Psal: 68.* Deleantur de libro viventium [per gratiam justificantem] & cum justis [amplius] non scribantur. Altera est, in qua scribuntur nomina completè prædestinatorum, tàm *s.* ad gratiam in præsenti, quàm ad gloriam in futuro in Ecclesia triumphante consequendam; de qua nunquam delebuntur, cùm alias non in vacuum accipiant gratiam DEI: in qua continuò existentes impe-

impetrant sibi à DEO devotis humilibusq; precibus donum finalis perseverantiæ in operibus virtuosis; quamvis autem homo scire non possit modo ordinario, se esse completè prædestinatum, ac in altera pagina libri vitæ finaliter inveniendum, habet tamen in hac vita aliqua æternæ prædestinationis ac electionis suæ probabilia signa, quæ interim in hoc exilio verum solidumq; menti ejus gaudium afferre possunt, juxta illud *Luc:* 10. Gaudete, quod nomina vestra scripta sunt in cælo.

imum ergo signum prædestinationis est vocatio DEI, juxta illud *Rom:* 8. Quos autem prædestinavit hos & vocavit. Vocatio DEI nihil aliud est, quàm divina invitatio hominis ad imitationem & cultum justitiæ, quæ ex fide est, seu ad studium Christianæ perfectionis, effecta videlicet per externam Sacri Verbi prædicationem, ac internam intellectus illustrationem, & voluntatis permotionem. Hujusmodi autem vocatio DEI duplex est, altera *sufficiens*, & altera *efficax*. Vocatio DEI sufficiens illa est, quæ caret effectu consensionis ac obeditionis humani liberi arbitrij, de qua illud est *Prov.* 1. Quia vocavi & renuistis; extendi manum meam &c: Et *Matth:* 22. Multi enim vocati, pauci verò electi sunt. Vocatio efficax illa est, quæ habet effectum consensionis & obeditionis, de qua *Iob:* 14. Vocabis me, & ego respondebo tibi, *vi pote* consensione & obeditione mea. Hæc deinde vocatio efficax, alia est communis omnium justorum, quæ est congrua & opportuna divina invitatio, ac suavis quædam Spiritus Sancti pertractio ad perfectionem necessitatis: alia specialis, quæ est eadem divina invitatio ac pertractio quorundam

juſto-

justorum ad statum spiritualem, præsertim alicujus Religionis reformatæ, in qua viget studium perfectionis supererogativæ. Utraq; præsens vocatio est signum prædestinationis ad gloriam, sed secũda ad abundantiorem: nec requiritur, quod talis vocatio sit extraordinaria id est miraculosa: sed sufficit, quod sit ordinaria, quæ fit per solam inspirationem, illuminationem, ac motionem internam. Unde *Joan: 10.* Oves meæ vocem meam audiunt. Et *Cap. 8.* Amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum. Et *Luc: 11,* Beati qui audiunt verbum DEI, & custodiunt illud. Et *S. Lauren: Justin: de perfect.* Securè speret post hanc peregrinationem supernam intrare Jerusalem, quicunq; in justorum congregationem fuerit vocatus. Magnum quippe electionis indicium est, hujus fraternitatis habere consortium; & facilè ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus. Et *S. Bernar: serm: ad fratres de monte.* Bonum est nos hic esse, scilicet in Religione, quia hic homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, quiescit securius, irroratur frequentius, purgatur citius, moritur confidentius, remuneratur copiosius.

edum signum ac indicium prædestinationis est justificatio, juxta illud *Rom: 8.* Quos autem prædestinavit, hos & vocavit; & quos vocavit, hos & justificavit. Est autem justificatio duplex: *prima s. & secunda.* Prima justificatione justificatur aliquis, quando ex divina vocatione, vel fidem in Christum propitiatorem ac Redemptorem cum baptismo, fidei s. Sacramento recipiens, ex infideli & impio, fidelis ac pius efficitur; vel eandem fidem

reno-

renovans, ac ejusdem fidei Sacramentum pænitentiæ suscipiens, ex peccatore ac inimico DEI, fit justus & amicus. De hac justificatione illud est *Rom:* 3. Arbitramur enim justificari hominem per fidem [*quà nimirùm, spem, charitatem, compunctionem, devotionem ac Sanctum DEI timorem producit & gignit*] sine operibus [*ut potè cæremonialibus, Veteris*] legis. *Vel.* Sine operibus legis. *Scilicet* in facto esse habitis: quia ad primam justificationem obtinendam, sufficiũt opera novæ legis in voto, tàm videlicet explicito, quàm implicito. Et illud *Galat:* 2. Non justificatur homo ex operibus legis [*solis nimirùm naturæ viribus factis*] nisi per fidem [*ut potè vivam*] IESU Christi. *Secunda* justificatione justificatur aliquis, quando per actus ejusdem fidei, nec non spei, charitatis ac timoris DEI sæpè elicitos, & per frequentem usum fidei Sacramentorum, & per exercitia bonorum operum novæ legis, jugiter in amicitia DEI proficit, juxta illud *Apo:* 22. Qui justus est [*prima nimirùm justificatione*] justificetur adhuc [secunda justificatione] & Sanctus, sanctificetur adhuc. Hanc autem justificationem secundam, puta esse hujus loci signum prædestinationis ad gloriam: quia prima justificatio, eò quod nondum in bonis operibus exercitata sit, adhuc debilis est, ac ideò non rarò facilè deficit; secunda verò, eò quod continuo profectu, & jugi bona operatione magis ac magis roboretur, stabilis esse solet. Et de hac justificatione illud est *Ezech:* 18. Si impius egerit pænitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & justitiam, vitâ vivet, & non morietur. Et *Psal:* 105.

Beati qui custodiunt judicium [*recta conscientia*] & faciunt justitiam [bonorum operum] in omni tempore. Et *Luc:* 15. Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super vno peccatore pænitentiam [*ut potè tempestivam, continuam, & perpetuam*] agente; quàm super nonaginta novem justis] qui [*ex imprudentia, existimantes satis sibi habere primam justitiam ac pænitentiam; secundâ*] non indigent pænitentiâ. *seu contritione; qua nimirum secundam parit justitiam, vel justificationem.* Est autem talis differentia inter justificationem & vocationem divinam: quia vocatio retrahit à malo, & offert gratiam; justificatio verò prima, eandem gratiam, ut potè gratum facientem confert, & secunda augmentat.

3tium signum ac testimonium prædestinationis, est studiosa aversio mentis à lege iniquitatis, & ejusdem perpetua conversio ad observantiam legis Divinæ: *vel* est odium peccati perpetuum, & voluntas æterna in lege DEI, juxta illud *Psal:* 1. Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum [*id est qui non est secutus consilium peccandi*] & in via peccatorum non stetit [id est, in via iniquitatis sibi non complacuit, seu non perseveravit] & in cathedra pestilentiæ non sedit, *id est, alios peccare non docuit, seu ad peccandum non induxit*] sed in lege Domini voluntas ejus; & in lege ejus meditabitur die ac nocte. Et *Psal:* 118. Iniquitatem odio habui & abominatus sum, legem autem tuam dilexi. Et 2 *Tim* 2. Firmum fundamentum DEI stat, habens signaculum hoc. Cognovit Dominus qui sunt ejus, & discedit ab iniquitate omnis qui invocat nomen Domini. Sicut enim arbor, quo

quo se suorum propensione ramorum inclinat. sivè nimirùm ad aquilonem, sive ad meridiem, cùm succiditur, ibi provoluta jacet: ita etiam mens humana, si in partem legis mundanæ carnalis, ac diabolicæ in præsenti vita inclinatur, cùm arbor corporis illius securi mortis succiditur, ad aquilonem æternæ damnationis cadit: si verò in partem observantiæ legis divinæ se se extendit, in meridiem claritatis cælestis transportatur, quod ipsum S. David expectans dicebat: *Psal.* 118. Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem.

4tum signum est victoria mundi & sui per imitationem Christi, juxta illud. *Tim.* 2. Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit, *id est* vicerit. Et *Apoc* 3. Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo. Ille autem vincit mundum, qui semper illius prosperitates fugiendo, reprobat, & adversitates eligendo approbat, juxta illud *Galat.* 6. Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Est autem alicui mundus crucifixus, dum s. ejus adversa non metuit: & mundo aliquis crucifigi dicitur, dùm ejus prospera contemnit. Unde *S. Aug. tract. de cont. mund.* Si Christus pro te de cælesti sede descendit, tu propter ipsum fuge terrena. Si dulcis est mundus, dulcior est Christus. Si amarus est mundus, omnia pro te sustinuit Christus. Ille quoq; vincit seipsum, qui semper captivat proprium judicium, & abnegat propriam voluntatem, & mortificat sensualitatem, juxta illud quod dicitur Gal: 5. Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.

5tum.

stum signum est zelus Christi, seu zelus animarum spiritualis, juxta illud *Ier. 15.* Si separaveris pretiosum à vili [*hoc est, si ab errore infidelitatis ad Veritatem fidei; Vel à peccato, ad cultum Virtutis proximum induxeris*] quasi os meum eris. Unde *S. Greg. lib. 1. hom. 12. in Ezech.* Nullum Omnipotenti DEO tale est Sacrificium, quale est zelus animarum. Et *S. Dion. lib. de cal. hier. cap. 3.* Omnium divinorum esse divinissimum, DEO cooperari in salute animarum. Et *S. Beda.* Quæ gratia sublimior & DEO gloriosior conversatio esse potest, quàm illius, qui quotidiano exercitio alios ad Auctoris sui gratiam studet convertere; & crebra animarum acquisitione, gaudium Patris cælestis semper augere. Et *S. Chrysost: in persona DEI.* Feci ego cælum & terram, eadem facultate te dono, ut terram facias cælum. Accendi ego luminaria, accende tu illis clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen veritatis accendere. Hominem facere non vales, ac justum gratumq; DEO potes: vide quàm te diligam, qui majora tibi faciendi tribuo potestatem. Est autem hujusmodi zelus, ut potè cùm vera fide & perfecta charitate conjunctus, non aliud quàm quævis vehemens ac fervens animi commotio, ob bonum malumvè proximi spiritualem eventum, successum, profectum, ac statum, Christi s. Sanguine pretioso redempti. Hoc zelo ac Spiritu Christi aguntur, qui ita solliciti sunt de spirituali salute & abundantiori salute proximorum, ut vel de illorum casibus seu defectibus tristentur, doleant & gemant, juxta illud *Psal: 118.* Vidi prævaricantes & tabescebam, quia eloquia tua non custodierunt. *Item.* Exitus aqua-

rum deduxerunt oculi mei, quia [redempti sanguine tuo] non custodierunt legem tuam. Vel de bonis operibus ac virtutibus lætentur & gaudeant, juxta illud 1. *Cor.* 1;. Charitas non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Hoc zelo, vel alias Spiritu Christi succensus fuit. *D. Chrys: de hom* 1. *de Lazar: de seipso diceret:* Ego animo meo persuasi, quo adspiravero, hoc implere ministerium, sive quis attendat, sive non attendat Aquarum venæ, etiamsi nemo veniat ad aquatum, manant tamen: & fontes quamvis nemo hauriat, scatebras emittant. Hoc spiritu zeli S. P. Franciscus perflabatur, de quo *S. Bonav. cap:* 8. *Vita eju sic ait:* Cùm Francisus animarum salutem viscerosa pietate appeteret, & fervida æmulatione zelaret, suavissimis dicebat se repleri odoribus, & quasi ungvento pretioso liniri. Cùm sanctorum Fratrum per orbem distantium, odoriferâ famâ multos audiret ad viam veritatis induci; ex talium auditu exultabat in Spiritu, benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accumulans, qui verbo & opere ad Christi amorem inducerent peccatores Hunc spiritum zeli, in omnibus Christi ministris accendi voluit. *S. Greg: cum si diceret hom:* 6. *in Evang.* In quantum vobis profecisse pensatis, vobiscum alios trahite, in via Domini socios habere desiderate. Si ad DEUM tenditis, curate nè soli veniatis. In Apocalypsi dicitur: Qui audit, dicat veni, ut qui jam in corde vocem superni amoris acceperit, foris etiam proximis vocem exhortationis reddat Et fortè panem ut indigenti porrigat, non habet; sed magis est

quod tribuere valeat, qui linguam habet. Plus est enim verbi pabulo victuram in æternum animam reficere, quàm ventrem moriturae carnis terreno pane satiare.

6tum signum est perseverantia finalis, juxta illud *Matth*: 10. Qui autem perseveraverit usq; in finem, hic salvus erit. Et *Apoc*: 2. Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Unde *D. Bonav: de perfect: vita ad sorores ait*. Postquam omnium virtutum adeptus est quis principium, nec tamen in conspectu DEI apparet gloriosus, nisi virtutum consummatrix adsit perseverantia: quia nullus omninò mortalis quantùmcunq; perfectus, est laudandus in vita, nisi priùs hoc totum quod inchoavit bono fine ac felici perseverantia concludat. Et *S, Bernad: Epist*: 129. Absq; perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo; sola est cui æternitas redditur, vel potius quæ æternitati hominem reddit. *Idem*. Perseverentia est unica filia summi Regis, finis virtutum, earumq; consummatio, totiusq; boni repositorium & virtus, sine qua nemo videbit DEUM.

7mum prædestinationis signum est interna devotio, quæ significat promptitudinem voluntatis, seu ipsam voluntatem promptam ad faciendum ea, quæ pertinent ad divinum servitium. Vel significat fervorem animi ac pium suavemq; & humilem affectionem, tùm in oratione, tùm in qualibet alia actione pro majori gloria DEI suscepta, conceptam & sursum extensam Hujus autem devotionis causa extrinseca est ipse DEUS; intrinseca verò est

men-

mentis nostræ contemplatio seu meditatio divinorum, per quâm dilectio sancta in nobis excitatur, quæ nimirùm hanc generat devotionem: quâ deinde nutritur dilectio [ut calor generat pinguedinem, eaq; calor nutritur] odium peccati acuitur, amor legis divinæ intenditur, virtus animi contra mundi ac sui amorem roboratur, Christi zelus accenditur, & finalis perseverantia merito acquiritur.

Ipsa quoq; devotio erga Beatissimam Virginem MARIAM, est etiam probabile admodum prædestinationis seu electionis signum ac indicium juxta consensum Sanctæ Matris Ecclesiæ, in persona Deiparæ proferentis illud *Prov. 8.* Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostij mei: qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Et illud *Eccl: 24.* Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, & dixit mihi? In Jacob inhabita, & in Israel hæreditare, & in electis meis mitte radices. Hinc est quod *D. Aug ser: 2. de Annunt: dicat ad Virginem gloriosam.* Quia tu es spes unica peccatorum per te speramus veniam delictorum, & in te beatissima nostrorum est expectatio præmiorum. Et *S. Ansel: de excell: Virg: cap 1.* Velocior est nonnunquàm salus invocato nomine MARIÆ, quàm invocato nomine JESU: non quod illa potentior sit: nam per illum, ipsa potens est, sed quia Matrem vult filius sic honorare, & quia filius ejus, Dominus & Judex est, discernens merita singulorum: dùm ergo ipse invocatus suo nomine, non exaudit, justè facit; invocatus autem nomine Matris, & si merita invocantis non merentur, merita tamen Matris intercedunt. *Idem*

Sicut omnis ô Beatiſſima à te averſus, & à te deſpectus neceſſe eſt ut intereat; ita omnis ad te converſus, & à te reſpectus, impoſſibile eſt ut pereat. Et *D. Bonav: in ſpec: Virg:* Non ſolum in te peccant o Domina, qui tibi injuriam irrogant; ſed etiam qui te non rogant. *Et iterum.* Qui dignè coluerit illam, juſtificabitur; & qui neglexerit illam, morietur in peccatis ſuis. Sed *nota* in triplici differentia eſſe devotos erga DEIparam. *Alios*, qui exiguum ac non ſatis gratum huic Virgini præſtant obſequium, dùm ei preces aliquas recitant, aut nonulla jejunia offerunt, & mores ejus non ſolum non imitantur, verùm etiam multis in peccatorum fæcibus corde obdurato volutantur. Et hic eſt plurium error, qui levem Virgini quotidianum aliquem penſum exhibentes, ſtatim ſe ab omni reprobationis periculo ſecuros exiſtimant, & imprudenter favore illius ſalutem æternam omnimodè ſibi pollicentur, nullam interim curam aut ſolicitudinem adhibentes, vitia nimirùm horrendæ iniquitatis, quæ Virgini diſplicent extirpandi, & virtutes ſolidas [neceſſitatis ſaltim] moresq; illius imitandi. *Alios* devotos eſſe puta erga DEIparam, qui cum in peccato mortali agunt, tunc maximè ad Virginem recurrant, ut eruantur: & placet illi eorum talis devotio, quia nimirùm initiali cuidam converſioni conjuncta eſt: quamobrem etiam paratiſſima eſt ad perfectionem converſionem eis auxilium impetrandum, & pænitentiæ ſpatium obtinendum. *Alios* tandem puta eſſe devotos, qui dum Virginem DEIparam ſummoperè colunt, ac amorem ejus profitentur, omnimodè vias iniquitatum diſtortas deſerunt, ac obliquas

vitio-

vitiorum itinera derelinqunt & per ſemitam novæ converſationis ad eam tranſeunt, ut ejus fructibus, quos ipſa amatoribus ſuis ingenerare cupit, adimpleantur. Sunt autem hujusmodi fructus non alij quàm quævis bona opera, virtutes ſanctæ, & ipſa finalis perſeverantia.

Conſcientia hinc illuminata reddit animæ teſtimonium, habere eam in ſe, vel non habere, hujusmodi prædeſtinationis ſigna. *Voluntas* verò vel pro illis DEO humiliter gratias agit; vel ab eo illa ſibi dari obnixè precatur.

Nota quod poteſt aliquis in ſe unum aliquod habere ſignum prædeſtinationis remotum, ſimul & alterum reprobrationis proximum: ut dùm facit opera miſericordiæ ac pietatis, peccata tamen mortalia non deſerit. Et è contra, poteſt quis unum habere aliquod ſignum prædeſtinationis proximum, ſimul & alterum reprobationis remotum. Ut, qui eſt in gratia DEI, carnem tamen ſuam cum vitiis & concupiſcentiis crucifigere non ſtudet ſicut debet, quod ipſum eſt cauſa intrinſeca futuræ recidivationis.

CONSIDERATIO II.

RAtio proponit. Quæ præmia dabuntur electis in gloria cæleſti? *Synt: reſp:* Dabuntur tàm Eſſentialia, quàm Accidentalia. Præmia *eſſentialia* conſiſtunt in amotione malorum, & collatione bonorum. De amotione malorum illud eſt. *Apoc: 21.* Abſterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, quia prima abierunt. De collatione verò bonorum illud eſt, *1. Cor: 2.*

Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit DEUS iis, qui diligunt illum. Sunt autem ejusmodi bona in gloria cælesti, cuilibet electo conferenda, præmiorum essentialium; alia quibus unusquisq; electus secundùm animam beatificabitur; alia quibus secundùm corpus adornabitur. Anima quidem sicut in sua substantia, tribus eminet potentiis naturalibus: ita etiam tribus præmiis beatificabitur supernaturalibus. Beatificabitur enim secundùm potentiam rationalem clara visione DEI; ac sapientiæ illius comprehensionis, & veritatum ejus revelatarum quas modo credit plenâ perceptione apertaq; intuitione, juxta 1. *Cor*: 13. Videmus nunc per speculum, & in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Et 1. *Joan*: 3. Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est, Et *Hugo*. Videbimus tuæ Majestatis essentiam [& in essentia sapientiam, cùm cæteris tuis perfectionibus] & unusquisq; tantò perspicacius, quo hic vixerit purius. Beatificabitur item secundùm potentiam concupiscibilem, plæna cælesti satietate quam efficit, consummata Divinæ bonitatis fruitio, ac unanimis mutuaq; DEI & omnium Beatorum suavissima dilectio. Unde *Ps*. 16. Satiabor cùm apparuerit gloria tua. Et *S. Ansel*: Beati diligent DEUM plus quàm seipsos; & invicem tanquam seipsos, & DEUS illos, plus quàm illi seipsos. Beatificabitur deniq; secundùm potentiam irascibilem, secura tentione infinitæ felicitatis, quieta possessione æternæ sanitatis, ac perpetua participatione Majestatis, seu potentiæ Divinæ. Unde 2. *Petri* 1. Per quem [id est per Christum] maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hoc

effi-

efficiamini Divinæ consortes naturæ. Et *S. Ansel:* Omnipotentes erunt suæ voluntatis, ut DEUS suæ; nam sicut poterit DEUS quod volet per seipsum, ita poterunt illi per eum, quod volent. Corpus quoq; sicut in hac vita de quadruplici vitio sibi innato vituperatur, ita in illa felicitate æterna de quadruplici virtute adornante se magnificabitur. Dùm imprimis ex opaco efficietur clarum, lucidum, ac fulgidum, juxta *Matth:* 13. Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris mei. Et *Philipp.* 3. Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Non erit tamen corpus glorificatum propter diaphaneitatem transparens; nisi propter porositatem, quæ sibi inerit, & perspicacitatem oculorum beatorum: poterit enim oculus beati ita videre per poros alterius beati, ac si per corpus diaphanum. Dùm deinde ex gravi ac tardo efficietur velox & agile, juxta *D. Aug:* Protinus ubi volet spiritus, ibi erit & corpus. Et *S. Ansel.* Velocitas nos tanta comitabitur, ut ipsis Angelis DEI æquè celeres simus: qui de cælo ad terras, & è converso, dicto citius dilabuntur. Dùm item ex grosso seu crasso efficitur subtile, non quidem ad instar ignis, aquæ, áëris: quæ ob suam divisibilitatem ac raritatem subtilia sunt; non etiam ad instar argenti, auri, & gemmæ: quæ in comparatione ad ferrum, argillam, petram, subtilia dicuntur: sed instar corporis Christi: qui post suam resurrectionem venit ad suos discipulos per januas clausas modo penetrativo. Dùm tandem ex passibili efficietur impassibile. Non ita quidem, ut habeat tantummodo posse non pati, & consequenter posse non mori, quod datum fu-

sic primis Parentibus antequam peccassent; non ita etiam, ut solum habeat non pati, pœnam scilicet sensûs, quod dabitur pueris in peccato originali absq; aliquo actuali decedentibus, ad solam pœnam damni condemnandis, ut placet multis Theologis: sed ita, ut habeat non posse pati, & consequenter non posse mori, propter Divinæ naturæ perfectam participationem.

Præmia *accidentalia*, quæ in gloria cælesti non nisi aliquibus specialiter Sanctis dabuntur, vocari solent coronæ, aureolæ, ad differentiam præmiorum essentialium; quæ per coronam auream, & coronam vitæ intelliguntur, juxta *Apoc*: 2. Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Horum autem præmiorum habetur figura *Exod*: 25. *&* 27. Ubi inter ornamenta Sanctuarij voluit DEUS apponi unam coronam auream, & supra illam, alteram coronam aureolam, ut daret ad intelligendum quod in sanctuario cælesti, omnes sancti coronabuntur coronâ aureâ: ac insuper aliqui specialiter Sancti coronabuntur coronâ aureolâ. Si autem Aurea dicit commune omnibus Sanctis quoddam mentis gaudium veniens ex possessione præmiorum essentialium, quæ ipsis conferuntur in beatificatione, per communem participationem Divinæ Regiæq; Majestatis. Ita quoq; aureola dicit aliud quoddam speciale gaudium, veniens specialiter aliquibus Sanctis ex possessione præmiorum accidentalium, quæ ipsis conferuntur in beatificatione per specialem participationem Regiæ Divinæq; Majestatis.

Ratio veritate responsionis quietatur, quàm recta it ad conscientiam, cum qua de homine suo

examen

examen instituit, habeatnè majorem appetentiam hujusmodi præmiorum cælestium, quam hujus temporis prosperitatum. *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* in tales resolvitur *Actus*. Credo videre bona Domini in terra viventium. Beati qui habitans in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. Beatus quem elegisti & assumpsisti inhabitabit in atriis tuis. Satiabor cùm apparuerit gloria tua. Replebimur in bonis domûs tuæ; Sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate. Domine, tu es spes mea, portio mea in terra viventium. Confitemini Domino cuncti terrigenæ ac omnes cælites, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo tanta præmia homini justo in gloria cælesti dabuntur? *Synt: respondet*. *Prima* quidem pars essentialium præmiorum, quæ consistit in amotione malorum, dabitur cuilibet electo pro patientia, in perpessione pænalitatum atq; miseriarum vitæ præsentis juxta *Luc. 21.* In patientia vestra possidebitis animas vestras. Et *Hebr. 10.* Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem DEI facientes reportetis promissionem. *Secunda* pars quæ consistit in collatione bonorum, dabitur quo ad animam cuilibet electo pro merito Fidei, Spei, & Charitatis. *Visio* quidem DEI ac Divinorum clara dabitur pro fide: quâ electus credit DEO, tanquam Supremæ Veritati in omnibus ad credendum revelatis, & ab ejus Ecclesia propositis, supra omnia credibilia. *Fruitio*, seu satietas mentis divina bonitate dabitur justo pro charitate: quâ hic

hic DEUM amat ut summum bonum supra omnia amabilia. *Tertio*, seu possessio æternæ felicitatis, dabitur pro spe: quâ justus supra omnia expetibilia ac desiderabilia, confidenter expectat promissa sibi à DEO, ut summè fideli ac summè liberali. *Item* quo ad corpus dabitur cuilibet electo ex redundantia animæ suæ claritas, Agilitas, subtilitas, & Impassibilitas, pro merito prudentiæ, temperantiæ, justitiæ, & fortitudinis. Sicut enim anima justi in hac vita per dona Spiritus S. facta consors naturæ Divinæ [juxta *D. Petr. epist. 2. cap. 1.*] protinus ingenerat corpori suo mores divinos: ita in gloria cælesti ex consortio DEI ac participatione infinitarum ejus perfectionum derivabit suam beatitudinem in corpus fideliter sibi cooperans in acquirendis virtutibus & exercendis piis operibus. *Claritas* ergo dabitur beato corpori pro prudentia: quâ justus hîc attendit rectitudini in agendis; cautè procedens in omnibus viis, bonorum operum, nè conscientia sua vitio alicujus defectus aut excessus criminosi obscuretur. *Agilitas* pro temperantia: qua promptus homo redditur, ad benè rectèq; agendum, juxta legis Divinæ præscriptum. *Subtilitas* pro justitia: quâ homo subtiliter ac diligenter examinat, quid cuiq; tribuendum sit secundùm DEUM. *Impassibilitas* pro fortitudine: quâ homo redditur quasi insensibilis; seu quasi adversa non sentiens, quæ ad imitationem Christi æquo sustinet animo.

Præmia accidentalia, uti est Aureolæ, palmæ, & fructus dabuntur specialibus Sanctis pro specialibus meritis. *Aureola* quidem Doctoribus, Virginibus, & Martyribus. *Doctoribus* quidem dabuntur

tur pro doctrina sana, charitate DEI & proximi, atq; bonis exemplis adornata; quâ multos ad justitiam & fidem trahunt ac erudiunt, juxta *Matth.* 5. Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. *Virginibus* vero pro virginali castitate DEO consecrata, & usq; ad mortem pro imitatione Christi fideliter ac intemeratè observata. *Martyribus* tandem pro perpessione cruciamentorum ac ipsius violentæ mortis ob Christi fidem atq; iustitiam. *Palma* item dabuntur specialibus Sanctis pro gloriosa victoria de mundo, carne, diabolo, homineq; malo, diaboli substituto reportata. *Fructus* deniq; alias ineffabilis dabitur specialibus Sanctis pro exercitio internæ mortificationis ac studio asceticæ virtutis; tricesimus quidem incipientibus diligenter hujusmodi exercitium ac studium. Sexagesimus autem proficientibus ferventer in eodem exercitio ac studio: Centesimus verò perfectis, qui quidem ultimus fructus idem est quod aureola: quæ debetur cuilibet virtuti perfectæ; uti docent Theologi. De hisce fructibus habetur parabola Christi *Matth.* 13. Unde & Ecclesia in festo S. Joannis Bapt: canit. Serta ter denis alios coronant, aucta crementis duplicata quosdam, trina te fructu cumulata centum nexibus ornant. *Ratio* veritate responsionis quietatur, quam reflectit ad conscientiam suam cùm qua examen instituit de homine suo. Utrũnam habeat in usu exercitia hujusmodi virtutum: quibus in gloria cælesti tanta debentur præmia, nec nè? *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Actus*. Credo te esse DEUM meum. Spero in te. *Vide Scal:* 4. Quis mihi tribuat ut diligam te magis ac magis

propter

propter te, in te; & secundum te, stabiliter, fortiter, prudenter, dulciter, & excedenter. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos. &c.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. A quo originaliter tanta præmia homini in gloria cælesti tribuenda proveniunt? *Synteresis respondet.* A Christo Domino Reparatore nostro ejusq; meritis qui cùm esset ab æterno Unigenitus DEI Filius, in tempore filius hominis fieri dignatus est, ut nos homines miseros repararet, ac eatenus filios DEI adoptivos, regniq; sui cælestis cohæredes efficeret juxta *Rom: 8* Ipse enim Spiritus [*Sanctus*] testimonium reddit spiritui nostro [*intimè diligentis DEUM*] quod sumus filij DEI. Si autem filij [*ergo*] & hæredes quidem DEI [*Patris*] cohæredes autem [*Filij ejus*] Christi. *Item.* qui cùm esset substantialiter ac naturaliter Sanctus, factus est pro nobis peccatum [ut habetur 2. *Cor.* 5.] dùm quasi peccatis addictus, inter sceleratos crucifixus & mortuus est, ut nos verè peccatores efficeret consortes atq; participes suæmet sanctitatis, juxta *Levit. 11.* Ego sum Dominus DEUS vester: Sancti estote, quia ego Sanctus sum. Et *Luc: 11.* Ut serviamus illi in sanctitate & justitia omnibus diebus nostris. *Item* qui cùm esset in se de Patre suo cùm Spiritu S. æternum benedictus, factus est pro nobis maledictum [ut habetur *Gal.* 3.] dùm pendens in ligno crucis, quasi maledictus, malediceretur ab blasphemaretur, ut nos filios Evæ maledictos suis repleret æternis benedictionibus. *Item* qui cùm esset naturâ suâ feliciffimus, factus est pro nobis miserrimus, ut nos infelicissimos ac miser-

miserrimos faceret in gloria sua æterna beatissimos. *Ratio* veritatem responsionis comprobat, quàm reflectit ad conscientiam, cùm qua examen instituit de homine suo. Utrum gratus sit, quod tanta sibi Christus præmia promeruerit, nec nè? *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Actus* Gratiarum actionis, laudis *Scal:* 4. Benedictio & claritas & Sapientia & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo DEO nostro in sæcula sæculorum. Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Redemisti nos Domine DEUS in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro regnum. Salus DEO nostro in sæcula. Domine DEUS tibi gratias ago, te laudo, tibi offero, à te peto.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo debemus nos præparare ad vitam æternam in gloria cælesti quantotiùs consequendam? *Synteresis respondet.* 1mò quidem benè nos præparamus, dùm studiosè fugimus non solum omnem iniquitatem, ac ejus quæcunq; occasionem; nè DEUM vitæ æternæ præmiorum datorem offendamus; verùm etiam omnem speciem ipsiusmet iniquitatis; nè proximus per nos aliquod scandalum patiatur Unde *Psal:* 33. Quis est homo, qui vult vitam [*æternam*] diligit dies [*gloriæ cælestis*] videre bonos? Prohibe linguam tuam à malo [*murmurationis, detractionis &c.*] & labia tua nè loquantur [*in malum proximi*] dolum. Diverte à malo, & fac bonum, inquire pacem [*tuæ*

con-

conscientiæ cùm DEO & homine] & persequere eam. Et 1. *Thes.* 5. Ab omni specie mala abstinete vos. Et *Tob*: 4. Noli timere fili mi; pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona [*terrestria ac cælestia*] habebimus, si timuerimus DEUM, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus benè. Et 1. *Petr*: 2. Charissimi obsecro vos tanquam advenas [ad fidem & Ecclesiam Christi] & peregrinos [ad gloriam cælestem] abstinete vos à carnalibus desiderijs, quæ militant adversus animam. 2dò. Benè nos præparamus dùm diligenter operamur bona, quæ nobis sancto DEI mandato tradita sunt, juxta D. Athan: in Symbol. Qui bona egerunt ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum. Sunt autem hujusmodi bona alia de præcepto, alia de consilio. De bonis, quæ sunt de præcepto illud est *Matth*: 12. Si vis ad vitam (gloriæ cælestis) ingredi, serva mandata. Quæ autem de consilio, illud est, quod sequitur, si vis perfectus esse (& consequenter abundantiorem gloriam consequi) vade & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, sequere me. Unde etiam est illud 2. *Petr*: 1. Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum. 3tiò. Benè nos præparamus ad vitam æternam in gloria cælesti, quàm citiùs consequendam, dùm adversa hujusmodi cælitus nobis donata grato libentiq; animo ad imitationem Christi toleramus, juxta *Philip*: 1. Vobis donatum est pro Christo non solùm ut in eum credatis, sed

ut etiam pro illo patiamini. Et *1. Petr: 4.* Communicantes Christi passionibus gaudete, ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes, si exprobramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis DEI, & qui est spiritus ejus, super vos requiescet. Nemo vestrum patiatur ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor, si autem ut Christianus (lubens *f.* non coactus) non erubescat: glorificet autem DEUM in isto nomine. Et *Matth. 5.* Beati estis cùm maledixerint vobis homines & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. *Ratio* veritatem responsionis approbat, quàm reflectit ad conscientiam cùm qua de suo homine examen instituit. Utrum nàm tali modo præparet se ad consequendam vitam æternam, nec nè? *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Actus.* Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimoniis tuis Domine, noli me confundere. Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Amo tuam justitiam, potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam.

CONSIDERATIO VI.

R*Atio proponit,* Quam ob causam DEUS tanta præmia homini conferre in gloria cælesti decrevit atq; promisit, cùm alias minora pro ipso sufficerent? *Synt: resp: imò.* Sufficerent quidem præmia minora pro aliquo homine animali qui non

per-

percipit ea quæ sunt spiritûs, nisi quæ sunt carnis ac mundi: sed minimè sufficerent pro homine spirituali, alias cælesti sapientia instructo, qui mũdanis appetibilia & amabilia omninò aversatur. Quod patet ex verbis D. Pauli *Philip. 3.* Omnia arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam. Et *Psal. 16.* Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et *D. Aug.* Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. *2dò.* Ideò tanta præmia DEUS homini conferre statuit ac promisit: quia jure hæreditario ei debentur uti filio adoptivo in quem regeneratus per fidem Spem, Charitatem, & observantiam mandatorum Patris sui cælestis tandem submissa mente confidenter dicere potest: Abba Pater, utcunq; feci quæ præcepisti, da prout pius ac fidelis promisisti. *3tiò.* Quia decet Majestatem Divinam: quatenùs ad manifestandam Nominis sui gloriam infinitam, tanta præmia homini promittat, ac tandem benè merito conferat. Decet etiam uti summam bonitatem: quam necesse est esse sui summè diffusivam. *4tò.* Quia omninò expedit, quatenùs Majestas Divina, sicut est principium hominis per creationem & recreationem, seu reparationem; ita sit ejus finis per glorificationem juxta *Apoc. 1.* Ego sum Alpha & Omega, principium (immediatum, & ultimus) finis, dicit Dominus DEUS. *5tò.* Quia etsi bona opera hominis ex parte sui, minimè digna sunt tantis præmiis cælestibus; digna tamen sunt ex parte DEI: qui tantopere acceptat ea ad præmiandum sic, ac si essent unigeniti filij sui, Salvatoris nostri: eò quod ad suam fiant imitationem & majorem gloriam: ac item quod magis ipsius DEI sint

quà

quàm hominis; propter auxilia efficacia opportunè ei cælitùs præstita, finè quibus alias, nihil boni facere posset, juxta *Ioan:* 15. Sinè me nihil potestis facere. 6to. Quia amor charitatis, quo homo diligit DEUM propter se, & super omnia, non recompesatur sufficienter, nisi ipsius amati summè boni fruitione. 7mò. Quia bona opera quæ facit homo, & mala seu adversa, quæ patitur propter DEUM in charitate, & ex charitate, competenter non possunt remunerari, nisi per traditionem à DEO factam bonorum cælestium homini in perpetuam possessionem. 8vò. Quia sicut homo in præsenti totum se tradit DEO in obsequium: ita DEUS in futuro totum se homini exhibere vult in stipendium, juxta *Gen:* 15. Ego merces tua magna nimis. 9no. Quia minùs est jamq; faciliùs DEO dare homini suam gloriam, quàm Filium suum facere in hoc mundo suscepisse ipsius miseriam. 10. Quia hoc requirit integritas ac perfectio dignitatis & honoris Christi Domini, Reparatoris nostri, ut qui caput est nostrum Mysticum, nosq; membra ejus per fidem & charitatem effecti; una cum ipso ac per ipsum glorificemur in æternum. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quàm reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo. An habeat jam desiderium fervens hujusmodi præmia quantotiùs consequendi, nec nè? *Conscientia* ut verum est fatetur *Voluntas* elicit *Actum*. Quando veniam & apparebo ante faciem tuam extensus in te amore semper mobili. *Vide Scal:* 8.

TRACTATVS II.

TESTAMENTUM ANIMÆ, SEU

MODVS

Pacta æterna cum DEO ineundi, formandi, ac sursum ducendi.

TEstamentum præsens asceticum, dicit ultimam hominis mundo, ac suæ sensualitati mysticè morientis, voluntatem: quâ omninò vult stabilire in æternum & ad amussim exequi sancitum cum DEO farè specialissimum amoris amicitiæ contractum ex pluribus scalis cælestibus, earumq; gradibus divinæ amationis coadunatum. Qui equidem gradus alias dicuntur actus anagogici, actus contemplationis, actiones unitivæ, suspiria, & adspirationes, orationes jaculatoriæ, actus DEIformes, ac deniq; pacta ascetica.

Nota 1mò. quod Scalæ cœlestes ex gradibus divini amoris effectæ, inde veniunt. quod mens in sui elevatione, gradatim se habere soleat actibus suis in DEUM, Scalis hujusmodi innixum, [*Gen:* 28.] donec in summitate earum ab ipso excipiatur, tandemq; in ipsum deficiat per transformationem asceticam *Psal:* 118. Defecit [id est transformata est] in salutarè tuum anima mea. Hoc modo S. Paulus defecerat in Christum salutare nostrum, cùm diceret ad *Galat:* 2. Vivo autem, jam non ego; vivit verò in me Christus.

Nota 2dò. Quod actus anagogici, & actus contemplati-

plationis hinc dicitur: quia mens hujusmodi actus elicitos sursum agit [anagogia enim juxta *D. Bon.* idem est, ac sursum actio, & sursum ductio] atq; supra omnem rationis inquisitionem seu discursum, & supra omnem voluntatis proprietatem, intentionis obliquitatem & affectus tepiditatem seu remissionem elevat ad DEUM, videlicet simpliciter conspiciendum & ferventer amandum, laudandum, benedicendum.

Nota 3tiò. Quod actiones unitivæ inde sic dici solent: quia mens illis agitur, & agit ad unionem DEI. *Puta autem* aliud esse Actionem unitivam, & aliud ipsam unionem. Actio enim unitiva notat unionem in fieri, & propriè dicitur unitio: unio verò est terminus unitionis, seu ipsum vinculum uniens, ac unio in facto esse. *Vel item.* Unitio est illa actio, quâ mens contemplantis DEO conjungitur. Unio autem est ipse actus, per quem anima contemplatrix manet DEO conjuncta ac unita.

Nota 4tò. Quod suspiria & adspirationes hujus loci sunt quidam effectus amoris spiritum urentis, nam ubi memoria cælestis Amati intima spiritus amantis tangit; statim ille ignita suspiria quasi quosdam nuntios inflammati amoris, quo flagrat, sursum agit, donec amati sui jucunda præsentia consoletur.

Nota 5tò. Quod orationes jaculatoriæ inde sic appellantur: quòd sicut jaculatoris telum vel sagitta cito volans, ac medium promptè transcurrens, mox vulnerat aliquem expositum sibi, aut scopo infigitur; ita hujusmodi orationes, quasi oris spiritûs inflammati fervidæ actiones in momento nubes ac

cælos penetrant, ſuiq; amoris intimi acuto ſponſum cæleſtem vulnerant [id eſt commovent, *Cant: 4.*] atq; cordi ejus infixæ manent; donec animam efficaciter audiat, ejusq; humilibus poſtulatis ſatisfaciat. De hiſce Oratiunculis *S. Aug: ad Probam* ſic ait: Dicuntur fratres in Ægypto crebras quidem orationes habere, ſed eas breviſſimas, tùm & raptim quodammodo jaculatas: nè illa vigilanter erecta, quæ oranti neceſſaria plurimùm eſt, per productiores moras evaneſcat atq; hebetetur intentio.

Nota 6tò. Quod actus DEIformis inde ſic denominatur, quia Divinæ voluntati, aut verò exemplari amori in mente Divina locum habenti omninò conformis eſt. *Idem etiam* dici poteſt actus DEIformis ad intellectum ſpectans, quod conceptus divinalis, atq; ratio exemplaris: quia à DEO formatus ac menti humanæ ſubitò inſpiratus haberi ſolet, juxta *Matth: 10.* Cùm autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritus Patris, qui loquitur in vobis.

Nota 7mò. Quod Pacta aſcetica inde ſic vocata ſunt: quia ſicut pactum politicum, quatenùs pro ſigno accipitur, multa dicit juxta duorum placitum atq; condictum, ab aliorum conceptu remota; ita ſanè pacta ſpiritualia in ſigno brevis alicujus enuntiationis propoſitæ multos ac mirificos conceptus continent DEUM ſ. amandi, orandi, laudandi &c: juxta piæ devotæq; animæ inventionem, ac placitum ipſius DEI, qui etiam ſub ſigno paucorum verborum S. Scripturæ non rarò ſenſus multiplices atq; admirabiles concludere dignatus eſt, ut eos abſcondat ſapientibus hujus mundi, parvulis

verò suis mundana spernentibus revelatos faciat. Hujusmodi pactorum habuit usum, SSmus Noster Patriarcha B. P. Franciscus, uti constat ex illa ejus Oratione multoties repetita DEUS meus, & omnia. Similiter etiam devotissimus P. Barthol: â Saluth: ut patet in ejus testamento animæ, & in inventionibus Divini amoris; quos passim jam pleriq; imitantur diversi status Ascetæ, speciali equidem cælitùs inflammati devotione. Quamvis autem Pacta verè sunt actus anagogici, contemplationis, unitivi, jaculatorij, ac DEIformes: non tamen è contrario actus hujusmodi possunt dici pacta: quia sic apertum habent sensum, ut non egeant aliqua explicatione, ipsa autem Pacta absq; interpretatione suorum terminorum intentionisq; ipsius paciscentis non sint intelligibilia. Ad quæ Pacta accessus potest esse talis. Tibi DEO Uni in substantia, & Trino in Personis Patri & Filio & Spiritui S. Creatori & Recreatori meo, ego Frater N. vilissimus ac miserrimus homuncio, hoc præsenti testamento animæ meæ, totum me lego ac offero ad exequendum, atq; implendum omni meliori modo sanctum tuum testamentum: quod nobis servis ac mancipiis tuis in æternum Sanguine JESU Christi D. N. confirmatum tradidisti, ut *Psal.* 110. Redemptionem misit populo suo [eâ causâ exequi] mandavit in æternum testamentum suum. Cujus alias compendium positum est *Deut:* 10. Et nunc Israel, quid Dominus DEUS petit à te, nisi ut timeas eum, & ambules in vijs [mandatorum] ejus, & diligas eum. Quodq; ipsum à JESU Christo D. N. comprobatum habetur, *Matth.* 22. *Marc.* 12. *Luc.* 10. In his duobus mandatis universa lex pendet & Prophetæ. In

mandato ſ. diligendi DEUM ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, ex tota fortitudine, & ex omnibus viribus. Atq; in mandato diligendi proximum ſicut ſeipſum. Ut autem ô DEUS meus hujusmodi æternum tuum teſtamentum commodiùs ac perfectiùs exequi valeam, hæc præſentis teſtamenti animæ meæ pacta intimum amorem tui conteſtantia, ſecundùm ingenii mei imbecillitatem utcunq; compoſui pro continuo uſu meo, Te magis ac magis amandi, honorandi, laudandi &c: quæ alias quotiescunq; ex profundo cordis mei ad te direxero, obnixè quæſo, quatenùs ea Majeſtas tua Divina in eodem ſenſu qui inferiùs explanabitur ad Majorem gloriam nominis tui paterno affectu ſuſcipere dignetur. Amen.

SCALA I.

Actuum Fidei, Spei, & Charitatis & Contritionis,

Actus fidei. 1mus. Credo te eſſe DEUM meum. *2dus.* Credo tibi DEO meo. *3tius.* Credo in te DEUM meum.

Actus ſpei. 1mus. Spero in te expectans à te veniam. *2dus.* Spero in te expectans à te gratiam. *3tius.* Spero in te expectans à te gloriam.

Actus Charitatis DEI. 1. Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & ſecundum te, ſtabiliter. 2. Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & ſecundùm te ſtabiliter, prudenter, dulciter, & fortiter. 3. Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & ſecundùm te ſta-

bilit-

biliter, prudenter, dulciter, fortiter, & excedenter.

Actus Charitatis proximi. 1. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundùm te stabiliter. 2. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundùm te stabiliter, prudenter, dulciter, & fortiter. 3. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundùm te, stabiliter, prudenter, dulciter, fortiter, & excedenter.

Actus Contritionis. 1. Domine DEUS detestor, abominor, & fugio omnia peccata mea in æternum, quibus te gravissimè offendi: detestor autem propter te summè honorandum, amandum, & imitandum, uti infinitè potentem, bonum, & sapientem. Et super omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia.

Pactum omnes hos actus complectens: Domine DEUS propter te, & super omnia.

Nota 1mò: Quod credere DEUM, id est, ac firmo assensu fidei, tenere DEUM esse Unum substantialiter, & Trinum personaliter, eumq; esse infinitè potentem, bonum, sapientem, justum, clementem, ac misericordem. Eum quoq; esse totum in toto mundo, & totum in quolibet ejus loco, per potentiam, præsentiam, & essentiam: quem cæli cælorum non capiunt, cùm sit immensus, quos alias ipsemet cupit, sicut & seipsum. Eum item esse, nostrum principium per creationem in esse naturæ, & per recreationem in esse gratiæ justificantis. Eum deniq; esse ultimùm finem nostrum, in quo omnes nos viis mandatorum ejus finaliter ambulantes, æterna salus, requies, ac beatitudo infallibiter expectat.

Credere autem DEO, idem eſt, ac firma fide tenere, cuncta omninò indubitate eſſe vera: quæ DEUS Sanctæ Eccleſiæ Matri noſtræ benedictæ revelare dignatus eſt; tùm per Prophetas, tùm per Filium ſuum Unigenitum Dominum ac Salvatorem noſtrum, tùm per ejus Apoſtolos atq; Doctores; tùm deniq; per ſancitas de viſu [Act. 15.] ac inſtinctu Spiritu Sancti in Concilijs Catholicis atq; Apoſtolicis determinationes.

Credere verò in DEUM, idem eſt, quod conceptùm fidei quo DEUM atq; DEO credimus, mente per charitatem concitata ſurſum agere in ipſum DEUM, eiq; intimo affectu adhærere, ut veraci in revelando revelata, & ut fideli in adimplendo promiſſa: ijs nimirùm hominibus, qui juxta præſcriptùm æterni ſui teſtamenti cælitus nobis traditi, eadem fide edocti, fugiunt fugienda, operantur operanda, & ſufferunt ſufferenda.

Nota 2dò. Quod non poſſumus ſperare in DEUM ut oportet, veniam peccatorum noſtrorum ab eo expectando, tùm ratione culpæ, tùm ratione pænæ; niſi ſpes noſtra actu ſuo conſurgat ex intuitu æternæ averſionis noſtræ ab omni iniquitate, & innitatur infinitæ Chriſti ſatisfactioni, ac tandem culmine ſui, conquieſcat in immenſa DEI miſericordia. Non poſſumus item ſperare gratiam DEI juſtificantem ut oportet, ejusq; augmentum cùm auxilijs cæleſtibus opportunis, ac dono finalis perſeverantiæ; niſi ſpes noſtra actu ſuo conſurgat ex intuitu animæ adhæſionis noſtræ mandatis Divinis, puræq; regulari obſervantiæ, & innitatur plenitudini meritorum Chriſti, de qua accipimus omnes; ac tandem culmine ſui in immenſa DEI bo-

bonitate, sui ipsius infinitè diffusiva, securè conquiescat. Non possumus deniq; gloriam vitæ æternæ à DEO nobis conferendam sperare ut oportet, nisi spes nostra actu suo consurgat ex intuitu nostræ victoriæ tentationum; & innitatur Christi imitationi per tolerantiam adversitatum hujus vitæ; ac tandem culmine sui conquiescat in DEI Salvatoris nostri promissionibus infallibilibus; qui ut nobis daret gloriam suam, dignatus est pati nostram miseriam. Unde *Iacob: 1.* Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam &c.

Nota 3tiò. Quod DEUM diligere *propter se*, est eum diligere, uti suprema dilectione dignum ob suam infinitam bonitatem, quam habet per essentiam. Diligere DEUM *in se*, est diligere illius perfectiones, illasq; ei intimè gratulari, quæ sibi naturaliter insunt, uti est infinita potentia, & bonitas, & sapientia, & justitia & misericordia. Diligere DEUM *secundum se*, est eum diligere juxta præscriptum suæ præceptionis. *Deut: 6. Matth: 22. Mar 12. Luc: 10.* Ex toto videlicet corde, ex tota anima &c. Vel quod idem sonat, est eum diligere supra omnia diligibilia, & consequenter in gratiam ejus summò odio prosequi peccata, & in summò amore illius habere mandata, juxta *Psa. 96* Qui diligitis DEUM, odite malum; Et *Psal: 118.* Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Diligere DEUM *stabiliter*, est in tentatione ad malum inductiva non deficere, sed proficere in amore DEI, & in odio peccati, & in observantia legis Divinæ. Diligere DEUM *prudenter*, est ita circumspectè operari bona ex amore DEI ad imitationem Christi, ut evitentur

ſub ſpecie ſpiritualis boni aut melioris vitium latitans, caveaturq; deviatio per aliquem defectum aut exceſſum à rectitudine virtutis. Diligere DEUM *dulciter*, eſt eum diligere non solùm ut eſt ſummum bonum in ſe, verùm etiam ut eſt ſummum bonum in nobis, ſummè /. in nos diffuſum per ſumma beneficia nobis præſtita, & conſequenter ex amore, gratitudinis, cauſaq; illius amicitiæ omnia mundi proſpera, ſeu concupiſcibilia ac delectabilia, velut ſpiritui amara, deſpicere & averſari. Diligere DEUM *fortiter*, eſt ex fervore charitatis aggredi ardua ad promovendam DEI gloriam, [uti eſt zeloſa fidei, virtutis aſceticæ, regularis diſciplinæ propagatio atq; tuitio] & conſequenter eâ cauſâ, quæcunq; obvia pro imitatione Chriſti libenter ſufferre adverſa. Diligere DEUM *excedenter*, eſt tanto æſtu amoris flagrare erga DEUM, & ad ejus claram præſentiam affectuoſiſſimâ, uti appetentiâ, ut mors per quæcunq; dira martyria habeatur in deſiderio, & vita præſens in faſtidio cum patientia. Jam ergo qui diligit DEUM *ſtabiliter* ſupra omnia, diligit eum ex tota anima ſua. Vel alias ex tota efficacia animæ ſuæ. Et qui diligit DEUM *prudenter*, diligit eum ex tota mente ſua. Et qui diligit DEUM *dulciter*, diligit eum ex toto corde ſuo. Et qui diligit DEUM *fortiter*, diligit ex tota fortitudine ſua. Et qui diligit DEUM *excedenter*, diligit eum ex omnibus viribus ſuis.

Nota 4tò. Quod diligere proximum *propter DEUM*, eſt ipſum diligere quod ſit Imago DEI, quod diligat eum DEUS, quod DEUS præcipiat diligere eum. Diligere proximum *in DEO*: eſt illi velle ex motu charitatis participationem naturæ Divinæ,

per

per gratiam in præsenti, & gloriam in futuro. Diligere proximum *secundum DEUM*: est nolle illi mala hujus temporis, & velle bona ex charitate, sicut sibi ipsi. Diligere proximum *stabiliter*: est in ejus dilectione persistere, quamvis ingratus sit dilectionis. Diligere proximum *prudenter*, est in ejus dilectione ad ordinem ac modum attendere; nè prius ei velimus bona transitoria, quàm spiritualia ac æterna; & in ejus dilectione charitativa caveamus ex una parte defectum, & ex altera excessum. Diligere proximum *dulciter*: est per charitatem bona & mala illius, ac propria sentire, juxta *Rom*: 12. Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus, idipsum invicem sentientes. Diligere proximum *fortiter*, est virtute charitatis malitiam ejus vincere: juxta *Rom*: 12. Noli vinci à malo; sed vince in bono malum, atq; pro ipsius malevolentia, maledicentia, & maleficentia, tàm coram DEO, quàm coram hominibus esse illi benevolum, benedicum, & beneficum, juxta illud Christi mandatum. *Matth*: 5. Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Diligere proximum *excedenter*: est affectu fraternæ charitatis libenter velle pro eo, ejusq; bonorum temporalium integritate, pati detrimentum bonorum suorum temporalium: pro integritate autem bonorum spiritualium; pati jacturam ipsius vitæ præsentis, ad Christi Domini nostri imitationem, Qui cùm adhuc inimici essemus. *Rom*: 5. pro nobis mortuus est, ejusq; sanguine sumus DEO reconciliati.

Nota 5tò. Quod in actu contritionis nihil occurrit ad explicandum, omnes enim termini

ejus.

ejus per fidem clarescunt, nisi quod ipse actus distinguendus sit, secundùm distinctionem contritionis, quæ alia est necessitatis de lege ſ. præcepti; cujus actum mens eliciendo detestatur, abominatur, & fugit peccata, supra omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia confusè apprehensa. Alia est supererogationis, de lege ſ. cōsilij, cuj⁹ mēs eliciendo actum detestatur, abominatur, & fugit peccata, supra omnia detestabilia, abominabilia & fugibilia distinctè apprehensa. *Vide de pænit: ut Virtus est, in Medit: de pecc: consid: 5.* Sunt autem hominibus detestabilia secundùm commune eorum judicium, damna videlicet ægritudines, infamiæ, à dæmonibus obsessiones, mors ignominiosa, infernalis pæna sensûs. Sunt quoq; hominibus abominabilia, cuncta ſ. sensibus ingrata, uti est visio nauseam provocantium, auditio convitiorum, gustatio amarorum, odoratio fætidorum, sensio intactu vulnerum. Sunt deniq; hominibus fugibilia, cuncta ſ. mortem subitò inferentia, uti est draco, leo, diluvium, incendium pestilentia

Nota 6tò. Quod pactum: Domine DEUS propter te, & supra omnia; quotiescunq; ex intimo animæ sursum agitur, toties dicit in mente sua ad DEUM: Domine DEUS credo credenda, spero speranda, amo amanda, detestor detestanda, abominor abominanda, fugio fugienda propter te, summè veracem, summè fidelem, summè bonum, summè sapientem &c. Et supra omnia: mundanorum ſ. credibilia, sperabilia, amabilia, detestabilia, abominabilia, & fugibilia, in eo nempè sensu hujusmodi terminorum, prout modo superiùs explicati sunt.

SCA-

SCALA II.

Pactorum amoris incomparabilis, incontaminabilis, infatigabilis, inseparabilis, insuperabilis, & insatiabilis.

1mum. Quis mihi tribuat ut diligam te amore incomparabili.

2dum. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore incontaminabili.

3tium. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore infatigabili.

4tum. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore inseparabili.

5tum. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore insuperabili.

6tum. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore insatiabili,

Nota 1mò. Quod sicut mundanis hominibus, diligere bona temporalia amore incomparabili [uti sunt honores, possessiones, voluptates] idem est; quod incomparabiliter magis ea diligere quàm DEUM, & consequenter in comparatione seu appretiatione eorum, minùs æstimare jacturam bonorum spiritualium ac æternorum, ipsiusq; legis Divinæ transgressionem, atq; DEI offensam. Ita è diverso animæ alicui devotæ, diligere DEUM amore incomparabili, idem est, quod diligere eum, & sancta ejus mandata ac bona spiritualia & æterna supra omnia, ut potè amabilia & appetibilia. Vel alias incomparabiliter magis quàm quæcunq; bona hujus mundi transitoria: & consequenter ja-

ctu-

ĉturam illorum nihili æstimare intuitu DEI, ejusq; divinorum. Hic amor est de lege præcepti, ac de necessitate salutis.

Nota 2dò. Quod animæ alicui devotæ, diligere DEUM amore incontaminabili, idem est, quod diligere DEUM amore depurato, ab amore s. proprio per internam mortificationem, & ab amore bonorum temporalium per eorum abnegationem: quamvis enim talis amor ita sit moderatus, quod infra DEUM, ejusq; divina contineatur; tamen adhuc verum DEI amorem in nobis conceptum contaminat, remittit, atq; distrahit, juxta *D. Aug:* Minùs enim DEUM amat, qui cum DEO aliquid [ex bonis temporalibus] amat. Et *S. Greg:* Tantò quis ab amore DEI disjungitur, quantò inferiùs delectatur: & citiùs ad DEUM [practicâ & anagogicâ conversione] convertitur, qui non habet in hoc sæculo unde delectetur. Hic amor est virtutis supererogatoriæ, alias de lege consilij; proprius incipientium vitam spiritualem: qui per vota sua religiosa, à bonis hujus mundi in superiori gradu licitè sub DEO amandis & appetendis plenè alienati sunt.

Nota 3tiò. Quod sicut ille dicitur diligere bona terrena amore infatigabili: qui in conquirendis illis nullius ferè laboris molestiam sentit, nullumq; periculum animæ & corporis pertimescit, [heu gemens cum sua infelici sodalitate aliquando dicturus illud *Sap:* 5. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis.] Ita illa anima devota diligere DEUM amore infatigabili probatur: quæ divino ejus amore succensa, quælibet onera sui status portando ad imitationem Christi sentit sibi

esse levia, atq; cum auxilio cælitùs advocato quascunq; faciliter vincit tentationes, ac tandem labores in mortificandis vitijs, & acquirendis virtutibus asceticis, gratos & jucundos habet in experimento, juxta *D. Aug.* Nullo modo onerosi sunt labores amantium, sed ipsi delectant; sicut venantium, piscantium, aucupantium, & cæterorum talium: in eo enim quod amatur, aut non laboratur, aut labor dilgitur. Et *S. Bern:* Labor meus vix est unius horæ, quod si plùs, non sentio præ amore.

Nota 4tò. Amorem DEI inseparabilem, esse proprium contemplativorum: qui tantæ virtutis est, ut continuis stimulis agitet mentem contemplatoris ad contemplandum dilectum, comprehendendum, & tenendeum. Unde *S. Bernard: in Cant. 3.* Inveni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam. Sic ait: Quis te non teneat Domine JESU continuâ suavi rememoratione, dulcis contemplationis intuitione, & intimi amoris affectione; qui tenentem te spe fortificas, perfectione decoras, perseverantiâ conducis? ego autem non dimittam te, nisi benedixeris mihi, & nunquam dimittam te, quia non benedicis nisi tenentem te.

Nota 5tò. Quod sicut ille dicitur diligere bona transitoria amore insuperabili, qui ab eorum conquisitione [per fas ut ajunt & nefas] minimè avocari potest, tùm justorum admonitionibus, tùm divinis correptionibus, tùm timore judiciorum DEI, tùm horrore pœnarum infernalium. Ita anima devota probatur diligere DEUM amore insuperabili, quæ nullis unquam persecutionibus tyranni-

cis,

cis, & prosperitatibus retrahi possit à publica coram toto mundo Cristi confessione, atq; perfectâ ejus imitatione, ac intima amatione. Hoc amore diligebant DEUM, qui modo in gloria cælesti decantat illud *Psal: 45* Transivimus [non succumbentes] per ignem & aquam [adversitatum & prosperitatum] & eduxisti nos in refrigerium.

Nota 6tò. Quod sicut ille dicitur diligere bona terrena amore insatiabili: qui quo plus eis abundat, eo magis augeri illa sibi concupiscit, juxta illud quod vulgo dicitur: crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit, [hinc de reliqnis similiter argumentari licet.] Ita anima devota probatur diligere DEUM amore insatiabili, quæ quo plùs inflammatur amore divino, eo majori ac majori utitur appetentia plùs eum diligendi, & proximos ad eundem amandum magìs ac magis provocandi, atq; in studiis vitæ activæ & contemplativæ amplius ac amplius proficiendi, ac tandem quæcunq; adversa pro fide vel justitia ad majorem ejus gloriam, gaudenter iterumq; gaudenter sufferendi, juxta *Act: 5.* Ibunt Apostoli gaudentes à conspectu concilij, &c.

SCALA III.

Pactorum adorationis, gratiarum actionis, oblationis, laudis, & petitionis.

1mum. Domine DEUS te adoro. *2dum.* Domine DEUS tibi gratias ago. *3tium.* Domine DEUS tibi offero. *4tum.* Domine DEUS te laudo. *5tum.* Domine DEUS à te peto.

Nota 1mò. Pactum 1mum adorationis; hunc ha-

habere sensum: Domine DEUS quotiescunq; præsentem actum adorationis elicuero: toties te DEUM Unum in Trinitate personarum, & Trinum in Unitate substantiæ, prono animo corporeq; cernuo adorabo ac venerabor, prout nunc adoro ac veneror, nec non confiteor Te esse Dominum meum Creatorem & Salvatorem summo semper honore ac reverentia dignum, cui etiam submitto me humillimè, tanquam supremæ authoritati ac infinitæ Majestati ad custodiendam legem tuorum mandatorum in æternum. Ac tandem omnes adorationes à Christi Humanitate, à B.V.M. & à cunctis beatorum Spirituum Ordinibus, & ab Universis Sanctis tùm triumphantibus, tùm militantibus Majestati tuæ redditas, & usq; in æternum reddendas reddo humillimè & affectuosissimè una cum his omnibus recensitis.

Nota 2dò. Pactum gratiarum actionis hunc habere sensum: Domine DEUS quotiescunq; actum gratiarum actionis elicuero, toties tibi DEO supplici ac intimo affectu summas gratias agam, prout & ago pro universis beneficijs collatis & conferendis tàm f. communibus & specialibus, quàm innocentiæ & benevolentiæ, [de quibus in Recollectmentis, & in medit; benefic: DEI, consid: 1] toties item gratias ago pro beneficijs cunctis Fratribus hujus Conventûs. Provinciæ atq; Ordinis; ac in universum omnibus cujuscunq; statûs justis & injustis, fidelibus & infidelibus collatis & conferendis. Toties deniq; gratias ago, pro cunctis beneficijs omnibus beatorum Spirituum Ordinibus, atq; omnibus Sanctis in cælo triumphantibus, ac B. V. M. & Sacrosanctæ Humanitati à Verbo Tuo Di-

vino assumptæ collatis, & in tota æternitate conferendis.

Nota 3tiò. Pacti oblationis esse sensum: Quotiescunq; hunc actum elicuero Domine DEUS, toties intimo affectu offeram, & nūc offero tibiChristo Domino meo, simulq; DEO Patri, & Spiritui S. pro universis beneficijs mihi collatis, & ex divina promissione tua conferendis, omnium justorum [qui sunt, fuerunt, & erunt] ac etiam mei ipsius Sacrosancta Missarum Sacrificia, orationes mentales & vocales, jejunia, actus externarum & internarum mortificationum, eleemosynas piorum operum tàm corporalium quàm spiritualium; cuncta studia & exercitia spiritualis vitæ; martyria, & quæcunq; adversa pro fide aut justitia tolerata, & actus indifferentes in tui Nominis gloriam majorem referibiles. Toties quoq; tibi offero in æternum, merita tuæ SSmæ Humanitatis Bmæ V. MARIÆ Matris tuæ, nec non merita omnium Electorum tuorum, ac universæ cælestis curiæ.

Nota 4tò. Pacti 4ti sensum esse: Domine DEUS hunc actum laudis quotiescunq; elicuero, toties te DEUM meum, & Filium tuum I.C. in æternum affectuosissimè laudabo, prout & nunc laudo laudibus omnium cælestium beatorum Spirituum, atq; cunctorum triumphantis & militantis Ecclesiæ justorum ex ejus perfectionibus tùm Divinis, uti sunt Omnipotentia, infinita bonitas & misericordia, summè summa sapientia & justitia &c. tùm humanis, uti sunt profunda humilitas atq; obedientia, suprema paupertas atq; castitas, stupenda patientia &c.

Nota 5tò. Sensum Pacti petitionis esse hunc: Domine DEUS quotiescunq; hunc actum elicuero, toties

toties Te DEUM suppliciter orabo, & nunc oro *1mò* quidem, ut cuncta mea peccata digneris mihi dimittere, atq; jugiter me facias illa habere in odio perpetuo, legem autem Sanctorum mandatorum tuorum in æterna dilectione & observatione. *2dò.* Ut feras mihi semper opportunè auxilium efficax contra tentationes carnis, mundi, diaboli & hominis improbi, ad malum verbo & exemplo inducentis; nec non etiam auxilieris mihi in subjugandis spiritui passionibus, in mortificando ac moderando proprio amore, in abneganda propria voluntate cum proprio judicio. *3tiò.* Ut augeas mihi fidem, spem; & charitatem, donesq; mihi gratiam ad proficiendum in obedientia, paupertate, castitate, humilitate, patientia, cæterisq; virtutibus asceticis. *4tò.* Ut concedas mihi spiritum devotionis, donum orationis, & gratiam sanctæ operationis ad continuandum studium vitæ activæ & contemplativæ. *5tò.* Ut conferas mihi gratiam amandi meam vocationem, atq; meos Fratres & Superiores intimè semper diligendi & honorandi. *6tò* Ut donum finalis perseverantiæ in cunctis operibus justitiæ inchoatis, vitamq; æternam mihi largiaris. *7mò.* Ut hæc omnia recensita, singulis fraternitate aut professione & charitate mihi conjunctis præstare digneris. Toties item DEUM suppliciter oro. *1mò.* Ut omnes peccatores & quoscunq; infideles à via iniquitatis ad Te convertas, & viâ justitiæ deinceps incedere facias. *2dò.* Ut omnem populum christianum defendas semper ab oppressione impiorum, & salves ab insidiis dæmoniorum, juxta Tui Nominis magnitudinem. *3tiò.* Ut omnes infideles, Hæreticos,

Schismaticos, Turcas, & quoscunq; Ecclesiæ tuæ inimicos deprimas, confundas, & humiles, nè prævaleant contra tuos Orthodoxos. 4tò. Ut facias inter Principes Christianos concordiam & pacem, pro communi bono totius Christianitatis. 5tò. Ut Ecclesiam tuam S. protegas, defendas, exaltes, dilates ad propagandam Nominis tui majorem gloriam. 6tò. Ut tuum in terris vicarium, Summum alias Pontificem cum suis Cardinalibus & Episcopis ac omnibus Spiritualibus cujuscunq; Status & Ordinis in tua paterna directione & protectione habere digneris. 7mò. Ut Benefactoribus nostris cuncta pro nomine Tuo beneficia nobis præstita, tàm in præsenti, quàm in futuro sæculo copiosè retribuas, & omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concedas. Amen.

SCALA IV.

Pactorũ Resignationis indifferẽtiæ, Cõformitatis, Unionis, & Trãsformationis.

1mum. Omnia volo, nihil volo, in toto corde meo in æternum.

2dum. Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum.

3tium. O JESU, conforma me totum tibi.

4tum. O JESU, uni me tecum inseparabiliter.

5tum. O JESU, transforma me totum in te.

Nota 1mò. Quod duo sunt vestigia Christi, quibus eum insequi possumus. Mala f. pati, & mala non operari. Bona agere, & bona non expectare. Unde est, quod quotiescunq; hoc pactum elicuero, toties animo resignatissimo omnia mala & adversa

hujus

hujus futuriq; sæculi vellem, prout & nunc volo ad majorem DEI gloriam pati, [DEO s. idipsum volente] & in æternum nihil mali facere volo, quod lege tua Divina prohibitum esse cognosco. Toties item pro imitatione Christi, ac ædificatione proximi omnia bona cum cælesti auxilio agere volo, tam præcepti, quam consilij ac inde nihil boni seu præmii temporalis & æterni expectare volo, præter continuum gratiæ DEI augmentum, & ipsum amorem ejus.

Nota 2dò. Pacti 2di sensum esse hunc: Quotiescunq; &c. elicuero, toties propter majorem & majorem conciliandam gratiam DEI, indifferentem ac paratum me exhibebo, & nunc exhibeo Divino beneplacito; ad ferendam animo parato atq; resignato & grato quamcunq; ordinationem cælitus mihi obvenientem; ita ut æque parato sim animo vivere ac mori, pati quamcunq; infirmitatem ad Christi imitationem; ac potiri sanitate propter proximi instructionem ac ædificationem ferre patienter adversa atq; persecutiones propter mea peccata; ac prospera humiliter acceptare in gloriam DEI referenda; subire infamiam absq; data causa; ac potiri bona fama propter opera virtuosa, pati despectionem, contumeliam, & dishonorationem, propter meum multiplicem defectum; ac hominum consequi gratiam, laudem, & honorationem ob illorum spirituale emolumentum: libenter obedire & subesse severo superiori, ac discreto & humano, libenter habitare cum aliquibus mihi contrariis, ac cum gratis, specialiq; amicitia conjunctis. &c.

Nota 3tiò. Pacti 3tij sensum esse hunc: Quoties-

cunq; &c; elicuero, toties summoperè desiderabo, prout & desidero Christo Domino Salvatori meo conformis fieri, & in fugiendis hujus mundi prosperitatibus, & in sufferendis quibuscunquè adversitatibus.

Nota 4tò. Pacti 4ti sensum esse hunc: Quotiescunq; &c. elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio, unum fieri cum Christo per charitatem amoris unitivi, ad instar ipsius Christi; qui etiam atq; etiam desiderat eandem animam unum fieri cum semetipso, juxta *Ioan*: 15. Manete in me, & ego in vobis. Unde & 1. *Ioan*: 4. DEUS charitas est, & qui manet [cum fratribus seu proximis suis] in charitate, in DEO manet, & DEUS in eo. Jam ergo anima unum fit cum Christo, ubi manet in ipso, & ipse in ea, quod fieri potest duobus modis. 1mò. modo manet Christus in anima sanctificativè, dùm eam continuò magis ac magis velut templum suum gratiâ, cæterisq; donis cælestibus consecrat, ac sanctificat, juxta 1. *Cor*: 3. Templum DEI Sanctum est, quod estis vos. Anima verò manet in Christo integrativè; dùm ei adhærendo integrat corpus ejus mysticum, cujus ipse est caput, juxta 1. *Cor*: 6. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? 2dò modo manet Christus in anima formativè: dùm & ipse in ea natus formatur seu accrescit ac maturescit [juxta *Galat*: 4. Donec formetur Christus in vobis] ad formandas ipsi perfectas, ac Sanctas cogitationes, locutiones, & actiones, juxta formam perfectarum ac sanctarum suarum cogitationum, locutionum, & actionum: ut tandem dicat illud *Galat*: 2. Vivo ego, jam non ego; vivit verò in me.

me Christus. Anima vero manet in Christo terminativè, dùm ipsasmet suas cogitationes, locutiones, & actiones per Christum formatas; in eundem Christum dirigit ac terminat, tanquàm in finem ultimum: magis ipsi attendens, quàm suomet corpori, juxta illud: Anima magis est ibi ubi amat, quàm ubi animat, quod confirmatur *Matth.* 6. 20. Ubi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum.

Nota 5to. Pacti 5ti sensum esse hunc: Quotiescunq; &c. elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio secundùm meum esse actuale transmutari in esse Christi, & jam non mea, sed Christi vita vivere; ita ut idem sit cum Christo meum velle & nolle, idem sentire & dissentire, idem experiri & pati, eundem deniq; affectum habere, & in illo proficere, ac maximè in affectu contemptus mei, & dilectionis inimicorum.

SCALA V.

Pactorũ amoris Divinæ justitiæ, potẽtiæ, sapiẽtiæ, bonitatis, & Misericordiæ.

1mum. Amo tuam justitiam. *2dum.* Amo tuam potentiam. *3tium.* Amo tuam sapientiam. *4tum.* Amo tuam bonitatem. *5tum.* Amo tuam misericordiam.

Nota 1mò. Sensum primi Pacti esse hunc: Domine DEUS, quotiescunq; hunc actum amoris Tuæ justitiæ elicuero, toties multùm mihi complacebo, prout & complaceo in Tua Divina justitia, per quam castigor paternè & charitativè pro meis peccatis in præsenti vita varijs infirmitatibus, adversitatibus & persecutionibus, ut amplius in futuro sæculo rigorosè non puniar.

Nota

Nota 2dò. Sensum, 2di Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties multum mihi complacebo, uti & complaceo in potentia DEI, per quàm non solùm cuncta bene & perfectè condidit; non solùm Filium suum Salvatorem nostrum omnia tormenta mortis vincere fecit: sed & ego per ejus auxilia cælitùs advocata potens efficior ad vincendas quaslibet tentationes, & ad sufferendas propter imitationem Christi quascunq; adversitates & persecutiones.

Nota 3tiò. Sensum 3tij Pacti esse hunc: Quotiescunq; elicuero &c: toties mihi complacebo, prout & complaceo in Sapientia DEI, per quam sicut Christus scivit reprobare malum, & eligere bonum; ita anima per ipsam edocta, scit eligere, & cùm gaudio sufferre cuncta hujus mundi adversa: tanquàm proximas occasiones exercendarum virtutum, & reprobare prospera velut semina omnium peccatorum, ad Christi Domini Salvatoris nostri imitationem.

Nota 4tò. Sensum 4ti Pacti esse hunc: Quotiescunq; elicuero &c: toties mihi affectuosissimè complacebo, uti & complaceo in tua bonitate: quâ semper antecedenter te habes ad conversionem & utilitatem inimicorum tuorum. Unde ob imitationem tui ego quoq; peccator maximus toties intēdo ac volo omnes meos adversarios prævenire mea benignitate & amore cordis videlicet, oris, & operis.

Nota 5tò. Sensum 5ti Pacti esse hunc: Domine DEUS quotiescunq; &c: elicuero, toties multum complacebo mihi, & nunc complaceo in miserationibus tuis, secundùm quas dissimulas ac dimittis peccata hominum propter pœnitentiam *item* complev

placebo in misericordia Christi Filij tui Domini mei, quâ motus pro nobis mortem subeundo sanguinem suum pretiosum cum ferventi ac efficaci oratione pro suis crucifixoribus ac inimicis Tibi offerre dignatus est. Unde quoq; ego indignus famulus tuus ad imitationem tuam ac Redemptoris mei omnia mala quibus me afficiunt mei adversarij Tibi pro satisfactione peccatorum eorum offero in perpetuum. Toties *item*, quantum ex me est cedens juri meo, omnibus do licentiam mihi maledicendi, detrahendi, & quavis injuria me afficiendi quandocunq; & quotiescunq; illis placuerit; qua de re, tàm coram te DEO meo, quàm coram hominibus nullam unquam rationem mihi reddere tenebuntur.

SCALA VI.

Pactorum amoris cælesti suavitate spiritum reficientis, saturantis, inebriantis, securum facientis, quietum reddentis.

1mum. Quando suavitate amoris tui reficiar?
2dum. Quando suavitate amoris tui saturabor?
3tium. Quando suavitate amoris tui inebriabor?
4tum. Quando suavitate amoris tui inebriatus securus efficiar?
5tum. Quando suavitate amoris tui inebriatus securè quiescam?

Nota 1mò. Quod sicut amor bonorum temporalium habet sibi annexam suavitatē seu delectationem sensualē, per quam dilatatur & āplificatur. Ita amor DEI ac divinorū necesse est ut habeat suavitatē spiritualē, per quā promoveatur ac perficiatur. Hæc autē

ſuavitas alia eſt *Communis*, quæ eſt quædam hilaritas mentis, nata & quieta carnis cum ſpiritu, & ſpiritus cum DEO concordia, & naturalium animæ potentiarum donis gratuitis decoratione. Vel idem eſt, quod gaudium Spiritus S. ex bona ad DEUM confidentia, & bonæ conſcientiæ teſtimonio proveniens: quod alias reddit hominem omnibus benevolum, ac paratum ad omnia agenda & ſufferenda pro DEO, & promptum ad cuncta quæ ſunt DEI promovenda. De hac ſuavitate eſt illud *Pſal. 30.* Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quàm abſcondiſti timentibus te. Et *2. Cor. 1.* Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Et *S. Aug.* Tu qui veram requiem quæ poſt hanc vitam Chriſtianis promittitur quæris, etiam inter amariſſimas vitæ hujus moleſtias ſuavem guſtabis, ſi ejus qui eam promiſit præcepta dilexeris: citò enim ſenties dulciores eſſe fructus juſtitiæ, quàm iniquitatis; & verius atq; jucundius gaudebis de bona conſcientia inter moleſtias, quàm de mala inter delicias. Alia eſt *ſpecialis*, quæ idem eſt, ac gaudium quoddam ex actuali conſolatione ſpiritus Divini proveniens; quo anima vitæ internæ addicta gaudet in DEO de illius bonitate, ac cæteris perfectionibus. Hæc verò conſolatio cæleſtis ideò animæ rationali non rarò divinitùs conceditur; ut inde laſſata rebellionibus ſenſualitatis, & contradictionibus rationis inferioris, & oppugnationibus variarum tentationum, ac fatigata laboribus exercitiorum ſpiritualiũ, & ſufferentiis adverſitatum refectionem & corroborationem ſpiritualem habeat: ac poſtea promptior & devotior evadat puriùs vivendo, & in DEI amore ac pietate magis proficiendo.

siendo. De hac suavitate est illud *Psal: 44.* Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit te DEUS, DEUS tuus oleæ lætitiæ [specialis] præ consortibus tuis. Et *Psal: 99.* Laudate nomen ejus, quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia ejus. Et *Sap: 12.* O quàm suavis est Domine Spiritus tuus in omnibus! Inde collige sensum præsentis Pacti esse hunc: Domine DEUS, quotiescunq; actum amoris reficientis elicuero, præsertim lassatus internis & externis tentationibus, atq; fatigatus laboribus exercitiorum spiritualium, nec non constitutus in desolatione tua Divina, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio cælesti suavitate refici, vel alias consolari, exhilarari; ut inde reassumam vires ad ferventius resistendum malis, insistendum bonis, & sufferendum adversitates ad majorem Tui gloriam & imitationem. Ad hanc refectionem invitat suos sectatores Christus *Matth: 11.* Venite ad me omnes [elevatis mentibus] qui laboratis [in mortificandis passionibus, & acquirendis virtutibus] & onerati estis adversitatibus, tentationibus, & persecutionibus] & ego reficiam vos.

Nota 2do. Sensum Pacti 2di esse hunc: Quoties cunq; &c. elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & non cupio sic suavitate amoris tui saturari] quod habeo in promissione *Matth.* 5. Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam; quoniam ipsi saturabuntur] vt in comparatione donorum tuorum spiritualium ac cælestium cuncta solatia mundana contemnam, fastidiam, & vt stercora reputem: juxta *Prov. 27.* Anima saturata [intima svaviq; DEI ac Divinorum amatione] calcabit [id est contemnet terrenæ cupiditatis] favum. *Nota*

Nota 3tio. quod ebrietas propriè sumpta, alia est *plena*, quæ significat excessum in potando causâ Voluptatis, vsq; ad violentam privationem vsus rationis, de qua est *1. Cor. 6.* Neq; ebriosi regnū DEI possidebunt. Alia *semiplena*, quæ significat excessum in potando, nonnisi ad exhilaritatem animi. Hanc ebrietate ebrij fuerunt fratres Joseph, qui *Gen. 23* biberunt, & inebriati sunt cum eo. Ebrietas impropriè sumpta vel alias Metaphorica, significat vehementem commotionem passionum; mentis videlicet perturbationem, aut etiam ipsam excæcationem: Hac ebrietate dicitur fuisse ebria mulier illa Babylonica [*Apoc: 17.*] de sanguine Sanctorum, & de sanguine Martyrum JESU: & omnes qui habitant terram de vino prostitutionis ejus. Ebrietas *spiritualis*, quæ etiam sub metaphorica continetur, est bona & sancta, ad quam invitamur à sponso cælesti *Cant: 4.* Comedite amici & bibite; & inebriamini charissimi. Et *Ioan: 7.* Si quis sitit, veniat ad me, & [usquè ad ebrietatem] bibat. Quo autem potu spiritualiter inebriari debeamus, docemur à S. Paulo *Ephes: 5.* Nolite inebriari vino, in quo est luxuria; sed implemini Spiritu S. Hoc itaq; potu cælesti in die Pentecostes impleti Apostoli, multis alias musto madere videbantur. Unde canit de illis Ecclesia: linguis loquuntur omnium, turbæ pavent gentilium, musto madere deputant, quos Spiritus repleverat. Nàm sicut forti aliquo potu inebriati, dicunt & agunt multa contra modum in sobrietate usitatum. Ita qui aliquando vino suavitatis cælestis per Spiritum S. satis abundè implentur, multa pro majori gloria DEI, & imitatione Christi operantur, loquuntur,

& patiuntur, cum fervore inusitato: quod apparet in discipulis Domini, de quibus *Actor 5.* Ibant Apostoli gaudentes à conspectu &c: Et in S. Paulo, qui dicebat, *Galat: 6.* Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini N. I. C. per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Hinc collige 3tij Pacti sensum hunc esse: Domine DEUS, quoties-cunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, prout & nunc cupio suavitate cælesti divinitùs tantoperè impleri; ut inde præ amore imitationis Christi, non modo nullas timeam imminentes pœnas, adversitates, persecutiones, contumelias, dolores, & infirmitates; verùm etiam cum gaudio illas expectem, ac in ipsis constitutus summoperè glorier.

Nota 4to. Pacti 4ti hunc esse sensum quoties-cunq; &c: elicuero, toties ardentissimè cupiam, prout & nunc cupio abundantiâ cælestis suavitatis, ac ipsius Spiritû S. instinctu securus effici, de mutua Christi Domini eaq; consummata & stabili, atq; perpetua dilectione & amicitia indissolubili, juxta sponsionem factam *Prov: 8.* Ego diligentes me diligo, & juxta S. Paulum *Rom: 8.* Ipse enim Spiritus S. testimonium reddit spiritui nostro, quòd sumus filij DEI.

Nota 5to. Pacti 5ti hunc esse sensum: Quoti-escunq; &c: elicuero, toties ardentissimè cupiam, & nunc cupio plenè, securè, ac perpetuò quiescere in mutuo eoq; consummato, ac unitivo Tui amore; ita ut cum plena perfectaq; confidentia, possim illud dicere cum S. Paulo: *Rom: 8.* Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, &c.

SCA.

SCALA VII.

Pactorum amoris vulnerantis, ligatis, languorē efficientis, mortē inferentis.

1mum. Quando amore amoris tui vulnerabor?
2dum. Quando amore amoris tui ligabor?
3tium. Quando amore amoris tui languescam?
4tum. Quando amore amoris tui moriar?

Nota 1mò. Quod amor violentus tunc vulnerare dicitur amantes, quando illos commovet ac impellit ad amandum ipsa sua nonnisi amata. Hoc telo amoris ac devotionis sponsæ vulneratum se sponsus fatetur dicens *Cant: 4.* Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, *id est* ô anima devota, sic amore tuo concitasti, permovisti, induxisti; ac inflammasti spiritum meum, ut omninò te reamare cogar, ac unum te mecum in hoc meo amore efficere necesse habeam. Eodem amoris telo sponsa se vulneratam esse confitetur, dicens *Cant: 2. juxta 70. interpretes.* Vulnerata charitate ego sum, *id est* cor meum totum sic ad amorem tui excessivum dilecte mi, in contemplatione s. tuarum perfectionum, in me sentio esse permotum, irritatum, & inflammatum, ac præ magno tui desiderio apertum & dilatatum, ut verè ac propriè realiterq; tanta violentia vulneratum, ac minutatim incisum sit. *Item,* Quod sicut homo mundanus aliquando læsus à suo adversario sivè in bonis fortunæ, sivè in bonis corporis, sivè in bonis famæ, in tantum telo iracundiæ ac odij vulneratur ac permovetur contra se lædentem, ut durante illius vulneris dolore, nihil aliud nisi malum de suo inimico audit, cogi-

tat,

tat, & loquitur. *Et è contra*: Sicut idem homo carnalis ac mundanus, telo amoris amati sui vulneratus seu concitatus, nihil aliud nisi bonum de amato suo audit cogitat, & loquitur, cum illoq; præsente delectabiliter conversatur. Ita anima accepto vulnere cælestis amoris, perpetuo agitur odio contra peccatum, & nulla ampliùs auditione, cogitatione, & collocutione recreatur & consolatur, nisi illa fuerit, de sui dilecti gloria, potentia, sapientia, bonitate, pulchritudine & similibus, ad cujus præsentiam semper suspirat, semper anhelat, semper rapi desiderat; est enim hoc vulnus tàm intimum, ut illud anima dissimulare non possit. *Item* sicut recenter vulneratus in corpore, clamoribus atq; suspiriis áërem replet, alia incommoda minimè sentiens. Ita amore in anima vulneratus, adeò ab amore consanguineorum & amicorum, ac omniũ rerum temporalium avertitur, ut eorum incommodis & adversitatibus, quas antea proprias reputabat, præ vehementia amoris divini, quasi ad se non pertinerent, minimè immutetur. *Inde* collige sensum istius 1mi Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio, sic telo amoris tui vulnerari seu vehementer concitari, ut exinde prout alienatus & abstractus ab inferioribus, nihil aliud cogitem, audiam, atq; loquar, nisi de perfectionibus tuis Divinis & humanis; ad cujus præsentiam jucundissimam unionemq; eminentiorem ac eminentiorem adspirare non desistam.

Nota 2dò. Quod amor cælestis intimus habet suos funiculos, suaq; vincula: quibus amantem ligare & vincere potest, ac plenè in perpetuum ob-

ser-

sequium mancipare, juxta *Ose:* 11. In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Hujusmodi autem funiculi atq; vincula sunt dona DEI, ab anima amante alta mente perpensata dona videlicet naturalia, gratuita, & gloriæ cælestis æterna: quibus amans ita ligatur, ut in perfectiorem amorem amati sui cælestis procedat, quàm dùm esset vulnerata. Plùs enim est ligari, quàm vulnerari, ut ait *Richard: de grad: violen: charit.* Hinc collige sensum 3tii Pacti esse hunc. Quotiescunq; &c eliciero, toties affectuosissimè cupiam, prout nunc cupio sic vinculo charitatis cælestis constringi; ut omninò totus sim amati, & nullus mihi. Totus videlicet amati, quo ad fugiendum fugienda, insequendum insequenda, agendum agenda, sufferendum sufferenda, propter Tui imitationem ac majorem gloriam. Nullus autem mihi quo ad proprium amorem, propriam voluntatem, proprium judicium.

Nota 3tiò. Quod spiritualis languor, non aliud est apud Ascetas, quàm infirmatio ac debilitatio motuum sensualitatis, ex nimia intensione & elevatione proveniens divini amoris, quo mens in DEUM extenditur. Unde glossa dicit [super illud *Gen:* 32. Angelus Domini tetigit nervum femoris ejus, & statim emarcuit.] Crescente virtute mentis, decrescit fortitudo corporis. *Item* quod amor languorem asceticum in anima efficiens, ille dicitur, qui sic animam DEO inhærere facit, ut ad cuncta visibilia ac transitoria quodammodo insensibilis ac inidonea reddatur. Unde *glossa loco citato.* Quantò ad amorem sponsi se accendit mens, tantò ab amore temporalium languescit. Et supra illud *Cant:* 5. Adjuro vos filiæ Jerusalem &c:

sic

sic ait: Quia præ amoris magnitudine omnia temporalia sunt mihi in fastidio. *Item.* Amor languidum faciens, ille dicitur: quo sic anima in DEUM excedit, ut præsentem vitam continuò habeat aspernabilem, & mortem omninò desiderabilem. Unde iterum *glossa supra Verba Cant: 5.* Quia amore langueo, *sic ait*: Quia præ amoris magnitudine mors mihi est in desiderio, etiam per dira tormenta; & vita in fastidio, cum patientia. *Item.* Languor animæ, seu amor languidam faciens animam, idem est Mysticis, quod amoris æstus, internam quandam generans impatientiam, quæ rationi morem gerere & obsequi non vult, donec re amata potiatur. *Vel* idem est, quod fervor desiderii & avida inhians, semperq; famelica appetentia unionis passivæ cum DEO, ad quam se sentit anima divinitùs vulnere mystico commotam ac invitatam esse, illam tamen consequi non potest, non tàm ex propria quàm ex DEI causa. *Inde* collige sensum Pacti 3tij esse hunc. Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam & nunc cupio in talem gradum amoris cælestis promoveri, qui ustione sua faciat me sensualitatis vitiosos motus minimè sentire: & prospera quæ mundanis multùm sapiunt, faciunt mihi [velut infirmo cibaria] insipida & amara valde; adversa verò, quæ mundani summè aversantur, faciat mihi omnimodè sapida atq; jucunda.

Nota 4tò. Quod propter mortem in communibus acceptionibus, scilicet *Naturalem*, quæ est separatio animæ à corpore. *Moralem Philosophicam*, quæ est mortificatio passionum, & contemptus corporearum illecebrarum amore honestatis. *Civilem*,

quæ est resignatio dignitatis, vel depositio ab ea. *Culpa mortalis*: quæ privat hominem gratiâ DEI. Et *Gehenna*, id est damnationis æternæ: detur *Mors spiritualis*, quam optat quisque suæ salutis amator, dicens illud in profundo sui sæpissimè. *Num: 23.* Moriatur anima mea morte justorum. Hæc autem mors, vel est communis, vel specialis. *Communis* illa est, quâ moriuntur omnes justi peccatis suis, propter DEI præceptionem. De hac morte illud est *Eph: 2.* Et vos convivificavit cùm cum essetis mortui delictis & peccatis vestris, *Specialis* mors spiritualium alia est *Ascetica* alia *Mystica*: Ascetica morte moriuntur, qui liberâ voluntate hujus mundi possessionibus, voluptatibus & honoribus abrenuntiantes, continuò mortificationi externæ & internæ, ac imitationi Christi insistunt, juxta illud *Galat: 5.* Qui sunt Christi [imitatores veri] carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Hac morte mortuus fuerat S. Paulus cùm diceret: *Galat: 6.* Mihi mundus crucifixus [id est mortuus] est, & ego [mortuus sum] mundo, Mystica mors quadrupliciter accidit, *Vel nimirum* quando cursus vitæ hujus ac munus expletur modo extraordinario: quod fit, cùm anima non præ multitudine naturalis infirmitatis ac doloris, sed præ magnitudine ac intensione Divini amoris à corpore separatur. Et talis fuit mors Bmæ V. MARIÆ Matris DEI, & aliquorum Sanctorum. *Vel etiam*, quando anima omninò separatur ab omnibus, non solùm quæ peccati aliquam ei præstant occasionem, verum & quæ obicem ponunt ipsius supremæ perfectionis obtinendæ, aut quocunq; modo inpediunt eam nè DEO intimè con-

conjungatur. *Ut sunt* irretentibilia & absoluta Mysticorum, & ipsa connaturalis animæ ac ordinaria activitas. *Vel quoquè* quando anima ingreditur altissimam contemplationem, ubi perfectissimè inhærens DEO per unitivum amorem, ipsam incurrit ecstasim. *Vel tandem*, quando anima ab jucunda DEI præsentia per spiritualem desolationem separatur. De hac morte *Ioannes Taul: in Instit: cap: 4.* Sic ait. Est alia quædam mors spiritualis, quæ est formæ nescia illa afflictio, quæ neq; viam, neq; fundum, neq; modum habet. *Nota item*, quod amor defectum afferens, seu defectus ac defectio spiritualium aliud est ascetis, & aliud Mysticis. *Ascetica defectio animæ* significat effectum quemdam amoris Divini, qui eo usq; crescit, ut abstrahat mentem ab imaginibus vanis & inutilibus mundanorum, & eam deficere faciat ac trãsformet in imagines divinorum. Et sic præsens defectio, idem est, quod transformatio activa, ac unio sobria. Unde est illud *Psal: 118.* Defecit [id est transformata est] in salutare tuum anima mea. *Mystica defectio*, significat effectum quemdam amoris Divini, qui eousq; crescit, ut mentem alienet à suo esse actuali [*id est*, à propria ejus activitate ac operatione] & transformet eam in esse actuale divinum, aliquando tandem in sui fundum cælitùs infusum. Ubi anima ad instar àeris incorporari radio solari, quadam admirabili illustratur claritate super cælesti: & ad instar ferri exardentis quodam fervet igne amoris DEI ineffabilis: & ad instar pomi saccaro conditi, inexplicabilem quandam imbibit sempiternalem dulcedinem. Et sic defectio mystica, idem est quod transfor-

matio ac unio passiva seu exstatica. Unde est illud *Ps:* 83. Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Super quod *D. Greg: l. 8, Moral: c. 19.* Sic ait: Concupiscunt, sed non deficiunt, qui jam quidem cælestia appetunt, sed adhuc tamen à terrenorum delectationibus minimè lassantur. Concupiscit verò & in atria DEI deficit, qui cùm æterna desiderat, in amore temporalium non perdurat. *Nota tandem*, quod libertas spiritus, alia est communis, alia specialis. *Communis* libertas illa est, quâ omnis justus liber est à vinculis peccatorum. Et hæc est, de qua Apostolus ait *2 Cor:* 3. Ubi Spiritus Domini, ibi libertas. *Specialis* libertas spiritus illa est, quâ vir spiritualis liber est ab omnibus quæ ejus contemplationem impedire possunt. Et hæc libertas, vel *ascetica*, vel *mystica* est. Asceticam libertatem habet spiritus, quem in contemplatione ordinaria non impedit culpa mordens [*id est*, inanis timor ac vana suspicio culpæ] cura pungens, sensus egens, & phantasmata irruentia. Mystica verò libertate spiritus gaudet, cùm liber est ab irretentibilibus & absolutis, contemplationi extraordinariæ insistens. *Hinc* collige sensum Pacti 4ti esse hunc; Quotiescunq; &c. elicuero, toties affectuosissimè desiderabo, prout & nūc desidero, sic amore amoris tui sauciari, transfigi, penetrari & inflammari; ut omni motuum sensualitatis meæ exusta & emortua inordinatione, totus in te deficiens, perpetua spiritus mei gaudeam libertate. Amen.

SCA-

SCALA VIII.

Pactorum amoris semper mobilis, infinibilis, semper calidi, semper acuti, & super fervidi.

1mum. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, extensus in te amore semper mobili.

2dum. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, extensus in te amore infinibili.

3tium. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, extensus in te amore semper calido.

4tum. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, extensus in te amore semper acuto.

5tum. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, extensus in te amore semper fervido.

Nota 1mò. Quod sicut ignis inventa materia, in quam agat; mox in eam tendit, absq; ulla suæ motionis seu actionis intermissione: ita mentes beatæ, dùm divinas intuentur perfectiones, inveniũt quandam materiam, in quam omni sua affectione, amorisq; actione absq; ulla intermissione ac interruptione semper moveantur ac tendant. *Inde* collige sensum 1mi Pacti esse hunc. Domine DEUS, quotiescunq; actum amoris semper mobilis elicuero: toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio dissolvi & esse Tecum, ac semper in Te ferri intentione ac mobilitate amoris attentissima, irremissibili, & in aliud amabile ac desiderabile indeclinabili.

Nota 2dò. Quod sicut ignis non habet terminum in agendo, dùm modo aptam inveniat materiam in quam agat, sed semper accrescit, ac inces-

ſabili motione ſua; in eammet tendit: ita mentes beatæ, contemplantes DEUM, ac ejus infinitas perfectiones, non habent terminum in amando DEUM, in quem ſemper perpetua motione ac inceſſabili actione ſui amoris tendunt. *Hinc* collige ſenſum Pacti 2di eſſe hunc: Quotiescunq; &c. elicuero, toties affectuoſiſſimè cupiam, & nunc cupio diſſolvi & eſſe tecum, ac ſemper in Te ferri intentione amoris interminabilis ſeu inceſſabilis.

Nota 3tiò. Quod ſicut ignis, qui magis agit in materiam aptam, eo etiam magis incaleſcit, & magis ſuum calorem in omnes partes materiæ diffundit, quia ab eadem materia nutrimentum & augmentum ſui caloris acccipit: ita mentes beatæ, quo magis amore ſuo agunt ſeu tendunt in DEUM; eo etiam magis amore ejus incaleſcunt, & conſequenter magis & ferventiùs eum diligunt, à quo nutrimentum ac incrementum ſui amoris conſequuntur, & ineffabili gaudio adimplentur. *Inde* collige ſenſum 3tij Pacti eſſe hunc. Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuoſiſſimè cupiam, & cupio diſſolvi, & eſſe tecum, quatenus in te ſemper ferar intentione calidi Tui amoris; ut à te ardentiori calore incaleſcam ad te ardentiùs diligendum.

Nota 4tò. Quod ſicut ignis violenter alicubi occluſus, mox in momento impetu ſuo ſuperat penetratq; omnia obſtacula & intermedia, ut ibi ſit, ubi eſt ejus centrum, ſeu terminus, atque ſcopus: ita mentes beatæ in DEUM ſuo amore extenſæ, ſubitò ſuo affectionis impetum [acutum enim amoris, dicit illius vehementiam ac impetum ardentem] penetrant virtutem, profunditatem ac totali-

tatem

tatem amati sui cælestis, quantum est ipsis possibile, ut ibi sint ubi est eorum amatum, *id est* cum ipso amato, & in ipso amato. *Hinc* collige sensum Pacti 4ti esse hunc. Quotienscunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio dissolvi, quatenùs impetuosè ferar amore meo in te DEUM meum, cum quo semper sim, & in quo æternè jubilando maneam.

Nota 5tò. Quod sicut ignis, dùm inflammam se erigit, ac se extra, & supra se jactat, superfervere dicitur: fervere verò, dùm se in se colligit: ita mentes beatæ, dùm se in DEUM intentione suæ contemplationis & amationis erigunt, superfervere dicuntur: fervere autem, dùm jam non in se, sed in creaturis DEUM contemplantur & amant. *Hinc* collige sensum 5ti Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, prout & nunc cupio dissolvi, & esse tecum, in cujus clara contemplatione & fruitiva amatione ferveam, & superferveam in æternum. Amen.

SCALA IX.

Diversorum Pactorum.

PACTUM I.

Acclamationis & Reclamationis SS. TRINITATI.

Vivat SS. TRINITAS Vnus DEVS.

℟. Vivat, Vivat.

Nota. Sensum hujus Pacti esse talem. Domine DEUS, quotiescunq; elicuero hanc acclamationem: Vivat SSma TRINITAS, Unus DEUS, toties in per

sona omnium fidelium ac justorum Ecclesiæ militantis, & in persona omnium animarum in purgatorio existentium, affectuosissimè invitabo, prout & nunc invito omnes Beatos Spiritus cælestes, ac item omnes Sanctos & Sanctas D E I, ad jucundè reclamandum, in contestationem gaudij magni illius, quo semper elevantur exultantes atq; jubilantes de magnitugine & immensitate bonorum ac perfectionum Tuarum Trine & Unus DEUS. V at; vivat. Volo tibi DEO Uni ac Trino vitam, quam habes in te, per se æternam, felicem, beatam, & gloriosam, atq; tota efficacia cordis mei, volo te esse Omnipotentem [prout ex natura Tua reveras es] sapientem, justum, clementem, misericordem, divitem, æternum, immutabilem &c: *Omnipotentem* enim, ut adoreris, honoreris, & timearis ab omni creatura, quæ est in cælo, & in terra, & in inferno, juxta *Philip: 2.* In Nomine JESU omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum. *Sapientem*, ut tibi omnes obediant, teq; imitentur. *Justum*, ut lauderis & glorificeris, & unicuiq; secundum opera ejus retribuas: quamvis justo supra meritum, & impio citra condignum. *Clementem*, ut omnibus verè ac sincerè pænitentibus semper facillime sis propitius. *Misericordem*, ut omnes afflictos, tentatos, & tribulatos ad te confugientes illicò protegas, defendas, & consoleris. *Divitem*, ut omnes nomen tuum invocantes & confitentes hîc donis gratuitis, illîc gloriosis ditare valeas. *Æternum & immutabilem*, ut absq; ulla perturbatione, quietè ac pacificè regnum tuum sempiternum feliciter gubernes.

PA-

PACTUM II.

Acclamationis & Reclamationis Domino nostro IESU Christo.

Vivat Rex Noster IESVS Christus.
℟. Vivat, vivat.

Nota. Sensum illius fermè eundem esse, qui est Pacti immediatè præcedentis, ideò duximus non repetendum.

PACTUM III. & est Generale.

In quo omnia Pacta præcedentia omnium Scalarum comprobantur, & confirmantur.

O DEVS meus & omnia.

Nota. Quod præsens pactum anima devota eliciendo, sic illud intelligit. *O DEUS meus*, in te mea fide, spe, charitate, & confidentia tendo. *Et omnia* pacta hujus æterni mei Testamenti intimo affectu subscribo, approbo, repeto, atq; confirmo, & in te refero ac termino sine termino. Amen.

PACTUM IV.

Cum Beatissima Virgine MARIA.

Vivat SSma MARIA. ℟. Vivat, vivat.

* SEnsus hujus Pacti est. Quoties Te, tuumq; SSm̄um Nomen MARIA legero, protulero cogitavero; quoties Tuam imaginem aspexero: quoties de Te, vel ad Te pertinens, de Tuisq; laudibus aliquid audiero protulero &c: quoties Te salutari audiero, vel salutavero; quoties in Officio Tuo par-

* *Hoc, & sequens Pactum ex M.S.P. Cetnar: additũ.*

parvo, Corona &c: versus, verba, literas, syllabas &c: protulero vel audiero: toties toto me, totâ Te DEUM benedico pro omnibus Tibi collatis donis & gratiis, de illisq; gaudeo, gratulor: omnia obsequia cultum & amorem Tibi exhibitum, à quibusvis Tuis Cultoribus, & exhibendum, tàm Angelis, quàm hominibus; etiam possibilem assumo, mihiq; approprio, & collecta in unum hæc obsequia quod ad omnes eorum gradus, species & numerum in unaquaq; litera includo. Obsequia & cultum & amorem Christi Domini Filij Tui, & totius SS. TRINITATIS, æternam electionem ad tantam gloriamq; Tibi repræsento, gratulor & offero.

Amo appretio Te Prætiosissimam DEI Matrem, super omnia post DEUM & JESUM Filium Tuum, ex toto corde meo, moriq; pro Te, & Tuo honore desidero; amore omnium creaturarum, omnium electorum hominum & Angelorum; in amore Filij Tui D. N. JESU Christi, ipsiusq; SSmæ TRINITATIS. Benedico, laudo, magnifico, saluto Te toto me, omnibus omnium creaturarum, omnium electorum, dilectissimi Filij tui, totiusq; SS. TRINITATIS benedictionibus, laudibus, magnificationibus, salutationibus &c: pro me & omnibus creaturis tàm rationalibus, quàm irrationalibus, præsertim infidelibus, hæreticis, blasphemis, damnatis, hominibus & dæmonibus. Credo quidquid Ecclesia S. Catholica de Te credit, deq; Filij Tui D. N. I. C. Sacrosancta Humanitate & Divinitate alijsq; Mysteriis; & pro hac, & in hac fide vivere & mori volo & protestor. Adoro te Matrem DEI cultu Hyperduliæ omnium creaturarum, omnium electorum hominum & Angelorum, omni possibili affectu

ctu & reverentia. Offero N.N. Peto N.N. Spero per tuam intercessionem veniam, gratiam, & gloriam. Doleo de amarissimis doloribus Tuis, omnium creaturarum, omnium electorum, ipsiusq; Tui Virginalis Cordis, & dilecti Filij Tui doloribus: huncq; actum & protestationem, pactumq; includo in omni motu, operatione, passione, omnibus atomis mei, pulsu cordis & respiratione, & elicio semel pro semper, & pro tota æternitate, A.

Pretiosissima DEI Hominis Parens V. MARIA, in conspectu SS. TRINITATIS, & dilectissimi Filij tui D. N. I. C. totiusq; Curiæ cælestis: Trado me Tibi in perpetuum mancipium, tanquam absolutæ Dominæ meæ; trado me Tibi in filium tanquam dilectissimæ Matri; trado me Tibi in hæreditatem, tanquam pleni juris Dominæ meæ; trado me Tibi in Sponsum, tanquam desideratissimæ, speciosissimæ, & amabilissimæ Sponsæ. Tu sis mihi Domina, Tu Mater, Tu hæreditas, Tu hæres, Tu Sponsa: & fac me Tibi dignum Te, dignum amore Tui, dignum amore Tuo æterno in æternum.

A M E N.

PACTUM V.

Cum DEO, pro animabus purgatorij.

Requiescant in pace.

SEnsus hujus Pacti est. Omnipotens DEUS. Ergo N. quotiescunq; hæc verba dixero, toties offerre volo, prout & nunc offero Divinæ Majestati Tuæ ad animarum purgatorij subsidium; & requiē ipsis à Te obtinendam omnes actiones & passiones meas, quatenus eæ satisfactoriæ sunt totius vitæ

meæ:

meæ: offero etiam Tibi ad idem animarum subsidium totum id, quodcunq; à quocunq; Tibi offertur, offereturvè pro me vivo, vel etiam mortuo, quantùm id quoq; satisfactorium aut est, aut erit: jam nunc volens id animabus purgatorij prodesse, juxta SSmæ voluntatis tuæ beneplacitum, & secundùm majorem Tuæ Majestatis gloriam: Uniendo hæc omnia, hancq; oblationem meam, meritis D. N. I. C. & Pretiosissimæ DEI Matris MARIÆ, omniumq; electorum. Amen.

TRACTATVS III.

De Præsentia DEI conservanda & renovanda.

QUeadmodum hominibus omnium malorum spiritualium principalis est causa, ipsius DEI ignava oblivio, juxta *Psal. 9.* Non est DEUS in conspectu ejus [*id est, quia non habet homo in mente sua jucundam DEI præsentiam, ideo*] inquinatæ sunt viæ [*intentionum ac operationum*] illius, in omni tempore. Ita omnium bonorum origo est, præsentiæ divinæ grata apprehensio, voluptariaq; jugis tentio. Unde quilibet huic assistens disciplinæ, dicere potest illud, quod de ipsa sapientia dictum est. *Sap. 6.* Venerunt mihi omnia bona [*ut potè timoris, imitationis, & dilectionis DEI*] pariter cum illa.

Hinc est, quod sicut actu peccantes, quantum possunt omninò à præsentia conspectuq; DEI sese alienare contendunt; ut faciliùs propriis indulgere possint cupiditatibus, ac liberiùs ac securius suis

insi-

insistere queant delicijs, sine sensu remorsus propriæ conscientiæ animam cruciantis, ac sine experientia impulsus timoris DEI voluptatem peccati remittentis: quâ ratione *quidam* illorum, DEUM non esse persuadebat, cùm scelus quoddam perpetrare vellet, ut patet *Ps: 13.* Dixit insipiens in corde suo, non est DEUS. *Alter* autem DEUM peccata sua non videre aut non intelligere sibi imaginabatur, ut est *Ps: 98.* Non videbit Dominus, nec intelliget DEUS Jacob. *Tertius* deniq; DEUM esse obliviosum falso existimabat, ut habetur *Eccl: 23.* Quis me videt? tenebræ circumdant me, & nemo circunspicit me, quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altissimus; *Ita quoq;* justi homines, ut stabiliter declinent mala, & in bonis jugiter proficiant, huic disciplinæ seu exercitio tentionis divinæ præsentiæ continuò assistunt. *Sic* fecit Susanna, matrona illa honestissima, ut peccatum declinaret, cùm tentata ab iniquis confugeret ad divinam præsentiam ac diceret, sicuti habetur *Dan: 13.* Angustiæ sunt mihi undiq; si enim hoc egero, mors mihi est; si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus hominum, quàm peccare in conspectu Domini. *Sic* David, cùm teneret jucundam DEI præsentiam, non fuit suis vitiis ac passionibus in malum commotus, omnesq; fugit laqueos diaboli, uti ipse testatur dicens, *Ps: 15.* Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam [*id est, quam ob causam*] à dextris est mihi nè commovear. Et *Ps: 24.* Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos. Sic facientes facile in via in

mitationis Christi proficiunt, & ipsam spiritualis vitæ perfectionem consequuntur, juxta illud *Prov.* 3. In omnibus viis tuis cogita DEUM, & ipse diriget gressus tuos. Et *Gen:* 17. Ambula coram me, & esto perfectus, *id est* præsentiam meam tenendo, sensim facile pervenies ad perfectionem. His igitur de causis Propheta nos admonet, ut præsentiam DEI quæramus, dicens: *Ps:* 104. Quærite Dominum & confirmamini, quærite faciem ejus semper. Faciem autem Domini quærere idem est, quod conari ac studere jucundam DEI præsentiam in memoria, intellectu, & voluntate semper conservare, tenere, ac jugiter renovare.

Conservamus autem in mente nostra præsentiam Divinam, quando DEUM, alias in præsenti latentem, fide credimus ac intuemur ubiq; semper nobis adesse præsentissimum, per inspectionem nimirum, potentiam & essentiam, juxta illud *Act:* 17. Non longe est [DEUS] ab unoquoq; nostrum: in ipso enim [*quasi quodammodo pisces in aqua natantes, & aves in aëre volantes*] vivimus, movemur, & sumus. Hujusmodi erat fides illius qui dicebat *Ps:* 138. Si ascendero in cælum tu illic es: si descendero in infernum, ades: si sumpsero pennas meas diluculo, & habitavero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.

Renovamus verò in nobis præsentiam divinam, quando non solùm actibus fidei, spei, & Charitatis in DEUM tendimus, verùm etiam quando cunctas nostras actiones asceticas in eum referimus, his nimirum seu similibus S. Scripturæ verbis devotè in eum directis. *Ut* cùm pro matutino media nocte

excitamur, protinùs signo S. Crucis muniti dicimus, ac devotè ruminamus verba illa *Matth:* 25. Media autem nocte clamor factus est, Ecce Sponsus venit, exite obviam ei, & quæ paratæ erant intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua, Novissimè verò veniunt & reliquæ Virgines, dicentes: Domine, Domine aperi nobis. At ille respondens ait: Amen dico vobis, nescio vos; vigilate itaq; quia nescitis diem neq; horam. Et *illud ad Eph:* 9. Surge qui dormis, & illuminabit te Christus, qui nimirum promisit coronam vigilantibus & orantibus.

In introitu Chori, *Ps:* 5. Domine in multitudine misericordiæ tuæ introibo in domum tuam, adorabo ad Templum S. tuum in timore tuo.

Quando flexis genibus terram osculamur in Choro. Adoramus te SSme Domine JESU, hic, & ad omnes Ecclesias quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

Quando datur signum ab Hebdonadario post factam præparationem pro inchoatione Divini Officij. *Ps:* 137. In conspectu Angelorum psallam tibi, & confitebor nomini tuo. Postea illud suspirium seu Pactum. O DEUS meus laudo te.

Quando distrahimur sub tempus Divini Officij. *Ps:* 110. Psallam & intelligam. *Vel Ps:* 46. Psallite DEO nostro psallite, psallite sapienter. *Vel;* 1. *Cor:* 14. Psallam spiritu, psallam & mente.

Quando te præparas ad disciplinam faciendam. *Ps:* 31. Multa flagella peccatoris, sperantem autem in Domino misericordia circumdabit. Et *Ps:* 37. Quoniam ego in flagella paratus sum cum Christo

JESU

JESU meo, & dolor ejus in conſpectu meo ſemper eſt.

Poſt diſciplinam. *Tob:* 3. Ne reminiſcaris Domine delicta noſtra, vel parentum noſtrorum, neq; vindictam ſumas de peccatis noſtris. Et *Pſal:* 24. Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea.

Quando te componis ad dormiendum, dic *Pſ:* 4. In pace in idipſum dormiam & requieſcam. Et *Pſ:* 30. Im manus tuas commendo ſpiritum meum, redemiſti me Domine DEUS veritatis.

Dormiens illuſus ac tentatus, moxq; expergefactus. *Pſal:* 118. Memor fui nocte nominis tui Domine, & cuſtodi legem tuam.

Mane ſurgens. *Coloſ:* 3. Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite, ubi Chriſtus eſt in dextera DEI ſedens: quæ ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram. *Et ſuſpirium Generale.* O DEUS meus, & omnia.

Cùm diſponis habitum circa te, & induis mantellum, dicito. Exuat me Dominus veterem hominem cum actibus malis, & induat me novum hominem, qui ſecundùm DEUM creatus eſt, in juſtitia & ſanctitate veritatis.

Cùm lavas manus. *Pſal* 50. Amplius lava me Domine ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

Cùm verò faciem lavas. *Iſai:* 1. Lavamini & mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis.

Cùm tandem pedes. *Ioan:* 13. Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet. Si ergo ego lavi pedes veſtros Dominus & Magiſter, vos etiam alter alterius lavare debetis pedes. Quan-

Quando intras Sacristiam, præcipuè ad serviendum Sacro. *Gen: 26.* Verè locus iste Sanctus est, in quo nimirùm Sacerdos præparatur ad divina celebranda.

Quando intras Ecclesiam. *Ibid.* Quam terribilis est locus iste, non est hic aliud, nisi domus DEI, & porta cæli.

Quando vocaris ad serviendum Missæ, vel ad Ecclesiam. *Ps: 108.* Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.

Quando gradum dormitorij ascendis. *Ioan: 20.* Ascendo ad Patrem meum, & DEUM meum.

Quando descendis. *Luc: 19.* Zachæe festinans descende, quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Quando intras Cellam. *Ps: 117.* Aperite mihi portas justitiæ, ingressus in eas confitebor Domino. Et *Ps: 131.* Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.

Quando librum ad legendum aperis. *Ps: 118.* Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. *Vel Ps: 84.* Audiam quid loquatur in me Dominus DEUS. *Vel Sap: 5.* Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam. *Vel Ps: 118.* Intellectum da mihi, & vivam.

Finitâ lectione. *Ps: 118.* Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. *Vel Ioan: 13.* Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

Cùm vocaris è Cella ad superiorem. *Act: 9.* Domine quid me vis facere.

Quando tibi opus aliquod spirituale assignatur. *Gal: 6.* Dùm tempus habemus, operemur bonum.

Quando tibi aliquod manuale exercitium injungitur.

gitur. *Ps: 123.* Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram. Et *Psal: 62.* In nomine tuo levabo manus meas. *Vel 1. Reg: 15.* Melior est obedientia quàm victimæ. Et *Lu: 2.* Erat subditus illis.

Quandò exis extra claustrum pro socio. *Matth: 8.* Domine sequar te, quocunq; ieris.

Quandò verò cum socio. *Ps: 24.* Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. *Et 118.* Deduc me Domine in semitam mādatorum tuorum, quia ipsam volui. *Vel.* Dirige Domine DEUS meus in conspectu meo viam meam.

Cùm redis. *Ioan: 6.* Bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula JESU unum, MARIÆ unum, Curiæ cælesti unum.

Quando vides pauperem vel miserum, dic: O DEUS cur non ego? *Vel 1. Reg: 2.* Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat.

Quando eleëmosynam quæris. *Math 6.* Quærite primum regnum DEI, & justitiam ejus, & hæc omnia adijcientur vobis. *Et in Regula.* Et non debeant verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo.

Cùm pulsatur ad Mensam. *Luc. 14.* Beatus qui manducabit panem in regno DEI. *Apoc. 19.* Beati qui ad nuptias Agni vocati sunt. *Et 2. Thes. 3.* Si quis non vult operari, non manducet.

Quandò tibi porrigitur portio. *Ioan: 4.* Meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris, qui in cælis est. *Vel Psal 118.* Portio mea Domine, dixi custodire legem tuam.

Quandò bibis. *Psal: 36.* Inebriabuntur ab vber-

vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ, potabis eos. *Vel Psal.* 16. Satiabor cùm apppaturerit gloria tua.

Si esuris. *Matth.* 5. Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniàm ipsi saturabuntur.

Si sitis. *Ioan:* 7. Si quis sitit veniat ad me & bibat.

Si tentaris plùs iusta necessitate comedere ac bibere. *dic Psal.* 77. Adhuc escæ erant eorum in ore ipsorum, & ira Domini ascendit super eos. *Vel Luc:* 6. Erat quidam dives, qui quotidiè splendidè epulabatur, & cùm mortuus esset, sepultus est in inferno. *Et Luc.* 17. Temporibus Noë edebant & bibebant, & venit diluvium, & perdidit eos.

Si cibi non sapit cibus & potus *Psal.* 68. Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.

Si videris alium avidè, & non mortificatè comedere. *Rom.* 14. Is qui manducat, non manducantem non spernat: & qui non manducat: manducantem non iudicet, DEUS enim illum assumpsit.

Quandò increparis meritò ab aliquo. *Psal.* 118. Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. *Vel.* Si non essem malefactor, hæc mihi non dicerentur.

Quandò verba iniuriosa accipis. *Is.* 50. Faciem meam non averti ab increpantibus, & conspuentibus in me, Dominus auxiliator meus, & ideò non sum confusus.

Quando te aliqui iniustè persequuntur. Dic *cum S. Stephano.* Domine IESU, nè statuas illis hoc peccatum.

Quandò pateris aliquid contrarij. *Luc.* 21. In

patientia vestra possidebitis animas vestras. *Vel.* Si oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam, quid me? *Act.* 5. Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati.

Quandò aliquo modo tentaris. *Iacob.* 1. Beatus Vir, qui suffert tentationem, quoniam cùm probatus fuerit accipiet coronam Vitæ. *Vel.* Exurgat DEUS, cadat armatus, & conteratur inimicus.

Dùm vanâ gloriâ pulsaris. *Gal.* 6. Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri IESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. *Et Psal.* 44. Omnis gloria filiæ Regis ab intus.

Cùm laudaris. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. *Vel.* Mihi confusio, & tibi Deo meo in æternum gloria.

Contrà tentationem superbiæ. *Luc*: 14. Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

Contrà affectum avaritiæ. *Act.* 20. Beatius est dare magis, quàm accipere.

Contrà stimulum luxuriæ. Voluptas brevis, pœna perpetua. *Vel.* Momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat. *Vel.* Non possum esse continens, nisi tu DEUS dederis.

Contrà spiritum inuidiæ. 1. *Ioan.* 3. Qui non diligit proximum, manet in morte.

Contrà motum iræ. *Matth*: 11. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Contrà acediam, negligentiam, ac pigritiam. *Prov*: 13. Vult & non vult piger: anima autem operantium impinguatur. *Et Ier*: 48. Maledictus qui

qui opus Dei facit negligenter. Et *Matth:* 11. Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et 7. Omnis arbor quæ non facit fructum, excidetur, & in ignem mittetur.

Contrà Spiritum murmurationis, detractionis, & susurrationis. *Psal.* 120. Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. *Eccl* 28. Susurro, & bilinguis maledictus, multos enim turbavit pacem habentes. *Prov:* 13. Qui detrahit alicui ipse se in futurum obligat.

Si tentaris de DEO aliquâ diffidentiâ *Psal.* 30. In te Domine speravi non confundar in æternum. *Psal.* 22. Mihi autem adhærere DEO bonum est, ponere in Domino DEO spem meam.

Si in conscientia turbaris ob aliquam obiectionem diabolicam. *Psal.* 24. Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.

Si tentaris videre curiosa: *Psal.* 118. Averte oculos meos ne videant vanitatem. *Et Iob.* Pepigi fædus cum oculis meis.

Si tentaris audire nova & curiosa. 2. *Tim:* 4. A veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem conuertentur.

Si incidisti in aliquem defectum. *Ps.* 50. Tibi soli peccaui. *Vel.* Peccavi Domino.

Quando tentaris iudicio temerario. *Rom.* 14 Tu quis es, qui iudicas alienum servum, Domino suo stat aut cadit: stabit autem, potens est, DEUS statuere illum.

Ante Orationem. *Ioan.* 16. Si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit Vobis. Et *Marc.* 11. Quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis, & eueniet Vobis.

Accedens ad Confessarium. *Luc.* 3. Et ecce, mulier quæ erat in Ciuitate peccatrix, vt cognouit quod IESUS accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti, & stans retrò secus pedes Domini lachrymis cæpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguentô vngebat.

Quandò audis vel legis aliquem peccasse. *dic.* ô Domine, nisi tuâ gratiâ me adiuuares, ego plura mala perpetrassem, sis benedictus, qui me adiuvas.

Quandò audis aliquem benè fecisse, vel legis aliqua opera heroica Sanctorum. *dic.* ô Domine in his omnibus valdè mihi complaceo, & per gratiam tuam cupio illa experiri.

Si amore inclinaris in rem temporalem. *dic.* Domine DEUS propter tui amorem hac re privari eligo.

Si odio habes alicuius defectus. *dic.* Magis odi ac detestor peccata mea coram te DEO meo quæ mihi nocent quàm aliena, quæ me non coinquinant.

Tempore recreationis. *dic illud Philip.* 4. Gaudete in Domino semper, iterùm dico gaudete, modestia vestra nota sit hominibus.

Si affectus desideriorum tuorum deorsùm tendunt, *dic illud Ps.* 41. Quemadmodùm desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS.

In fine cuiuslibet boni operis, *dic illud Luc.* 17. Seruus sum inutilis. *Item.* Viuat Rex noster IESVS. ℟. Viuat, Viuat.

TRA-

TRACTATVS IV.

Recollectionem matutinam & vespertinam instituendi.

REcollectio mentis tres habet partes, vt potè *præparationem*, *reconciliationem*, & *conclusionem*. Præparatio tribus constat particulis: quarum, *Imam* constituit Adoratio tùm SSmæ Trinitatis Deificæ, tùm Christi Domini Salvatoris nostri, tùm Venerabilissimi Sacramenti: quæ his actibus fieri potest. Viuat SSma Trinitas Vnus DEUS. Viuat, Viuat. Adoramus te SSme Domine IESU Christe, hic & ad omnes Ecclesias, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum. Laudetur SSmum Sacramentum &c. *2dam* præparationis particulam constituit gratiarum actio pro beneficijs tàm communibus quàm specialibus, à DEO nobis venientibus. Beneficia communia sunt creatio & conseruatio nostri in esse naturæ humanæ, imagine ac similitudine Dei insignitum ac decoratum: nec non Redemptio & Vocatio ad esse gratiæ Sanctificantis, continuis actibus in statu nostro religioso fouendum. Specialia verò sunt: *Tùm* ipsa gratia iustificans ac sanctificans, gratos DEO magis ac magis nos faciens augmine sui continuo. *Tùm* inspirationes diuinæ efficaces, ut potè illuminantes intellectum & propellentes voluntatem ad omne illud insequendum quod est DEO gratum, & ad aversandum, quod est DEO exosum. *Tùm* auxilia opportuna ad resistendum tentationibus, ad coercendum passiones motusq; earum vitiosos.

tiosos internâ mortificatione, & ad acquirendum Virtutes iugi exercitio &c: Cuius quidem gratiarum actionis actus, talis esse potest: Gratias tibi ago Domine DEUS pro Vniuersis beneficijs tuis, tam communibus, quàm specialibus, mihi indigno collatis, qui viuis & regnas Vnus in Trinitate, & Trinus in Vnitate in sæcula sæculorum.

3tiam præparationis particulam constituit imploratio cælestis illuminationis, ad coguoscendas propriæ conscientiæ maculas. Cuius actus talis esse potest: Illumina oculos meos, nè vnquam obdurmiam in morte, nè quandò dicat inmicus meus præualui aduersus eum. *Reconciliatio* tribus constat particulis; quarum *1mam* constituit *Examen* conscientiæ de negligentiis videlicèt concupiscentijs & nequitiis. *De negligentiis* quidem commissis. Tùm in absoluendo Divino Officio, ac peragenda mentali Oratione, in renouanda præsentia Divina, in seruando silentio. *Tùm* in reiiciendis cogitationibus vanis, mundanis, &, impossibilibus, in cauendis verbis, inutilibus, falsis, iniuriosis; in explendis negotiis sibi de mandatis. *Tùm* in resistendo quibuscunq; tentationibus, in mortificando proprias passiones, nec non propriam voluntatem, & proprium iudicium, in attendendo Virtutibus asceticis, ac librorum spiritualium lectionibus. *Adde* examen speciale, de actibus propositæ Virtutis & mortificationis, dequo vide Tract. de Virtut. Vt sic.

De *Concupiscentiis* item. *Imò* namq; de motibus concupiscentiæ voluptatis. Si nimirum concupierit cibaria & poculenta sapida & exquisita, indumenta noua atq; mollia & decora, oblectamenta

venerea: quæ in primis motibus ab Ascetis studiosissimè fugiuntur. 2dò. de concupiscentia curiositatis. Si quippè appetierit scire hominum occulta, ac non reuelanda, ipsiusq; DEI non inquirenda, videre, pulchra & rara, audire noua mentem extrouertentia, habere insueta, superflua, pretiosa. 3tiò. de concupiscentia vanitatis, si hominibus affectauerit vanè placere; ab eisq; laudari honorari; necnon per astum potiùs promoueri ad studia, Ordinesq; atq; Officia Religionis, quàm per studium Virtutis.

De nequitiis tandem. Ac imprimis de nequitia iracundiæ; Si alicui affectu iratus fuerit, aut signo, ac verbo, indignationem monstrauerit, aut opere aliquo iniuriam fecerit. 2dò de nequitia inuidiæ. Si de alicuius prosperitate contristatus fuerit, aut in malo alieno sibi complacuerit, aut suum adiutorium indigenti non adhibuerit. Demùm de nequitia acediæ. Si de malis olìm sibi illatis doluerit, & de præsentibus aduersis turbulentus fuerit, & futura possibilia incommoda nimis timuerit, non respiciens ad auxilia DEI, eiusq; voluntatem, aut defectus aliorum nimis exaggerauerit, proprios verò impetuosè defenderit, aut statum suæ vocationis ob contingentes in eo quandoq; nonnullas imperfectiones fastidire cæperit, &c.

2dam reconciliationis particulam constituit Contritio cordis. Seu dolor animæ de peccatis commissis, vel item detestatio peccatorum tam præsentis quàm in vniuersum præteritæ conscientiæ. Cordis quidem contritio, velut etiam præsupposita durities hoc loco non propriè sed metaphoricè intelligi debet. Vnde sicut cor durum illud est; quod

quod non recipit influentiam Divinæ inspirationis, vti habituatum in malo, habetq; stabilitatem sic permanendi in peccato ob annexam ei delectationem sibimet gratam, ac tandem rebelle inuenitur DEO per inobedientiam ipsius mandatis exhibitam ita cor contritum illud est, quod inspiratione diuina illuminatum & emollitum desinit peccare, & ipsum peccatum cum sua infami voluptate auersatur affectuosissimè, uti quadâm gratâ cœlitùs amaritudine imbutum, ac tandem legi Diuinæ, à modo intendit firmitèr adhærere, viisq; iustitiæ perpetuò incedere. Huiusmodi autem contriti cordis seu ipsius contritionis talis actus formari potest. Domine DEUS, detestor, abominor, & fugio in æternum omnia peccata mea, quibus diuinam Maiestatem tuam grauissimè offendi, propter te summe honorandum, amandum, & imitandum; Vti infinitè potentem, bonum & Sapientem, & supra omnia detestabilia, amabilia, & fugibilia.

Nota *Imò.* quod dolor in Contritione duplex est. *Vnus* dicitur animi seu voluntatis: qui non est aliud, nisi peccati detestatio: & iste dolor est de necessitate & essentia contritionis. Alius est dolor sensualitatis, seu sensitiuus ac sensibilis, qui apparet exterius, *ut potè* in signo, in lachrymis, in suspiriis, & iste non est de necessitate & essentia contritionis, sed solum de perfectione: quia talis dolor non est in potestate nostri liberi arbitrii. *Item.* Dolor detestationis seu ipsa detestatio peccati; idem est ac nolle peccasse, potiusq; velle subiisse quodcunq; malum, quàm DEUM supra omnia amandum offendisse. *Item,* quod dolor dete-

statio-

stationis debeat esse maximus, (iuxta illud *Ioel.* 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro) non quidem intensiuè, *id est*, magno conatu & feruore elicitus; sed appretiatiuè, *hoc est*, debet quis magis detestari peccatum quam aliquod malum, cum peccatum sit malorum omniū maximum: puta tamen Contritionem eo esse meliorem, quo est magis intensa, feruida, & sensibilis.

Nota 2*dò*. quod Contritio aliquando defectuosa seu falsa septem modis fieri potest: 1*mò*. modo. Cùm quis detestatur peccata supra omnia detestabilia propter offensam DEI; sed non plena voluntate: quia alias non detestaretur ea, imoq; in eis permanere vellet, si pænæ infernales finem aliquando haberent. 2*do*. Cùm quis detestatur peccatum supra omnia detestabilia propter offensam DEI; sed sine efficaci ac serio proposito ampliùs non peccandi. 3*tio*. Cùm quis detestatur peccata eodem modo, sed aut fidem integram, aut spem veniæ firmam non habet. 4*to*. Cùm quis detestatur peccata uti supra, cum proposito ampliùs non peccandi; sed proximam seu probabilem (quando potest) non refugit peccati mortalis occasionem. 5*to*. Cùm quis detestatur peccatum sicut superius; sed odium in corde suo contrà proximum fouet. 6*to*. Cùm quis detestatur peccata secundum superiorem modum, sed bona alterius in iustè retinet, vel parti læsæ non satisfacit, cùm possit. 7*mo*. Cùm quis graviora tantum peccata detestatur; in alijs autem mortalibus, quæ cōmuniora sunt, ac minora esse putantur volūtatem habet: vel cùm omnia mortalia fugit, præter vnicum.

Propositum, quòd tertiam particulam reconciliatio-

liationis constituit. *Imo.* debet semper formari ac renouari, tam singula quàm omnia peccata mortalia, supra quæuis mala propter solius DEI amorem fugiendi, & ipsas eorum proximas seu probabiles occasiones cauendi: hoc autem propositum debet esse firmum, ac forte, non infirmum ac debile; efficax seu intensum, non tepidum seu remissum; stabile & cordiale, non vertibile & verbale; absolutum, non conditionatum; serium, non fictum; resolutum, non timidum, ac tandem æternum. quale illud est. *Ps.* 118. Custodiam legem tuam semper (idem enim est propositum amplius mortaliter non peccandi, quod & præcepta legis Diuinæ custodiendi: nam qui custodit legem DEI, hic iam non peccat) in sæculum, & in sæculum sæculi. *Item.* In æternum non obliuiscar iustificationes tuas, quia in ipsis viuificasti me. *Item.* Iuraui & statui, custodire iudicia iustitiæ tuæ. *2do.* Idem propositum debet semper formari ac renouari, singula peccata venialia fugiendi, quamuis non omnia: quia alias præsumptiosum esset huiusmodi propositum: non enim pro hoc statu corruptæ naturæ potest quis vitare omnia venialia: nam fugiendo vnum, incidit sæpè in aliud, quod cønsiderans S. Ioannes sic ait. *Epist. 1. cap. 1.* Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et S. Paulus *Rom:* 7. Non quod volo bonum, hoc ago: Sed quod odi malum, illud facio. Vnde S. Bonau. *Comp. Theol. Verit. lib. 6. c. 34.* In contritione de venialibus non exigitur propositum non peccandi venialiter, sicut in contritione de mortalibus exigitur: sed

suffi-

sufficit quod displiceat alicui peccatum præteritum, & infirmitas quâ ad peccatum veniale inclinatur: quamuis ab eo omninò immunis esse non possit: ita tamen, quod voluntas non maneat fixa in aliquo veniali, quia illud sic retentum, non dimitteretur in contritione generali nec speciali. Et hæc est ratio, quia peccata mortalia sunt in potestate nostra vt vitentur, non solùm singula, sed etiam omnia: Venialia verò & si singula vitari possunt, non tamen omnia, quod ex infirmitate naturæ contingit. hæc ille.

3tiò. idem propositum debet semper formari ac renouari, propriam scilicet voluntatem, singulare iudicium, ac sui amorem abnegandi, & in virtutibus proficiendi, per sufferentiam aduersitatum, & fugam prosperitatum huius temporis; præsertim verò, cum vno aliquo vitio maioris intensionis strenuè pugnandi, actibus nimirum ei oppositæ Virtu:is, ac externæ internæq; mortificationis.

Conclusio deniq; tribus constat particulis. *Imam* constituunt septem petitiones sursum ducendæ, quæ habentur *in Pall. petit. Scal. 3.* *2dam* constituunt septem oblationes DEO faciendæ pro obtinendis petitis, quæ ibidem habentur *in Pall. Oblat.* *3tiam* constituit commendatio sui in patrocinium B. M. V. Angeli Custodis, SS. Patronorum, ac totius Curiæ cælestis.

MODVS
Octiduanam Recollectionẽ peragendi.

Authore P. Daniele Brykner.

RECollectio est diligens conscientiæ disquisitio, de om-

de omnibus statûs sui officijs, attendendo, vt si quid à recta vocationis orbita sit recessum spirituali reficiatur restauratione.

Officium eius est triplex. *1mum.* Bona à se elicita DEO offerre, gratias agendo. *2dum.* Mala commissa deplorare, veniam petendo. *3tium.* Vitæ correctionem proponere, gratiam implorando.

Finis eiustriplex. *1mus.* Offensi DEI, reconciliatio, veniam acequirendo per contritionem, in via *Purgatiua.* *2dus.* Boni apprehensio, gratiam promerendo, per sanæ doctrinæ acceptionem, in via *Illuminatiua.* *3tius.* Animæ intima cum DEO coniunctio, gloriam implorando, per votorum renouationem, in via vnitiua.

Tota Recollectio octiduano commodè potest absolui spatio, ita vt cuilibet diei certa spiritualis determinetur occupatio. Porrò, vt efficacitèr tractetur sequentes seruandæ sunt regulæ. *1ma.* Toto Recollectionis tempore Diuinum Officium Meditatio, Missa, aliæq; consuetæ spirituales occupationes quâ fieri potest tractandæ sunt cum actuali attentione, diligenti intentione, affectuosa spiritûs deuotione. *2da.* Ad tollendos obices quibus eleuatio spiritûs impediretur, mentis tranquillitas turbaretur, toto Recollectionis tempore nulla tractanda sunt negotia, quæ introuersum extrouertere possent spiritum, ideò strictum seruandum silentium, cum nemine nisi necessitate cogente (excepto Patre spirituali) conuersandum.

3tia. Cuiuslibet diei hæc erit occupatio. 1. absolutâ in Choro Prima & Tertia. 2. Sacrum audiendum, vel celebrandum. 3. finito recessu, & gratiis actis. 4. instituenda Recollectio, quæ inci-

incidit eo die. v. g. *1ma* die de Beneficijs. *2da* die, de Occupationibus &c: 5. legatur aliquid in materia spirituali. 6. Ad Chorum pro Sexta & Nona eatur. 7. sumendum prandium. 8. hoc finito, gratis actis parum quiescendum ad primam horam. 9. à *1ma* hora ad *2dam* oretur pro eo, quo determinatum est eo die. v. g. *1ma* die, pro exaltatione S. Ecclesiæ. *2da.* pro propagatione S. Religionis &c. 10. Vesperæ dicendæ. 11. à *3tia* hora ad *4tam* legatur materia spiritualis, præcipue de qua futura est Meditatio. 12, Completorium, & Meditatio absoluenda. 13. Cæna sumenda. 14. disciplina facienda (si hyemali tempore fit Recollectio, quia in æstate post examen vespertinum siue Recollectionem disciplina potest fieri) tandem preces fundendæ. 15. Examen conscientiæ, seu quotidiana Recollectio instituenda. 16. Hac finitâ eliciantur Pacta determinata pro illa die. v. g. *1ma* die. Pacta Scalæ *1ma.* *2da* die. Pacta *2da.* &c: 17. DEO gratiæ pro transacto die persoluantur. *4ta.* Vt securiùs obtineatur Indulgentia plenaria à Paulo V. Recollectionem hanc facientibus (concessa die 21. Maij. A. 1606 Pontificatûs sui anno *1mo.* Eadem confirmata ab Alexandro VII. A. 1659. die [illegible] Iunij pro Fratribus Minoribus) Confessio vel generalis, vel annua, vel ordinaria omnium peccatorum ad finem Recollectionis est facienda. *5ta.* Finitâ hac Recollectione, caveatur minima extroversio, nè per eam statim spiritus inflammatus refrigescat, & dissipetur. *6ta* In tota Recollectione examinanda conscientia de omnibus quæ concernunt statum Religiosum, attendendo,

dendo, vt si quid deviatum est à via imitationis Christi, per hanc recollectionem rectificetur; & ideo Vota Religiosa, Virtutesq; Vitæ Christi conformes, vt humilitas, patientia, &c: examinandæ, curando ut agniti prædictarum virtutum defectus, corrigantur. *7ma.* Octiduanæ Recollectionis talis potest esse Methodus. *1mo.* Conscientia examinet se ex defectibus commissis in *Via purgatiua.* *2do.* Approbat doctrinã Christi & Ascetarum in *Via illuminatiua.* *3tio.* actibus anagogicis Vnitur DEO in via vnitatiua. *Aduerte.* Si vis efficacem fructum ex hac Recollectione reportare, duo tibi curanda sunt. *Imum.* Asceticam Theologiam P. Dobrosielscii, quo ad Meditationes, Virtutes, Pacta &c: scias, singula exactè intelligendo. *2dum.* Cuiuslibet diei Recollectionem attentè legas, quodlibet punctum eneruando, & ad tuam vitam cum inflammato affectu applicando. Huius autem Recollectionis praxis talis adhibenda porrigitur.

DIES I.

Recollectio beneficiorum à DEO acceptorum.

P*Vrgatio.* Conscientia se examinat. 1° Creauit te DEUS Pater, animam tibi ad sui similitudinem donando, & in ea immaginem SSmæ Trinitatis exprimendo; Vt cum intellectu apprehenderes, memoriâ retineres: Verùm discute, quoties hæc imago in anima tua facta sit adultera, dùm sensualibus magis, quàm spiritualibus indulgebas oblectamentis. Perpende, quoties per peccatum,

catum, bruto deterior factus, diaboli imaginem assumpsisti. Fecit te nasci exparentibus Catholicis, & tu impietate tua, quoties gentilem excessistis vestem candidam in baptismo assumptam, quam per innocentiam vitæ impollutam ad mortem conseruare promisisti, fæda peccatorum labe conspurcasti. 2*do.* Redemit te pretioso sanguine ab æternæ damnationis captiuitate Vnigenitus DEI Filius; & tu quoties per peccatum infernale factus es mancipium. 3*tio.* Ditauit te inæstimabili gratiarum thesauro Spiritus sanctus, & tu quam miserabiliter (vanitatibus illectus) tanta charismata contempsisti. 4*to* Protegit & conseruat te SSma Trinitas Vnus DEUS, & tu quàm ingratus extitisti. 5*to.* Perpende excellentiam status tui, aid quem Vocatus es, quia est Seraphicus, quia supererogatione in votis eminens, scilicet; Obedientia illimitata, Paupertate altissima, Castitate intemerata: quia est Apostolicus, quia reformatus. Examina te re ipsa, an nomine tenùs Religiosum agis. 6*to.* Inquire 1 Si in collegio Apostolicorum Virorum Iudam non egisti. Scilicet murmurando, mentiendo, ad terrena cor apponendo. 2. Si Virtutes asceticas diligenter coluisti. 3 si de statu displicentiam non habuisti. 4 Si bono exemplo Confratribus fuisti, aut aliquem verbo, vel opere (maximè sæcularem) non scandalizasti. 5. Si in omnibus volūtati DEI te cōformasti. 6. Si defectus agnitos, illicò cum detestatione abiecisti; prospera gratanter acceptasti, aduersa patienter tolerasti. 7. Si iniurias illatas, sine vindicta (imitando Christum) gaudenter sustinuisti. 7*mo.* Attende primam tuam intentionem,

recogita primum in vita religiosa fervorem: vide ad quid venisti, & invenies quàm longè deflexeris, quàm tepidus extiteris. Vide quæ DEUS pro te fecerit: Salutaria dixit docendo; magna fecit, bona conferendo; infinita pertulit patiendo: dedit sua in creatione, dedit se totum in Redemptione: Et tu quid ei denegas perpende. Hæc beneficia si contemnis, vide quantum dolorem super dolorem Christo addis!

Illuminatio. Anima sic examinata, dicit. O Domine quid est homo, quia magnificas eum, aut cur apponis erga eum cor tuum? 1. Sum nè ego dignus, quod me ad imaginem tuam creaueris? pretioso sanguine tuo redemeris? ad S. Religionem Seraphicam vocaueris? inter amicos & confratres tuos annumeraueris? singularibus gratiis ornaueris? dono perseuerantiæ confirmaueris? O si hæc talenta maximo latroni dedisses, quàm longè ille tibi promptius seruiisset, ardentiori amore, accuratiori gratitudine compensasset. 2. Colligis piissime DEUS à me, & ex me nihil aliud quàm mala pro bonis; pessima pro optimis; ingratitudinem pro beneficijs; contemptum pro honore; odium pro amore; conuitium pro laude. 3. DEUS Pater misericordiarum agnosco infinitum tuum erga me amorem, qui me tantis criminibus reum, non puniuisti, tanta ingratitudine exosum, paternâ prouidentiâ non deseruisti: tot peccatis inimicum factum vltra vires tentari, & in periculum consensûs intrudi (speciali gratiâ me iuuando) non permisisti: 4. O DEUS, creasti omnia propter me, me autem propter te, vt amem, laudem &c. te. & ego tam ingratus extiti, ut etiam ir-

ratio-

rationales creaturæ, inseruitio tui me confundant. 5. Fateor dulcissime IESU, meritis acerbissimæ Passionis Tuæ, hunc statum à DEO Patre mihi impetrasse, donis supernaturalibus ad hanc perfectissimam Religionem me habilem reddidisse. 6. Scio te maximos dolores sustinuisse, vt me à laqueis mundi, carnis, & diaboli liberatum, tam securo de salute animæ meæ statu donares.

Vnio. 1. Quid retribuam Tibi SSma Trinitas Vnus DEUS, pro omnibus quæ tribuisti mihi. 2. Æternas Tibi refero gratias, pro omnibus & singulis vitæ meæ, horæ elapsæ, imò & elapsuræ beneficijs. 3. O summum bonum, totum me Tibi pro lytro offero. 4. Confundor Tuis tantis beneficijs. 5. intimè doleo, quod aliquando hæc contemnendo dolorem super dolorem Tibi addiderim. 6. quod te medullitus non amaverim. 7. Iā ignitæ charitatis ardore amare Te volo. 8. Cupio Tibi, quod me cupere vis. 9. Remoue à me, Domine, quidquid displicet tibi in me. 10. Vis maiora & perfectiora à me Domine, iube quod vis, & da quod iubes. 11. O Anima insignita DEI imagine, redempta Christi Sanguine, desponsata fide, dotata spiritu, ornata Virtutibus, deputata cum Angelis, dilige illum à quo tantum dilecta es, seruias illi, à quo tot beneficijs cumulata es.

Ora pro Exaltatione S. R. Ecclesiæ. Pacta E Scalæ. Meditatio de beneficijs. elice Actus fidei.

DIES II.

Recollectio Occupationum status sui.

P*Vrgatio.* Conscientia se examinat, quo ad vtramq; vitam, *Imo.* quo ad vitam actiuam, e

Q 2 Vide

Vide si opera tua non fuerint. 1. Vana. *s.* propter humanum respectum amoris, commendationis. &c: 2. Otiosa, *s* tempus inaniter consumentia. 3. incauta, *s.* scandalum vel occasionem iudicij temerarij causantia. 4. Inordinata, *s.* non debito modo, tempore, loco &c: facta. 5 Inobedientia, *s.* contra mandatum superioum. 6. Temeraria, *s,* sine consilio & directione, vel ordinatione Superiorum. 7. Præsumptuosa, *s,* propter fastum vel laudem facta. 8. Indiscreta; *s,* contra rationem, vel cum alterius grauamine acta, 9. Acediosa, *s,* cum tædio & segniter ac tepidè peracta, 10, Superflua, *s,* neq; ad DEI honorem, neq; ad proximi vtilitatem vel ædificationem, neq; ad tuum commodum ordinata. *2do,* quo ad vitam contemplatiuam. Perpende 1, quàm negligenter te ad confessionem parasti examen transactorum per transenam instituisti, 2 quàm remisse pro agnitis defectibus in confessine doluisti. 3. quàm debile propositum vitandi agnita peccata habuisti: 4, quàm oscitanter occasiones ante actorum vitasti, imò multoties eas procurasti.

Agnosce 1: quàm negligens fuit tua ad Missæ tremendum Sacrificium, vel Sacram Communionem præparatio, 2, quàm frigida in spiritu eius celebratio, vel susceptio, 3, quàm languida pro illa gratiarum actio. 4, quàm festina ad confabulationes & alia profana tractanda extrouersio. Recollige 1, cum quantis distractionibus & imperfectionibus incruentum Missæ Sacrificium, Diuinum Officium, Orationem mentalem, vocalem, Recollectiones, aliaq; pia exercitia absoluisti. 2. quàm graviter DEUM in prædictis, in debita intentio-

tentione, notabilis partis omissione, festina recitatione, ordinis inuersione, officij commutatione, culpabili interruptione, soporosa recitatione, per risum, iocum, colloquia, sensus immortificatos distractione, temporis retardatione, alijsq; imperfectionibus, offendisti.

Illuminatio. Anima sic instructa ait: 1. Agnosco dulcissime IESU, effusione pretiosissimi sanguinis tui, meritis acerbissimæ tuæ Passionis, sacramentis gratiam promeruisse, & ego quàm leuiter eam æstimaui. 2. Fateor amantissime IESU, Te indefessa intensione, intentione, & attentione in horto pro salute animæ meæ, vsq; ad effusionem sanguinei sudoris pro me orasse, & ego quàm oscitantem, quàm desidiosum me gessi. 3. Scio Redemptor mi, quòd cùm studioso conatu opus redemptionis meæ sis operatus, pro me captus, ligatus, colaphisatus, conculcatus, denudatus, flagellatus, coronatus, consputus, irrisus, postpositus, Crucis patibulo inter latrones ignominiosissimè affixus, felle & aceto potus, & alijs opprobrijs saturatus. O dolores! o labores! o amores! & ego quàm negligenter propriam salutem curaui, quàm ingratè tuos labores acceptaui; ô acediam! ô ingratitudinem! 4. Ah doleo quod plurimos gradus veniæ, gratiæ, gloriæ acquirendæ, multas occasiones meritorum reportandorum spontè amiserim. 5. Quantam perfectionem habuissem, si tam salutares occasiones non omisissem. 6. Nunc sed serò perpendo diuinos impulsus & instinctus ad perfectionem me impellentes, à me repudiatos; erubesco tam abominabilem ingratitudinem.

Vnio. 1. Domine quid me vis facere, ecce au-

dit seruus tuus. 2. doce me facere voluntatem tuam. 3. Vni me tecum inseparabiliter vinculo ardentis orationis. 4. Instilla animæ spiritum devotionis vt te condignè laudem 5. Juravi & statui proficere; 1. Increbra innovatione intentionis, & præsentiæ tuæ. 2. Inassidua crescentis amorosi fervoris exercitatione. 3. In actuali devotionis attentione. 4 In svavi tecum per Spiritum devotionis concatenatione. 6. Refice dulcissime JESU famelicam animam meam dulci Spiritualis devotionis alimoniâ. 7. Ecce Domine DEUS si quid defraudavi reddo, si quid debeo [s. DEO proximo, mihi] restituto, si quid malum commisi, retracto; si quid bonum omisi, suppleo; si quid corrupi emendo; si quid maculavi [s. malo exemplo] emundo, Dulcissie JESU in balneo Sanguinis Tui, in balneo doloris & amoris mei. 8. O Pater amantissime, da mihi vt fructus dignos pænitentiæ faciam, & delicta mea debita castigatione puniam in balneo Sanguinis Tui, sudoris, lachrymarum Tuarum mi IESV, 9. Baptizo & immergo me totum, & omnia mea, vt cum omnibus purificer, quia immundus; calefiam, quia frigidus; conforter, quia infirmus; dotificer, quia egenus; dignificer, quia vilis; saner, quia moribundus; vivificer, quia mortuus sum. 10. Dulcissime JESU, responde mihi quantas habeo iniquitates, quid adhuc mihi deest; quàm longè sim á te? quid debeam Tibi? quo Tu dignus es? quid retribuam Tibi pro omnibus quæ tribuisti mihi; hæc dum quæro á te mi JESU, responde mihi & confer necessaria, vt placeam Tibi in æternum. 11. Vtere me in tempore, & æternitate: operare in me quod

potes, quod scis, quod á me requiris. Præsta vt ad Te pleno desiderio semper aspirem, & in Te dulcissime JESU placidè respirem.

Oratio pro Propagatione S. Religionis. Pacta 2. Scalæ. Meditatio de Peccatis, elice actus ex spe.

DIES III.

Recollectio 1mi. Voti *scilicet* Obedientiæ.

P*urgatio.* Conscientia se examinat. *1mo.* Attende quod licet per votum Obedientiæ dæmoni renunciasti, tamen segniter suggestioni eius ad libertatem proprij iudicij & voluntatis alicientis, adversaris. *2dò.* Examina te: quantum defecisti in Obedientia, erga DEVM eiusq; Vicarium. *1.* DEO inobediens fuisti. *1.* desidiosè præcepta eius & Regulæ adimplendo. *2.* inspirationibus contraveniendo, vel eas repudiando, vel segniter acceptando. 3. consilia contemnendo. 4. influentias cælestes quibus DEVS ad cor tuum pulsabat, in meditationibus, & in alijs pijs occupationibus oscitanter admittendo. *II. Vicario.* 1. toties liberum arbitrium voluntati præcipientis non subijciendo. 2. eius iussa contemnendo. 3. ea ex timore pænæ vel confusionis acceptando. 4. cum remurmuratione *sensualitatis* adimplendo. 5. propriæ sententiæ contra mentem superioris adhærendo. 6. attende, quod non quia præceptum fuit, sed quia placuit libentissimè feceris. 7. vide quam promptus ad ea quæ applaudebant tuæ voluntati, quam tardus ad illa quæ repugnabant, fueris.

Illuminatio. Anima instructa ait: *1mo.* Scio Domine DEVS omnes creaturas etiam irrationales Tibi

Creatori suo sine contradictione ad nutum obedire- & ego ratione á Te dotatus, mancipium Tuum, toties mandatis Tuis, contraveniendo tam temerarius extiti. 2do. Agnosco DEVS, impium ac periculosum esse inimico capitali obedire, eius persvasiones [contempto tuo consilio] sequi, quod ego [proh dolor] aliquoties feci. 3tio. Scio per obedientiam, animam meam ligamine conformitatis cum Tua Voluntate strictissimè, vniri, quem tam salutarem nexum ah! quam multoties disrupi. 4to. Confundor dulcissime JESU, dum Te non solum æterno Patri acerbissimæ Passionis calicem potandum porrigenti, sed impijs iudicibus, sævis tortoribus, usq; ad mortem crucis obedientissimũ video; quibus vt vestes exueres, purpuram indueres, alligatus ad columnam tot vulnera reciperes, spineam coronam acceptares, Crucem humeris baiulares, ad clavos manus pedesq; porrigeres, & alia impia imperantibus, promptè obtemperasti: & ego impius peccator, non solum in consilijs, sed in præceptis Tuis ad salutem animæ meæ proficuis, quam refractarius fui. 5to. Fateor Superiorem esse Tuũ Vicarium; ita vt qui eum spernit, Te ipsum spernat, quem ego toties contempsi, mandata nihili duxi. 6to. Quid magni, si ego pulvis & nihil propter DEVM me homini subdo; quando JESUS, verus DEVS Omnipotens Rex regum, & Dominus dominantium abiecto homini propter me humilimè se subdidit.

Vota. 1. Paratum cor meum DEVS. paratum cor meum. 2. Omnia volo, nihil volo in toto corde meo in æternum 3. Fac dignissime DEVS. vt sim mancipium & iumentum dignitatis tuæ. 4. Fac vt ego

ego totus, quantus quantus sum cum omnibus potentijs & actionibus semper deserviam exaltandæ dignitati Tuæ. 5. Fac vt vnica mea sit cogitatio & cura omni meliori modo magnificare gloriam tuam & Tibi servire. 6. Desidero meipsum Tibi in spontaneam oblationem offerre, & Tuus perpetuo permanere, omnem voluntatem meam in Tuam transfundo. 7. Fiat Domine fiat voluntas Tua, in me & de me. fiat in tempore & æternitate. 8. Domine nihil sum, nihil possum sine Te; operare in me quod vis, quod scis, quod á me requiris. 9. Rege affectus corrige actus, dirige gressus. 10. Vtere me Domine in tempore & æternitate. 11. Fac me Domine JESU superioribus obedientem sine contradictione, vt illis pro amore Tuo non solum in præceptis, sed in inconsilijs obtemperem 12. Domine JESU, semel pro semper statuo superioris etiam austerrimi [modo mala non præcipientis] nutum impleturum, arduis mandatis satisfacturum, nil de me ordinaturum, avidius ignobiliora officia subiturum. 13. Æterna sapientia suggere mihi quid me vis facere de Te de me, á meis quibus me servire iussisti. 14. Obedire volo ex toto corde omni creaturæ præpositæ mihi á Te propter Te, secundum Te.

Oratio pro Christianitate, & pace inter Principes Christianos. Pacta Scalæ 3tiæ. Meditatio de miserijs. Actus Charitatis DEI & proximi.

DIES

DIES IV.

Recollectio 2di Voti, scilicet Paupertatis.

Purgatio. Conscientia se examinat. 1. Recogita quomodo mundo eiusq; Vanitatibus renunciasti. 2. si aliquem affectum ad res temporales s. ad honores, voluptates, libertates &c. non habuisti. 3. si paupertatem Evangelicam gaudenter propter imitationem Christi, omnem rerum penuriam lætanter acceptando verè amas, 4. si nulla chara, cara, rara, superflua appetis, 5. si solis simpliciter necessarijs ad vitam sustentandam sine animi repugnantia contentus manes, imo & his indignum te esse agnoscis 6: si in defectu necessariorum nullam sensualitatis remurmurationem acceptas, imo de hoc defectu gaudes, volens esse in paupertate conformis Christo. 7. si necessaria non auidè nec scandalosè acquiris. 8. si acquisita sinè amore tenes. 9. si de amissione eorum non turbaris. 10. si de amissis non doles 11. si fiduciam in DEI, providentia de suppeditatione necessariorum collocas. 12. si nihil proprietati, tuæ adscribis. 13. Nil coram superiore celas. 14. Nil sine licentia Superioris procuras, nil accipis, nil retines. 15. Nil apud Sæculares deponis, nil disponis: secundum suam voluntatem, nil donas sine scitu superioris. 16. si rem vsui, communitatis, aut particularis fratris destinatam accipis, proprio vsui commodas, vel eam alteri sinè licentia donas. 17 si Conventum vel Cellam tibi appropriarias; multo magis si ibidem contra voluntatem superioris manes.

Illumi-

Illuminatio: Anima illuminata dicit. 1. Scio Magister mi, quod dùm dives esses, & nullius egeres, pauper & exul in mundo propter me fieri non erubuisti: & ego miser & nudus nonnè divitias appetam. 2 sufficit mihi dulcissime JESU ad consolationem in mea egestate, si Tuæ paupertatis magnitudinem intentus aspexero. 3. Confundor Saluator mi, dum Te Regem regum, Dominum dominantium, in nativitate nudum, in vita pauperrimum, ad Crucem spoliatum, in Cruce sitientem, vno haustu aquæ carentem intueor: & me sufficientibus non contentum, superflua appetiisse commemoro. 4. Ah vereor gravissimam, sed ivstissimam punitionem Tuam, dum in schola austeritatis, & paupertatis, paternæ tuæ providentiæ, in sustentatione mei sufficienti ingratus, hanc commoditatem aliquando appetij, quam in mundo vix habuissem. 5. Fateor imperfectionem meam, ob quā erubesco dùm voto altissimæ paupertatis obstrictus, verus non extiterim Tuì imitator. 6. Nudus es JESU, & nudum Te esse factum propter me toti mundo ostentas; & mihi miserimo grave videbitur carere superfluis. O si addiscerem etiam carere necessarijs: quanto paucioribus egeo, tantominus terrenus sum, resolvam me aliquando, vt nudus propter Te JESU mi esse incipiam.

Vnio. 1. JESU iam moriar mundo, viuam Tibi. 2. gaudeo qnod Te pauperrimum sequar. 3. iam me nihil á paupertate Tua abstrahet. 4. Fac me pauperem sine defectione. 5. cupio mundatus dissolui, & esse cum Christo. 6. Omnia quæ mundus immundus habet & æstimat; arbitror vt stercora propter Te amantissime JESU, vt Te lucrifa-

crifaciam. 7 Renovo inflammato desiderio paupertatis meæ votum, nullam rem mihi prorsus adscribendo. 8. Nihil volo nisi Te dulcissime JESU, Tu thesaurus meus deliciæ meæ, divitiæ meæ, possesio meá, sis totus meus, & ego Tuus. 9. DEVS meus & omnia. 10. Vilescant mihi Domine omnia transitoria, & chara mihi sint omnia Tua, propter Te, & Tu DEVS meus plusquam omnia. 11: Qam sordet mihi terra, dùm cælum intueor: 12. O JESV, o MARIA, amores mei dulcissimi, totus sim vester, nullus meus.

Oratio pro extirpatione Hæreticorum, Paganorum conversione &c: Pacta Scalæ 4 tæ. Meditatio de Morte. Actus ex Humiliate.

DIES V.

Recollectio *tertij voti scilicet* Castitatis.

P*Vrgatio.* Conscientia se examinat, Perpende 1. qualiter hosti animæ tuæ & concupiscentijs eius insurgentibus restitisti. 2. Quam segniter in commotione sensuum, Spiritum ad DEVM elevasti. 3: Vide si mentem immundis cogitationibus non occupasti. 4. si eas negligenter reiecisti. 5. si assensum eis præbuisti. 6. si commotionibus sensualitis, conversatione incautâ, vel colloquio in honesto, vel cibi potusq; excessu, vel visus aliorumq; sensuum incircumspecta curiositate, aliovè motivo occasionem dedisti. si verba minus honesta cum scandalo aliorum protulisti 8. si lectionj materiæ luxuriosæ extra necessitatem, vel cum periculo Spiritus.

ritualis ruinæ operam dedisti. 9. Perpende, quomodo ieiunia vigilias, aliaq; mortificandæ carnis remedia acceptasti. 10. vide qualis fuit vitætuæ puritas. 11. qualis reprimendæ sensualitatis promptitudo. 12. qualis in verbis decentia cum mundanis in conversatione, & de mundanis cautela 13. qualis in negotijs agendis circumspectio. 14. qualis sensuum mortificatio. 15. si aliqua corporis proprij non fuit coniuentia. 16 in suppeditatione cibi vel potûs quam remissa vel nulla appetitûs refrenatio.

Illuminatio. Anima instructa Christum alloquitur. 1. Scio castissime JESU, te castarum mentium intimum esse amatorem. 2. Castitatem esse honorem corporis nostri. quo ab impuritate educitur bestiarum, & in similitudinem evehitur Angelorum. 3. Agnosco dulcis JESU incastos Tibi gravissima intulisse flagella, vt eorum spurcitias pretiosissimi sanguinis balneo ablueres. 4. JESV dolorose plus sex millibus plagarum steterunt in corpore Tuo, & lubet vel eo pretio voluptatem mercari. 5. quod plagæ, tot linguæ; quot guttæ, tot verba; quot vulnera, tot ora, quibus dulcissime JESU animam meam rogas, vt ab hac cogitatione voluptate, concupiscentia, illeceberis, &c. abstineam: an hanc æquam DEI mei petitionem repudiabo? 6. DEVS meus doloribus pressus pendes in patibulo, & ego voluptati operam dabo? absit Domine absit; non decet sub spinoso câpite membrum esse delicatum. 7. Iam agnosco, quia dùm sensualitati in cibo, potu, somno: iocis, alijsq; commoditatibus indulgeo, flammam hosti meo, quâ mea exurat suppedito. 8. Addiscam tandem à Te JE-

SV

SV tractare carnem meam, verbere fame, siti, fatigatione: frigore, duritie alijsq; incommoditatibus, vt sic eam secundum mundum odiens, secundum Te amem. 9. O quam cito transit carnalis delectatio, quàm longa instabit cruciatio.

Vnio. 1. Malo mori quam fædari. 2. O castitas! o cordis puritas! amo desidero, voveo te 3. Tu Domine cor mundum, corpus castum, mentem puram crea & conserva in me. 4. Detestor omnis mentis fæditatem coram Te propter Te. 5. Fac me castum sine corruptione. 6. O mentem amentem, quæ aliquando fædis coinquinata es cogitationibus. 7. Exhorresco peccata carnalia, vt æterna euadam incendia. 8. Redemptor mi extingue in me humorem libidivis, vt maneat in me virtus castitatis. 9. Cælestis sponse tibi soli animam meam despondeo, nullum præter Te amatorem admitto; Tibi soli servo fidem; Tibi me tota devotione committo, vt carnis spurcitias immaculato calle transeam. 10. O quam durè tractanda est mihi caro rebellis, siqujdem Christus tam immaniter suam innocentissimam affligi passus est. 11. O quis det in simplicitate & sinceritate, ac puritate cordis Te diligere, Te potiri, Tibi iungi.

Oratio pro Parentibus, Consanguineis, Benefactoribus Amicis, inimicis. Pacta *sta.* Scalæ: Meditatio de Iudicio. Actus Patientiæ.

DIES VI.

Recollectio Humilitatis.

P*Vrgatio.* Coscientia se examinat. 1. Perpende quantum in humilitate defecisti. 1. teipsum magnifaciendo. 2. superbos conceptus circa appetentiam honorum officiorum &c. admittendo. 3: DEI

do na

dona tibi gratiosè imperita, industriæ propriæ adscribendo. 4. ab alijs laudari desiderando. 5. verba vanam gloriam spirantia cum audientium scandalo proferendo 5. propriam laudem cum iniuria alterius, vel cum rei falsitate promovendo. 7. pro laudis defensione cum alijs, contendendo. 8. de alijs malè cogitando. 9. alios contemnendo, bona. facta rxtenuando. 10. alterius prosperitatem cum invidia, adversitatem cum gaudio, acceptando.
II. Cogita, circa vanam gloriam. 1. qualis fuit in tuis bonis operibus intentio. 2. qualis in laude complacentia. 3. qualis displicentia in vitupeperio. 4. qualis contemptus alienæ famæ, operis, talentorum &c. 5. qualis reverentia Superiorum. 6. qualis æstimatio fratrum.

Illuminatio. Anima sic instructa ait. 1. Obstupesco Rex cæli & terræ, profundissimam tuam humilitatem, dum Te toties irrisum, spineâ coronâ incontemptum redimitum, latroni Barabbæ postpositum, in mèdio latronum in patribulo crucifixum, aliosq; contemptus probrosos perpessum video ad confundendam superbiam meam. 2. Scio in quanto odio habeas superbos, eorum conatibus resistendo, humilibus gratiam largiendo. 3. Video illa omnia quæ mundus admiratur, & amore habet te, repudiasse. 4 Elegisti pro divitijs extremam paupertatem, pro honoribus contemptum, pro delitijs pænas; irrisionem pro favoribus. 5. Exinanisti temetipsum DEVS Maiestatis, vt humiliari disceret pulvis & nihil. 6. Domine JESU ad cuius Nomen genu flectitur cælestium, terrestrium, & infernorum, inter plagarios, patibularios, sceleratos reputaris; & ego omnis Vanitatis vani-

Vanitas magnus inter homines ambiam reputari. 7. Intolerandæ superbiæ est vt vbi suprema Maiestas, humiliatur, ibi vermiculus infletur et intumescat. 8. O Domine JESU miraculis coruscans Nomen Tuumfileri ab his qnos sanabas, iubebas; Crucifixus, titulum Tibi adscribi, & Nomen Regis addi ad confusionem Tuam volebas: ah! quam ego sum contrarius, dùm aliqũid mali probrosi, subij vel commisi, sileo & latere cupio; bonum aliquod etiam exiguum faciens, neminem nescire volo. 9. JESU pendes cum latronibus, me pudet agere cum vilibus 10. Vicisti Domine JESU vicisti meam superbiam, profundissima humilitate tuâ. 11. Iam nihilum meum contemplor, facilitatem cadendi cognosco, omnium creaturarum miserrimum, vilissimum, inutilissimum, ingratissimum, stultissimum, peccatorem gravissimum me esse experior. 12. Itaq; infra omnes homines, imo infra omnes creturas, in profundum vilitatis meæ propriam cognitionem deijcio

Vnio, 1. Domine DEVS adoro, glorifico, & superexalto Te lautretico cultu soli Tibi debito toto me. 2. Subdo me Tibi æternaliter ad omnia toto me. 3. Vilifico me coram Te, & coram omni creatura propter Te totò me. 4. Diffido mihi per omnia & soli Tibi confido, omnia Tibi attribuo bona, & restituo; mihi meum nihil reservo. 5. Inprofundum nihileitatis, meæ me demitto. 6. Humilio me sub potenti manu Tua, & sub manu omnis creaturæ, propter Te.

Oratio pro obstinatis in peccatis. Pacta 6ta. Scalæ. Meditatio de inferno. Actus Obedientiæ.

DIES

DIES VII.

Recollectio Patientiæ.

Purgatio. Conscientia se examinat. Considera quam impatiens fuisti corde, Ore, Signo, Opere. *Corde* Perpende 1. si aliquam iram, affectum vindictæ, imprecationem infortunij, lætitiam ex proximi damno in corde contra proximum fovisti. 2. Si zelose minimum contemptum vlcisci, voluisti. 3. Si rancorem statim ex corde non reiecisti. *Signo.* Si minaci vultu, toruo oculo, stridore dentium, rugosa fronte, alijsq; minacibus signis excandescentiam iræ ad conturbandum, terrendum, vel scandalizandum proximum, demonstrasti. *Ore.* Si aliquem verbis iniuriosis, inhonestis, infamibus dishonorasti; Si ad minimam offensam, verbis execratoriis, maledictis fratrem affecisti; Si ex motu iræ defectus naturales vel morales fratri exprobrasti; si eos palam coram alijs publicasti; si eum innocenter coram proximo calumniatus es; si falsa ex odio vel vindicta coram Superiore adversus fratrem deposuisti. *Opere.* Si aliquam iniuriam vel damnum in fama, bonis &c: proximo intulisti, vel ei directè aut indirectè /. per se vel per alium nocuisti; si reconciliari noluisti. *Adverte,* immortificationes proprij tui iudicij & Voluntatis respectu DEI, superiorum, & aliorum. 1. Respectu DEI. Vide 1. cum quanta reluctatione voluntatis adversitates à DEO in te permissas acceptasti. 2. quàm molesto animo ieiunia, vigilias, labores, fatigationes, tentationes, anxietates, aliasq; vitæ religiosæ austeritates

propter DEUM sustinuisti. 2. cùm quanto fastidio & murmuratione modicum defectum cibi, potûs, vestitûs, supportasti. II. Respectu Superioris, attende. 1. quàm impatienti animo, humiliationes, confusiones, correptiones, aliaq; paterna & salutaria contra infirmitates tuas remedia à superioribus acceptasti: contra eosdem plerumq; scandalosè locutus fuisti, alios ad murmurandum induxisti. 2. quomodo dum ad placitum non est subuentum à Superiore delicatæ tuæ commoditati conquestus fuisti. III. Respectu proximi. 1. quâm impatienter despectiones, oblocutiones, vexationes, contumelias, irrisiones (aliquando inconsideratè vel ex confidentia) tibi illatas, tulisti 2. quomodo de sinistro erga te proximi affectu, vel ex leui ac plerumq; nullo indicio, suspicatus es. 3. quàm molestè imperfectiones & defectus quandoq; minimos proximi acceptasti: quomodo teipsum, vel proximum aliosq; ad turbationem induxisti. 4. quàm importuno zelo castigandi, corrigendi ad minimos defectus alterius (quamuis nihil tibi intererat) excanduisti.

Illuminatio Anima sic instructa ait. 1. Patientissime IESU totus tremo dùm Te innocentem impatientissimum agnosco. 2. in tantis iniuriis tam mitis es, in tantis doloribus tam patiens, in tanta desolatione tam constans 3. ego reus sum; & Tu pro me ad crucem damnaris. 4. ego peccaui, & Tu flagellaris, doloribus, itineribus consumptus, Viribus destitutus: & ego minimo labore fatigor, minimâ molestiâ turbor. 5. Obstupesco, dùm commemoro, quàm benignum Te omnibus exhibuisti, aduersa patienter tollerasti, ad-
mirabile

mirabili silentio ad omnes iniurias, conuitia, ludibria, blasphemias &c: conticuisti; excusationes nullas adhibuisti, neminem loquacitate offendisti: Si Tu Dominus & Magister tulisti pro me probra, colaphos patibulum, & ego pro Te leuem iniuriam & contemptum non patiar? 6. Scio Domine, quod ex Tua iustitia pro vnoquoq; peccato, quorum tot millia commisi, iam à tot annis æterna promeruerim tormenta; & ecce modicam tēporalem angustiam ex misericordia tua gratiosissime collatam repudiabo? 7. Si non possum una hora vigilare tentari, infirmari vexari, adversa tolerare Tecum. 8. Tristis & desolatus aliquando sum, sed numquid & Tu vsq; ad sanguineum sudorem, usq; ad crudelissimam mortem fuisti? 9. Hæc oportuit Te pati; & ita intrare in gloriam Tuam, & ego nil patiendo, possumnè intrare in alienam? 10. Quid est o anima, quod magis recogitas modicas Tuas iniurias, quam tam acerbos Christi cruciatus? Nisi quia pluris te æstimas, quàm Christum: quid est quod facilius mouearis contra facientes tibi mala, quàm contra persequentes Christum? nisi quia magis tibi per sensualitatem, quàm Christo per amorem adhæres? quid est, quod in adversis iustè tibi illatis multum doles? Christo verò iniustè afflicto non compateris? nisi quia plus te, quàm Christum diligis 11. Plus diligis pedem tuum, quàm Caput IESUM Christum; nam plus compateris pedi in modica afflictione, quàm Christo in tam grauissima passione & morte: plus tendit cor tuum ad alligandum pedem tuum, quàm ad amandum Christum; plus ad condolendum pedi, qàm ad compatiendum Christo.

12. O anima si belluam, si canem hoc rerum statu videres, indoleres procul dubio; Filium DEI tam male exceptum sine dolore, sine lachrymis intueris? *Speranza de Christi Paß: p: 28.*

Vnio. 1 Patientissime IESU, qui in passione tua singulis momentis nouo feruore, nouos dolores subibas pro me: fac ut ego singulis momentis recenti spiritu tuæ cruci alligari tibiq; placere & conformari studeam. 2. Pungant me mi IESU propter Te miseriarum spinæ vitæ huius: da ut plus delecter spinis Tuis, quam mundi rosis; sit mihi omnis mundi consolatio spinea; sit omnis afflictio propter Te rosea. 3 O vtinam hoc sentiam in me, quod video in Te propter me. 4. Auge gratiam, da patientiam. Domine aut pati aut mori. 5. Nolo vivere sine vulnere, quia Te video vulneratum. 6. O IESU opro fiat in me, quod factum est in Te propter me, & mea salute. 7. Omnia volo mala pati in toto corde meo in æternum. 8. Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum. 9. Fac me Domine fundere sanguinem meum pro Te, quia Tu fudisti pro me 10. Fac me patientem sine murmuratione. 11. Doce me patientiam Tuam. 12. Moriar mihi, viuam Tibi. 13. Da pati, da tolerare: 14 Habebo à modo paupertatem pro diuitijs, humilitatem pro gloria, patientiam pro requie propter Te patientissime IESU. 15 O IESU loquere tot linguis, quot plagis; tot verbis, quot guttis; tot oribus, quot vulneribus loquere ad animam meam: erudi cor meum, ecce audit seruus tuus. 16. O latus apertum, o vulnus piissimi mei Redemptoris hic hic volo acquiescere,

scere, requiescere, dormire, mori. Hæc requies mea in sæculum sæculi; hic habitabo, quoniam elegi eam. *Speranza.*

Oratio pro Agonizantibus. Pacta 7*ma* Scalæ. Meditatio de Gloria cælesti. Actus paupertatis Sobrietatis.

DIES VIII.

Recollectio Charitatis erga DEUM & proximum.

P*Urgatio.* Conscientia se examinat. Perpende quantum defecisti in amore erga DEUM & proximum. I. erga DEUM. 1. quàm oscitanter DEUM amasti, 2. quam desidioso servitio beneficia à DEO accepta recompensasti. 3. quàm tardus ad implenda præcepta, ad arripienda consilia, ad acceptandas eius influentias fuisti: 4. Quomodo non filiali propter DEUM ipsum, sed mercenario amore propter mercedem DEUM dilexisti. 5. quam multoties ipsismet beneficijs eum offendisti.

II. erga Proximum. 1. vide, quia proximum non sicut te dilexisti. 2. multoties ei apparenter solum amorem monstrando. 3. bona non toto affectu apprecando. 4. in necessitate ope consilio &c. pro posse non subueniendo. 5. quandoq; aduersitati eius & miseriæ non condolendo, imò de ea lætando, de prosperitate tristando. 6. modicos defectus omnibus propalando. 7. eos irridendo, ex minima causa animum ab eis auertendo.

Illuminatio. Anima sic instructa ait. I. O fons omnis dilectionis amantissime DEUS, experior excessivum amorem Tuum 1. dum me ex nihilo creatum, imagine Tua decorasti. 2. captiuum acerbissima morte redemisti. 3. perditum tantis laboribus inuenisti. 4. Vulneratum pretiosissimo sanguine sanasti. 5. mortuum, turpissima peccati morte, viuificasti 6. peccatorem salutari gratiâ ditasti. 7. exulem promissione patriæ cælestis per merita passionis Tuæ assecurasti. II. Amas me Omnipotens Pater ex toto corde, imaginem Tuæ Diuinitatis in creatione mihi impertiendo. III. Amas me dilectissime Fili ex tota anima, Animam Tuam pro anima mea in redemptione ponendo. IV. Sanctissime Spiritus amas me ex omnibus Viribus, omnem curam in iustificatione mei adhibendo. V. Amas me ex tota Divinitate Tua Vnus in Trinitate DEUS, Te totum mihi indignissimo in glorificatione promittendo: VI. Amas me ô amator meus, ô IESU excessiuo amore, dum mihi Te nascens dedisti in socium; conuescens, in edulium; Te moriens, in pretium; Te totum das in præmium. VII. O IESU quot labores, quot dolores, quot angores pro amore mei subijsti; plus de me curans, quam ego de Te, quam ego de me. VIII. O IESU quam confundor, dum Te in cruce tam extensum intensissimis doloribus, vndiq; pressum: à circumstantibus Crucifixoribus irrisum video; & tamen non attendis Tuam iniuriam, non reputas pœnam non sentis contumelias; imò à quibus pateris, illis compateris; à quibus vulneraris, illis mederis; à quibus necaris, illis

procu-

procuras vitam, reconcilias gratiam, promereris (quantum ex Te est) sufficientissime gloriam. IX. Iure merito sponse animæ meæ totum cor meum desideras, cùm prior Teipsum vltro mihi totum impendisti. X. Præcepisti Te amari ex toto corde, sed prius lancea latus Tuum transuerberari voluisti, vt eo patefacto cor Tuum mihi donares. XI. Iubes Te amari ex tota anima, sed prius animam Tuam pretiosissimam mærore confici, & ad mortem vsq; coangustari voluisti. XII. Mandas Te ex omnib⁹ viribus amari, sed prius mei amoris gratiâ omnes vires Tuas in Cruce, consumpsisti, vsq; adeo, vt eis contritis & exhaustis in manus Patris spiritum exhalaueris. XIII. Vix pro iusto quis moritur, Tu IESU pro impiis passus es, moriens propter delicta nostra: venisti gratis iustificare peccatores, seruos faciens fratres, captiuos Cohæredes, exules Reges.

Vnio. 1 O excessivum amorem! cur ego totum cor non tradam DEO, qui se mihi totum, & pro me obtulit, 2. Misericors DEUS, quod à me requiris ut faciam tribue ut sciam, & da exequi sicut oportet & expedit animæ meæ 3 O IESU, vtinam vulnerer pro Te, vtinam totum cruorem effundam pro Te, vtinam moriar pro Te. 4. Vtinam nullibi inueniar nisi vulneribus Tuis, 5 Proh! amor non amatur, amor non amatur. 6 DEUS meus amor meus, ego totus Tuus, quia Tu totus meus 7 O anima mea, ama amatorem tui, à quo amaris, cuius amore præventa es, qui est causa amoris Tui. 8 Si amare pigebat, redamare non pigeat 9 O DEUS, vita & gloria mea, amor meus vni me Tecum insepa-

stabiliter, 10, Transforma me totum in Te. 11. Do totum pro toto, 12, O dulcissime IESU, ecce anima mea ardet, æstuat, flammescit in Te tota se; tota ignescit & ebullit in Te, ad Te, vsq; ad defectionem, vsq; ad languorem, vsq; ad mortem. 13. O quam dulcis sapor iste, qui Te gustat IESU Christe Tuo victus à dulcore, mori posset præ amore, Te vnum amans vnice. 14 Amo Domine omnem hominem etiam inimicum sicut meipsum propter Te: amo omnem creaturam in Te & pro omni creatura amo te, toto me in æternum. Amen.

Oratio pro Defunctis.

Pactum Generale S P FRANCIsci. Vide supra ad finem Pactorum. Meditatio de venerabili Sacramento. Actus Castitatis.

ICO-

ICONISMVS

Seu Descriptio Virtutum Asceticarum ac *Triplicis differentiæ vitiorum,*

INSTITVTIO I.

De virtute ascetica in communi, & ei opposito triplici vitio.

DIcendum est *Imo* Quod Virtus ascetica duplex habeatur: Exterior nimirum & Interior Virtus quidem *exterior*, statuit finem suarum actionum honestatem extrinsecam: cui honor vulgaris & fama popularis competit. Dicit autem elegantiam morum atq; decentem sensuum & membrorum corporis compositionem, in loquendo videlicet, gradiendo, conuersando, bibendo, comedendo, & similibus, quæ prorsus tam Religiosos quàm sæculares faciunt hominibus commendabiles. Dicit præterea exteriores observantias claustrales, ex institutione SS. Patrum ordinatas, ad proximorum ædificationem, & ad virtutis internæ promotionem, custodiam & ornamentum. Attamen propriè loquendo præsens virtus, non est virtus, nisi meræ virtutis signum: quod vbi habetur absq; suo significato, dicit ascetam non nisi secundum ipsam apparentiam & denominationem extrinsecam virtuosum ac spiritualem.

Idcir-

Idcirco S. Paulus discipulum suum Timotheum censuit admonere 1. *Tim.* 4. Exerce teipsum ad pietatem (id est: applica te ad studia internæ virtutis) nam corporalis exercitatio (id est, applicatio ad studia externæ virtutis) ad modicum vtilis est; pietas verò (largè *f.* sumpta, omnem compræhendens internam virtutem) ad omnia vtilis est, habens promissionem vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Virtus autem *interior* statuit finem suorum actionum, honestatem intrinsecam, expectantem præmium vitæ æternæ: cui opponitur dedecus culpæ, & omnis inordinatio mentis atq; obliquitas intentionis. Iam verò præsens virtus ex parte nominis sui, est quasi vis intus, virum tuens, & virens intus: iuxta *D. Bonau:* Est quidem virtus vis intus, multæ postulationi animæ rationalis cælitus donata; ad resistendum tentationibus & vitiorum motibus, & ad aggrediendum ardua pro imitatione Saluatoris nostri, ac maiori nominis eius gloria. Vel alias ad incedendum arctâ viâ, quæ nos duxit vestigiis Christi ad vitam cælæstis patriæ. Est quoq; virum tuens, & virens intus, quia virtutis natura est, virum sibi addictum tueri ab omni labe recidiuationis & lapsus in grauia peccata; eiusq; animam iugiter donis cælestibus virescentem reddere, vel alias præsentiâ suâ decorare, illuminare, inflammare, & perfectam facere. Ex parte autem rei eadem virtus est, bonus animi habitus; atq; sanati affectûs naturalis per gratiam DEI sanctificantem, motus ordinatus. *Vel item*, est bona qualitas mentis, cum gratia DEI iustificante illi veniens: quâ animæ rationalis mala qualitas (vi-

rium puta) debellatur: quâ rectè ac ordinatè vivitur; quâ meritum æternæ beatitudinis comparatur.

Dicendum 2dò. Quod Virtus interior, alia necessitatis & sufficientiæ dicitur eo quod de lege præcepti sit necessaria, & sufficiat ad vitam æternam consequendam; ideoq; communis est omnium saluandorum. Alia supererogationis, & superabundantiæ dicitur, eo quod sit de lege consilij, ad maius meritum comparandum, & ad vitam gloriæ cælestis abundantiorem consequendam cælitùs ordinata. Ideoq; specialis ac propria bonorum Religiosorum est, ac inde ascetica vocari solet, quia ut plurimum in asceterijs acquiritur & exercetur. Addicti quidem priori virtuti ex parte abrenuntiant mundo, per abnegationem videlicet principiorum illius prauæ politicæ, & consequenter secundum quid captiuant seipsos, & in obsequium redigunt, compescendo prauos motus vitiorum suorum acquisitorum actibus nimirum suæ virtutis. Addicti verò posteriori, ex toto abrenuntiant mundo, per abnegationem principiorum sui iuris: & consequenter absolutè captiuant seipsos, ac imitationi Christi omnino addicunt, reprimendo prauos motus vitiorum suorum natiuorum actibus suæ virtutis.

Nota 1mò. Quod principia iuris prauæ politicæ tria habentur. 1mum est. Velle consequi licita (uti sunt bona honorabilia, vtilia, & delectabilia) modo licito: quæ ubi sic haberi non possunt, velle nihilominus interim ea consequi modo illicito. 2dum. Velle se defendere à malo (uti est contumelia, infamia, & quæcunque iniuria

iuria) mediis licitis: quæ ubi deessent; velle tamen interim defendere se medijs illicitis.

3tium. Velle sua recuperare publicâ authoritate, aut alijs bonis modis; qui vbi non sufficerent ad ea recuperanda, velle tamen adhuc effectum interea consequendum adhibere modos inordinatos, & priuatâ authoritate de inimico sumere vindictam. Nota *2do.* quod etiam principia sui iuris tria habentur. *1mum* est: Velle mediis non nisi honestis consequi bona, vti sunt Officia Ordinis, fauores superiorum, & similia, suo statui & suis meritis competentia; Contra illud consilium Christi. *Luc:* 14. Qui non renuntiat omnibus quæ possidet (*& consequenter qua aßequi expetit*) non potest meus esse discipulus. Et *Matth:* 16. Si quis vult post me venire, abneget (*non solum ad se pertinentia, verum &*) semetipsum, & tollat crucem suam (*aduersitatum*) & sequatur me in obedientia s. paupertate, castitate, humilitate, & similibus. *2dum* Velle se non nisi publica authoritate modis alias honestis defendere ab infamia, & à quacunq; iniuria: contra illud consilium. *Matt:* 5. Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam: præbe illi (*id est, sis paratus præbere &*) alteram. Et *1. Cor 6.* Iam omninò delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *3tium.* Velle sua recuperare, uti est fama iniustè ablata, privatio alicuius officij iniuriosa &c. nonnisi publica authoritate. Contra illud consilium. *Matth:* 5. Qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere; dimite ei

& pal-

& pallium. 3tio. quod habitus praui vitiorum acquisitorum, & innatorum, (uti sunt habitus superbiæ, auaritiæ, luxuriæ, iræ, gulæ, inuidiæ, acediæ,) hoc ipso inter se differunt: quod huiusmodi habitus acquisiti, acquiruntur per actus peccaminosos frequenter iteratos; & sequuntur falsum lumen rationis inferioris, principia prauæ politicæ improbis suis discursibus defendentis: innati verò contrahũtur à parentibus vna cum originali peccato, & sequuntur falsum lumen eiusdem rationis inferioris; quòd discursibus suis contradicit Domini nostri consilijs sui iuris principia defendendo.

Nota 4to. quod nisi quis principia iuris prauæ polititicæ ut oportet abnegauerit; minimè motus vitiorum acquisitorum superabit: & consequenter minimè via legis præcepti fideliter ac stabiliter incedet, ac virtutem necessitatis apprehend et atq; tenebit; sinè qua salutem cælestis patriæ nequaquam obtinebit. Item nisi quis principia sui iuris abnegaverit minimè vitia nativa domabit: & consequenter minima viâ legis consilij ut oportet ambulabit, & virtutem asceticam complectetur, sine cuius cultu ac studio in sua Religione quietè manere, atq; suæ vocationi ac Professioni satisfacere, prout debet non poterit.

Nota 5to quod sicut virtutes necessitatis vna cum gratia iustificante cælitùs donatæ, non acquiruntur secundum sui habitus intensionem, nisi per sinceram atq; continuam mandatorum DEI observantiam; ita virtutes supererogationis, nisi per iugem ac diutinam consiliorum Christi custodiam. Et sicut Vnum DEI præceptum sine alte-

ro seruari non potest ad meritum *s.* vitæ æternæ, iuxta *D. Iacob. c. 2.* Quicunq; totam legem (*praeceptiuam*) seruauerit, offendat autem (*eam*) in vno (*praecepto*) Factus est omnium (*praeceptorum*) reus, *id est* præuaricator: ita virtus sine altera haberi non potest, nisi aliquid virtutis, seu virtus secundum quid, non vero absoluta. Nam inquit *D. Bonau: in compen. Theol. veritr. l. 4. c. 8.* Connexæ sunt sibi virtutes (de gratuitis loquitur) & coordinatæ; ita ut qui vnam habet, habeat omnes (puta ut alibi ait) in habitu, & si non in actu, quia vna alteri inest: vnumq; sunt in radice Charitatis.

Dicendum 3*tio.* Quod sicut omne vitium quadrupliciter haberi solet, in corde nimirum, signo, verbo, & opere (ut alibi explicabitur); ita etiam quælibet virtus ascetarum habetur quadrupliciter. *Imò.* quidem in corde (non in animali *s.* seu corporali, sed in) spirituali vti est intimum animæ rationalis, quod puta esse sedem potentiarum spiritualium; dùm *s.* memoria nihil cogitat libentius quàm virtutem, id est, quàm obedire, humiliari, patienter iniuriam ferre, caste viuere &c: dùm intellectus nihil cogitat studiosiùs, quàm ea quæ sunt virtutis, uti est ipsius honestas, utilitas, diuisio, gradus, acquirendi modus, &c: dùm voluntas nihil ardentius appetit, quàm virtutis habitionem, conseruationem, & auctionem, in nulloq; magis delectatur, quàm in virtutis exertitio. 2*dò.* Habetur in signo. Est autem signum veræ virtutis, morum temperies, decora vultûs constitutio, benignus oculorum aspectus, linguæ modesta & circumspecta locutio, &

omni-

omnium membrorum ac sensuum corporalium moderata ac religiosa compositio: necnon familiaritas cum viris spiritualibus, lectiones librorum spiritualium, vitatio vaniloquij, otii, ignauiæ, & societatis prauorum, correptionum quoq; grata susceptio cum sui emendatione. 3tiò. Habetur in verbo: dùm quis loquitur de se ipso submissa, de alijs verò laudabilia; & in familiari colloquio iudicium suum postponit alieno, dùm etiam assuescit bona aliorum narrare ad ædificationem audientium, & mala subticere ad vitandam diffamationem. Vnde Fr. Massæus loquacem quendam monuit huiusmodi verbis: Scito charissime, quod ille qui libenter consueuit narrare bona aliorum, si ipse malus est, cito fiet bonus: si verò bonus est, cito fiet melior: qui autem de moribus aliorum malis libenter loquitur, si ipse bonus est, cito fiet malus; si verò malus est, fiet continuo peior. 4tò. Habetur in opere. Est autem opus virtutis, eruditio multorum ad iustitiam, ac impletio eiusdem iustitiæ, humiliatio, obeditio, iniuriæ perpessio, pauperibus possessionum erogatio.

Dicendum, 4tò. Quod Virtus quælibet ascetica interior, tribus gaudet gradibus. In 1mò gradu ille est, qui habet virtutem in acquirendo, seu in esse inchoato. Cui sæpè incidit, ut dùm habet virtutem in ratione superiori, habeat vitium in voluntate; & dùm habet virtutem in voluntate, habeat vitium in ratione; & dùm habet virtutem in ratione & voluntate, habeat adhuc vitium in sensualitate. Habere autem quis dicitur in ratione virtutem, & in voluntate vitium; quando iudicat omninò sibi esse utilem atq; necessa-

ceſſariam virtutem ad obtinendam vitam æternam, ſciens omnia eius requiſita; voluntate nihilominus deliberata, recuſat interim ipſius exercitia, in poſterum ea differendo. Habere verò virtutem in voluntate, & vitium in ratione aliquis dicitur, quando voluntate amplectitur virtutem, libenter, ſ. obediendo, aut mala ſibi illata patienter ferendo, ſed Superiorem præcipientem iudicat eſſe inhumanum atq; indiſcretum; aut aduerſarium ſuum hominem eſſe malum minime DEUM timentem, ſevere à DEO puniendum &c: Habere tandem aliquis dicitur in ratione & voluntate virtutem, attamen in ſenſualitate vitium: quando iam tota mente adhæret Chriſto, eiuſq; virtutum ſtudio diligenter incumbit, reluctante autem Senſualitate; ex qua conſurgunt non rarò motus triſtitiæ, tædij, indignationis, alijq; ſimiles diſciplinæ virtutum contrauenientes. Huiusmodi autem vitia eorumq; praui motus, non ſuperantur à quoquam Religioſo ut oportet, quamuis iuri ſuo cedentè, niſi per exercitia meditationum aſceticarum continua, per crebro ac inſtanter ad DEUM orationes iaculatorias, per ſtudium internæ & externæ mortificationis aſſiduum, per actus Virtutum ſæpè elicitos: quos neceſſe eſt, vt ſi t ad imitationem Chriſti, nominiſq; eius, maiorem gloriam deſtinati & charitate feruentes; nam ſine huiusmodi directione mentis, & fervore charitatis (per actus videlicet materiales & remiſſos) non acquiritur virtus ſeu virtutis habitus (ſecundum Magiſtros Spirituales) niſi per actus formales & charitate ardentes. In 2dò gradu ille eſt, qui habet virtutem in eſſe acquiſito, ſeu in eſſe com-
pleto:

pleto: quam habere aliquis dicitur, quando per multa virtutum exercitia, habitum cuiuslibet virtutis, una cum gratia iustificante donatum, DEO auxlium præstante proprio labore ac studio fecit sibi intensum: ita ut in ratione iam non audiat aliquem discursum vitio amicum, nisi virtuti addictum; & in voluntate non aduertat virtuti aliquam reluctationem, nisi amicabilem affectionem, & in sensualitate prauos motus interdum consurgentes faciliter vincat solo etiam aliquando sui Spiritûs imperio. Et ut labor ille qui in 1mo gradu fuit sibi grauis ac difficilis in superando vitio & acquirenda virtute, tandem DEO iuuante efficiatur leuis, facilis, & amabilis, iuxta *D. Aug.* Nullo modo onerosi sunt amantium (Christum scilicet ac eius virtutem) labores, sed ipsi delectant: sicut venantium, piscantium, aucupantium, & cæterorum talium: in eo enim quod amatur, aut non laboratur, aut labor amatur. Et *S. Bernar.* Labor meus (in superandis vitiis & acquirendis virtutibus] vix est vnius horæ; quod si plus, non sentio præ [Christi] amore. In 3tiò gradu ille est, qui habet virtutem in esse excessiuo, qualem is habere dicitur, qui scilicet tam secundum sensualitatem, quàm secundum spiritum, in tantam deuenit experientiam internæ pacis ac cælestium, suauis amationis, per diutina & studiosa virtutum exercitia, ut cuncta prospera huius mundi expetibilia & diligibilia, fiant illi detestabilia & auersabilia, tanquam occasionaliter mala, ac eâ causâ à Christo [*Isai* 7.] reprobata & è contrario omnia aduersa ac mala sibi illata fiant illi amabilia & desiderabilia, tanquam occasiona-

sonaliter bona, eâq, causâ à Christo electa, & ad eius imitationem exercendam cælitus sibi [*Philip. 1.*] donata vnde sic superatis huius mundi prosperis & aduersis, gaudens & iubilans, ac exultans, vti Victor in Christo occinere licitum habet *Psal. 83.* Cor meum [id est, spiritus meus, qui alias cor ac intimum animæ rationalis dicitur] & caro [id est, sensualitas] mea, exultaverant [tantâ reportatâ victoriâ] in DEUM viuum. Velut quippe excessu sui practico extra mundum & supra seipsum in Christo constitutus, ac in eum transformatus; non quidem secundum esse essentiale, sed secundum esse passibile, habituale, & actuale. Vt dicere possit illud *D. Pauli Gal. 2.* Vivo ego iam non ego, Viuit verò in me Christus

Dicendum 5*tò*. Quod omnes propter Christi imitationem semitis virtutum incedere cupientes cauere debent extrema earum, iuxta *Deut. 5.* Non declinabitis neq; ad dexteram, neq; ad sinistram: cùm virtus in medio duorum extremorum consistat: quorum alterum dicitur defectus, alterum excessus. Vnde *S. Basil.* Virtus est quædam inter excessum & defectum mediocritas.

Nota inde. Non quemlibet defectum & excessum esse malitiam seu vitium, sed solum à dextris & à sinistris ipsius virtutis constitutum: nam infimum virtutis, alias infimus gradus, quem Ascetæ vocant primum; dicit imperfectionem, atq; defectum eiusdem virtutis, respectu sui Superioris gradus: Supremum verò virtutis vel alias supremus eius gradus, quem Ascetæ vocant tertium, dicit eiusdem virtutis excessum, seu ipsam virtutem in excessu; eo quod ita excedat in feruore,

ut quidem vlterius procedere nequeat: eo quod defensorem amatoremq; sui excedere faciat modum ordinarium in defendendo Ascetis communiter vsitatum, atq; recurrere ad actus extraordinarios alias heroicos & excellentes, ac ipsi DEO (cuius instinctu speciali promouentur) gratissimos; quamuis passim non imitandos, sed admirandos. Talis fuit actus S. Benedicti, dùm in tentatione venerea pro tuenda castitate periculo se exposuit vitæ perdendæ, nihili æstimans totius corporis sui acutissimis spinarum aculeis lacerationem & compunctionem.

His de virtue gratuita, & consequenter ascetica in communi positis, iam in singulari de vnaquaq; virtute dicendum venit; ac post modum de vnoquoq; vitio huiusmodi asceticæ virtuti opposito. Primum quidem de virtutibus Fidei, Spei, & Charitatis, quibus DEO adhæremus & coniungimur; & vitium acediæ debellamus. Postea verò de virtutibus imitamur Christum, vti est Charitas proximi pugnans contra inuidiam. Obedientia & humilitas, expugnantes superbiam, Paupertas Euangelica, auaritiam extinguens. Castitas ascetica comprimens luxuriam. Patientia superans iram, Sobrietas, compescens gulam. Cæterùm pro maiori facilitate in progressu practico Virtutum, non incongruum videtur addere sequentia.

MODVS
Practici exercitij in virtutibus

❧ ASumenda est quolibet anno, vel melius mense, aliqua virtus in particulari spectanda

procuranda, promouenda, & aliquod vitium expugnandum. Itaq; ad initium Mensis. *Imò* Specialem præmitte deuotionem & mortificationem pro impetrandis auxilijs diuinis dicitur enim *Ioan.* 15. Sine me nihil potestis facere. Et *D. Aug.* Nostrum est velle, sed voluntas ipsa, & admonetur ut surgat, & sanatur ut valeat, & dilatatur ut capiat, & impletur ut habeat. *2dò* Diligenter perlege in hoc Tractatu Institutionem quæ erit de vitio illi virtuti (præsertim morali) opposito, quam intendis assumere. v. g. Vis assumere humilitatis exercitium, lege Institutionem 13 de superbia, bene aduertendo an & qui ibidem descripti superbiæ gradus, actus, & signa reperiantur in te: ut sic teipsum agnoscas perfectissimè, quid in te lateat, sicq; displiceas tibi, & avertaris à vitio. *3tiò* Concipere debes desiderium feruentissimum oppositæ virtutis. v. g. humilitatis; cuius desiderij motiua facile habebis perlegendo Institutionem 10. de Virtute Humilitatis, & specialiter commendationes illius virtutis. *4tò.* Perlege gradus quibus & quomodo intenditur virtus, & actus propone excercendos per Hebdomadas Mensis, idq; iuxta seriem descriptam ad finem cuiuslibet Institutionis de Virtute. Asuesce etiam ad pulsum cuiuslibet horæ, quamuis tenuiter reminisci propositæ virtutis, ac pij illius desiderij ad illam; certum numerum actuum ante & post meridiem eliciendorum tibi assignando. *5tò.* In Recollectione Vespertina speciale institues examen. an *1.* statim ab initio aduertentiæ intellectûs, primis motibus vitij illius restiteris? An proposita

* totum hoc est additum.

tua de vitio minuendo, virtute augenda ad effectum deduxeris? An occasiones vitij mortificandi, virtutis exercendæ quæsieris, vel oblatas libenter habueris? An determinatos actus elicueris? desideria ad pulsum horæ renouaueris? Si verò aduerteris in his te defecisse, vel intermisisse; tunc si ex pura obliuione, vel vrgenti aliqua causa omisisti, ea omninò indispensabiliter statim recompensa tot actibus, saltim in affectu & parato animo: si autem ex tepiditate neglexisti, eadem similiter repete, & insuper teipsum punias, tot actibus particularis disciplinæ, vel alia proportionata illi vitio mortificatione, quot actus eliciendos omisisti: & renoua proposita ac desideria Virtutis. 6to. Vltima die Mensis, specialius & vniuersalius institue examen de exercitio præteriti mensis, & cum maiori sui confusione, humiliatione, ac in pænam sui aliqua extraordinaria mortificatione conclude;

INSTITVTIO II.
De Fide.

Dicendum est 1mò. quod fides variè accipi solet apud Sacros Scriptores. 1mò. quidem pro fidelitate & sponsione, ut est Ierem 7 Periit fides & Sanctus de terra: qui nimirum fideliter & sanctè seruet mandata DEI. 2dò. Pro conscientia bonæ fidei quæ credit licitè aliquid esse faciendum vel omittendum. Vt est Rom: 14. Omne autem [factum vel omissum] quod non est ex fide peccatum est 3tiò Pro facilitate credendi, ut est Math. 8. Non inueni tantam fidem in Israël. 4to. Pro deuotione ac feruore fidei, ut

Matth 15. O mulier magna est fides tua. 5tò. Pro actu excellenti. Vt *Luc*: 7. Fides tua te salvum fecit. 6tò. Pro obiecto materiali, id est pro articulo fidei. Vt est *in symb S. Athan*. Fides autem Catholica [quo ad istum articulum] hæc est. Vt Unum DEUM in Trinitate, & Trinitatem in Vnitate Veneremur. 7mò. Pro obiecto formali, ut *Galat*. 3. Prius autem quàm veniret fides [id est, Christus qui auctor fidei dicitur *Hebr*. 12.] Sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem, quæ [per Christum & ejus Apostolos] reuelanda erat. Obiectum enim formale fidei est authoritas Christi, vt est verax DEUS cum Patre & Spiritu S. vera s. ac certa & infallibilia Ecclesiæ suæ reuelans, & ad credendum proponens. 8uò. Pro fide informi, id est, pro fide peccato mortali deformata. Vel item pro fide, gratia DEI, seu charitate destituta; sicut enim anima rationalis est forma corporis, dans homini esse, viuere, & vitaliter operari, ita charitas est forma fidei, dans ei vitam, ac esse gratuitum & meritoriè operari. 9nò. Pro fide formata, quæ alias per charitatem, ut est *Gal*. 5. operatur. De ea est *Hebr*. 11. Sine fide [charitate formata] impossibile est placere DEO. Et *Rom*: 1. Iustus ex fide [formata s. charitate] viuit. Vnde est, quod anima rationalis, non per quamcunq; fidem iustificatur, sed solummodo per formatam; & consequenter per eammet satis rectificatur, ac DEO plenè conjungitur, tam secundum intellectum, quàm secundum voluntatem. 10. Fides sumitur pro fiducia, & vocatur fides miraculorum: estq; illa, quæ in graui & vrgenti aliqua necessitate cælitus mora in

sui sursum actione, DEUM affectuosissimè & confidentissimè orans, firmiter credit posse & velle id eum fideliter facere pro maiori gloria nominis sui, quód veraciter promisit se faciendum. Vt est *Marc.* 11. Habete fidem: amen dico vobis, quia quicunq; dixerit huic monti tollere, & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit; quia quodcunq; dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quæcunquè orantes petitis, credite quia accipietis, & euenient vobis. 11. Accipi solet pro habitu infuso tam infantibus quàm adultis, & pro actu ex huiusmodi habitu per intellectum elicito. De hac fide *Act.* 15. Fide purificans corda eorum. Iam autem huiusmodi fides est Virtus Theologica ac supernaturalis à DEO infusa: per quam firmiter assentimur ob DEI authoritatem quæ à DEO reuelata sunt Ecclesiæ Matri nostræ, & ab eadem Ecclesia Catholica ad credendum nobis proponuntur, propter salutem vitæ æternæ obtinendam. iuxta 1. *Petr.* 1. Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum.

Dicendum 2*dò*. Quod ex propositis ad credendum alia necessario credenda sunt, ad obtinendam salutem de necessitate medij. Alia de necessitate præcepti. De necessitate medij oportet credere Mysterium SS. Trinitatis Vnius DEI, & Incarnationem Consubstantialis Filij DEI, secundum totam descriptionem Symboli Apostolici, & S. Athanasij; ita necessario, ut sine huiusmodi articulorum fide nemo saluetur, quamuis credendorum habeat inuincibilem ignorantiam. De necessitate præcepti, oportet credere septem esse Sacramen-

cramenta decem DEI præcepta. Determinationes Ecclesiæ de primatu Romani Pontificis Oecumenici, Vicarij Christi, ac legitimi Successoris Petri Apostoli. de inuocatione Sanctorum, de Veneratione Reliquiarum, & Sacrarum Imaginum, de purgatorio animarum &c: Hæc tamen si actu elicitæ fidei ab aliquo non credantur ob ignorantiam inuincibilem, non impediunt eum, quin obtineat salutem æternam. Non sufficit autem huiusmodi articulos fidei credere implicita fide, ad obtinendam vitam cælestis Patriæ; sed necesse est fide explicata eos credere. Fides implicita illa est, quâ fidei veritates creduntur in Vniversali, vel in aliquo principio communi, Vt cum quis credit ea omnia, quæ continentur in Symbolo Apostolorum, absq; eorum aliqua cognitione distincta. Vel cùm quis credit indiscriminatim, quæcunq; tenet Ecclesia Vniversalis. Fides explicita illa est, quâ creduntur articuli fidei in se ipsis, separatim so apprehensi.

Dicendum 3*tiò*. Quod fides Theologica, ut est Ascetis vsitata, indeq; ascetica appellata à Spiritualibus Magistris in Practicam & Anagogicam distinguatur. Practica fides illa est; quæ operatur bona per charitatem sibi coniunctam de qua est. *Galat.* 5. In Christo IESU neq; Circumcisio aliquid valet neq; præputium, sed fides, quæ per charitatem operatur. Hæc deinde fides *Practica*, alia est, *necessitatis*, quæ de lege præcepti est necessaria ad vitam æternam per bona opera consequendam: quibus quidem operibus insistir, dum auersatur mala in se, quæ credit sub æterna damnatione esse sibi fugienda; vti sunt

pecca-

peccata mortalia, & eorum proximæ occasiones: dùm facit bona, quæ credit esse sibi imperata cum promissione salutis æternæ; vti sunt. Obseruantia præceptorum DEI, & [quæ haberi possunt] operum pietatis: dùm suffert aduersa, quibus resistere nequit absq; DEI offensa. Alia est *supererogationis*, quæ est de lege consilij habens meritum abundantioris vitæ ex operibus supererogatorijs: his insistit: dùm fugit huius mundi honores, possessiones & voluptates, quæ credit fugienda esse de consilio Christi, vti occasionaliter mala: dùm facit bona superabundantiæ, quibus credit se imitari Christum: dûm quæcunq; aduersa libenter patitur propter Christi maiorem gloriam, quæ credit Christum, velle se eatenus pati. Hæc autem practica fides posterior, proprie ascetica dicitur; illa verò prior improprie, vti communis tam ascetis, quàm alijs quibuscunq; fidelibus. *Anagogica* fides, vel alias sursum ductiua, ac sursum actiua, illa est, quæ ab Ascetis vel maxime exercetur in Oratione mentali: dùm actu elicito ac eleuato credunt DEUM: credunt DEO, & credunt in DEUM, iuxta *Hæbr. 11.* Credere oportet accedentem ad DEUM: quia est [vnus *s.* in substantia, & Trinus in personis, ac item infinitè potens, sapiens, bonus, misericors, iustus, immensus] & inquirentibus se remunerator. Hæc deinde fides anagogica, alia est *communis*, omnium *s.* fidelium, ac præsertim iustorum, atq; saluandorum propria: quæ in sui eleuatione credendo credenda ut oportet, satis habet si apprehendat DEUM, ac eius veritates modo simplici sub conceptu *s.* crassiore ac rudiore. Alia *specialis* contemplatiuorum propria:

pria : & hæc alia habetur vestita, alia nuda. *Vestita* fides illa est, quæ repræsentat DEUM quodammodo vestitum, obscuratum, & picturatum coloribus, vmbris, speciebus, formis, ac similitudinibus creaturarum. Vnde talis fides, non aliud est, quàm visio DEI ac diuinorum in speculo & ænigmate. Connaturalis enim modus est menti humanæ, ut DEUM non nisi per speculum creaturarum, & per ænigmata perfectionum mundanarum percipiat & intueatur. *Nuda* fides, vel alias pura, illa est, quæ supra modum humanum, repræsentat nudam ac puram DEI essentiam seu præsentiam: ac idem est, quod visio nudæ veritatis diuinorum ac puræ DEI præsentiæ.

Dicendum 4*tò*. Quod fides ascetica, non distinguatur hoc loco in fidem practicam & anagogicam, tanquam in duo capita, vti sunt fides humana, & fides diuina, sed distinguitur tanquam vna eademq; fides diuina in duo officia: quorum alterum exercet, quando sursum agit in DEUM, una cum spe & charitate: alterum verò, quando deorsum communicat se & cooperatur cunctis virtutibus moralibus, quarum etiam imperat actus. Cuius quidem Asceticæ fidei tres habentur gradus. *Imus* gradus est, quando aliquis firmiter & affectuosè credit DEUM, credit DEO, & credit in DEUM [per aliud /. aspiciendo eius diuina: *id est*, per alias veritates magis notas percipiendo fidei Mysteria, sicuti fieri solet in ascetica meditatione] propter se [*id est*, propter sui auctoritatem] & supra omnia, *vt pote* credibilia & intelligibilia: quia fides certior est omnibus credibilibus & cunctis veritatibus intellectualibus, ex parte nimi-

rum

rum causæ, *id est*, verbi DEI, quod certius est vniuersis veritatibus; quamuis ex parte subiecti, *id est*, intellectus nostri, non item; eo quod plenius percipiat obiecta aliarum veritatum: & inde est, quod facile dubitat in fide & errat, nisi alias plenè captivetur in obsequium DEI, sanctæq; illius Ecclesiæ. *2dus* est, quando quis credit DEUM, credit DEO, & credit in DEUM, propter se, & supra omnia, simpliciter iam credibilium mysteria percipiendo, sicuti fieri solet in contemplatione ordinaria. *3tius* gradus est, quando aliquis credit DEUM credit DEO, & credit in DEUM, propter se, & supra omnia, nudam ac puram DEI præsentiam & credibilium apprehendendo, quod fit in contemplatione extraordinaria. Vbi præsens fides, iam superatis omnibus humanis rationibus, iam abnegatis omnibus experientijs gratiæ sensibilis & iam reiectis vniuersis diuinis imaginibus internis humana actiuitate effectis, ipsi DEO incomprehensibili, fonti nimirum ac exemplari suo, tanquam radius soli, à quo emanat, infigitur. De hac fide Ioannes Thaulerus *Instit. c. 8* sic ait: Nuda puraq; fides huius est exilij; scire vero & intelligere futuro sæculo debentur. Verè præclara res est, fides nuda: nuda inquam, non quæ bonis operibus destituta sit: sed quæ nihil scire, nihil sensibilis consolationis experiri appetat. Gaudere deberent DEO militantes, quod saltem nudam ac puram fidem absq; omni cognitione habere possent: nam quo fides purior, simplicior, nudior est, eo vel centuplo laudabilior, nobilior, magisq; meritoria est. Hinc deinde est, quod credere DEUM aliquis dicitur, quando credit

dit eum esse, vnum / in essentia, & Trinum in Personis, necnon Creatorem, Saluatorem, Remuneratorem: itemq; Omnipotentem, summè Sapientem, & summè bonum: imo etiam; dum credit eum esse vbiq; per potentiam, & essentiam. Credere quoq; DEO aliquis dicitur, quando credit verbis eius, per Ecclesiam erroris insciam nobis propositis & explicatis. Credere tandem in DEUM dicitur, secundum D. Anselmum *in Epist. ad Rom. c. 4.* quando credendo amat eum, credendo, it in eum, credendo adhæret ei, & credendo membris eius incorporatur Credendo quidem aliquis amat DEUM, & credendo it in DEUM, quando fides eius adiunctam habet charitatem: nam fides sine charitate informis est ac mortua, quapropter non potest in DEUM tendere non formata charitate. Vnde est, quod credere DEUM. & credere DEO possunt esse actus informis fidei, & formatæ; sed credere in DEUM, ipsius nonnisi formatæ est. Credendo autem adhæret DEO, quando nullo unquam hæresis errore ab eo separatur, ac semper in eius gratia viuit, nunquam per aliquod peccatum mortale ab eo recedens Credendo denique membris DEI mysticis incorporatur: quando per charitatem dilectionis mutuæ, DEO, tanquam Capiti mysticorum membrorum coniungitur.

Nota autem, quod credere DEUM, credere DEO, & credere in DEUM [*iuxta D. Thomam*] non sunt tres actus diuersi, sed vnus, habens tres relationes ad obiectum, vel vnus tripliciter distinctus, ob diuersum ordinem ad obiectum quia intellectus noster fide formatus, tripliciter potest ferri in DEUM: *imo* cum fertur in DEUM, ut in

in Obiectum materiale, & sic credit DEO. 2do. cùm fertur in DEUM, ut in obiectum formale, & sic credit DEUM. 3tiò, cùm fertur in DEUM, ut in ultimum finem, & sic credit in DEUM.

Dicendum 5tò. Quod fides Orthodoxa, consequenter ascetica, manet inter quædam vitia omnino vitanda, quorum alia sunt à sinistris secundum defectum, alia à dextris secndum excessum. Fides vitiosa secundum defectum multiplex habetur. *Ima* quidem ficta dici solet, de qua illud *Tim 1.* Finis præcepti & charitas, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Idem autem est ficta fides, quod fictilis, fragilis, ac instabilis in suis propositis, seu bonis inchoatis, & facile deficiens in adimplendo suæ vocationis adimplenda. *2da* dicitur Modica, quæ in periculo corporis aut animæ facile dubitat de auxilio DEI opportunè cælitùs obtinendo, de qua est *Matth: 14.* Modicæ fidei quare dubitasti. *3tia* dicitur Infirma, quæ segniter attendit profectui in vita spirituali, donec retro aspiciat. De hac fide est. *Rom. 4.* Et non infirmatus est in fide. *4ta.* dicitur mortua, quæ non operatur ea per charitatem, quæ operari tenetur, ex obligatione legis æternæ. De qua *Iac. 6. 2.* Sicut Corpus sine spiritu mortuum est, ita fides sine operibus [ex charitate prouenientibus] mortua est. *5ta.* dicitur hæsitans atq; diffidens, de qua illud est *Rom. 4.* In promissione DEI non hæsitauit diffidentia. *6ta.* Fides vitiosa secundum defectum dicitur fallibilis, qualis est humana, quæ credens credenda diuinitus reuelata, potius persuasioni humanæ ac rationi, innititur, quam auctoritati Vniversalis Ecclesiæ,

cui

cui Christus promisit se præsentem esse usq; ad consummationem sæculi. De hac fide 2. *Tim.* 3. Erunt homines semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes, corrupti mente, reprobi circa fidem, sed vltra non proficient. Fides vitiosa secundum excessum illa esset; vbi crederet aliquis ea in particulari, quæ credenda sunt in vniversali. Vel vbi crederet absolutè, quæ alias credenda sunt conditionatè; uti est, dùm quis credit, quod DEUS æternùm benedictus ob solam suam infinitam misericordiam, & ob meritum solius fidei, nondum aliquam cum charitate connexionem habentis, omninò dimiserit sibi peccata, & quod statim post obitum certissimo donabit animæ suæ vitam æternam.

Item illa esset fides vitiosa secundum excessum, si quis aliqua verè à DEO revelata esse temerè ac præcipitantèr crederet, antequam s. moueretur ad credendum aliquibus testimonijs fide dignis: nam dicitur *Eccl:* 19. Qui credit cito, levis est corde. Testimonia autem fide digna, seu mouentia ad fidem veram sunt. Tùm s. Prophetiarum grauitas, & oracula Sybillarum. Tùm S. Scripturæ dignitas. Tùm doctrinæ Apostolicæ efficacia. Tùm Evangelij propagatio per homines valde simplices. Tùm multitudo miraculorum in veteri & nouo testamento. Tùm Confessiones Martyrum innumerabilium. Tùm successio Summorum Pontificum, & aliorum Episcoporum. Tùm veracitas Doctorum. Tùm deniq; auctoritas S. Ecclesiæ Matris nostræ, quæ Spiritu S. regitur & gubernatur usq; ad consummationem sæculi.

Actus

Actus.

' *Hebdom:* 1. Complacentia in vocatione ad tam
' Sanctam, rationi conuenientissimam.
' Prophetijs miraculis, sanctitateq; sectatorum
' eius commendatissimam super omnes alias se-
' ctas, fidem.
' *Hebdom.* 2. Visitare frequentius, quàm alias Ve-
' nerabile Sacramentum, deuotiùs colendo Cruces,
' Imagines cum actuali reflexione.
' *Hebdom.* 3. Desiderium conuersionis Ethnico-
' rum, Iudæorum, Hæreticorum, simul cum com-
' passiione cæcitatis eorum.
' *Hebdom.* 4. Mens resoluta pro veritate fidei,
' quasuè afflictiones, etiam mortem subeundi:
' confidendo, quod daret DEUS gratiam, in il-
' lo casu.

INSTITVTIO III.

De Virtute Spei.

DIcendum est *Imò.* Quod Spes varie accipi solet aput Sacros Scriptores. *Imò* quidem pro habitu infuso: & hæc Spes habitualis non habet ortum ex meritis, siquidem infantibus ante omnia merita in collatione baptismi cælitus infunditur. *2do.* Pro actu elicito: & hæc spes actualis oritur ex intuitu meritorum. Nemo enim rectè se sperat ad beatitudinem peruenturum, nisi qui DEO seruit ut oportet, vel seruire efficaciter proponit. *3tio.* Spes accipitur pro Obiecto formali, quod est ipse DEUS, qua summè bonus atq; liberalis & fidelis in reddendo promissa, juxta

Psal.

Psal. 141. Clamaui ad te Domine, dixi: Tu es spes mea, portio mea in terra viuentium. 4to. Pro obiecto materiali, quod est ipsa res sperata, iuxta illud *ad Tit.* 2. Sobrie & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo expectantes beatam spem, *id est*, vitam æternam. 5to. Accipi solet pro spe primæ authoritatis tam absoluta, quàm respectiua. Spes primæ authoritatis absoluta illa est, quam simpliciter immediatè ac vltimate ponimus in solo DEO, tanquam in prima causa, & summo largitore omnium bonorum præsentis ac futuri sæculi, iuxta *Psal.* 30. In te Domine speraui non confundar in æternum. Respectiua illa dicitur quam ponimus in Cruce Christi [dicentes cum tota Ecclesia: O Crux aue spes vnica] non quidem terminatiuè, sed referribiliter ad Christum, quem ipsa Crux repræsentat. 6to. Pro spe: quam quidem ponimus *1mo* in Bma Virgine MARIA, tanquam in principali Aduocata & Patrona nostra post Christum dicentes cum tota Ecclesia: Salue Regina &c; & Spes nostra Salue. 2do in Sanctis, qui memores sunt nostri coram DEO in cælis, iuxta 2. *Petr.* 1. Dabo operam, & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. 3tio. In omnibus iustis adhuc militantibus, quorum intercessiones pro nobis sunt DEO gratæ, iuxta *Iac*: 5. Multum valet deprecatio iusti assidua.

Dicendum. 2do. Quod spes primæ authoritatis absoluta, est virtus supernaturalis ac Theologica cælitùs infusa, per quam certo infallibiliter expectamus bona spiritualia & æterna, à DEO nobis promissa ac conferenda pro bonis operibus in gra-

in gratia eius Diuina patratis: hæc autem spes ut est communiter ascetis vsitata, quamuis sit simplex atq; essentialiter indivisibilis; respectu tamen suorum officiorum, diuiditur in practicam & Anagogicam. Spes *practica* insistit studiosè operibus meritorijs, de qua *Tob. 2do.* Vbi est spes tua, pro qua Eleemosynas & sepulturas faciebas. Hæc deinde spes, alia dicitur *Necessitatis* eo quod sit de lege præcepti necessaria, saluandis omnibus: cuius puta esse actus, declinare à peccatis mortalibus, mandata DEI obseruare, aduersa ineuitabilia patienter ferre: propter euitanda mala reprobis destinata, & obtinenda bona spiritualia ac æterna iustis promissa, & certo conferenda. Alia dicitur *Supererogationis* de lege s. consilij, habens rationem maioris meriti, de hac spe illud est *Psal. 4.* Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Quemadmodum autem spes necessitatis fugit malum [ut potè mortalis culpæ] propter pænam æternam: operatur bonum sufficientiæ, propter meritum: sustinet patienter aduersum: propter vitæ æternæ præmium: ita spes supererogationis fugit malum culpæ venialis, propter pænam purgatorij: operatur bonum superabundantiæ, propter maius meritum: & sustinet cum gaudio adversum, propter maius præmium. Spes anagogica illa est, quæ sursum ducitur seu eleuatur in DEUM. cuius est actus. *Psal. 7.* Domine DEUS meus in te speraui, saluum me fac ex omnib⁹ persequentibus me, & libera me. Hæc deinde alia est *cōmunis* alia *specialis.* Cōmunis propria est omnium, salvādorum quam habet aliquis, dùm ipso actu mente in DEUM eleuata, sperat peccatorum suorum

primam veniam, propter Christi pro illis summam Contritionem ac satisfactionem; & ob suam propriam illorum plenam detestationem: & primam gratiam (quæ s. est principium merendi, seu causa meritoriarum nostrarum actionum) propter infinita Christi merita; & ob suam propriam in necessarijs eius imitationem: necnon primam gloriam, propter Christi aduersitatum perpessionem; & ob suam illi aliquam compassionem. Spes anagogica specialis, propria est contemplatiuorum, quam habet aliquis, dùm erectus in DEUM, ipso actu sperat in illo, expectans ab eo secundam veniam, secundam gratiam, & secundam gloriam. *id est*, veniam peccatorum venialium, aut etiam veniam cuiuscunq; pænæ, augmentum gratiæ, & maiorem gloriam: & hoc propter fugam occasionis remotæ mortalium peccatorum, ac abominationem suæ propensionis ad venialia: propter adhæsionem operibus supererogationis; & propter magnarum aduersitatum perpessionem ad imitationem Chtisti. De spe veniæ primæ illud est *D. Aug.* Merito mihi spes valida in illo est, quod sanabis omnes languores meos, per eum qui sedet addexteram tuam, & interpellat pro nobis, alioquin desperarem: multi enim & magni sunt languores mei, sed maior est medicina mea.

De spe secundæ veniæ innuitur tacitè, cùm dicitur. *Luc.* 6. Dimittite [*offensam s. proximo Vestro seu culpam. & pœnam simul pro offensa*] & dimittemini. Eadem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remetietur vobis.

De spe primæ & secundæ gratiæ innuitur *Ioan.* 15. Iam non dicam vos seruos [*id est, homines*

prima

prima mea gratia] quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos [*id eſt, homines ſecundæ ſeu maioris meæ gratiæ*] quia omnia quæcunq; audiui à Patre meo, nota feci vobis. De ſpe primæ & ſecundæ [*id eſt maioris*] gloriæ innuitur *Ioan.* 10. Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant. Vnde *S. Greg.* Tanto ſpes ſolidior in DEUM ſurgit, quanto pro illo quisq; grauiora pertulerit: quia nequaquam retributionis gaudium de æternitate colligitur, quod non hic prius, pia tribulatione ſeminatur.

Dicendum 3*tio*. Quod gratia DEI prima nimirum & ſecunda, alia eſt *habitualis*, alia *actualis*. Habitualis quidem eſt infuſa, inhærens animæ iuſtæ permanenter, quæ alias dicitur gratia gratum faciens, tam hominem, quàm eius quodlibet opus honeſtatem internam ſupponens ac item dicitur gratia iuſtificans, & gratia ſanctificans; quia in quantum eſt prima, hominem peccatorem peccata ſua propter offenſam ſolius DEI ſerio deteſtantem facit iuſtum ac ſanctum; in quantum autem eſt ſecunda, facit iuſtum operibus iuſtitiæ ipſo actu addictum, magis iuſtum, magiſq; ſanctum. iuxta *Apoc.* 22. Qui iuſtus eſt, [prima *ſ.* iuſtificatione] iuſtificetur adhuc [ſecunda iuſtificatione] & Sanctus Sanctificetur adhuc. Actualis gratia DEI, tranſeunter ſe *ſ.* habens eſt auxilium DEI ſpeciale datum homini ad finem ſupernaturalem æternæ beatitudinis conſequendum. Prima quidem huiusmodi gratia diuiditur in *Præuenientem*, & *Concomitantem*. Præueniens gratia eſt pulſus diuinus retrahens animam à peccando, & pertrahens, ad inſequendum bonum: qui vulgo

dicitur inspiratio piæ cogitationis & affectionis disponens proximè liberum arbitrium ad perfectum consensum liberè præstandum. Eadem gratia vocari solet operans & excitans: quia DEUS præueniendo liberum arbitrium sua inspiratione operatur in eo posse, velle operari meritoriè, & excitat illud quasi somno pressum ad pie ut oportet agendum. Concomitans gratia est auxilium DEI speciale currens cum libero arbitrio, atq; cum illo efficiens, plenum ac liberum consensum ad piè meritorieq; agendum. Eadem gratia vocari solet cooperans & adiuuans: quia cooperatur libero arbitrio in electione boni & reprobatione mali, adiuuatq; illud non solum ut possit se ad salutaria opera extendere, sed etiam, ut efficaciter extendat. Secunda gratia actualis, dicitur subsequens, quæ idem est, quod donum finalis perseverantiæ in studiis iustitiæ continuandis in vera ad DEUM conuersione apprehensis. Vel quoq; idem est, quod donum confirmationis in bono inchoato diuinitùs iustis impensum, quod habere cupiebat Dauid cùm oraret DEUM *Psal.* 50. Spiritu principali confirma me. Huiusmodi autem donum alias multis orationibus impetratum cælitùs possidentes specialiter à DEO amantur, illuminantur, inflammantur, castigantur, in studio virtutum promouentur, & in tentationibus atq; adversitatibus proteguntur. Vtramq; hanc speramus gratiam, orantes cum tota Ecclesia Dominum DEUM. Tua nos Domine gratia quæsumus semper & præniat & sequatur, ac bonis operibus præstet esse intentos. Per Christum Dominum nostrum. Amen. In spe autem huiusmodi gratiæ

con-

constituti, cuncta elicimus bona propofita & vota nostra coram DEO profitemur. iuxta *D. Aug.* Non sitis pigri ad vouendum; non enim viribus vestris implebitis: si in vobis confiditis, deficietis; si autem in illo cui vovistis, vouete securi, reddetis.

Dicendum *4to.* Quod spes ascetica tres habet gradus. *Primus est*, quando eadem spes secundum vtrumq; suum officium habetur in acquirendo; talis autem habetur, ubi quisquam ipso actu spei in DEUM extensus, cuncta sperabilia [bona s. spiritualia ac æterna cælitus iustis promissa] feruenter amat, habens desiderium tandem aliquando illa possidendi *Secundus est*, quando eadem spes practica nimirum & anagogica habetur in esse acquisito: talis autem habetur, cum aliquis ipso actu spei in DEUM eleuatus, cuncta sperabilia, cum tædiosis expectationibus, quàm primùm consequi desiderat, iuxta illud *Richardi* Amanti [bona videlicet cælestia] omnis mora nimis longa videtur, expectatio onerosa: clamat cum *S. Iob.* Tædet animam meam vitæ meæ. *Tertius* est, quando eadem spes habetur in excessu, seu secundum excessum, talis autem habetur, cùm aliquis perfectè Christo Vnitus, ac sursum actu spei in DEUM eleuatus, tota sui cordis efficacia cupit protinus mori, quamuis per dira tormenta, statimq; esse cum eodem Christo in cælesti gloria, iuxta *D. Paul. Philip. 1.* Cupio dissolui, & esse cum Christo.

Dicendum *5to.* Quod spei asceticæ opponuntur vitia maximoperè vitanda, quædam s. Secundum defectum, quædam verò secundum excessum

Spes vitiosa secundum defectum illa est. *Imò*. quæ caret fundamento, vel alias habitu infuso fidei: nam *S. Paul* ait *Haber 11.* Fides est sperandarum substantia rerum; *id est*, fides est basis ac fundamentum spei. *Ibidem paulò inferiùs*: Sine fide, impossibile est [*aliquam Virtutem, aliquemq; hominem*] placere DEO. Huiusmodi autem Spes vitiosa, propria est quorumcunq; infidelium: quæ alias affectio dicitur naturalis, significans suspicionem & appetentiam futurorum bonorum fidelibus iustis cælitùs promissorum. *2do.* Illa est, quæ non formatur charitate, vnde *S. Bern.* Sunt qui sperant in Domino, sed frustra: quia sic de misericordia DEI blandiuntur sibi ipsis, ut à peccatis non emendentur: Vana est omnino spes ista, & hæc confundit, eo quod charitas desit. *3tiò.* Illa est, quæ sperat bona æterna ob merita futura; de qua illud est. *Prou: 14.* Non habent [ut habere oportet] futurorum spem mali: lucerna [id est reliquum spei] impiorum extinguetur. *4tò.* Illa est, cui opponitur vitium desperationis. Idem autem est desperatio, quod voluntas diffidens de auxilio DEI opportuno ad perficiendum bonum inchoatum: aut de remissione peccatorum, ex indiscreta apprehensione seueritatis iustitiæ Diuinæ proueniens; indeq; omne officium iustitiæ Christianæ dimittens. Vitium secundum excessum spei iustorum oppositum, puta esse præsumptionem. Idem autem est præsumptio, quod confidentia immoderata consequendi iustitiam & beatitudinem æternam viribus naturæ. Vel etiam ob sola Christi merita absq; nostris meritis,

Actus

Actus.

Hebdom. 1 Omnē pusillanimitatē, timorem etiam atrocissimarum tentationum, magnanimiter excutere, per spem in DEO, qui sperantes in se non confundit; estq; simul sapientissimus, potentissimus & nostræ salutis infinitè amantissimus.

Hebdom. 2. Desperare de propriis viribus, habendo iam experientiam tot suorum lapsuum, etiam post firmissima proposita.

Hebdom. 3. Erectio animi, ex consideratione, quia pro nobis Christus orat, Beatissima Virgo, SS Angeli, & tota Ecclesia militans & triumphans

Hebdom 4. Desiderium cum humillima Oratione pro dono finalis perseuerantiæ, & desiderium flagrantissimum æternæ beatitudinis.

INSTITVTIO IV.

De Charitate DEI.

DIcendum est *Imo.* Quod charitas varie accipi soleat apud Sacros Scriptores. *Imo* quidem pro Obiecto tam *I.* materiali quàm formali. Obiectum charitatis *materiale* primarium est ipse DEUS; Secundarium verò omnia alia quæ amari possunt propter DEUM. *Formale* autem primarium est Bonitas diuina essentialis: Secundarium verò quælibet alia perfectio DEI, secundum quam concipitur quando amatur, & propter quam amatur. De materiali quidem Obiecto est 1. *Ioan.* 4. DEUS charitas est, & qui manet in

charitate in DEO manet, & DEUS in eo. De formali autem est illud S. Matris Ecclesiæ: Qui diceris Paraclitus [cui bonitas attribuitur] Altissimi donum DEI, fons vivus, ignis, charitas. Verùm autem est, quod eadem bonitas diuina sit etiam Obiectum Spei sicut & charitatis, sed diuerso modo. Nam voluntas nostra, ut habet affectionem commodi, perficitur Spe respectu DEI, quem amat amore concupiscentiæ ob eius bonitatem infinitam in bonis, secundum quam promissionem vitæ æternæ ab eo expectamus: ut autem habet affectionem iustitiæ, perficitur charitate respectu DEI: quem amat ut verè dignum est, & iustum amore amicitiæ, ob eius bonitatem in se, absq; vllo s. respectu proprij commodi: vti est vita æterna in promissione. *2do.* accipi solet pro feruore dilectionis. *ut Luc: 7.* Dimissa sunt ei peccata multa; quoniam (ex charitate) dilexit multum. *3tio.* pro signo, ut *Ioan. 15.* Maiorem hac dilectionem (charitatiuam) nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis. *4to.* pro habitu infuso, & actu ex eo per voluntatem elicito, ut est, *Rom: 5.* Charitas DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis. Iam autem huiusmodi charitas, est virtus Theologica supernaturalis ac infusa, quâ DEUM diligimus ut infinitè bonum supra omnia diligibilia. *3pliciter.* autem potest quis diligere DEUM supra omnia: Appretiatiuè nimirum, extensiuè, & intensiuè. *Appretiatiuè* quidem diligit quis DEUM supra omnia, quando infinito pluris æstimat illum in amando, quam cuncta amabilia. *Extensiuè* autem, quando quis diligit

Deum

DEUM, non solum ut est infinitè bonus in se, & in nobis; Verùm etiam vt est infinitè potens, infinitè sapiens &c. tam ad intra, quam ad extra, vel alias, tam in se, quam in Creaturis. *Intensiuè* tandem, quando quis diligit illum feruentius ac intimius, quàm cuncta diligibilia. Vel potius quando nihil præter illum solum diligit; omnia verò non nisi propter ipsum, & in ipso amat.

Dicendum 2dò. Quod charitas & gratia habitualis, semper sunt à Spiritu S. & semper cum Spiritu Sancto, non sicut cæteræ virtutes, quæ possunt esse quandoq; informes, adeoq; sine Spiritu S. & quod semper simul per Spiritum S. cælitùs dantur: ut altera hominem DEO gratum faciat, altera vniat; & quod nunquam ab inuicem separantur, sed simul per quodcunq; peccatum mortale, tolluntur: cæteræ verò virtutes, non quidem eo pacto tolluntur, attamen informes efficiuntur: tolluntur nihilominus sed nonnisi per peccata, ipsismet opposita. Vti habitus fidei per infidelitatem seu hæresim; Spei per desperationem; humilitatis per superbiam; Castitatis per luxuriam. &c. Quapropter videntur aliquibus idem esse formaliter, ita ut non differant inter se, nisi diuerso respectu: nam donum huiusmodi cæleste, quatenus hominem respicit DEO gratum, dicitur gratia DEI habitualis; quatenùs autem respicit DEUM, rationali creaturæ supra omnia amandum, dicitur charitas; quæ omnium Virtutum Theologicarum & moralium est forma, quasi anima & caput. Vt enim anima dat corpori vitam, & caput influit sensum ac motum; sic charitas omnes viuificat Virtutes, & omnibus illis influit affe-

affectum mouendi & agendi meritoriè, actus illarum ordinando ad finem vltimum. Vnde est quod nullus actus cuiuscunq; virtutis potest esse ex condigno meritorius, nisi fuerit in charitate, ex charitate, & secundum charitatem elicitus aut imperatus. Vnde admonemur, (Coloß. 3.) super omnia charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.

Dicendum 3tiò. Quòd charitas quatenùs est ascetica, *id est*, Ascetis potissimum vsitata, alia est practica, alia anagogica. Charitas *practica* illa dicitur quæ ut ait *S. Greg.* operatur magna vbi est: Si vero operari renuit, aut non operatur, charitas non est. Eadem charitas practica, altera dicitur *Necessitatis*, omnibus videlicet saluandis de lege præcepti absolutè necessaria: quæ vbi est, fugit mortale peccatum, cum suis occasionibus proximis, nè DEUS summe bonus offendatur. iuxta *Psal.* 96. Qui diligitis Dominum odite malum: facit bona à DEO imperata, ut conseruetur in gratia ac amicitia DEI, iuxto *Ioan* 14. Qui habet mandata mea, & seruat ea, ille est, qui diligit me: qui autem diligit me diligetur à Patre meo, & ego diligam eum. *Sustinet* aduersa nè decidat in peccatum, & excidat de gratia DEI, iuxta 1. *Cor.* 13. Charitas patiens est. *Ibidem.* Charitas omnia suffert.

Altera dicitur *Supererogationis*; omnibus Ascetis de lege Consilij valde vtilis, quæ vbi est, fugit culpam venialem, & occasiones mortalium peccatorum remotas, propter vitandam sui affectûs remissionem *Facit* bona suæ vocationis cum magna diligentia, propter maiorem gratiam DEI con-

consequendam. *Patitur* aduersa cum gaudio propter plenam Christi imitationem, iuxta *Act.* 5. Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati. Charitas *anagogica*, vel alias sursum actiua illa dicitur, quâ homo eleuatus mente diligit DEUM supernaturaliter, ut infinitè bonum, ac suum primum principium & finem vltimum; cuius quidem charitatis videre licet varios actus in Testamento animæ. Eadem charitas si est communis, propria *s.* omnium fidelium saluandorum, diligit DEUM ut infinitè bonum, supra omnia diligibilia confusè ac vniuersè apprehensa; si verò est specialis, propria *s.* perfectæ Spirituali vitæ addictorum, diligit DEUM ut infinitè bonum supra omnia diligibilia distinctè ac singillatim apprehensa. Ac item diligit DEUM supra omnia diligibilia appretiatiuè nimirum extensiuè, & intensiuè, secundum explicationem in fine primi dicendi positam.

Dicendum 4*to*. Quòd charitas ascetica tres habet gradus. In *Imo* aliquis constituitur, dùm eandem charitatem practicam & anagogicam habet in acquirendo: habet autem, vbi primùm scintillas affectum diuini amoris per studium asceticarum meditationum conquirit, habitumq; charitatis per actus elicitos & imperatos sensim dilatare studet, excludens efficaciter omnem affectionem quâ diligat aliquid in hac vita supra DEUM, aut æquè ac DEUM; nisi forte diligat illud circumspecte ac moderatè, infra *s.* DEUM. *In 2do* gradu constituitur aliquis, dùm habet eandem charitatem in esse acquisito, habet autem quan-

quando iam per ſtudium ordinariæ contemplationis, ſcintillas diuini amoris in vnum ſibi congregatas exardeſcere fecit; habitumq; per actus eiuſdem amoris frequenter elicitos & imperatos ſatis intenſum atq; dilatatum obtinuit, excludens omnem immoderatam affectionem, ſtudium vitæ ſpiritualis internè perturbantem. *In 3tio gradu* aliquis conſtituitur, dùm habet eandem charitatem in exceſſu, ſeu ſecundum exceſſum; habet autem, quando ſic amore diuino inflammatur, ut ſentiat ſe ſpiritualiter eſſe inebriatum, ac intimè diuinitùs vulneratum atq; ligatum. Vide huiusmodi amoris pacta in Teſtamento animæ. *Scal. 6. & 7.*

Dicendum 5tò. Quod etiam Charitas DEI poteſt eſſe vitioſa ſecundum defectum & exceſſum. vitium charitatis ſecundum *defectum* eſt, quando aliquis diligit DEUM ſupra omnia quidē, ſed non ſicut ſufficit. Vel ſ. ob defectum fidei, vel ob defectum iuſtitiæ, vel ob defectum ſtabilitatis. Talis enim charitas eſt dilectio naturalis, viribus nimirum naturæ elicita; quod ſi eſt aliquando ſupernaturalis (v. g. elicita ab homine in propoſitis inſtabili) ficta tamen dicitur (*1 Cor. 1.*) id eſt, fictilis, fragilis, infirma & inſtabilis. Vitium charitatis ſecundum exceſſum non datur reſpectiuè ad DEUM, quia nunquam poteſt diligi DEUS à rationali creatura tantum, quantum dignus eſt, quamuis diligatur ab ea de dono ſuæ gratiæ, ſicut coram ſe ſufficit; ſed reſpectiue ad nos dari poteſt. ut ſi quis ſcrupulis cruciaretur, quod non diligat DEUM adeo intensè ut diligere vellet, cùm hoc excedat menſuram humanæ illius conditionis.

Actus.

" *Hebdom.* 1. Vnire animam cum DEO tan-
" quam cum summo bono, acsi nihil esset, in
" mundo præter te & DEUM.
" *Hebdom.* 2. Velle DEO omnia bona sua seu per-
" fectiones, ita ut si per impossibile DEUS care-
" ret ipsis, & ego possem illas dare DEO, vel-
" lem dare etiam cum annihilatione mei: ita a-
" mo dignitatem DEI.
" *Hebdom.* 3. Gaudere quod DEO seruiatur à
" tot creaturis, quod adoretur ab Angelis, perfe-
" ctissimè ametur à Beatis; optare sibi, vel pro-
" pter solum vnicum amoris actum ad eum finem
" obtinendum, esse in cælo.
" *Hebdom.* 4. Dolere de omnibus suis peccatis
" vt læsiuis charitatis DEI: dolere quòd ab infi-
" delibus, à peccatoribus, à damnatis non ametur,
" sed blasphemetur.

INSTITVTIO V.

De Charitate proximi.

DIcendum est *Imò.* Quod in præcedenti Institutione tractauimus de charitate DEI immediata, quâ directè ipsemet DEUS ut infinitè bonus supra omnia diligitur: in hac verò sequenti tractandum nobis venit de charitate DEI mediata; quâ diligitur DEUS in proximo, seu mediante proximo; vel alias, quâ directè quidem proximus diligitur, sed non terminatiuè, id est non propter se præcisè, sed referibiliter in DEUM, seu propter ipsum DEUM. Vnde 1. *Ioan.* 4.

Si di-

Si diligamus inuicem, DEUS in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Et *paulo post.* Si quis dixerit, quoniam diligo DEUM, & fratrem suum oderit, mendax est: qui enim non diligit fratrem suum quem videt, DEVM quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus, ut qui diligit DEVM, diligat & fratrem suum. Hæc autem charitas vnius eiusdemq; habitus cum præcedenti, habet necessario suum ordinem, causam & modum. Ordinem profecto charitas habet ac seruat, dùm primo loco facit vnumquemq; in quo subiectatur diligere DEVM, velut primum omnium nostrum, principium & finem vltimum; atq; omnis castæ ac pulchræ dilectionis authorem. Dùm *2dò* loco propter DEVM facit amare se ipsum, vt imagine eius insignitum; & subsequenter proximum; ut capacem nobiscum æternæ beatitudinis, quo ad bona *s.* spiritualia ac æterna. Dùm *3tiò* loco facit diligere seipsum, & subsequenter proximum quo ad bona corporis; quod capax sit æternæ beatitudinis, ex redundantia animæ prouenientis. Dùm *4tò* loco facit diligere seipsum, & subsequenter proximum quo ad bona exteriora; uti sunt bona honoris, vtilitatis, & moderatæ commoditatis. Causam quoq; eadem charitas diligendi DEVM habet triplicem: *1ma est* ipsemet DEVS, ut summè bonus; Omne enim bonum ab omnibus diligitur, in quantum bonum est: quomodo ille, qui summè ac infinitè bonus est, etiam summè ac prorsus infinitè saltim quo ad appretiationem & durationem non est diligendus? *2da* causa est, quia

ipse

ipſe DEVS prior dilexit nos; cùm daret Filium ſuum Vnigenitum pro nobis in manus iniquorum. Vnde *S. Ioan.* exclamans ait: *1. c. 4.* Nos ergo diligamus DEVM: quoniam DEVS dilexit nos. 3*tia eſt.* quia ipſe DEVS magis diligit nos, quàm ipſimet diligimus nosmetipſos. Vnde *S. Anſel.* Beati diligunt DEVM, plus quâm ſeipſos, & invicem tanquam ſeipſos, & DEVS illos, plus quàm illi ſeipſos. Cauſam item charitas diligendi proximum habet ipſum DEVM, propter quem ipſiusq; præceptionem diligit eum, vti ipſimet DEO dilectum. Modum deniq; diligendi DEVM habet charitas ipſam / modi carentiam, iuxta *D. Bernar.* dicentem Cauſa diligendi Deum, DEUS eſt modus eſt, ſine modo; ratio dari poteſt: quia DEUS ſupra omnem modum (*id eſt,* ſupra omnia) diligi debet. Modum item diligendi proximum habet charitas, ipſam videlicet dilectionem noſtri, iuxta *Matth. 22.* Diliges proximum tuum, ſicut te ipſum. Dilectio autem noſtri, & conſequenter proximi, qualis debeat eſſe, iam paulò ſuperius præſcriptum eſt in ordine. quem charitas in diligendo ſeruat.

Dicendum 2*dò.* Quod charitas DEI mediata, quam alias proximi dicimus, inquantum habet officium duplex; alia eſt apud Aſcetas practica, alia anagogica. *Practica* quidem charitas ſi eſt *neceſſitatis,* de lege nimirum præcepti cuilibet neceſſaria ad obtinendam vitam æternam, facit hominem in quo ſubiectatur. *Imò.* Nolle efficaciter proximo ſuo malum, ut malum ſpirituale /. corporale, & externum. iuxta illud principium iuris naturalis: Quod tibi fieri non vis, alteri nè feceris.

2*dò.*

2do. Velle eidem proximo efficaciter bonum, ut bonum spirituale, item corporale, & externum: Vti est bonum honorabile, vtile, & delectabile, iuxta alterum principium: Quod tibi fieri ab alio vis, hoc alteri facias. 3tio. facit dimitere iniuriam à proximo sibi illatam, quamuis mediante debita satisfactione. iuxta *Matth.* 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & Pater vester cælestis delicta vestra; si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Si verò eadem charitas fuerit practica, & *Supererogationis*, de lege s. consilij. *Imo.* quidem facit hominem sibi addictum, mala seu onera fratrum suorum, portare multiplicium defectuum, naturalium s. ac moralium, corporalium ac spiritualium propter imitationem Christi: qui varias discipulorum suorum infirmitates tolerare dignatus est. Vnde *S. Paul. Gal.* 6. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem (præcepti & consilij) Christi. 2*do* facit eundem hominem libenter quæuis obsequia & beneficia præstare fratribus suis, tam veris quàm falsis, exemplo Christi, qui venit in hunc mundum ministrare non ministrari. Vnde *Matth.* 5. Diligite inimicos vestros; benè facite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. 3*tio.* Facit eundem hominem pati aduersa pro fratribus suis tam èquidem veris quàm falsis ad imitationem Christi. Vnde est 1. *Petr.* 2. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum (patiendi pro fratribus) ut sequamini vestigia eius. Et 1. *Ioan.* 3. In hoc cognouimus charitatem (Christi) DEI; quoniam ille animam

suam

suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus (bonis & malis) animas ponere. *Anagogica* charitas habet suos actus *in* 1. *Scal. Testam. anima*: quæ alias, si est *communis* propria s. omnium saluandorum, facit nos orare saltim in generali pro nostris proximis: siue sint nostri amici, siue inmici, ita s. ut non excludamus eos ab orationibus nostris communibus. Si autem *specialis* est, facit nos orare pro inimicis in speciali feruido affectu, ut saltim gratia DEI in præsenti, & in futuro vitam æternam consequantur. Nam bona corporalia & externa, non semper illis tenemur velle ac impendere, quia non semper expedit eis habere illa; quando nimirum vel ipsismet inimicis, vel Communitati alicui nociua essent. Vnde est, quod diligimus inimicos nostros, non in quantum sunt peccatores; sed inquantum homines: aliud enim est in nostris inimicis natura à DEO creata, & ad æternam beatitudinem consequendam ordinata; aliud culpa æternæ damnationi obnoxia: Iam ergo secundum naturam debemus eos diligere; secundum verò culpam tenemur eos odiò habere: quia culpa secundum quam dicuntur peccatores, aduersatur DEO, & beatitudinis æternæ impeditiua est: & sic odio habere peccatorem ut peccatorē, est odio habere peccatoris iniquitatē, & consequēter est diligere proximū: nam ex charitate proximi prouenit odium illius, quod ei malum est. Ea lege peccatoribus quâ tales sunt, exoptare mala corporalia & æxterna, non ut mala, sed ut ipsis aut alicui Communitati bona, ac etiam ipsam mortem, iuxta *Psal.* 103. Deficiant [per pænitentiam, aut verò per mortem]

peccatores à terra & iniqui, ita ut non sint. Et illud S. Anastasiæ de Publiò Viro suo: Melius est ei animam exhalare, quàm DEI Filium blasphemare.

Dicendum 3tio. Quod habet charitas præsens gradus tres. In 1mo. constituitur quis, dum eandem charitatem practicam & anagogicam habet in acquirendo: habet autem quousq; proximum suum alias inimicum diligendo eadem charitate, sentit dolorem aliquo actu iniurioso, cordi suo ab eo inflictum, quem continua recogitatione dolorum Christi lenire diligentèr curat; simulq; discursus rationis inferioris, quos animadvertit turbulentos, ac dolorem huiusmodi irritantes, omnino supprimere contendit. In 2do constituitur; dùm eandem charitatem habet in esse acquisito; habet autem, quando actibus eiusmodi charitatis diligendo proximum suum, maximè verò inimicum, nullam prorsus, vel saltim multo minorem raro iam sentit cordis sui amaritudinem, animiq; tristitiam: nec adeo rationis inferioris discursum murmurantem audit contrà iniuriam sibi inferentem. In 3tio. tandem aliquis constituitur; dùm eandem charitatem habet in excessu, seu secundum excessum virtuosum. Habet autem, quando ita diligit suos inimicos, à quibus grauem accepit iniuriam; ut ex affectu beneuolentiæ ac pio desiderio saluationis eorum, non solum pro eis feruenter oret, atq; omnifariam benè eis faciat; verùm etiam submissione sua quærat placare ipsos, & mala pænarum, quæ persequendo se promeruerunt coram æquissimo Iudice Christo, gaudenter pro eis temporariè pati, sincera se eidem

Chri-

Christo offerat mente, ad sui s. imitationem: qui etiam pro nobis suis adhuc inimicis mortem crudelissimam & ignominiosissimam sufferendo, reconciliauit nos Patri suo æterno.

Dicendum 4to. Quod dilectio proximi non semper est charitatiua; sed sæpe vitiosa, tam secundum defectum, quàm secundum excessum. Dilectio secundum *defectum* multiplex est. *1ma.* dicitur naturalis, quæ accepta largè quamlibet significat dilectionem viribus naturæ elicitam: strictè verò dicit inter Parentes & filios dilectionem vsitatam, ac inter fratres, sorores, & quoscunq; Consanguineos. *2da.* dicitur socialis, quâ noti, contubernales, conterranei, eiusdemq; complexionis ac vnius moris homines inuicem se diligere solent. *3tia.* dicitur mundana, quâ communiter Parentes diligunt filios & filias; cognati cognatos prospera mũdi, & commoda carnis illis exoptantes; nullum alias ad vitia, quæ inde sequuntur respectum habentes. *4to.* dicitur Officiosa quâ diliguntur benefactores atq; amici; non solum inter fideles, verùm etiam inter Ethnicos. *5ta.* dicitur Cupiditatis seu concupiscentiæ, quâ diligit aliquis hominem propter suam vtilitatem. *6ta.* dicitur sensualis, quâ diliguntur pueri ob suam venustatem, ut filia Pharaonis puerum Moysen, eâ causa dilexit. *7ma.* Dilectio proximi dicitur amicitiæ, quâ quis diligitur intuitu suarum virtutum suæq; bonitatis, absq; debito ad DEVM respectu.

Dilectio proximi secundum *excessum* illa esset, si quis in gratiam sui proximi alias amici vellet offendere DEVM, vel alterum proximum. Ac item, si quis Ecclesiæ aut Reipublicæ, aut etiam

alicuius honestæ communitatis inimicis, bona vel let temporalia, extra spem eorum conuersionis.

Actus.

' *Hebdomada 1.* Optare cuique veniam, gratiam, ' gloriam, & temporalia, in quantum non præiu' dicarent saluti eorum.
' *Hebdom:* 2. Affabiliter alloqui alios.
' *Hebdom.* 3. Inimicis etiam non rogatus, eti' am inscijs eis obsequi in eo, quod ipsis gratum ' putares fore; & pro eis orare, compati in eo, ' quod læserint animam suam contra te agendo.
' *Hebdom.* 4. Temere non iudicare, neq; ni' mis zelare super defectibus eorum.

INSTITVTIO VI.

De Obedientia.

DIcendum est *1mo.* Quod Virtus Obedientiæ apud Sanctos Viros multas habet sui commendationes. *1ma.* quod paradisum nobis aperiat, quem inobedientia Protoparentum clauserat. ac eâ causa Christus dedit claues Regni cælestis Simoni Petro, *id est*, obedienti. Simon enim significat obedientem: cui ut obedienti, benedixit, dicens; *Matth:* 16. Beatus es Simon Bariona: sicut maledixit primo homini, ut inobedienti, dicens: *Gen.* 3. Maledicta terra in opere tuo. *2da* quod sola obedientia, vel maxime facit nos Christi discipulos ac imitatores, iuxta *Ioan.* 10. Oues meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me; & ego vitam æternam do eis. Ita re ipse Christus huiusmodi virtutem primitus exercuit, & suo triplici exemplo nos eam docere voluit.

voluit. Veniens nimirum de cælo in mundum, iuxta *Ioan.* 6. Descendi de cælo, non ut facerem voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me Patris. Manens in mundo, iuxta *Luc.* 2. descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis. ad *Philip.* 2. Factus obediens usq; ad mortem. Transiens de mundo, iuxta *Matth.* 26. Pater mi, si possibile, transeat à me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. 3tia. Obedientiæ commendatio est, quod primum locum tenet inter vota religiosorum; quia etiam propter Christi imitationem relinquit, quod est homini in mundo maximum. Triplicia enim bona quilibet Religiosus in suâ professione abdicat, ut potè bona infima, alias exteriora, per voluntariæ paupertatis votum, bona media, alias proprij corporis, per castitatis votum, bona suprema seu maxima, alias bona animæ; inter quæ præcipuum est libertas voluntatis, quam deserit per votum obedientiæ. 4ta. est, quod nullum opus, per se alias bonum sit religioso meritorium, si non fiat in charitate ex obedientia; & consequenter sæpenumero ex eadem obedientia, meritoriè deseritur quodlibet huiusmodi opus; vti est victima seu Sacrificium Missæ, Martyrium, Oratio, silentium, & similia vnde *D. Greg.* Obedientia victimis iure præponitur; (à Samuele) *1. Reg.* 15. quia per victimas aliena, caro, (id est, Christi) per Obedientiam verò voluntas propria mactatur. Et *Sanctus Thomas*. Quæcunq; Virtutum opera ex hoc meritoria sunt apud DEVM, quod fiunt, ut obediatur voluntati diuinæ; nam si quis etiam martyrium sustineret, vel omnia sua pauperibus ero-

garet, nisi hoc ordinaret ad impletionem diuinæ voluntatis, quod rectè ad obedientiam pertinet, meritoria esse non possent. 5ta Commendatio est, quod quæuis opera per se indifferentia, dum ex obedientia fiunt; semper sunt meritoria, ut est dormitio, deambulatio, honesta recreatio, & similia. Idcirco à SS. Patribus communiter assimilatur navi & equitatui, secundum illud *Prou:* 31. Facta est quasi nauis institoris; sicut enim nauigans quamuis non moueatur motu proprio, semper tamen procedit ad locum sibi designatum; ita obediens innixus non motui suæ voluntatis, sed sui Superioris ad imitationem Christi quidquid agit, quod ex se non est meritorium, semper tamen in virtute & merito, & gratia coram DEO proficit. 6ta. est, quod verus amator & executor obedientiæ omnem facile superat tentationem, (DEO sibi præstante auxilium) carnis videlicet mundi, diaboli, & hominis mali, iuxta *Prouerb:* 21. Vir obediens loquetur victoriam, *id est*, Vir addictus obedientiæ, laudando DEVM exultabit in victoria de suis tentationibus: imo etiam DEVM ipsum faciet suis orationibus obedientem, iuxta *D. Greg.* Si obedientes fuerimus Prælatis nostris, DEVS obediet orationibus nostris.

Dicendum 2*do*. Quod Obedientia largè & strictè accipiatur; *largè* sumpta est Virtus generalis, habens pro obiecto quidquid à DEO, & secundum DEVM præcipiatur. Vndè per huiusmodi obedientiam obligamur non solum ipsi DEO verùm & Superioribus nostris, quatenùs omnia vota & præcepta Regulæ nostræ Seraphicæ, & alia quæ secundum ipsius præscriptum nobis demandantur, ad

amuss.

amussim observemus; iuxta illud præceptum *capit.* Firmiter præcipio Fratribus, ut obediant suis ministris in omnibus, quæ promiserunt Domino obseruare, & non sunt contraria animæ suæ, & Regulæ nostræ. *Strictè* verò sumpta, est Virtus specialis, habens pro obiecto præceptum Superioris, honestati atq; rectitudini conforme, tum expressum, tum interpretatiuum. Obedientia specialis, alia est necessitatis, alia superogationis. *Necessitatis* est de lege præcepti necessaria ad consequendam salutem æternam: quâ populus Christianus obedit Regibus & Magistratibus suis, propter DEI constitutionem. iuxta *Rom. 13.* Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas, nisi à DEO. *Item.* Vxores Maritis suis, ac vicissim Mariti Vxoribus, filij Parentibus, & serui dominis, non tantum bonis & modestis, ut ait Apostolus 1. *Cor.* 2. Sed etiam dyscolis. *Item* Cuncti fideles suis Prælatis, (Papæ /. Episcopis, Parochis) in iis, quæ Canones & Iura præcipiunt, pro omnibus promulgata. *Supererogationis* Obedientia est de lege consilij, & consequenter maioris meriti; quæ distinguitur in simplicem & solemnem, ut pote Asceticam Solemni voto firmatam. Simplex illa est; quæ non nisi simplici proposito, aut simplici voto, siue implicito, siue explicito firmatur: qualis in Religionibus est Novitiorum: qui cum tali proposito aut voto in Religione perseuerandi, Studiosè obediunt suis Superioribus, expectantes cum desiderio diem suæ professionis. Qualis etiam obedientia est, quarumdam personarum deuotarum: quæ alicui viro spirituali, pro suo arbitrio in multis obediunt ad

Christi Domini imitationem. *Ascetica* illa est quæ formali ac solemni voto in aliqua Religione ab Ecclesia DEI approbata roboratur. Obedientia huiusmodi Superior est, in merito simplici Obedientiâ, quia ascetica seu Religiosorum obedientia per suum votum dedicat DEO arborem propriæ voluntatis, cum omnibus fructibus actuum eius. Simplex verò, solet nonnisi fructus quandò, & quantum, & quamdiu vult offert. Obedientia ascetica, quæ in Asceterijs exercetur, alia est limitata, seu circumscripta, alia absoluta. *Anterior* illa est, quâ aliqui Religiosi obediunt suis Prælatis in ijs tantùm, quæ in eorum Regula continentur, de quâ illud est, *D. Bernar.* Votum meum non augeat Prælatus sine mea voluntate. *Posterior* illa est, quâ obediunt Fratres Minores suis Superioribus in omnibus quæ ad honestatem spectant, eorumq; statui conueniunt, quamuis ardua ac difficilia habeantur; de quâ illud est in Regula Seraphica *cap. 10.* Firmiter præcipio fratribus, ut obediãt suis Ministris in omnib⁹ quæ promiserũt Domino obseruare, & non sunt contraria animæ suæ & Regulæ nostræ. Porrò Ascetica Obedientia alia est Materialis, alia formalis. Materialis est quâ quis odedit quibuscunq; ordinationibus Religionis suæ, & præceptionibus sui Superioris ex quadam bona & pia consuetudine, ac diutina assuefactione, non alio motu quàm quod sic eum facere cogat Religionis vsus, atq; beneplacitum sui Superioris. *Formalis* autem illa est, quâ quis implet Ordinationes suæ Religionis & iussa Superioris ex intentione elicita, & actuali proposito causa imitationis Christi, per charitatem motus. Hæc autem obedi-

obedientia maioris est meriti, quàm materialis.

Dicendum 3tiò. Quod Obedientiæ asceticæ tres habeantur gradus, qui alias varie disponuntur. 1mò quidem dicitur aliquis habere *primum* gradum, vbi obedit DEO in omnibus præceptis, prohibitionibus & consilijs, ut supremæ auctoritati: quia nihil præcipit, nisi bonum, & nihil prohibet nisi malũ & nihil consulit, nisi magis bonũ. 2dum. Vbi obedit homini propter DEVM, seu ut Antistiti DEI, qui nimirum omnia cum deliberatione ac discretione imperat. 3tium, vbi obedit propter DEVM homini impetuoso, & proinde contemptibili, iuxta *1. Petr. 2.* Serui obedite Dominis suis (licita imperantibus) non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis; *id est* inhumanis, seueris, delinquentibus, &c) hæc est enim gratia, *id est* meritum magnæ gratiæ) apud DEVM. *2dò* dicitur aliquis *primum* gradum habere, dùm obedit Superiori, nè alias DEUM offendat, ac pœnam inobedientiæ condignam incurrat. *Secundum* habet, dùm obedit propter meritum maioris gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro. *Tertium*, dùm obedit purè propter veram Christi Domini imitationem, ac sui Superioris consolationem. iuxta *Hæbr. 13.* Obedite præpositis vestris, & subiacete eis; ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris redditurі: ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes. 3tiò. habet quis *primum* gradum Obedientiæ, quandò implet Superioris præceptum. *Secundum* habet, quando implet nutum. *Tertium*, quando implet voluntatem ut poté tacitam. *4tò.* habet aliquis asceta *primum* gradum obedientiæ, quando Superioris

suo

suo quidpiam sibi præcipienti obedit exteriùs, secundum videlicet propositum, quod à professione hactenùs retinet vota sua semper implendi; non autem secundum instantem voluntatem: cui alias displicet huiusmodi præceptum; veluti onerosum atq; indiscretum. *Secundum* habet, quando non tantum exteriùs obedit, verùm & interius, secundum videlicet instantem Voluntatem: quam omninò conformat voluntati sui Superioris, idem cum illo volens & nolens in omnibus licitis & honestis, quæ in gloriam DEI referri possunt; quamvis illa non præceptoriè ac expresśè mandentur, & insuper ardua difficiliaq; sint. *Tertium* habet, quãdo exterius obediendo non tantum voluntatem suam voluntati sui Superioris plenè mancipat ad omnia licita & honesta exequenda; Verum etiam iudicium suum iudicio eius perfectè subijcit, ipsum Superiorem iudicij sui ut regulam & normam divinæq; voluntatis ut interpretem in perpetuum recipiens.

5tò Nota, quod omnes isti gradus hic variè dispositi atq; immediatè recensiti, merè sunt secundum extensionem ipsius Obedientiæ; iam verò secundum intensionem, qui modo sequuntur. In *1mò* igitur gradu huiusmodi Obedientiæ aliquis constituitur; quando Superiorum graduum modo recensitorum obedientiam habet in acquirendo: talem autem habere dicitur, dùm studiosè obedit suis Superioribus ad imitationem Christi, qui factus est pro nobis obediens ad mortem; nulla alias obstãte difficultate ac interna amaritudine, atq; affectuum inquietudine: quam sentit proficisci de sensualitate, nondum plenè mortificata, de Vo-

luntate

luntate nondùm satis abnegata, ac de iudicio nondùm completè in obsequium Christi captiuato; per studium videlicet asceticarum meditationum, atq; aliorum exercitiorum Spiritualium.. In 2dò gradu constituitur quis, quando eosdem gradus obedientiæ habet in esse acquisito; habet autē, dùm quieto promptoq; animo obedientiam præstando, nullam prorsùs contrà præceptum aut præcipientem sentit iam sensualitatis remurmurationem, atq; voluntatis indignationem, & proprij iudicij quærimoniam, velut soli innixus imitationi Christi, cui Studiosissimè attendit. In 3tiò gradu constituitur quis, vbi habet eandem virtutem in excessu, seu secundum excessum Virtuosum: habet autem, dùm aliquod præceptum quo magis imponitur sibi à Superiore arduum, inhumanum, atq; indiscretum: eo etiam magis implendo llud gaudet atq; gloriatur in cruce imitationis Christi, per quam moritur mundo, & sibimet mundus.

Dicendum 4tò. Quod Obedientia ascetica datur vitiosa sæpè ascetis omninò vitanda. tùm secundum defectum, tùm secundùm excessum. Obedientia vitiosa secundum defectum *quædam* dicitur cupiditatis: quâ libenter aliquis obedit suo Superiori, in eo quod præcipit sibi secundum suam appetentiam, ac animi propensionem. Vti & canis venaticus obedit venatori se se incitanti ad insequendam feram, & accipiter signo accepto ad rapiendam perdicem. Quædam dicitur Mercenaria: quâ obeditur propter vanum hominibus placere. Vel propter quodpiam proprium commodum, vti est promotio ad Ordines, ad Officia Ordinis &c: Quædam dicitur seruilis, quâ obedite ali-

aliquis nè aliter faciens puniatur; Vel nè aliquo commodo priuetur. Obedientia secundum excessum vitiosa illa est; quâ quis obedit in illicitis, ut potè contra propriam conscientiam, contrà regulam suæ professionis contrà præcepta DEI: cùm alias magis DEO quam hominibus obediendum sit.

Actus.

Hebdom. 1. Esse indifferens ad quæcunq; iussa Superiorum, siue ex parte loci, siue temporis, siue negotij, excludendo omnes etiã licitas excusationes, iuxtà illud: Audi Israel & tace.

Hebdom. 2. Si quæ humanâ vides in Superiore, auerte oculos mentis tuæ ab his, vnicum considera, quod Vicarius Christi est, & velut pupilla oculi Domini, quam tangere, est tangere DEUM & Christum: Vnde in Vita S. Mechtildis reuelauit Christus *p. 1. c. 20.* Meam conspuit cum Iudæis faciem, qui spernit Superiorem. Et 1. *Petri* 2. Serui, subditi estote etiam dyscolis.

Hebdom. 3. Ad primum ictum campanæ, etiam imperfecta litera proripe.

Hebdom. 4. Disceptationes internas de ordinationibus Superiorum, de intentionibus ipsorum statim in primis motibus cohibe, & linguam tuam in hac materia quàm diligentissime simul & aures tuas custodi.

INSTITVTIO VII.

De Paupertate.

Dicendum est *Imò.* Quod paupertas Evangelica, & consequenter ascetica, tot habet apud

Viros Spirituales præclaras sui commendationes, quot habent diuitiæ auarorum ignominiosas vituperationes: quarum aliquæ recensendæ sunt. *Ima* quidem est, quod sicut auaritia (quæ dicit auiditatem auri nimiam, seu cupiditatem immoderatam diuitiarum) facit hominem diaboli cultorem ac servum, iuxta Apostolum. *Colos. 3. & Eph. 5.* qui auaritiam appellat simulacrorum atq; idolorum seruitutem. ita paupertas Euangelica, (dicens abdicationem terrenarum possessionum) quam Christus & Apostoli eius tenuerunt, & professoribus Euangelicis tenendam tradiderunt, facit hominem Christi sectatorem atq; discipulum. iuxta *Luc. 14.* Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. *2da.* quod sicut diuitiæ auarorum sunt causa & origo omnium vitiorum atq; peccatorum: iuxta *1. Tim. 6* Radix omnium malorum est cupiditas, ita paupertas Euangelica, est causa & origo omnium Virtutum, cunctorumq; bonorum Spiritualium ac æternorum: iuxta illud SS. Patriarchæ nostri in Regula positum *c. 6.* Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis &c: *3tia* quod sicut diuitiæ auarorum de terra tolluntur, & consequenter suo pondere usq; ad centrum eiusdem terræ suos trahunt amatores iuxta *1. Tim. 6.* Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa & inutilia, & nociua demergunt homines in interitum & perditionem. Ita paupertas Evangelica de cælo cum Christo veniens, rursus ad cælum suos amatores per contemplationem DEI, ac diuinorum eleuat secumq; trahit, in quorum persona illud dicitur *Philip. 3.* Nostra autem

autem conversatio in cælis est. 4ta Quod sicut auari, seu nimis amantes & appetentes quascunq; mundi huius diuitias, nunquam diuitias cælestes obtinebunt iuxta. 1. Cor. 6. Auari regnū DEI non possidebunt, ratio est; quia his inferioribus volunt esse contenti, quorum possessione delectantur, magisq; æstimant in præsenti amata sua visibilia, quàm futura nonnisi credibilia, ac propterea his meritò priuabuntur, & illa non consequentur: ita è contrario pauperes spiritu vitam æternam à Christo Domino sibi repromissam certò obtinebunt, iuxta Matth. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. ratio est! quia sic exonerati, facile in Virtutibus Christum sequuntur, donec ipsum in vita æterna plenè consequantur, secundum verba ipsius Christi, Ioan 12. Qui mihi ministrat, me sequatur & vbi ego sum, illic sit & minister meus. 5ta. quod sicut stercora hirundinum excæcauerunt oculos corporales Tobiæ, teste scriptura c. 2. ita possessiones diuitiarum, quas D. Paul. Philip 3. arbitratus est ut stercora, multorum excæcant oculos mentis; ac propterea auari homines non considerant ea, quæ cælitùs ordinata sunt ad consequendam vitam æternam; nec recogitant vanitatem mundanorum, turpitudinem ac fæditatem peccatorum, multitudinem præsentis vitæ miseriarum, propinquitatem mortis, austeritatem extremi iudicij, pænalitatem inferni, & felicitatem gloriæ cælestis æternam: pauperes autem spiritu tanquam cælitus illuminati, hæc omnia studiosa consideratione percurrunt, ac inde cælestia magni æstimant, terrena verò villipendunt. Tum quia, sicut ad
conser-

conseruandam præsentem vitam modica sufficiunt; ita ad futuram consequendam superflua officiunt: cùm aut vix, aut nunquam sine amore possideri valeant. *Tum quia*, cum multo labore & magna sollicitudine acquiruntur; & cum nimio periculo corporalis vitæ, aut alicuius ablationis retinentur: cùm pateant multorum inuidiæ atq; cupiditati. *Tum quia*, cum homine diu perseuerare neque-unt: nam si per aliquam fraudem ei non adimuntur, mox ab eo per ipsam mortem alienantur. Et *Psal. 48.* Diues cùm interierit non sumet omnia, neq; descendet cum eo gloria eius.

Dicendum *2dò.* Quod paupertas, alia est Inuoluntaria, alia voluntaria. Paupertas *inuoluntaria* illorum est, qui carent rebus necessarijs ad sui conseruationem, alias libenter vellent esse diuites, si fieri posset. De hac paupertate est *Eccl. 27.* Propter inopiam multi deliquerunt. Et *Prou: 30.* Mendicitatem & diuitias nè dederis mihi. Et *subdit:* nè egestate compulsus furer & periurem Nomen DEI mei. Hanc tamen paupertatem facit meritoriam patientia Christi, dùm adest. Vti patet *Luc. 16.* Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Et *Psal. 9.* Neq; in finem obliuio erit pauperis. Et *Iac. 2.* Pauperes elegit DEUS. Paupertas voluntaria alia est Philosophica, alia Euangelica. *Philosophica* illa est, quæ ob honestum aliquem respectum sponte abdicat divitiarum huius mundi possessionem. Vnde *S. Hier. lib. 3. in Math. c. 19.* ait: Hoc enim & Crates fecit Philosophus, & alij multi diuitias contempserunt. *Euangelica* verò illa est, quæ ob imitationem Christi à diui-

tijs

tijs huius mundi alienata habetur, de qua est, *Matth:* 5. Beati pauperes spiritu: &c: Quod si solo affectu alienata habetur, dicit virtutem necessitatis, de lege præcepti omninò necessariam, ad vitam æternam consequendam: Si verò affectu & effectu alienata habetur, dicit Virtutem Supererogationis, quæ est de lege consilij. De anteriori paupertate est *Ps.* 61. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Et *Eccl* 31. Beatus diues qui inuentus est sine macula, & qui post aurum (affectu sui amoris) non abijt, nec sperauit in peccunia & thesauris. Vnde est, quod hac paupertate affectûs illi pauperes esse dicuntur, qui bona temporalia diuitiasq; huius sæculi possident, non illarum amore capti, sed necessitate ac infirmitate præsentis humanæ conditionis compulsi: de quibus etiam pauperum aliorum indigentijs, Ecclesiarumq; ac quorumcunq; mendicantium necessitatibus liberaliter subueniunt. iuxta *Luc:* 11. Quod superest, date eleëmosynam. De posteriori vero paupertate spiritûs illud est *Matth:* 10 Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, sequere me. Et *Luc:* 14. Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Vnde est, quod hac paupertate affectûs & effectûs, illi pauperes esse dicuntur, qui ad expeditiorem imitationem Christi renuntiauerunt tam intra se, quam extra se omnibus mundanis possessionibus, quas habebant, vel habere poterant; eoq; ipso tantò feliciores effecti, quantò magis à laqueo cupiditatis elongati habentur. Paupertas *supererogationis*, ut pote affectûs

& effe-

& effectûs alia est simplex, alia ascetica: *Simplex* quidem illa dicitur, quæ voto solemni non roboratur, de qua illud est, *Act.* 4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum dicebat, sed erant illi omnia communia: Neq; enim quisquam egens erat inter illos. *Ascetica* illa est, quæ voto solemni in aliquo statu Religiosorum firmatur. Et hæc duplex est: quarum altera ita abdicat possessiones diuitiarum tam mobilium, quàm immobilium in particulari, ut nihilominùs iure ciuili retineat illas in communi. Altera verò, ita abdicat easdem possessiones cum omni iure ciuili, ut nec particularibus personis, nec Communitati Fratrum, nec ipsis eorum Superioribus propriæ sint. Hæc autem paupertas propria est Fratrum Minorum, quæ alias à Sanctissimo Patriarcha Nostro altissima dicitur.

Dicendum. 3*tiò* Quod paupertas Minoritica alias altissima, non dicit carentiam victûs, amictus, domicilij, & supellectilis, tam domesticæ, quàm Ecclesiasticæ, prout alias dicit paupertas mundanorum involuntaria: Sed dicit carentiam & abdicationem omnis iuris ciuilis ad prædicta [uti est, dominium, possessio, proprium, & quævis actio iuridica, defensiua *f.* aut repetitiua talium] reseruans sibi secundum ius poli simplicem vsum horum omnium, quæ ad conseruationem præsentis vitæ, & ad munia exequenda fratrum pertinent. Huius autem paupertatis, secundum *f.* extensionem, *primus* gradus est, quando in rerum simplici vsu ad necessarium *f.* Victum, amictum, domicilium, & ad vtensilia domestica &

Ecclesiastica spectantium, vitatur curiositas, pretiositas, & superfluitas; & consequenter amplectitur atq; diligitur exemplaritas, vilitas, & modicitas: quæ omnia paupertas Minoritica requirit, ac summopere desiderat, velut ad integritatem sui pertinentia. *Secundus* est gradus, quando quis in defectu rerum necessariarum minimè turbatur ob amorem Christi, eiusq;. paupertatis dilectissimæ, confidenter ab eo cui se dicauit expectans talium debitam prouisionem. iuxta *Psal. 54.* Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Et *Matth: 6.* Primùm quærite regnum DEI [attendendo Sanctæ operationi, ac deuotæ orationi] & hæc omnia adijcientur vobis. Et *in Reg. c. 6.* vadant pro eleemosyna confidenter, &c. quia Dominus se fecit pauperem in hoc mundo. *Tertius* est. quando quis in eodem defectu rerum constitutus gaudet, ac eo magis, quo perfectius credit ac animaduertit se per huiusmodi paupertatem Christo fieri conformem. *Vnde S. Bonau:* inuitans nos ad studium huius paupertatis, inquit; Qui ex gratia vult donare cælestia, cur etiam temporalia, & parua ab eo non speremus? aut ergo dabit nobis necessaria, inquantum expedit nobis; aut vires corporis ad sustinendum penurias, aut spiritualem dulcedinem meliorem carnali, & insuper præmium cæleste. Porrò eadem paupertas Minoritica, secundum intensionem considerata, tres alios habet gradus: *Primus* gradus, quando quis Superiores gradus paupertatis modo recensitos habet in acquirendo: habet autem, dùm reuera amat sic esse pauper ad imitationem Christi; quamuis in defectu necessariorum, sentiat internam

remur-

remurmurationem, modo illam per DEI gratiam piis meditationibus vitæ sui Saluatoris reprimere studeat. *Secundus est*, quando quis eandem paupertatem habet in esse acquisito: habet autem; dùm summopere amat sic pauperem ducere vitam ad Christi Domini imitationem, iam quidem absq; sensu internæ remurmurationis, in defectu necessariorum constitutus. *Tertius est*, quando quis eandem paupertatem habet in excessu, seu secundum excessum virtuosum; habet autem, dùm sic amat, cupitq; esse pauper propter imitationem Christi, ut etiam in voluntariis pauperibus, piissimo affectu erga Dominum suum concitatus, omnino inuideat miseram eorum paupertatem. In hoc gradu altissimæ paupertatis SSmus noster Patriarcha continuo stabat, ut patet ex ipsius vita.

Dicendum 4tò. Quod paupertas ascetica, non raro habetur vitiosa, tùm secundum defectum, tum secundum excessum omnibus Fratribus Minoribus vitanda: vitiosa quidem secundum defectum duplex habetur. *Ima.* quidem dicitur, mundanè sollicita, tali nimirum aduerbio adstructa, ut inde appareat differentia inter illam sollicitam curam, quæ *in Regula c.* 4. Superioribus nostris demandatur; & inter hanc præsentem: cùm aliud sit sollicitam curam gerere ex fraterna charitate, & aliud ex mundana cupiditate, alias in Euangelio *Matth.* 6. Vituperatam atq; prohibitam. Iam ergo vitiosa paupertas huius loci illorum est, qui ex quadam quasi inaduertentia res mundi quoquo pacto ad se pertinentes, facile deserunt; quas rursus in suo statu Minoritico, alias contra suam professionem satis auidè nimisq, sollicitè quærunt

2da. paupertas vitiosa secundum defectum dicitur querulosa; quæ illorum est, qui mundana, re & voluntate seu affectu & effectu dimiserunt, & hic in Religione cunctas res curiosas, pretiosas & superfluas aversantur: aut in defectu necessariorum satis turbantur & grauiter conqueruntur; non considerantes, quod licet non sit de essentia paupertatis asceticæ inopia rerum; est tamen de integritate & condecentia, iuxta *Philip. 4.* In omnibus institutus sum, scio & satiari & esurire, & penuriam pati, & abundare. Vnde 2. *Cor.* 3. Christus pro nobis egenus factus est cùm esset diues; Similiter & Apostoli primi eius Sectatores, in quorum persona dicitur. 1. *Cor:* 4. Vsq; in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus.

Paupertas vitiosa secundum excessum illa esset: Si aliquis Frater Minor vellet à Communitate fratrum suorum, penuriosam semper seruari paupertatem; cùm alias paupertas penuriosa paupertatis asceticæ, ut plurimum relaxatiua ac destructiua sit, per clandestinas (videlicet fratrum debilioris virtutis) procurationes rerum sibi necessariarum

Actus.

Hebdom. 1. Resolue te etiam necessarijs libenter cauere in casu, quem etiam obuenire tibi aliquando tanquam summam felicitatem exopta.

Hebdom. 2. Ex amore paupertatis IESU, hac Septimana vel Mense, à potu delicatiori (etsi detur occasio) extra mensam saltim abstine.

Hebdom.

Hebdom: 3. Exi ad mendicationem ostiariam panis, si in illo loco fit.

Hebdom. 4. Videndo pauperes, inuide illis quod careant necessarijs, cùm tu abundes aliquando commoditatibus.

INSTITVTIO VIII.
De Castitate.

DIcendum est *Imò.* Quod Castitas ascetica, multas apud Viros Spirituales habet sui magnificas commendationes; quarum aliquas recensere oportet. *Ima* quidem est, quod omnes novi ascetæ, & cuiuscunq; Status Religiosi, vbi ad DEUM per pænitentiam conuertuntur, ibi per cultum castitatis desinunt esse carnales, & incipiunt esse Spirituales, ac prorsus Christo adhærentes, iuxta *Galat.* 5. Qui Christi sunt [veri sectatores] carnem suam [vel maximè Studio ac disciplina castitatis] crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Vnde B. Fr. Ægidius ad illam fratrum quorundam propositionem: Quæ nam sancta Virtus Vitam Religiosam ac Spiritualem inchoantibus imprimis eligenda & exercenda esset? respondit: Ego eligendam & exercendam esse puto Castitatem; quo responso accepto quidam ex illis fratribus dixit: Nonnè maior est charitas! at ille spiritu eleuatus ac inflammatus, exclamauit: Quid castius charitate? ac inde cantitabat: O Sancta Castitas qualis es? quanta es? Tu talis es, & tanta, qualem & quantam fatui non cognoscunt. Ac proinde nisi quis in quocunq; statu spirituali satis addictus castitati fuerit, sciat procerto nullatenus in cæ-

teris Christi virtutibus se profecturum, præterquã hypocritice seu apparenter, non autem veraciter. 2da. quod Castitas ascetica tantum valet in vita spirituali, quantum valent omnes asceticæ aliæ virtutes: ita ut qui in sua vocatione castitati satis addictus est, habeat omnino vitæ spiritualis dimidium: qui verò item cæteris virtutibus asceticis incumbit, habeat alterum dimidium: quæ disparata, nihil prorsus faciunt coram DEO ad meritum Vitæ æternæ; sed coadunata, integram constituunt vitam spiritualem, cui debetur gloriosissima vita æterna. Vnde *S. Greg: hom: 13. in Euang.* Duo sunt, quæ iubentur & lumbos restringere & lucernas tenere, vt & munditia sit castitatis in corpore, & lumen veritatis in [virtuosa] operatione. 3tia. Quod sicut nuptiæ replent terram, & luxuria infernum, ita castitas cælestem paradisum. De Nuptiis quidem illud est *Gen 1.* Crescite & multiplicamini, & replete terram, De luxuria verò illud est. *Gen.* 19. Quod propter illam omnes insimul Sodomitæ cum suis finitimis igne sulphureo detrusi sunt per diuinam potentiam in infernum. Et ab initio mundi raro putant Viri spirituales condemnari aliquem, qui prorsus careat peccatis luxuriæ. Vnde asserit *Drexel.* quod vbi centeni iuvenes inferorum flammis adiudicantur cælitus; è centenis istis nonaginta nouem ob vitium carnis damnari, centesimum demum, ob aliquam aliam grauiorem noxam. *Item quidam alius.* Vbi è prouectioribus ætate centum damnantur, octoginta pro peccatis luxuriæ, & viginti pro alijs criminibus æternis cruciatibus addicantur. De Castitate tandem illud est, *Matth. 19.* Sunt Eunu-

Eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerunt [*id eſt,* caſtificauerunt per abnegationem carnalis concupiſcentiæ] propter regnum cælorum. Et *Apoc.* 3. Qui [à ſua natiuitate, vel renatiuitate] non inquinauerunt veſtimenta ſua, [quibus contegunt animas ſuas] ambulabunt mecum in albis. *4to.* Quod Chriſtus caſtiſſimus, ſpecialiſſimè diligit caſtos eoſq; proſequitur magnis fauoribus, ſecundum illud Eccleſiæ S. dicentis de S. Ioanne Euang. *in reſponſor.* 5. *ipſius feſtiuit.* Diligebat IESUS Ioannem, quoniam ſpecialis prærogatiua caſtitatis ampiori dilectione fecerat dignum; quia Virgo electus ab ipſo, &c: *5to.* Quod ſoli duntaxat Religioſi, & quicunq; Eccleſiaſtici caſtè viventes, Sanctum Chriſti panem dignè ac inculpabiliter manducant, tam ſ. Spiritualem Euchariſticum, quàm corporalem, eleëmoſynaliter, quotidianatim, vel annuatim à fidelibus ob amorem eiuſdem Chriſti oblatum. Cuius rei habetur figura 1. *Reg.* 21. vbi Abimelech Sacerdos noluit concedere panem ſanctum Dauid, antequam ſpopondiſſet mundum ſe eſſe, & ſuos Commilitones, maximè à mulieribus ſuis, videlicet vxoribus.

Dicendum *2dò.* Quod Caſtitas aliquando largè, aliquando ſtrictè accipiatur. *Largè* ſumpta, eſt Virtus generalis, vi ſua reprimens omnes motus animi inordinatos, ſeu legi Diuinæ repugnantes: quæ alias dici ſolet Caſtitas ſpiritualis, ſeu caſtitas mentis aut conſcientiæ; tunc autem habetur, dùm refugit mens coniungi delectabiliter alicui rei contra debitum ordinis Divini; dumq; appetit delectabiliter ſoli DEO perpetua coniungi adhæſione. De huiuſmodi Caſtitate illud eſt 2. *Cor.*

11. Despondi enim vos Uni Viro Virginem castam exhibere Christo. *Stricte* sumpta est Virtus specialis, vi sua contra luxuriam pugnans. Hæc autem alia dicitur Virtus necessitatis, de lege ſ præcepti, ad vitam æternam consequendam necessaria: alia supererogationis, alias de lege consilij, maioris meriti & præmij cælestis habens promissionem; iuxta iam *cit.* *Apoc.* 3. Qui non inquinauerunt vestimenta sua, ambulabnnt mecum in albis Castitas *necessitatis*, si est extra Matrimonium, fugit omnem veneream voluptatem, tam externi, quàm interni sensus, nè Dominus meus offendatur, ac pæna æterna damnationis incurratur. Si verò est intra Matrimonium, admittit quidem venereos actus inter legitimos coniuges in ordine, ſ. ad procreandam prolem, & concupiscentiam carnis sedandam; sed perpetuo omnes auersatur adulterinos actus, tam externos quàm internos, quod ipsum iure coniugali coram DEO in facie Ecclesiæ firmat. Vnde *Math:* 5. Audistis, quia dictum est antiquis. Non mæchaberis, Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscēdam eam, iam mæchatus est eam in corde suo. Quodsi oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te, expedit enim tibi ut pereat vnum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam, &c: *Castitas* Supererogationis, alia est Vidualis, alia Virginalis: Vtraq; ad imitationem Christi, & gloriosissimæ Matris eius Virginis. omne fugit experimentum venereæ voluptatis usq; ad mortem; altera quidem à solutione Matrimonij, altera verò ab ipsa natiuitate. De Castitate viduali est.

1. Cor.

1. Cor. 7. Quod si dormierit vir eius, liberata est à lege; cui autem vult nubat tantum in Domino: beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. De Virginali verò *ibidem*. De Virginibus præceptum Domini non habeo. &c. Porrò Castitas vidualis & virginalis propriè sumpta, alia est simplex, serio *s.* proposito, aut etiam simplici voto siue priuatim siue publicè emisso confirmata. Alia Solemnis seu ascetica voto nimirum Solemni roborata in quacunq; Religione intra Ecclesiam Catholicam. Castitas quoq; ascetica, illorum *s.* Religiosorum propriè, qui in statu sæculari incontinenter quidem vixerant, iam autem ab ingressu Religionis vitam ducunt nullo peccato luxuriæ maculatam, ac in Sanctitate & iustitia omnibus diebus suis coram DEO ambulant, merito dici potest Virginalis licet impropriè, velut non à nativitate, sed tantum à renatiuitate seruata ac proinde castitas virginalis renata apellatur: quæ alias simplicem castitatem virginalem propriè sumptam crebrò superat merito & præmio, propter sibi annexas cæteras virtutes asceticas, & statum sui firmiorem: Simplex enim castitas virginalis à natiuitate seruata subiacet instabilitati, eo quod possit congruis medijs ad nuptias aspirare. Hæc autem renata, seu à renatiuitate spirituali servata, nullatenùs ordinariè loquendo subiacet alicui dispensationi, melioremq; habet exteriorem & interiorem sui custodiam, exteriorem autem puta esse claustrum, & separationem à conuersatione cum personis de incontinentia suspectis: Interiorem verò puta esse vsitatam quotidie duplicem conscientiæ recollectionem; ac item singulis die-

bus

bus duplicem mentalem orationem, præter priuatas orationes iaculatorias Religiosis communiter vsitatas, & Multa alia spiritualia exercitia externæ & internæ mortificationis.

Dicendum 3tiò. Quod Castitas ascetica tam secundum prosecutionem, quàm extensionem, quàm secunnum intensionem considerata tres habet gradus. In *primo* quis constituitur, dùm habet castitatem in acquirendo: habet autem, vbi ob amorem illius ac imitationem Christi fugiens omnem quantùm potest cum DEI gratia incontinentiæ occasionem, ac mundi incitamenta ad libidinem, ab ipsis etiam imaginationibus immundis, atq; cogitationibus impuris, statim à principio suæ aduertentiæ mentem diligenter auertit, & ad alia honesta & sancta studiosè conuertit, instanterq; ac sollicitè, motibus in sensualite libidinosis nascentibus resistit, diuinum contra eos confidenter inuocando auxilium & carni suæ vrgente tentatione aliquam applicando congruam mortificationem intensam potiùs, quàm prolixam. In 2dò gradu aliquis constituitur, dùm habet Virtutem Castitatis in esse acquisito: habet autem, quando vehementi amore prosequens castitatem, post multas victorias de tentationibus carnalibus feliciter obtentas, minus iam, rariusq; ac remissius concupiscentiarum stimulis exagitatur; atq; motus sensualitatis interdum consurgentes, citiùs & faciliùs solo quasi suæ voluntatis imperio compescit. In 3tiò quis constituitur, dùm habet castitatis virtutem in excessu, seu secundum excessum virtuosum. habet autem, vbi tantopere diligit virtutem castitatis, ut præmultitudine amoris illius diros cruciatus suffer-

sufferre potiùs malit, ac ipsam crudelissimam subire mortem, simulq; pœnam sensûs infernalem, quàm pati aliquod in tanta virtute Christo amantissima detrimentum.

Dicendum 4tò. Quod castitas sæpènumero datur vitiosa, tam secundum defectum quàm secundum excessum. Castitas secundum defectum multiplex est. *Ima* quidem dicitur fatua, eo quod non habeat pro fundamento castitatem spiritualem. Vnde est *Matth*: 25. Quinque Virgines erant fatuæ, quinque prudentes. 2*da* dicitur incauta, quæ suæ ruinæ occasiones non fugit ut oportet, cùm alias cauta seu circumspecta fugiat saltim proximas; cautior autem [uti est Castitas ascetica] etiam remotas. 3*tia* dicitur delicata, quæ nimis indulget proprio corpori, omnem refugiens illius mortificationem. de hac illud est 1. *Tim*. 5. Vidua quæ in delicijs est, viuens mortua est. 4*ta*. dicitur scandalosa; quæ utcunq; seruatur mente & corpore, sed nonnullis signis, verbis æquiuocis, moribusq; minùs probatis excitat in se, & in alijs cogitationes venereas, & motus libidinosos, aut parit alicuius incontinentiæ suspicionem. 5*ta* dicitur Materialis; quæ propria est, puerorum, qui nondum sentiunt motus in sua sensualitate libidinosos, quos formalis castitas sentit eosq; compescit, quod ad veram spectat virtutem. Castitas secundum excessum illa esset: quæ ab ingressu Religionis omnino vellet carere sensu libidinoso, cùm alias castitati asceticæ, non nóceat sensus, nisi consensus. Castitas enim est habitus in anima rationali [natus videlicet ex firmis propositis nunquam experiendi veneream voluptatem ob amorem

virtu-

virtutis, & Christi imitationem] ut in subiecto habens materiam in fragili corpore, qui nec per sensum inuoluntarium, nec per violentiam tollitur. Illa item esset, quæ ob sui conseruationem volens tentationis ardorem temperare, præsumeret contra debitum Diuini ordinis rescindere instrumenta incontinentiæ; cùm alias ad virtutem castitatis non veniatur, nisi per tempestiuam concupiscentiæ, motibus resistentiam, nisi per mortificationem sensualitatis asceticam, nisi per fugam malæ occasionis, & inuocationem auxilij cælestis; nisi deniq; per continuam deprecationem diuinam, iuxta *Sap. 8.* Et ut sciui, quoniam aliter non possem esse continens, nisi DEUS det: id circò adij Dominum, & deprecatus sum: vt videlicet dignaretur mihi donum conferre castitatis. Nisi tandem per ferventem diuinam charitatem; nam ait *Gloßa in cap. Gen. 32.* Crescente Virtute mentis, decrescit fortitudo corporis.

Actus.

' *Hebdom:* 1. Vel minimum quid in hac materia defectum siue in mente, siue in sensu, indispensabiliter punire confessione cita & flagellatione.

' *Hebdom.* 2. Ex amore huius virtutis, sæcularium consortia, visitationes etiam sub prætextu pietatis fugere.

' *Hebdom:* 3. Ex eodem motiuo, morbos, dolores, gaudenter excipere; quia cùm angustiantur Vasa carnis, dilatantur spatia, nè dum charitatis, sed & castitatis.

' *Hebdom.* 4. Humilis oratio ad DEUM,

Beatsi-

' Beatissimam Virginem, Angelos &c: pro gratia ' resistendi tentationibus istis periculosissimis, à ' quibus nec in sera senectute securi erimus: non ' possumus autem esse continentes, nisi DEUS det,

INSTITVTIO IX.

De Sobrietate.

DIcendum est *Imò*. Quod Sobrietas ascetica, multas habeat commendationes. *Ima.* commendatio est, quod ascetæ sobrietati ut oportet addicti. facile semper de quibuscunq; tentationibus feliciter triumphant, fortiter illis resistendo: non sic autem carni suæ nimis indulgentes, cibis & potibus delicatis passim illam abundè implendo: hos namq; diabolus à sobrietate alienatos, diligenter ad devorandum venatur, compellendo eos ad perpetranda multiplicia peccata, contentionis videlicet, murmurationis, detractionis, libidinis, hisq; similia. Vnde est *1. Petr. 5.* Fratres Sobrij estote &c: *2da.* quod sobrietas ascetica, vti & paupertas spiritus, seu voluntaria vitat mundanam sollicitudinem, Religiosi enim sobrietati satis addicti, modicis contenti sunt; & consequenter modica sibi prouident, absq; molestia benefactorum. *3tia* quod sobrietas paupertati voluntariæ coniuncta proximos multum ædificat; qui enim vident Religiosorum exteriores obseruantias benè ordinatas, inde conijciunt, quòd optimè de interioribus eorum sentire debeant. *4ta.* quod sobrietas conducit summoperè ad facilem multarum virtutum acquisitionem; sobrius enim Religiosus agilior est ad bo-

ad bonum, aptior ad seruandam castitatem, cautior in lingua, promptior ad deuotionem; purior in affectu ad acquirendam Sapientiam, expeditior ad mentaliter orandum, subtilior & acutior mente ad contemplandum, memoria tenacior diuinorum. *5ta.* quod sobrietas satisfactoria est pro peccatis, sicut enim DEUS ut plurimum voluptate carnis offenditur; ita etiam ipsius castigatione placatur. *6ta.* quod sobrietas multum valet ad meritum vitæ æternæ: quo etenim magis hîc voluptate sibi quisquam subtrahit, eo etiam magis in præsenti sæculo spiritualibus, & in futuro cælestibus delicijs superabundabit.

Dicendum 2*do.* Quod sobrietas huius loci est Virtus opposita ebrietati & gulositati; quâ quisquam in sumptione potûs inebriatiui & esculentorum temperans est. Hæc autem sobrietas aliquando est virtus *necessitatis*, de lege *s.* præcepti necessaria ad vitam æternam consequendam, refugiens ebrietates & commessationes, nè DEUS offendatur, iuxta *Rom. 13.* Sicut in die honestè ambulemus, non commessationibus & ebrietatibus &c: Aliquando est virtus *supererogationis*, & consequenter ascetica: quæ de lege consilij seruat temperantiam in vsu comestibilium & potabilium. In *qualitate*; dum simplicioribus cibarijs & poculentis est contenta, delicatiora & pretiosiora refugiens. In *quantitate* autem, dùm superfluos cibos & potus vitat; & extra tempus suo statui vsitatum seu extra communem mensam, recusat bibere & comedere, nè ad instar brutorum corpus oneretur, sed nonnisi honestè reficiatur. In *modo* tandem; dum incommedendo & bibendo discipli-

næ

næ ac modeſtiæ religioſæ prout decet, ſemper attendit.

Dicendum 3*tiò*. Quod ſobrietas aſcetica, tam ſecundum extenſionem, quam ſecundum intenſionem conſiderata tres gradus habeat. In *primo* quis conſtituitur, dùm eſt in acquirendo eandem ſobrietatem: eſt autem, vbi ſtudet in comedendo & bibendo advertere non ad voluptatem, ſeu ſenſualem delectationem, ſed nonniſi ad naturæ ſatisfactionem & corporis refectionem. In *ſecundo* conſtituitur quis, dùm eſt in eſſe acquiſito huiuſmodi virtutis: eſt autem, ubi in aliquo defectu alimentorum ſoli nonniſi refectioni corporali deſeruientium, libenter prout decet Religioſum patientiam ſeruat. In 3*tiò*. tandem, dùm eſt in exceſſu Sobrietatis virtuoſo: eſt autem, vbi amanter contentus eſt alimento, quod extremæ ſufficit neceſſitati propter imitationem Chriſti, qui pro nobis egenus factus eſt, (vt dicitur 2. *Cor.* 8.) cum eſſet dives. Talis erat ſobrietas Apoſtolorum Domini, qui ut eſt *Luc.* 6. Vellebant ſpicas & manducabant, confricantes manibus. Vnde S, Paulus ait; 1. *Cor.* 4. Vſque in hanc horam & eſurimus, & nudi ſumus &c:

Dicendum 4*tò*. Quod etiam Sobrietas habetur aliquando vitioſa tam ſecundum defectum, quàm ſecundum exceſſum. Sobrietas ſecundum defectum, quæ non propter DEUM principaliter ſeruatur, multiplex eſt. *Ima* dicitur Sobrietas medica, quæ ſeruatur intuitu ſanitatis corporalis recuperandæ vel conſeruandæ: hæc tamen ſi refertur in DEUM ex charitate meritoria eſt. 2*da*. dicitur ſobrietas paupertatis ſeu penuriæ, quæ neceſſario ſerua-

tur

tur ob carẽtiam alimentorum sufficientium: & hæc uti prior in DEUM referibilis est. 3tia. dicitur Sobrietas auaritiæ: quæ seruatur ad parcendum expensis. 4ta. dicitur hypocritica, quæ seruatur ob respectum humanum, vel ad placere hominibus. 5ta. dicitur inuita, quæ tristatur, indignatur, murmurat, dum non habentur comestibilia & potabilia secundum appetentiam. Sobrietas vitiosa secundum excessum illa esset, quæ abdicaret ac abjiceret necessarium naturæ alimentum, cum detrimento corporalis sanitatis ac vitæ præsentis: cùm alias sic homo pro posse teneatur corpori suo providere; ut neq; de alimento ei strictè necessario aliquid desit, nè ante tempus deficiat; neq; supra debitum aliquid superflui adsit, neq; alias ex abundantia lasciuiat.

Actus.

Hebdom. 1. Attende ut retrahas quantum per naturam possibile, nè sensus communis fortiter apprehendat sapores, gustus in cibis, potibus. Sed quasi cum cinere omnia condita & insipida essent.

Hebdom. 2. Hac Septimana & Mense abstine à Vino, mulso, saltim extra mensam.

Hebdom. 3. Portionis melioris medietatem relinque.

Hebdom. 4. Sitim voluntariam patiaris, nec gustando quid post mensam.

INSTITVTIO X.

De Humilitate.

DIcendum est *Imò*; Quod Humilitas ascetica multas

multas habet excellentissimas commendationes. *1ma* commendatio humilitatis hæc est. quod sit secundum Ss. Patres fundamentum omnium virtutum moralium: vti etiam fides, est fundamentum Virtutum Theologicarum, Virtutisq; Religionis: quæ propinquissima est Virtutibus Theologicis. Vnde *S. Aug* Magnus esse vis, à minimo incipe: cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Et *S. Bern.* Virtutum stabile fundamentum est humilitas, quæ si omittitur, Virtutum congregatio nonnisi ruina est. *2da* est, quod humilitatis sit radix cuiuslibet virtutis, perfectionis, & sanctitatis; sicut enim arbor nobilis nisi profundè ac latè fixerit & extenderit suas radices, non poterit crescere durare, & multum fructum facere: ita Religiosus viam spiritualis vitæ ingrediens, nisi altas in humilitate egerit radices, minimè in studio virtutum ac perfectionis atq; sanctitatis proficiet ac perseuerabit: quo autem erit humilior, eo in omni virtute, perfectione, & sanctitate fiet stabilior, atq; firmior, & efficatior. Vnde *D. Aug.* Vis esse Sanctus, sis humilis: Vis esse Sanctior, sis humilior, vis esse sanctissimus, sis humillimus. *3tia est,* quod sit Mater cunctarum Virtutum, iuxta *D. Bonau:* Quatuor dicuntur esse Matres virtutum. *s.* Fides origine, quia ex motibus fidei surgunt motus aliarum virtutum: Charitas, educatione: prudentia regimine: humilitas, conseruatione. *Idem.* In tantum enim decor virtutum conseruatur, in quantum & humilitas Mater earum virescit; sed marcescente humilitate, cæteræ deficiunt virtutes: non enim decora est obedien-

tia paupertas, castitas, patientia, & quæuis alia virtus sine humilitate. Vnde *D. Bernar.* Sine humilitate audeo dicere, quod nec Virginitas MARIÆ DEO placuisset. *4ta.* quod sit omnium virtutum ac bonorum operum custos. Vnde *Sanctus Bonauentura.* Nisi virtutes ab humilitate in principio & in medio, & in fine fuerint custoditæ, mox afflante spiritu Superbiæ in aerem disperguntur, & ab inani subrepente complacentia, vanaq; insidiante gloria vitiantur, ac deprauantur: alia enim vitia, ut potè ira, luxuria, inuidia, acedia auaritia in malefactis sunt, & statim de nomine cognoscuntur, ut illa caueamus; Superbia verò etiam in benefactis reperiri. Solet, ut ea destruat. Et *S. Bern.* Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat. *5ta* est, quod sit virtus Christi specialissima, quam nos vnicè suo exemplo & verbo docere dignatus est. Vnde *S. Aug.* Exinaniuit semetipsum, ut prius præstaret exemplo, quod erat docturus Verbo, ut non apponat vltra magnificare se super terram. Quod autem Christus humilitatis virtutem tantopere nobis exemplo & verbo commendauerit; ratiò est: quia ipsa est via ad veram Sapientiam, sicut superbia ad veram stultitiam. Iuxta *Matth. 11.* Confiteor tibi Pater Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc [*quæ sunt de ratione veræ Sapientiæ*] à Sapientibus & prudentibus [*id est à Superbis*] & reuelasti ea paruulis [*id est, humilibus*] vnde *S. Bern.* Humilitas est virtus, quâ homo ex vera sui cognitione ipse sibi vilescit.

Dicendum *2dò.* Quod humilitas duplex habeatur. Exterior videlicet ac Interior. *Exterior* quidem

quidem humilitas idem est, quod humiliatio, vel maximè, à Religiosis intra suos Conuentus communiter obseruata, in ordine *f.* ad acquirendam, & conseruandam interiorem humilitatem pernecessaria, iuxta *D. Bern.* Humiliatio via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem; lectio ad scientiam: Si igitur virtutem humilitatis appet[illegible] viam non refugias humiliationis: nam si non potes humiliari, non poteris ad humilitatem peruenire. Humilitas *interior* largè & strictè accipitur. *Largè* sumpta, est virtus generalis faciens mentem submissam ad omnia efficaciter implenda, quæ cælitus homini ordinata sunt propter vitam æternam obtinendam. *Strictè* verò sumpta est virtus specialis, quæ secundum *D. Bonau.* est voluntaria mentis inclinatio ac demissio ex intuitu propriæ conditionis prouenians. Hæc autem demissio mentis, si fiat DEO; dicit humilitatem respectu DEI; si vero fiat proximo propter DEUM, dicit humilitatem respectu proximi: Si deniq; fiat in seipsa, dicit humilitatem respectu nostri. Sanè quidem hoc triplici modo humilitas præsens considerata, alia est Necessitatis, alia Supererogationis. Humilitas *Necessitatis* alia est de lege præcepti ad vitam æternam obtinendam necessaria, possidetur ab aliquo respectu DEI quando agnoscit ac demissa mente adorat palamq; confitetur DEUM, ut DEUM ac Dominum suum cum S. Thoma Apostolo dicente *Ioan. 20.* Dominus meus, & DEUS meus. Atq; præcepta eius à modo ex plena charitate tota sui cordis efficacia seruare proponit; detestando peccata supra omnia detestabilia, quibus unquam Maiestatem eius grauiter offendit, cum

Propheta dicente *Psal.* 118. Iniquitatem odio habui & abominatus sum; legem autem tuam dilexi. Humilitas autem respectu proximi ab aliquo possidetur, quando subijcit se, vel potius sua, quæ sunt in se cuicunq; homini ratione eorum quæ sunt DEI in ipso; quod videlicet gratia DEI factus sit Rex Dominus, Superior doctrina & virtute præditus, sed non requiritur, ut subijciat alicui sua quæ sunt DEI in se, ratione eorum quæ sunt DEI in ipso: neq; ea quæ sunt sua in se, ratione eorum, quæ sunt eius in ipso. Nullus enim iustorum tenetur de lege præcepti habere alios semetipso iustiores; nec seipsum alijs esse viliorem, vtiliorem, &c. Humilitas *Necessitatis* respectu sui ipsius ab illo possidetur, quando reuera agnoscit se esse peccatorem miserum, inutilem respectu DEI; vilem factum per sua peccata coram DEO, & stultum, vt pote multa salutaria ignorantem; atq; ut talem seipsum contemnit. Humilitas *Supererogationis* de lege *s.* Consilij, alias dicitur ascetica, quam habet aliquis respectu DEI in *1mò* gradu extensionis & intensionis, quando profundè demissa mente Christo DEO, Domino ac Saluatori suo adhæret in æternum, viis eius consiliorum ac virtutum studiosè ipsum insequendo. In *2do* autem gradu quando demissa mente flagella DEI cunctaq; adversa, à DEO sibi inflicta aut infligenda pro peccatis suis libenter tolerat vel tolerare paratus est ad Christi Domini imitationem cum summa gratiarum actione, iuxta *Tob.* 11. Gratias tibi ago Domine, quia castigasti me, & sanasti me. In *3tiò* tandem quando cuncta sua bona tàm corporalia quàm spiritualia de missa mente recognoscit se à

DEO

DEO absq; suis quibusuis condignis meritis accepisse eademq; in DEUM à quo illa recepit intimè refert, non suam inde, sed ipsius suorum bonorum Auctoris gloriam quærendo, iuxta *Psal. 113.* Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Humilitas *Supererogationis*, alias ascetica respectu proximi habetur in *1mò* gradu, quando quis proximo suo maiori, in dignitate *s.* doctrina, virtute, & similibus, mentem suam demittit exterius & interius, & non præfert eam æquali. In *2dò* autem, quando eandem mentem demittit proximo suo æquali, & non præfert minori. In *3tiò* quando eam demittit minori, & nemini præfert. Demittimus autem alicui proximo mentem nostram interius, tunc: quando maiora & potiora de illo sentimus, quàm de nobis ipsis, iuxta *Philip. 2.* Humilitate Superiores sibi inuicem arbitrantes. *Tum* quando illum ob aliquos defectus minime despicimus, quoniam Domino cadit & resurgit: atq; persuademus nobis habere illum aliqua bona, quibus nos caremus, & nos habere aliqua mala, quibus ille caret. *Tùm*, quando mala ab eo nobis illata subiectissime toleramus, ac malis quæ inde proueniunt, ipsi veraciter condolemus. *Tùm*, in præsidendo, quando eis prodesse cupimus, iuxta *Eccl. 32.* Rectorem te posuerunt noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis. Demittimus uerò mentem nostram alicui proximo exterius. *Tum*, in signo, quando inclinatione nostra præueniendo eum veneramur, locum ei honorabiliorem concedimus, iuxta *Rom: 10.* Honore inuicem præuenientes. *Tum* in ore, quando eius benefacta coram alijs laudamus, commendamus, & prædicamus;

mus; male facta verò palliamus aut excusamus, & in quantum licet defendimus dubia facta item benè interpretamur, & alios male illa interpretantes corrigimus. Tùm in opere, quando eis obtemperamus, obsequia nostra impendimus, bona præstamus, pedes eorum abluimus ad imitationem Christi, iuxta *Ioan.* 13. Si ego laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare. Vnde *S. Aug.* Didicimus fratres humilitatem ab excelso, faciamus inuicem humiles, quod humiliter fecit excelsus: cùm enim ad fratris pedes inclinatur corpus, tunc in corde ipso vel excitatur, vel si iam inerat, confirmatur ipsius humilitatis affectus. Humilitas *Supererogationis* respectu nostri habetur in *1mò* gradu, quando quis ex consideratione conditionis propriæ deueniens in sui cognitionem, seipsum vilipendit atq; contemnit, non tantum vt verè peccatorem, miserum, vilem, inutilem, & stultum; verùm etiam ut pessimum, miserrimum, vilissimum, inutilissimum, & stultissimum. In *2dò* gradu habetur, quando quis sic seipsum contemnens, vbi etiam eâ causa ab alijs contemnitur, atq; contemptibiliter tractatur, hoc ipsum modestè ac pacifice fert. In *3tiò*, quando quis huiusmodi contemptum desiderat, atq; cum gaudio suscipit, iuxta *D. Greg. l. 1. dial. c. 5.* Sicut superbi honoribus, ita plerumq; humiles sui despectione gaudent: quia iudicium quod de se intus habent ab alijs sentiunt approbari.

Dicendum *3tiò* quod facile est cuilibet homini cognoscere seipsum esse pessimum seu maximum peccatorem, si *s.* iuxta testimonium propriæ conscientiæ considerauerit multitudinem suorum pecca-

cato-

catorum: profectò enim inueniet ea multo plura se alijs perpetrasse. *Tum* publice & scandalosè. *Tum* occulte, sed DEO ac sibi ipsi aperte. *Tum* Soli DEO cognite, sibi verò ipsi ignotè, à quibus timuit sibi Propheta cùm diceret. *Psal. 18.* Delicta quis intelligit ab occultis meis munda me, Domine, & ab alienis parce seruo tuo: Si quoq; grauitatem peccatorum suorum ponderauerit, & cum peccatis aliorum comparauerit; certè plures illi occurrent circumstantiæ, peccata sua aggrauantes quàm minuentes, & aliorum excusantes, quàm accusantes; sicut enim qui graui laborat dentium aut oculorum dolore, dicit suum dolorem esse maximum omnibus doloribus aliorum, quia suum cognoscit per experientiam, aliòrum verò dolores nonnisi per considerationem: pari ratione cuiusuis peccatum verè pænitentis, atq; de ipso dolentis, maximum sibi videtur, ac reuera experimentatiue grauissimum est; Si deniq; obseruauerit sui cordis pronitates ac propensiones ad malum, sic etiam maximum se peccatorem quisq; inueniet: quia extra gratiam DEI videbit se facilitèr posse omnium hominum qui sunt, ac aliquandò fuerunt, & erunt perpetrare peccata, licet non opere, certè nihilominùs ipsâ approbatione. Ea re *S. Paul. 1. Tim. 1.* dicit se esse peccatorem primum, *id est*, summum, maximum, grauissimum, ac pessimum. Miserrimum etiam se quisq; conspiciet, vbi considerauerit quod nesciat vtrum sibi peccata præterita dimissa sint nec nè: tùm quo ad culpam, tùm quo ad pænam: nam dicitur *Eccl: 9.* Nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futuro reseruātur incerta; Si equidem non sunt

fibi dimiſſa, certè miſerabilior eſt cane & bufone, quia iſtorum hic finitur miſeria; peccatoris autem & hic & illic perficietur. Si etiam moralem ſeu probabilem habet certitudinem quod ſit in gratia DEI, tamen adhuc miſerrimus eſt: quia quantum eſt, ex ſe, minime valet in eadem gratia permanere uſq; in finem. Viliſſimum ſe quoq; inueniet. Si *Imò* recogitaverit, quod poſt veram ad DEUM converſionem toties in aliqua peccata reciderit, iuxta *Ier. 2* Quam vilis facta es nimis (ò anima) iterans vias tuas. Si *2dò* ſuos defectus examinaverit, naturales nimirum morales, ac ſpirituales: profecto inueniet ſe in ſæculo fuiſſe vel ignobilem, vel mendiculum, vel expertem eruditionis: in Religione autem vel indeuotum ac paſſionatum; vel præterea ambitioſum, murmurationibus addictum, & carnis commoda ſuo ſtatui inconvenientia inſequentem, vel item de fictis atq; hypocritis Virtutibus gloriantem, & humanos favores appetentem: vel deniq; alios temerè iudicantem ac deſpicientem: indeq; nimis vilem ſeu viliſſimum effectum; nam ait *S. Greg.* Tanto quis eſt vilior DEO, quanto pretioſior ſibi: tanto pretioſior DEO, quanto propter DEUM vilior ſibi. Et *S. Bern.* Appetere de humilitate laudem humilitatis, non eſt virtus, ſed ſubverſio; verus humilis vult vilis reputari, non humilis prædicari; gaudet contemptu ſui, hoc ſolo planè ſuperbus (*id eſt magnanimus*) quod laudes contemnat. Si *3tiò* conſiderauerit aliorum vel nobilitatem, vel ſcientiam, vel deuotionem, vel profectum in virtutibus continuum & ſimilia, quibus eum ſuperant, facile iudicabit ſe alijs eſſe viliorem. Vnde *S. Anſel.*

Alte-

Alterius Virtutem non vitium suumq; vitium non virtutem considerare debet, quisquis ad culmen humilitatis attingere studet. *Inutilissimum* se quisq; conspiciet, si consideraverit verba illa æternæ veritatis ad Apostolos prolata *Luc. 17.* Cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis dicite: Serui inutiles sumus. Namsi Apostoli verè sunt Christo inutiles (puta ex seipsis) certè quiuis alius inutilissimus est. Item illa verba *Ioan. 15.* Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in me & ego in eo; hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere: qui ergo ex se nil potest facere, profecto inutilis est, ac in sensu suo, seu experientia & æstimatione inutilissimus. Stultissimum tandem se quisq; reperiet, quamuis habent summam doctrinam ac scientiam; si considerauerit ac examinauerit prositnè sibi scientia sua ad salutem æternam consequendam, necnè: nam si non prosit, iam stultissimus est eorum omnium qui sua scientia atq; doctrina meliorantur. Si etiam prosit; adhuc quantum est ex se, talis est: quia id quod à DEO habet in DEUM referendo prout expedit, nonnisi stultissimus remanebit: hoc pacto Salomon sapientissimus, stultissimum se esse confitetur dicens. *Prou:* 20. Stultissimus Virorum ego sum. Vnde etiam admonemur *1. Cor.* 10. Nemo seipsum seducat; si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat (*in sua s. æstimatione*) ut sit sapiens; & consequenter stultissimus fiat, ut sit secundum DEUM Sapientissimus.

Dicendum 4to. Quod Humilitas non raro habeatur vitiosa tam secundum defectum, quàm secundum excessum, summoperè sectatoribus Christi

vitanda. De anteriori quidem est *Eccl 19.* Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. De posteriori verò est. Et est iustus, qui se nimium submittit à multa humilitate.

Humilitas secundum defectum quadruplex est. Quarum *Ima* dicitur violenta, ad quam compellitur quis ab aliquo principio extrinseco. De hac humilitate est *Psal.* 104. Humiliauerunt in compedibus pedes eius. Et 2. *Mach.* 9. Humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, manifestam DEI virtutem in semetipso contestans. Verùm illa humilitas quæ venit à principio tùm intrinseco tùm extrinseco, *id est* tàm à voluntate aliena cogente, quàm à propria consentiente, iam habet aliquid virtutis ascetis vsitatæ, talis enim communiter est humilitas iuvenum noviter Religionem ingredientium, qui varijs mortificationibus & vilificationibus à suis Magistris spiritualibus humiliati, discunt ex necessitate facere sibi virtutem, DEO pro sua vocatione gratias agentes, iuxta *Psal.* 118. Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam iustificationes tuas. *2da.* dicitur seruilis, quæ ortum habens ex timore seruili, à pæna quidem liberat possidentem se, at nullum ei meritum adfert. Talis fuit humilitas Achab. de quo est, 3. *Reg.* 21. Nonnè vidisti Achab humiliatum coram me. *3tia* dicitur Superficialis, qualem humilitatem puta esse exteriorem, nullam alias habentem cum interiori connexionem. *4ta.* humilitas vitiosa secundum defectum dicitur superba, ficta, & simulata: quæ in aperto inferius tendit, sed in occulto alta petit, ac ideò propria est hypocritarum de qua *D. Hier. ad Celest.*: Humilitatem sequere,

non

non quæ ostenditur aut simularur gestu corporis aut fracta voce verborum; sed quæ puro cordis affectu exprimitur: aliud enim est virtutem habere, aliud virtutis similitudinem. Et *ad Demetr.* Fictam humilitatem fugiens illam sectare, quam Christus docuit, in qua non sit superbia inclusa: multi enim huius virtutis vmbram, pauci veritatem sequuntur. Humilitas vitiosa secundum excessum illa est. *Imò,* quæ præ nimia submissione reddit hominem adeo pusillanimem, ut non audeat peccantes corrigere alias facile corrigibiles, ac eo ipso firmat illos in malo proposito, & ab aliorum oculis non amouet scandali occasionem. Vnde *S. Greg.* Admonendi sunt subditi, nè plusquam expedit sint subiecti; nè cùm student plusquam necesse est hominibus subijci, compellantur vitia eorum venerari. *2dò* illa est, quâ homo ex vera cognitione suorum malorum connaturalium, ita deiecto manet animo, ut non extendat se ad cognoscenda bona naturalia & supernaturalia cœlitùs sibi donata ad aliqua heroica atq; magnifica opera exercenda, tanquam ingratus huiusmodi donorum. Vnde *S. Aug.* Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est: qui se negat scire quod scit, ingratus est. *3tiò* illa est, quâ homo nimium sibi vilescens atq; diffidens, negligit negotiari talento Domini sui [de quo est *Matth.* 25.] illudq; abscondit in terra socordiæ suæ, doctrinam *s.* veritatis ac iustitiæ cum detrimento animarum sanguine Christi redemptarum occultando. Contra illud *Ezech.* 13. Noli esse humilis in sapientia tua.

Actus

Actus.

' *Hebdom.* 1. Serio exprobra tibi tam moder-
' nos quàm præteritos defectus tuos, imperfectio-
' nes, negligentias, post tot ãnorum exercitia; item
' labilitates, errores tot commissos &c: & sic re-
' cogita, quod sis vilissimus, stultissimus, miserri-
' mus, præsertim quod cùm his omnibus apprehen-
' das aliquando te non esse sicut cæteros cum
' Pharisæo.
' *Hebdom.* 2. Desidera ut nemo hominum
' sciat etiam post tui obitum de tua pietate, sci-
' entia &c: Si quæ sint in te; sed ut tanquam
' abortiuum perpetua sepeliaris obliuione, satis
' tibi erit, si forte tam indignissimo miserebitur
' Dominus.
' *Hebdom.* 3. Non nimis occulta defectus tuos,
' non excusa te etiam in conuitijs, excepto scan-
' dalo: indignissimum beneficiorum à DEO & ab
' hominibus acceptorum te reputa: Abominare
' & dole, si aliquando honoreris, cogitando quod
' sis sepulchrum dealbatum.
' *Hebdom.* 4. Reputa te coram DEO & homi-
' bus tanquam [imo magis] canem mortuum
' fætidum, abominabiliorem ipso dæmone, qui se-
' mel non nisi mente peccauit, tu millies etiam
' actu post infinita beneficia.

INSTITVTIO XI.

De Patientia.

Dicendum est *Imò.* Quod Patientia multas ha-
beat commendationes. *Ima* est. quod sicut per
pati-

patiētiam præſentis vitæ incommoda cunctaq; adverſa redduntur tollerabilia, [quæ alias neceſſario ferre debemus, qualescunq; fuerimus in hoc mundo, ſiue ſ. iuſti ac innocentes, ſiue impii ac ſcelerati, ſiue ſatis pænitentes: quia & Chriſtus Dominus nōſter alias iuſtiſſimus ac innocentiſſimus ad noſtram informationem pati ſecum voluit vnum latronem impium ac ſceleratiſſimum, & alterum compunctiſſimum ac pænitentiſſimum] ita equidem abſq; pátientia adeo fiunt intolerabilia, ut quemlibet Religioſum hominem faciant in ſuo ſtatu religioſo irreligiosè ac ſtulte vivere; donec ſtultitiam ſuam per impatientiam exterius manifeſtam reddat, iuxta *Prou.* 14. Impatiens operabitur ſtultitiam. Et *paulo poſt.* Qui impatiens eſt exaltat ſtultitiam ſuam. Et *Iudith:* 8. Qui tentationes non ſuſceperunt cum timore Domini, impatientiam ſuam & improperium murmurationis ſuæ contra Dominum protulerunt. *2da* eſt, quod patientia certiſſimum habeatur indicium Sapientiæ cæleſtis in viro aliquo religioſo permanentis, iuxta *Prou.* 14. Qui patiens eſt, multâ gubernatur Sapientiâ. *3tia.* quod per patientiam venitur ad veram Chriſti pacem: patientia enim vel maxime ſubiugatur, atq; in poſſeſſionem traditur ſpiritui ſenſualitatis; ita ut amplius non poſſit eum inquietare ſuis concupiſcentiis atq; paſſionibus: cuius quidem ſpiritus de ſenſualitate per patientiam triumphantis illud *Pſal.* 118. Anima mea [*ſenſualitatem intellige*] in manibus meis ſemper. Vnde eſt quod ait Chriſtus *Luc.* 21. In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. *4ta,* quod Vir DEI per patientiam redditur ſecurus de cæleſti gratia, gratum ſe DEO

facien-

faciente, atq; de charitate sibi inhærente, iuxta 1. Cor. 13. Charitas patiens est, non est ambitiosa. *id est*, charitati patientia & humilitas inest, ut eam exornet, perficiat & manifestet. 5*ta* est, quod patientia cuiuscunq; Viri religiosi plus cæteris virtutibus proximos ædificat, quoniam rarius habetur, quàm omnes aliæ virtutes: plures enim sunt casti, sobrij, paupertatem zelantes, semetipsos humiliantes, orationibus instantes multa bona operantes: pauciores autem in calumnijs, contumelijs, ac despectionibus humiliter patientes: passim enim semetipsos turbulenter excusant, atq; contentiosè ac impetuosè defendunt; timentes ne multi creduli scandalizentur, si verbis condignis audacia & malitia calumniatorum atq; detractorum non retundatur: cum alias maiorem dent scandali occasionem, vbi se per impatientiam vindicant mordaces remordendo; nam *S. Greg. hom: 18. ait:* Imitanti DEUM gloriosiùs est iniuriam tacendo sustinere, quàm respondendo superare. Et *S. Bern:* Times nè credatur detractori de te, & inde alij scandalizentur, sustine & tace, patientia tua tollet suspitionem, vel mitigabit præsumptionem in cordibus aliorum, & sic patiaris ut morsus pulicum. 6*ta.* est, quod per patientiam Christo veraciter compatimur, & id ei quod pro nobis ipse sustinuit rependimus, cùm s. inter nos eius quas passus est diuidimus iniurias: cuius rei gratia ipse etiam daturus est nobis gloriæ suæ cælestis æternas delitias. Profectò enim si in præsenti Christo compatimur, eidem in futuro conregnabimus; & si fuerimus socij eius passionum, erimus & consolationum, ut ait Apost: *1. Tim. 2.* Et *2. Cor 5.* Et

eo

eo propius ibi Christo assistemus, quo hîc maiora propter eius imitationem æquo animo aduersa toleraverimus. iuxta illud quod ipse ait: *Luc.* 6. Beati eritis cùm vos oderint homines, & cùm separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam malum propter Filium hominis: gaudete in illa die & exultate, ecce enim merces vestra multa est in cælo. Huc spectat quod ait *S. Greg.* Maioris est meriti adversa patienter tolerare, quam bonis & piis operibus insudare.

Dicendum 2dò. Quod patientia largè & strictè accipitur. *Large* quidem sumpta est virtus generalis, quâ cuncta mala huius vitæ possibilia æquanimiter feruntur. Sunt autem huiusmodi mala vel alias incommoda seu adversa alia *s.* innata, ut sunt miseriæ tam animæ, quàm corporis. *Alia* illata, ut sunt castigationes ac punitiones à DEO inflictæ, persecutiones hominum, tentationes dæmoniorum. *Alia* aliena, uti sunt proximorum maxime verò domesticorum, mores incompti, vel aliquando inhonesti, dyscoli atq; scandalosi. *Alia* assumpta. vti sunt regulares disciplinæ ac mortificationes voluntariæ & similia. *Stricte* verò sumpta patientia est virtus specialis, qua omnis iniuria (*realis puta ac verbalis*) à quocunq; aduersario facta in tantum æquanimiter toleratur, ut homo neq; ex tristitiâ concidat animo per sui alienationem à studio virtutis, neq; ira perturbatus vindictam appetat. Patientia strictè sumpta, alia est necessitatis, de lege *s.* præcepti, de qua est *Hebr.* 10. Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem DEI facientes reportetis repromissionem. Huiusmodi autem patientia, tolerat quidem iniu-

rias æquo animo propter DEUM. sed ius reseruat sibi causam suam coram Iudice deponendi, ac ipsum iniuriosum publicâ authoritate puniendi.

Alia dicitur Supererogationis, de lege s. consilij, quæ alias nullum ius eiusmodi sibi reseruat: sciens illud S. Pauli. 2. *Tim*: 2. Quod seruum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes. Et 1. *Cor*. 6. Iam omninò delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos; quare non magis iniuriam accipitis, quare non magis fraudem patimini? Talis fuit patientia eorum, in quorum persona dicitur 1. *Cor*. 4. Maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus. &c

Dicendum 3*tiò*. Quod patientia supererogationis, tam secundum intensionem quàm extensionem considerata tres habeat gradus. In 1*mo* quis constituitur, quandò propter Christi imitationem, mala sibi ab aliquo adversario iniuriose illata, æquanimitèr sustinet, omnem s. doloris ac impatientiæ motum ex sensualitate consurgentem, & omnem rationis inferioris discursum turbulentum, & omnem immoderatam animi tristitiam internâ mortificatione comprimit, adiutus cælesti auxilio piis precibus aduocato. Patientia enim secundum *D. Greg*. est aliena mala æquanimiter perpeti: contra eum quoq; qui mala irrogat, nullo dolore morderi.

In 2*dò* gradu constituitur, quando ex longo vsu adversa propter imitationem Christi æquanimiter tollerandi, ac impatientiam refrenandi, vix aut raro iam sentit illos motus sensualitatis, vbi iniuriâ afficitur, atq; audit remurmurationes suæ infe-

inferioris rationis, ac in animo suo experitur aliquas tristitiæ amaritudines: iamq; illa adversitas quam sustinet, leuis non autem grauis ei videtur. Vnde *D. Bonau:* Vix aliquid in hac vita tam asperum est, quod ex studio patientiæ non fiat levius ad portandum, iuxta illud: Quod malè fers; assuesce, & feres. In *3tio* gradu aliquis constituitur: quando propter amorem Christi, atq; illius conformitatem cuncta pati adversa desiderat, vbi desunt: cùm autem adsunt, illa gaudenter sustinet iuxta *Iob. 6.* Hæc mihi sit consolatio, ut affligens me, non parcat. Et *1. Cor. 12.* Placeo mihi in infirmitatibus meis; in contumelijs & necessitatibus, in angustijs, in persecutionibus pro Christo. *Nota.* quod præsens patientia primi gradus habetur in acquirendo: Secundi in aquisito: Tertij in excessu virtuoso.

Dicendum *4tò.* Quod patientia nonnunquàm habetur vitiosa tam secundum defectū, quàm secundum excessum, ascetis summopere vitanda. Patientia defectuosa multiplex est. *1ma* dicitur Naturalis, quâ quis ex impulsu amoris naturalis, absq; debito respectu ad DEUM, libenter tolerat aliqua mala, sanitati corporali conducibilia, vti sunt: abscissio membri alicuius, incisio venæ, potio medicinalis amara &c. *2da* est vanitatis; quæ sustinet multos labores, multis exponit se periculis, multa incommoda & adversa tolerat propter privatos ac mundanos respectus; talis patientia est militum, aulicorum, &c: *3tia* Simulationis dicitur, quæ in aperto iniuriam æquanimitèr sufferre videtur, at verò occultâ intentione, in aliud tempus opportunum differt vindictæ vltionem.

4ta est Coactionis aut violentiæ, quâ homo velit, nolit, vel alias inuitus adversa sustinet sibi illata. Talis est patientia servorum Dominis suis peccantium, atq; latronum dequa est. *1. Petr. 2.* Quæ est enim gratia (*id est, meritum patientiæ*) si peccantes colaphizati suffertis? Sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud DEUM; in hoc enim vocati estis. quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Item. *cap. 4.* Nemo vestrum patiatur quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetior; Si autem vt Christianus (*id est innocenter ad imitationem Christi*) non erubescat, glorificet autem DEUM in isto nomine. *5ta.* dicitur patientia impatiens, quæ illorum est, qui in adversitate constituti, exterius quidem in signo *s.* verbo & opere, ob sui statûs decentiam patientes sunt; sed interius fouent impatientiam, ac miserrimè turbantur: qui quoq; in publico præseferunt patientiam, sed in priuato carpunt suos adversarios. *6ta* est conditionata, limitata, ac temporaria: quæ illorum est, qui volunt quidem ferre quamcunq; iniuriam propter imitationem Christi modo non istum: à quocunq; homine, modo non ab isto; ad quodcunq; tempus, modo non sit longum, ac sine spe exitus ac finis. Patientia vitiosa secundum excessum illa est, quâ homo in causa DEI patiens est: patientem enim esse in proprijs iniurijs laudabile est: sed in DEI iniurijs summoperè impium. Illa *item* est, quâ quis patiens est in sui proximi iniurijs: quem alias tueri debet vel ex iustitia, vel ex charitate. Vnde *Prou. 26.* Nè respondeas stulto iuxta stultitiam

tiam suam (*in tua s. causa*) nè efficiaris ei similis: responde stulto iuxta stultitiam suam (*in causa s. DEI & proximi*) nè sibi sapiens videatur.

Actus.

‘ *Hebdom* 1. Resolue te ad quascunq; miserias,
‘ morbos, quodcunq; tempus & genus mortis tibi
‘ à DEO assignatæ, exemplo Christi, etiam à la-
‘ mentationibus abstinendo, totum te in morbo,
‘ prouidentiæ siue bona siue mala fuerit, fratris
‘ Infirmarij committendo.
‘ *Hebdom.* 2. In aduersis amarulentias, murmur
‘ internum excute; linguam nè dum à conuitijs
‘ &c: Sed etiam à iustis excusationibus cohibe,
‘ nec desidera tibi compati alios.
‘ *Hebdom:* 3. Assuesce illi actui: Mea culpa.
‘ *Hebdom:* 4. Dignum te cogita longè maioribus
‘ vexis propter occulta tua vitia, & ora pro per-
‘ sequentibus te; fortè enim in pænam tui, præ-
‘ cepit eis Dominus, vt maledicerent tibi.. Imo
‘ ista adversa desidera iuxta illud: Improperium
‘ expectavit cor meum, & miseriam. *Alias* ex-
‘ horresce nè forte reprobus sis, dùm nil pateris
‘ à DEO, vel hominibus.

INSTITVTIO XII.

De Virtute Deuotionis, seu Cultu Hyperduliæ erga Beatissimam Virginem MARIAM.

DIcendum est *Imo.* Quod Cultus B. V. MARIÆ (*iuxta Lochner ex S. Hier.*) nil aliud

sit, quam cultus quidam Superior qui Bmæ Virgini propter singularem suam supra omnem aliam creaturam simplicem, excellentiam debetur. Vnde non immerito dicitur Hyperduliæ. Hinc Virtus Mariani cultûs benè potest definiri, Est quædam inclinatio, seu habitudo animi ad honorandam, amandam, inuocandam, imitandam Beatissimam Virginem MARIAM, idq; supra omnem puram creaturam. *Motiua* huius Cultûs sunt. *Imò* est honoranda, quia habet hoc, quod non habet ulla pura creatura: est enim vera Mater DEI; propter quod SS. Patres aliqui, quandam infinitatem ei adscribunt. *Item* est Mater nostra; iuxta illud [ad Ioannem directè, ad nos autem indirectè prolatum] Ecce Mater tua *Item* honor exhibitus Matri SSmæ, totus refunditur in Christum; Si enim dixit: Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis; quantò magis si faciamus id, eius SSmæ Matri. Et *S. Bernar. supra Missus.* Non est dubium, quidquid in laudibus Virginis proferimus, ad Filium pertinere. *Item* est Domina & Regina nostra. quod *Rupert. & Arnold.* ex ipso etiam nomine MARIA deducunt. *2do* est amanda super omnes creaturas: quia in ipsa est perfectior supra aliam creaturam bonitas. Vnde *Beda*: Inuentâ ipsâ: inuenitur omne bonum. Est *item* Pulchritudo; iuxta illud: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. *Item* Amor eius in nos; quem *S. Damian*: dicit inuincibilem, & summum. *3tiò.* Inuocanda; *quia* scit; ut pote summe illuminata, necessitates nostras & modos iuuandi; *Quia* potest iuvare; vt *S. Damian.* ait: Accedit ad thronum

* *Totum est additum, usq; ad Institutionem de vitiis*

num DEI non solum rogans, sed imperans, Domina non Ancilla. *Quia* vult iuuare; hinc *Rich. de illa*: Non potest miseriam scire, & non subuenire. *4to.* Imitanda: quia iuxta *S. Ambr. est* exemplar, in quo habentur magisteria expressa probitatis. Quia ut *S. Hier.* Tunc verè colitis & amatis MARIAM, si imitari velitis ex toto corde quod amatis.

Dicendum *2do.* Commendationes huius virtutis & cultûs satis amplæ habentur ex illis verbis S. Scripturæ *Eccl.* 24. Qui elucidant me vitam æternam habebunt. *Item.* Beatus, qui vigilaverit ad fores meas quotidie, & obseruauerit ad postes ostij mei; qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Radicaui in populo honorificato: & in parte DEI mei hæreditas illius.

Dicendum *3tio.* Duplex potest esse hæc virtus. Exterior & Interior. *Exterior*, quæ consistit in pie transigendis Festis Beatissimæ Virginis; in speciali reverentia ad prolationem eius Nominis; recitando Coronas, Rosaria, visitando loca, Imagines eius, Sodalitati nomen dando; mortificationi speciali præsertim in pervigilijs festorum eius incumbendo; Nil in Nomine MARIÆ petentibus denegando. *Interior* autem consistit. *partim* in anagogia; frequenter *s.* mentem eleuando; & in affectibus atq; actibus ad Bmam Virginem MARIAM, præsertim ad pulsus horæ proferendo cordis suspiria illa: Benedicta sit omnis hora vitæ & mortis IESU & MARIÆ, & alijs infra ponendis. *partim* in praxi: animam suam imitatione Virtutum Bmæ Virginis *s.* deuotionis, humilitatis, patientiæ, &c: in ijsdem virtutibus in dies perfectius se instituendo.

Dicendum 4to. Gradus huius virtutis possunt esse: In 1mo gradu /. in acquirendo, quandò quis cultum istum tàm interiorem, quàm exteriorem, exercet, sed cum animi lucta; & leuibus de causis vel intermittit proposita sibi exercitia & actus; vel indeuotè, & magis ex consuetudine, vel ad tollendos remorsus, eadem exertitia obit. In 2dò gradu, seu in esse acquisito: quando libenter, deuotè, promptè omnia illa facit, omniaq́, impedimenta generosè contemnit, ut suum pensum Marianum non intermittat. In 3tiò gradu. Quando adeo est addictus cultui Mariano, ut si quos propterea à minus deuotis habeat sarcasmos, eos lætanter sustineat, plura supportare desideret, imò paratus sit ob honorem eius & amorem heroicè vitam dare, vel extraordinario obsequio animarum, aut Martyrio.

Dicendum 5tò. Cultus Marianus posset esse vitiosus. *Imò per defectum*, quando quis soli externæ deuotioni incumberet, non curando puritatem conscientiæ, & imitationem virtutum eius. 2dò. Per *excessum*. Si quis cultum Latriæ, ut DEO, redderet Bmæ V. MARIÆ. Vel honorem eius aliquibus extraordinarijs, superstitiosis, falsis, vel scandalum ingerentibus ignaræ plebi actibus, & ceremonijs promoveret.

Actus.

‹ *Hebdom*: 1. Æstimatio ipsius dignitatis, excel-
‹ lentiæ, pulchritudinis super omnem creaturam,
‹ ex eo, quod sit vera Mater DEI.

‹ *Hebdom*: 2. Gaudium, quod inter fideles nullus
‹ penè sit, qui aliquam devotiunculam non habeat

ad

' ad Bmam V. MARIAM: & compati, quod à
' tot Ethnicis ignoretur; à tot Iudæis, Hæreticis
' &c: blasphemetur tanta dignitas.
' *Hebdom*: 3. Meditatio Sabbativa de doloribus
' eius: & pro Præsentia die Sabbati, & feria quarta
' gerere in memoria Bmam V. MARIAM, & a-
' ctiones vitæ eius.
' *Hebdom*: 4. Agnoscere, & voto se ei consi-
' gnare in mancipium exaltandæ & defendendæ
' [pro viribus] dignitatis eius contra impugna-
' tores. Renovatio voti tuendi etiam ad marty-
' rium cultum Immacul. Conceptionis Bmæ V.
' MARIÆ. *Plures actus poteris capere ex Scal.*
' *Vltima Pastorum. Tempus autem istius exercitij*
' *videretur commodum saltim per Solemniores Octa-*
' *vas Festorum Bmæ V. MARIÆ.*

INSTITVTIO XIII.

De vitijs oppositis virtutibus, ut proprie vitia sunt.

DIcendum est *Imo.* Quod hactenùs egerimus de virtutibus asceticis, ac de Vitijs earum lateralibus quæ sunt secundum defectum, & secundum excessum: Nunc verò consequenter de vitijs ijsdem virtutibus oppositis agendum est. Vitia igitur opposita Virtutibus quædam sunt innata, quædam acquisita. Vitia quidem *innata* sunt habitus praui & motus inordinati, superbiæ *s.* luxuriæ, auaritiæ, inuidiæ, gulæ, iræ, & acediæ: quorum *quidam* habentur communes. quos anima rationalis contrahit à primis parentibus simul cum peccato originali in ipsa vnione naturali: ac inde natura-

liter habetur propensa ad malum, & immobilis ad spirituale bonum; uti priuata originali iustitiâ: per quam habuisset fideliter subiectam suam sensualitatem suo spiritui, & spiritum ipsimet Omnipotenti DEO. *Quidam* habentur speciales, quos vnicuiq; nostrûm ipsa complexio naturæ corporalis conferre solet. Vnde homines complexionis Sanguineæ [ut pote calidi & humidi: quos videmus facie rubra, serena, splendente atq; hilari] cæteris propensiores solent esse ad vitia carnis atq; luxuriæ, ad iocos, risus saltus, & similia. *Cholerici* autem calidi nimirum & sicci, propensiores alijs habentur ad vitia superbiæ & Iræ, atq; ad alia quæ inde sequuntur. *Melancholici* vero, frigidi nimirum & sicci propensiores sunt ad vitia invidiæ: Vnde solent esse tristes, suspitiosi, scrupulosi, perplexi, ac pertinaces in suo sensu. *Phlegmatici* tandem frigidi nempè & humidi, propensiores evadunt ad vitia acediæ, prout somnolenti, tardi, ad otium proni, & ingenio obtusi. Deinde varia horum humorum permixtio, varios etiam in varijs complexionibus producit vitiorum effectus. Vitia acquisita, sunt etiam habitus praui intensiores, & motus inordinati feruentiores eiusdem, puta superbiæ, auaritiæ, luxuriæ, iræ, gulæ, inuidiæ, & acediæ, quos vnusquisq; sibi per actus peccaminosos frequenter iteratos comparare & augere solet. De vtraq; huiusmodi specie vitiorum *D. Aug.* ait: Cupiditates quasdam naturaliter contraximus, quasdam consuetudine nobis fecimus. *Idem.* Motus illi mali auaritiæ, iræ, libidinis, partim de origine, partim de consuetudine veniunt: & priores quidem minui possunt, finiri non possunt; relinquuntur

tur autem baptizatis, ut fortius certando, maiorem etiam sibi gloriam parent. Minuuntur autem à proficientibus & resistentibus: posteriores vero etiam tolli possunt repugnando, & contrariâ bonâ consuetudine

Dicendum 2dò. Quod vitia inde huiusmodi accipiant nomen, quod s. inprimis motibus omnino vitari debeant, nè in actum exeant peccaminosum; & quod ab originali peccato veniant animæ rationali, per quod vitiantur omnes eius affectiones ac vires; præsertim verò amor sui, qui est caput cunctarum affectionum malarum; amando enim homo seipsum ut non oportet, mox immoderatè ac inordinatè appetit bona huius mundi, utpotè honores, possessiones, & voluptates, quo ipso incidit in superbiam, luxuriam, gulam, & avaritiam. Quod si quis impedimento sit illi ad ea obtinenda, citò inflammatur iracundiâ; si etiam aliquis alius habeat ea quibus ipse caret, illicò succenditur inuidiâ: deniq; dùm cuiusq; animus affectu suo iucundatur & quiescit ultimatè in possessione bonorum temporalium, protinùs incurrit in acediam. Hæc autem vitia, ut propriè vitia sunt [*id est*] quatenus dicunt solam propensionem ad peccandum, hîc singula definiri debent; ut autem in peccata actualia & habitualia exeunt, in sequentibus Institutionibus explanabuntur.

Dicendum 3tiò. Quod *Superbia* ut vitium, est pronitas innata homini, in hoc statu naturæ corruptæ, ad appetendam inordinatè excellentiam: atq; in ea adepta ad vane sibi complacendum, immoderateq; gloriandum. *Avaritia* item ut vitium est connaturalis habitus prauus inclinans animum

ad appetendum immoderatè pecuniam, possessiones, diuitias, proprium. *Luxuria* item ut vitium est propensio improba corruptæ sensualitati innata, sollicitans animum ad appetendum veneream seu libidinosam voluptatem, ac inde est, quod Ecclesia orat: A spiritu fornicationis, libera nos Domine. *Ira* item vt vitium, est habitus prauus, stimulans animum ad vindictam de iniuriante inordinate sumendam. *Gula* item vt vitium, est habitus prauus sensualitati innatus, inclinans animum ad cibum & potum immoderatè appetendum. Potest autem quis appetere cibos & potus immoderatè quintupliciter: Si *f.* appetat eos pretiosos, accuratos, superfluos, extra tempus debitum, & non ob necessitatem naturalem, sed ob delectationem. *Inuidia* autem ut vitium, est habitus pravus homini connaturalis, pulsans animum ad pænitudinem seu tristitiam de prosperitate alterius, per quam minoratum se esse non libenter videt. *Acedia* deniq; ut vitium, est habitus prauus innatus homini inspirans animo tædium in spiritualibus, ad quæ excitat charitas.

INSTITVTIO XIV.

De Vitio Superbiæ.

DIcendum est *Imò.* Quod Superbia ut peccatum alias spiritus extollentiæ mentem *f.* super se [*id est*] super mensuram sui status & conditionis ire propellens, largè & strictè accipitur. Superbia *largè* sumpta, est voluntas nolens simpliciter subdere se legi æternæ, paratusq; animus aliquod præceptum eius violandi. *Strictè* vero sumpta est immoderatus excellentiæ appetitus: atq; de propria excellentia immoderata gloriatio: Est

autem

autem propria excellentia triplex: Altera, cui debetur honoratio seu reverentia, cuius appetitus inordinatus est superbia, ut superbia. Altera cui debetur aliorum subiectio: cuius appetitus immoderatus, est superbia ut ambitio. Altera deniq; cui debetur laudatio humana, cuius appetitus inordinatus est superbia, ut vana gloria.

Dicendum 2*dò.* Quod appetitus huiusmodi triplicis excellentiæ non semper est peccaminosus, nam si est ordinatus seu moderatus, vel alias rectæ rationi consentaneus est licitus & honestus, tanquam referibilis ad virtutem iustitiæ. Talis autem esse censetur, dum quis de re bona, & vera appetit excellentiam suis alias meritis adæquatam, & qualitatibus commensuratam ac proportionatam, ob finem / aliquem bonum, vt potè ad malum propriæ infamiæ vitandum, atq; ad promovendam DEI maiorem gloriam, & proximi spiritualem profectum atq; ædificationem: vti appetiit Samuel excellens haberi, dùm seipsum laudaret 1. *Reg.* 14. Et S. Paulus, dùm se Corinthijs 2. *c.* 11. commendaret. At verò peccaminosus est huiusmodi excellentiæ appetitus, si habetur immoderatus, seu inordinatus, vel alias rectæ rationi contraveniens. Talis autem censetur esse *Imò* ratione finis, vt dùm quis appetit excellentiam, quatenus videlicet maiorem habeat libertatem, pravis moribus suæ sensualitatis indulgendi, aut proximos ac fratres suos vilipendendi &c, 2*do* ratione mediorum, ut dùm quærit quis & appetit excellentiam consequi per conspirationes, per simoniam, per detractiones, per minas, per promissiones & similia. 3*tio.* ratione causæ, vt dum quis appetit

rit excellens haberi de re mala, vt potè DEUM aut proximum offensiua, vel de re falsa, quod hypocritis contingit, qui suas improbitates externarum Virtutum folijs contegere solent.

Dicendum 3*tiò*. Quod Superbia haberi solet sicut interius, ita etiam exterius. Habet autem aliquis superbiam *interius*, ut pote in *memoria*, quando passim de se magna cogitat contra rei veritatem. In *intellectu* verò, dùm excæcatus nimio appetitu excellentiæ, omninò existimat se dignùm quolibet officio sui Ordinis, & habilem esse ad illud obeundum quod vbi non cõsequitur vti sperabat, nimis turbatur, conqueritur &c. Dùm quoq; in suo sensu præfert se alijs, ita ut illorum dicta, facta, & quæq; optima contemnat, sua verò exaltet. Dùm etiam spretis aliorum probabilibus sententijs, sanis consilijs, & piis admonitionibus, pertinaciter inhæret errabundo proprio suo judicio. In *Voluntate* tandem dùm indignè fert ac turbulenter verba vituperationis, admonitionis, & correctionis. Dùm item illa immoderatè appetit quæ ad promovendã propriam excellentiã spectant, quasi merito sibi debeantur. Dum item voluntatem suam sequitur in omnibus, ac áb eo quod placet sibi vix avertitur. Dùm deniq; lætatur ex aliorum defectibus, sperans inde excellentior haberi. Habet verò aliquis superbiam *exterius*, utpotè in *Signo*, quando severitate vultus, asperitate visûs, singularitate vestitûs, grauitate incessûs, fastuositate sermonis, erectione ceruicis, & inhumanitate morum à cæteris discrepat. In *Verbo*, quando libenter narrat se nobili genere natum, cum non sit verum; vel quando de paupertate parentum suorum erubescit.

bescit. *Item.* quando narrat ea, quæ fecit, audivit, vidit, scit, ut excellens habeatur. *Item.* quando obfirmatè aliquem exagitat, dicta, facta, scripta aliorum temerè exsibilat, contumaciter ad aliquem scribit, insolentèr atq; arrogantèr alios corripit; iure alicuius potestatis intumescit, ingratus beneficiorum existit, debitum honorem fratribus & Superioribus reddere negligit.

INSTITVTIO XV.

De Auaritiæ Vitio.

DIcendum est *Imo.* Quod Avaritia ut peccatum idem est, quòd cupiditas immoderata pecuniæ, diuitiarum, possessionum, ac proprij. Videtur enim venisse auaritia ab aueo & ære, ut sit quasi auiditas æris, id est pecuniæ.

Dicendum *2do.* Quod auaritia mortalis fiat quadrupliciter. *Imo.* Si quis res proximi retineat cum eius iniuria, vel eas habere cupiat medijs illicitis, ut potè furto, rapina, contractibus vsurarijs, & similibus alijs modis. *2do.* Si quis res suas ita auide diligat cum iniuria proximi, ut in extrema aut graui necessitate constituto, non subveniat illi eas impertiendo. *3tiò.* Si quis res suas eatenus diligat contra charitatem sui ipsius, ut malit potius æternis bonis carere aut priuari, quàm hisce præsentibus. *4tò.* Si quis res huiusmodi terrenas contra charitatem DEI adeò diligat ut eligibilius sibi sit legem æternam præuaricari, quàm earundem rerum iacturam pati.

Dicendum. *3tiò.* Quod Auaritia sicut interius haberi solet, ita etiam exterius. habet autem ali-

quis

quis Frater Minor auaritiam interius, ut pote in *Memoria*, quando volubilitèr cogitat de pecunijs, possessionibus, & similibus habendis, seu ac si habitis, ita ut Divina Officia distractè peragat, & orationi mentali non satis attendat. In *Intellectu* verò, quando concipit de rebus huiusmodi terrenis magnam opinionem, ac si valde essent expetendæ. *Item.* quando vias & modos excogitat, quibus eædem res acquirendæ essent. *Item.* quando fingit se aut suos multas habere diuitias; atq; pro suo libitu eas imaginariè dispensat. In *Voluntate* tandem, quado appetit habere curiosa pretiosa, & superflua. *Item.* Si haberet ea quæ appetit cito vellet statum deserere suæ vocationis. Habet quoq; idem Frater Minor auaritiam exterius, ut potè in *Signo*, quando vtitur rebus communitatis tanquam proprijs, vel quando alijs fratribus distribuendæ sunt, difficile ac per parcè eas impertitur. In *Verbo* quoq;, dùm res acquirendo vel retinendo mentitur, ut proximum fallat In *Opere* tandem, quando pro suo libitu res accipit, donat, commutat, coram, Superiore abscondit: Vel quando per Superiorem sibi auferuntur, dolet, turbatur, irascitur.

INSTITVTIO XVI.

De Vitio Luxuriæ.

DIcendum est *Imò.* Quod Luxuria *largè* sumpta, dicit omnem excessum seu insolentiam, ac immoderantiam in vestitu, epulis, vnctionibus, ædificijs, & quibuscunq; delicijs carnalibus. Vnde luxuriosus est quasi relaxatus, profusus ac solutus

lutus

lutus in quasvis voluptates. *Strictè* verò accepta, dicit rei venereæ seu libidinosæ inordinatum appetitum, atq; ipsum immoderatum vsum, legi Diuinæ contrarium.

Dicendum *2do*: Quod habere dicitur aliquis luxuriam in *Memoria* materialiter saltim, quando siue otiando, siue quidpiam agendo volubiliter cogitat de venereis actibus præteritis aut possibilibus, absq; tamen plena reflexione ad offensam DEI. In *intellectu* verò, quando cogitat de vijs ac medijs, quibus venire possit ad exercendos huiusmodi venereos actus, adhuc tamen absq; plena malitiæ illorum aduertentia. In *Voluntate* tandem, quando post primam intellectûs advertentiam, tales venereas cogitationes statim non repellit, aut seipsum ab eis quoq; pacto non alienat; motuiq; concupiscentiæ seu delectationi venereæ in sua sensualitate nascenti minimè dissentit; quod est ipsum tacitè seu interpretatiuè consentire. Vel *item*, quando huiusmodi cogitationes practicas, carnalibus desiderijs puta, vel oblectationibus venereis instructas formali seu expresso ac elicito consensu approbat. vel deniq; quando ipso actu exteriori appetit ac proponit experiri veneream voluptatem.

Dicendum *3tio*: Quod aliquis habet luxuriam in *Signo*, quando impudica ac obscæna libenter legere aut audire solet. *Item*. quando auertit animum ab omni corporis proprij duriori tractatione, & ad quasuis illius oblectationes, aut nimias commoditates conuertit. *Item*. quando nimia familiaritate coniungitur aliquibus personis cuiuscunq; Sexûs, alias de incontinentia suspectæ ætatis, faciens cum eis frequentiora & occultiora colloquia;

loquia; sæpius offerens eis aliqua munuſcula in contestationem ſui intimi amoris: nec non, quando huiusmodi perſonarum apprehenſas conſtringit manus, easq; aut faciem ipſam deoſculatur; vel quoq; caput, aut mentem blandè attrectando demulcet. In *Verbo* quando inhonesta, turpia, impudica, atq; carnalia effusè loquitur. In *Opere* luxuria dicitur, fornicatio videlicet, ſtuprum, adulterium, inceſtus, Sacrilegium, ac item vitium contra naturam, cuius tres habentur ſpecies: ut potè mollities voluntaria, ſeu pollutio procurata proprij corporis, ſodomia, & beſtialitas. Grauitas autem huiusmodi peccatorum eo excreſcit ordine quo recenſentur.

INSTITVTIO XVII.

De Vitio iræ.

DIcendum eſt *Imò*, Quod ira venit, à verbo ire, ut aliqui putant, eo quod irati, quamdiu iraſcuntur, non apud ſe ſint, ſed extra ſe iuerint, & pacati ad ſe redierint. Et quidem ira, ut eſt affectio nudè conſiderata, non reputatur ex ſe bona aut mala, ſed indifferens: quia non eſt animæ actio aliqua moralis, ſed paſſio naturalis; quâ benè & malè uti poſſumus, velut etiam cæteris affectionibus: idemq; eſt, quod ſanguinis feruor in corde, ac circa illud ex perturbatione & evaporatione fellis veniens. Vt autem ira eſt vitium corruptæ naturæ, dicitur eſſe habitus animæ prauus, inclinans animum ad vindictæ appetitum, vt verò eſt peccatum ſeu actus peccaminoſus, dicitur inordinatus appetitus vindictæ, veniens ex apprehenſione

one iniuriæ, & excandeſcentia animi contra eum, à quo offenſi ſumus: huiusmodi autem appetitus inordinatus quadrupliciter contingere poteſt. *1mò.* ex parte appetentis, ut ſi quis puniri appetat eum qui iniuriam ſibi infert priuata authoritate. *2dò.* ex parte eiusdem, vt ſi innocens ſit, quem puniri appetit, vel tantam non meruit pænam. *3tiò* ex parte modi. Vt ſi Iudex puniat reum contra ordinem iuris, vel non ſervatâ forma iuſtitiæ; Vel cum graui excandeſcentia exterius apparente, & conſequenter cum ſcandalo. *4tò.* ex parte finis: ut ſi iudex puniat, vel accuſator punitionem appetat, non ex zelo iuſtitiæ, ſed ex odio perſonæ, non propter correctionem delinquentis, ſed propter ſatietatem affectus iraſcentis. Talis autem ira formalis eſſe dicitur, quæ alias ex genere ſuo mortalis eſt culpæ; quanquam aliquando poteſt eſſe tantummodo venialis. *Tum* ob paruitatem mali, quod appetitur vel irrogatur. *Tum* ob defectum plenæ aduertentiæ aut deliberationis. *Tum* ob imperfectionem actus. Vt ſi ira ſit nonniſi materialis; uti eſt actualis impatientia ex apprehenſione iniuriæ, & animi excandeſcentia proveniens, abſq; appetitu vindictæ.

Dicendum *2dò.* Quod aliqnis dicitur habere iram interius, ut pote in *Memoria*, quando cogitationes fouet recordatione iniuriarum ab aliquo acceptarum, quibus igniculi iræ ac odij accenduntur. In *intellectu* autem, quando excogitat vias & modos quibus adverſario ſuo noceat, & malum pro malo reddat. *Item* quando leuiſſima habens indicia aut fere nulla ſuſpicatur atq; iudicat aliquem ſuum eſſe inimicum. *Item*, quando adver-

sarij sui diligenter inspicit mores, verba, opera, & intentiones, ac indeteriorem partem interpretatur. In *Voluntate* tandem, quando aliorum dictis aut factis facillimè pungitur ac perturbatur, nolens quidquam patienter adversi ferre. *Item.* quando bono simul ac malo sine optat alicui pænam, ignominiam, aut quodcunq; malum, ut sic correptus corrigatur, & suus appetitus immoderatus vindictâ existat satiatus. *Item*, quando bonam opinionem de aliquo conceptam, atq; amorem in se erga eum diminui sentit, & huic malo non dissentit.

Dicendum 3*tiò* Quod aliquis habere dicitur iram exterius, ut potè in *Signo*, quando alicui denegat exhibere signa ciuilis seu communis amicitiæ: Vti sunt exhibitio reverentiæ, affabilitatis, benignæ aspectionis: in necessitate præstatio auxilij, obsequij, atq; beneficij &c: *Item*, quando fugit de suo aduersario audire bona, vel fraternè non corripit indignè de illo narrantes mala. In *Verbo*, quando conqueritur coram alijs de iniuria sibi facta, concitando eos ad murmurandum contra iniuriam sibi facientem; Vel quando verbis iocosis alios pungit, aut mordacibus, contumeliosis, ac similibus exacerbat; Vel quando clanculum eis detrahit, eosq; calumniatur; Vel quando in disputationibus controverse & contentiose & contumeliose cum alijs agit. In *opere* tandem, quando cedit aliquem verberibus.

INSTITVTIO XVIII.

De vitio gulæ.

Dicendum est *Imò.* Quod gula utpote largi-

us

us accepta, dicit appetitum cibi & potûs immoderatum, talem autem esse puta, si cibaria & poculenta haberi curantur ardenter, *id est*, non, tàm ob necessitatem naturalem, quàm ob sensualem voluptatem. *Item.* præpropere, *id est* extra & præter tempus debitum. *Item.* Sumptuosa, exquisita, immodica.

Dicendum 2*do.* Quod gulam habere dicitur aliquis Frater Minor interius, ut pote in *Memoria*, quando passim ac sollicite cogitat de cibis ac potibus delicatis ad sacietatem sumendis; ita ut diuinum Officium distractè absoluat, & orationi mentali minus attendat. In *intellectu* autem, quando ingurgitationem cibo & potu delicato iudicat summam esse felicitatem. *Vel* quando ad mensam sic effusum in cibos & potus habet animum, ut lectionem piam nullatenùs concipiat. In *Voluntate* verò, quando paratum habet animum cibos & potus sibi placitos procurandi modis alias statui suo illicitis. *Vel* quando indignatur ac perturbatur si tardius cibi & potus apponuntur; aut non quales, quantosque appetit.

Dicendum 3*tiò.* Quod gulam habet aliquis exterius, ut pote in *signo*, quando festinanter absq; modestia religiosa comedit, ac veluti vorat; ac pocula quasi vno ductu euacuat. *Item.* quando comedendo & bibendo immoderatè lætatur, ac in risus & iocos nimios effunditur. In *Verbo* autem, quando passim ac pleno affectu quorundam benefactorum laudat liberalitatem in tractando; quorundam verò mediocritatem vituperat *Item.* quando de cibis & potibus delicatis frequenter ac libenter loquitur. *Item.* quando facile conqueritur

ac murmurat de Superiore & Coquinario, quod alter negligat procurare cibos, & potus sibi placitos, alter non præparet procuratam comesturam ad suum gustum. In *Opere* tandem: quando se cibis aut potibus ita ingurgitat, ut postea vomat, cremato aut medicamento indigeat.

INSTITVTIO XIX.
De vitio inuidiæ.

DIcendum est *Imò:* Qvod peccatum inuidiæ non inuenitur communiter nisi inter sibi aliquâ ratione æquales: Vbi enim alter conspicit magis alteri quàm sibi fauere fortunam, ac inde concipit dolorem; quod eo ipso videat se inferiorem illo factum, tunc inuidere (*id est* acerbè tristiusq; prosperitatem alterius videre) dicitur. Unde inuidia ut peccatum, est inepta tristitia, seu immoderatus animi dolor, de alterius prosperitate; per quam putat quis obscurari ac diminui suam fortunam; quæ alias ut reparata existeret, libenter alterum carere illâ vllet, si possibilitas adesset. Verùm huiusmodi inepta tristitia, seu immoderatus animi dolor, non semper ad inuidiam spectat, nisi impropriè: Vt quando quis dolet de bono illius, cui malum optat, ut suo inimico. Talis enim dolor propriè ad odium pertinet. *Vel.* quando quis dolet de bono alterius, non ac si velit eum carere illo, sed quod ipse careat; cùm alias æque sibi aut magis proportionatum sit; talis enim dolor ad æmulationem spectat. *Vel.* quando quis dolet de bono alterius, eo quod eius meritis, aut qualitatibus non sit proportionatum, ac inde con-queri-

queritur intra semetipsum de iniustitia in distributione beneficiorum per homines facta. Talis autem dolor ad zelum pertinet. Ad indignationem autem pertineret, si quis murmurationibus suis concitaret alios fratres ad murmurandum contra collatores huiusmodi: maximè verò illorum appetitione ipsemet commotus. *Vel.* quoq; si impatienter ac irreuerenter conquereretur de DEO, quasi malè distribuat, cùm alias iustè ac irreprehensibiliter vult dare DEUS ex occulto suo consilio temporalia bona dignis & indignis fidelibus & infidelibus, iustis & iniustis, quod tamen ipsum homini non congruit velle, nisi DEUM inde in æternum benedicere.

Dicendum 2*dò.* Quod tristitia de bono alterius, si alias ordinata ac moderata est, non vitiosa sed virtuosa reputari debet; ut quando quis tristatur de bono alterius ex charitate: inquantum *s.* illud bonum præbet illi occasionem ad peccandum, & bona spiritualia negligendum *Vel.* quando quis tristatur de bono alterius ex compassione aliorum: quos probabiliter habens huiusmodi bonum, opprimet, vel corrumpet, atq; scandalizabit. *Vel* quando quis tristatur de bono alterius, ex ratione alterius, utpotè de diuitijs, potestate, & similibus: quia inde probabilter sperat sibi aliquid mali iniustè prouenturum.

Dicendum 3*tiò.* Quod inuidiam aliquis habet interius, ut pote in *Memoria*, quando sæpius cogitat de alterius prosperitate: quam non libenter videt habere illum, uti deprimentem suam excellentiam In *intellectu*, quando quis indebitè parvi alterius æstimat merita & bona adepta; quæ

alias habentur sibi proportionata. In *Voluntate*, quando non solum tristatur de bono alterius, per quod sua excellentia minoratur; Verùm etiam quando gaudet de illius malo, quod alias dicit huiusmodi priuationem boni. *Vel*, quando non commouetur rebus aliorum adversis ad condolendum, & prosperis ad congaudendum. *Vel*, quado de alterius prosperitate gaudet ficte, itidemq; tristatur de adversitate. In *Signo*, quando non libenter audit res aliorum bene gestas; & viceversa promptus est, ad præbendas aures rumoribus de infelici successu. *Vel*. quando reticet aliorum bona, vbi ea laudandi occasio adest. In *Verbo*, quando alter alterius famæ, siue explicitè siue implicitè detrahit. In *Opere* tandem, quando alter alterum in electione ad Officia Ordinis iniuste supplantat.

INSTITVTIO XX.

De vitio acediæ.

DIcendum est *Imò*. Quod acedia *largè* sumpta significat vitium generale omnium vitiorum generibus sese communicans; ac idem est, quod tristitia de bono spirituali; seu auersio mentis à bono spirituali: omne enim peccatum inhærens menti refugit bonum spirituale, ut pote virtutem sibi contrariam, ut superbia humilitatem, auaritia Euangelicam paupertatem, luxuria castitatem, ira patientiam, gula temperantiam ac ieiunium, inuidia charitatem proximi. *Strictè* verò acedia sumpta est vitium speciale vnum ex septem capitalibus; ac idem est, ac tristitia de bono diuino,

de

de quo gaudet charitas. Istud autem bonum triplicis est differentiæ. *Imò* Vt est ipsi DEO bonum tam intrinsecum, quàm extrinsecum. Si enim tristaretur aliquis inde, quod DEUS sit Omnipotens, infinitè bonus, summè Sapiens, iustus misericors &c: *Vel,* quod per totum orbem terrarum sic celebretur ac Sanctificetur orthodoxè nomen ipsius Maiestatis, quasi ista nolit DEO æternum benedicto; peccaret contra DEUM eiusq; charitatem grauissimo peccato acediæ. *2do.* Vt est nobis bonum; Si enim tristaretur aliquis, quod cognouerit Christum, quod ingressus fuerit Religionem; quod provisa sunt ei huiusmodi media ad vitam æternam obtinendam, uti sunt Obseruantia mandatorum DEI, imitatio Christi, vsus Sacramentorum, ac præsertim Sacramenti pænitentiæ, ieiunium, orationes, austeritas vitæ, regularis disciplina &c: *Vel,* si nimio affectu ad res temporales incensus, omninò vellet perpetuus esse in mundo, & contentus ipsiusmet honoribus, possessionibus & voluptatibus minùs æstimans patriam cælestem, ac beatitudinem æternam, peccaret contra seipsum, suiq; charitatem grauissimo peccato acediæ. *3tio.* Vt est proximis nostris bonum; si enim tristaretur aliquis de bono spirituali proximi sui, quod *f.* ingressus sit Religionem benè ordinatam; quod sit in gratia DEI, quod proficiat in Virtutibus Sanctis, quod mentali orationi & asceticæ mortificationi diligenter attendat &c: peccaret grauissimè contra charitatem proximi peccato acediæ, quod reducitur ad inuidentiam fraternæ charitatis. Ad eandem quoq; acediam spectat diffidentia concepta, de obtinendo precibus auxilio

DEI opportuno ad vincendas tentationes, atq; implenda præcepta eius diuina, cum votis cæterisq; obligationibus cuiuscunq; Religionis. Vnde emanat desperatio de consecutione æternæ beatitudinis.

Dicendum 2*do*. Quod acedia datur aliquando venialis. *Imo* quidem vbi actus eius habetur imperfectus, *id est*, non plenè deliberatus, sistens nimirum non nisi in sensualitate ac inferiori ratione. 2*do*. Vbi acedia non ipsi charitati opponitur, sed tantummodo eius feruori: ut quando quis tristatur de bono spirituali, in quantum est sibi tædiosum, laboriosum, onerosum, & quietis corporalis impeditiuum; ut potè de ieiunio incidente tali die, de Officio Diuino media nocte persoluendo, de oratione flexis genibus facienda. 3*tio*. Vbi aliquod bonum spirituale omittitur ex acedia non obligans ad mortale peccatum: Vti est omissio parui Officij, aut disciplinæ communitati fratrum vsitatæ, fractio silentij, absq; iusta tatione.

Dicendum 3*tio*. Quod Frater Minor habet acediam in Memoria, quando ita occupatur cogitationibus Vanis, inutilibus, & Vagabundis, ut satis non attendat ad conseruandam præsentiam Diuinam, Officiaq; Spiritualia sine debita reflexione & aduertentia absoluat. In *intellectu* verò, quando non attendit lectioni librorum spiritualium, & consequenter non curat percipere Diuinas inspirationes. In *Voluntate* tandem, quando contemnit & fugit media profectus spiritualis: uti sunt Oratio mentalis, exercitia Virtutum; mortificatio vitiorum, grata acceptatio correptionis Superiorum

rum. Deinde in *Signo*, habet quis acediam, quando Cellam velut carcerem fugit, & euagationem tam intra quam extra clauſtrum diligit. *Vel*. quando libentius cum diſſolutis ac vanitati debitis converſatur, quam cum benè addictis vitæ ſpirituali. In *Verbo* autem, quando citius loquitur, tum de profanis ac vanis, quàm de ſpiritualibus, *tùm* de vitiis aliorum, quàm de virtutibus. *tùm* de ſuis iniurijs, quàm de Chriſti paſſionibus. *Vel* quando Maiorum ordinationes reprehendit, contra Superiorum correptiones murmurat & conqueritur contra eorum indiſcretionem in præcipiendo & admonendo. &c: In *Opere* tandem, quando ita exteriorioribus negotiis deditus eſt, ut prorſus exercitia ſpiritualis profectùs negligat, & ſanctæ orationis ac devotionis ſpiritum extinguat, cui debent cætera temporalia deſeruire.

TRACTATVS VI.

De Tentationibus, ac remedijs earum.

INTRODVCTIO.

QUamuis DEUS Optimus plurima ſua dona, homini abſq; aliquibus eius meritis præcedentibus conferre ſoleat; nulla tamen ratione vult ei largiri ipſum donum vitæ æternæ, ac præmium cæleſtis gloriæ, niſi alias benè merito, ac Victori omnium tentationum, quibus in hoc præſentis certaminis campo eius propoſitorum fidelitas, & in obſervantia mandatorum DEI & conſiliorum Chriſti ſtabilitas, conſtantia, ac perſeuerantia exploratur. Vnde *S. Iacobus c. 1.* Beatus Vir qui

ſuffer

suffert tentationem, quoniam cùm probatus fuerit accipiet coronam vitæ Et *S. Pau. 2. Tim: 2.* Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Ille autem legitimè certare probatur, qui tentationes suas, quæ suum conantur impedire profectum ac frangere propositum, perseverantèr expugnat, plenè debellat, & finaliter superat. Non est enim magnum (*ut ait* Auctor apud S. Aug. *Ser. 8. ad fratres in eremo*) inchoare quod bonum est, sed consummare, hoc solum perfectum est. Et S. *Hier. l. 1. contra Iovin:* Cæpisse multorum est, ad culmen peruenisse paucorum. Vt igitur natura tentationum, cum quibus bellum nobis est in præsenti vita perspecta habeatur, necesse est in *1ma* parte huius Tractatus genera modos, & species earum prodere, in *2da* vero, remedia tentatis adhibenda, ex dictis Patrum spiritualium recensere.

PARS I.

De quinque generibus tentationum, & viginti speciebus suggestionum diabolicarum.

ARTICVLVS I.

De tentatione a DEO, *& ab homine.*

VBi homo ille simplex, & rectus, ac timens DEUM S. Iob, ipse per suam experientiam didicit, statim etiam nos commonere voluit, vitam nimirum nostram, militiam [seu iuxta *Septuaginta*

inter-

interpretes : tentationem.] esse super terram; & meritò, quia vni tentationi succedit alia & alia, alterius sæpè generis ac materiæ, sicut fluctus succedit fluctui, & ventus vento, & annulus annulo in catena; imò etiam sæpenumero simul plures nos inuadunt, prouenientes nimirum tùm à DEO, tùm ab homine, tùm à carne, tùm à mundo, tùm à diabolo. *Imum.* itaq; genus tentationis à DEO venit. Sed *nota*, quod nulla tentatione à DEO procedente, in malum tentamur. Vnde S Iacob. *cap. 1.* Nemo cùm tentatur dicat, quoniam à DEO tentatur: DEUS enim intentator malorum est, ipse enim neminem tentat. Quod explicans D. August: *lib. 2. de consensu Evangel. cap.* 30. sic ait, Alia significatione intelligitur tentatio, de qua dictum est: DEUS neminem tentat: & alia de qua dictum est. *Deut.* 13. Tentat vos Dominus DEUS vester, ut palam fiat vtrum diligatis eum, an non: illa seductionis est; hæc probationis. *Hinc est*, quod DEUS non alio fine suos electos tentat, quàm pater suum filium, herus servum, Vir Vxorem, Magister discipulum; vt videlicet ingenium eius, studium, fidelitatem & affectum partim exploret; partim acuat, accendat, & promoveat. Tentat autem DEUS homines aliquando *exterius*, aliquando *interius*. Exterius quidem tentare dicitur; *Vel* dùm illis bona præsentia confert, vt videlicet appareat, num benè aut malè illis vtantur; quod patet *Matth*: 25. ex illa parabola. Accedens qui quinque talenta acceperat &c: *Vel* dùm illis eadem bona deinde subtrahit, ac præterea nonnunquam multis eos malis afficit, sicut Iob & Tobiæ facere voluit, quos semper tam

in

in prosperitate, quàm in adversitate fideles ac iustos inuenit. *Vel* dum eis mandata sua seruare præcipit, arduaq; virtutum exercitia prosequi iubet: quo pacto tentavit Abraham, præcipiens ei immolare Isaac, hæredem videlicet suæ diuinæ repromissionis: ut ostenderetur magna deuotio obedientiæ Abraham, & fidei ad DEUM: quia nec in hoc casu hæsitauit de eius promissione, quin impleret etiam de occiso, sicut ei erat pollicitus. Interius quoq; tentat suos DEUS, *Vel* affluentia suauitatis cælestis; *id est*, infusione devotionis sensibilis, ut eo ipso ad omnem permoueantur mortificationem, palamq; fiat vtrum velint & conentur cooperari gratiæ ac inuitationi suæ diuinæ. *Vel deinde*, dùm easdem consolationes cælestes subtrahit eis, ad probandum nimirum eorum patientiam, & in oratione perseverantiam, ac in bonis propositis constantiam: *Vel insuper*, dùm eos in tribulatione, ac aliquâ vrgente necessitate instanter & affectuosè clamantes ad se non exaudit, puta ad eorum votum seu voluntatem, vt videlicet exaudiat eos ad maiorem illorum profectum Hoc modo tentati vox illa est, *Habacuc*, 1. Vsquequo Domine clamabo, & non exaudies: Vociferabor ad te vim patiens, & non saluabis. Et *Psal.* 12. Vsquequo obliuisceris me in finem, usquequo auertis faciem tuam a me. Et *Ps.* 43. Exurge quare obdormis Domine, exurge, & nè repellas in finem. *Vnde* & S. Paulus, dùm tertia vice DEUM oraret pto amovendo stimulo carnis, cælitùs talem vocem audiuit 2. *Cor.* 12. Sufficit tibi gratia mea, nam Virtus in infirmitate perficitur. *2dum* genus tentationis venit ab homine; vnde etiam hæc tentatio huma-

humana dicitur, de qua est illud 1. *Cor.* 11 Tentatio vos non apprehēdit nisi humana. Illa autem *Imo* dicitur tentatio humana, quâ spiritus noster [qui alias dicitur homo interior] à sensualitate [quæ alias dicitur homo exterior] primis motibus ad consentiendū malo, stimulatur: hæc tentatio, omnibus hominibus quā-tumuis iustis ac sanctis cōmunis est, & facile per auxiliū DEI vincibilis, modo tantū primis impulsibus, quib⁹ nōnisi infima portio animæ rationalis apprehēditur, statim ab initio resistatur. Vnde S. Ansel. in hunc sensum ait: Angelicū est tentationem malignā non sentire: humanum, sentire, & non consentire: seu sentire, & vincere: diabolicum, à maligna tentatione vinci, & ex certa scientia peccare: *2do* humana tentatio illa dicitur, quâ homo præsertim vitæ religiosæ nouiter addictus, seipsum tentare & probare solet ac debet, in sui videlicet introuersione seu recollectione; velitne ac possit viuere & perseverare in religione quam ingreditur usq; ad mortem in vera Christi obedientia, paupertate, & castitate: sitq; paratus sequi Christum, tam tempore prosperitatis in humilitate, quàm tempore adversitatis in patientia alias sine hac tentatione ac probatione sui, non potest se absq; periculo damnationis suæ adstringere votis religiosorum. *Vel item*, quâ bonus ac strenuus Religiosus semper se tentat, probat & examinat vtrum proficiat aut deficiat in via spirituali. Hanc tentationem sui S. Apostolus suis discipulis intimare voluit, dicens 2. *Cor.* 13. Vosmetipsos tentate, si estis in fide, [*ut pote* stabiles, & in cæteris virtutibus firmi] ipsi vos probate. *3tio* humana tentatio illa est, quâ Superiores religiosorum, suos
sub-

subditos, ac inprimis Nouitios tentare & probare solent ac tenentur; subinde illis ardua, ac naturæ & sensualitati repugnantia proprioq; eorum in genio ac iudicio, & rationi inferiori contraria præcipiendo; & diuersis eos mortificationibus vexando, ac fictis aliquando improperiis afficiendo: ut inde conijciatur, vtrum sciant, velint, ac possint seipsos propter Christi imitationem abnegare: ne forte aliquis illorum, homo videlicet passionatus, immortificatus, sui amore vinctus, & pluribus vitijs irretitus, per solemnem professionem, ex eorum incuria, aut detestabili aliqua conniuentia, Sacræ Religioni adscriberetur, *vtpote*, contra intentionem Ecclesiæ, ac Sanctorum Patrum instituta in magnum dedecus ipsius Religionis, & in immensum ipsi⁹ profitentis spirituale detrimentū. *Vel item* quâ ijdem Superiores suos subditos non solum Novitios, verùm etiam & professos tentant ac vexant; aut nimirum negando illis nonuulla, alias dari solita; aut subtrahendo concessa, aut precipiendo insueta: ut hoc ipso iuxta morem antiquorum Sanctorum Patrum Virtutem eorum probent, excitent, acuant, & promoveant. *4to.* tentatio humana illa est, quâ homo ab alio homine ex proposito ad peccandum inducitur. De hac tentatione illud est, quod ait V. Beda *hom: in cap. 12. Luca.* Duo sunt genera persecutorum: vnum palam sævientium, alterum ficte fraudulenterq; blandientium.

ARTICVLVS II.

De tentatione a carne & mundo.

TErtium genus tentationis prouenit à carne, *id*

est

est à concupiſcentia. Carnem enim non ut mortuam, ſed ut animatam [anima videlicet originali peccato infecta] ſæpiſſime Sacri Scriptores, pro ipſa concupiſcentia accipiunt: quia caro, eſt velut Officina animæ vitiatæ, quæ in carne quaſi figulus in ſua figulina & luto ſuarum concupiſcentiarum ac turpitudinum varias ideas & imagines imprimit ac efformat, per illamq; easdem peragit & conſummat. Eſt autem præſens concupiſcentia nihil aliud, quàm ægritudo, febris, ac vulneratio animæ, & iuſtitiæ illius originalis corruptio: hæc autem erat natura iuſtitiæ originalis [ut ait D. Bonau.] quod quamdiu fuit ſpiritus DEO ſubiectus ac præceptis eius obediens, tamdiu etiam illius imperio ſubijciebantur omnes vires inferiores cum ſuis motibus; ſed rebellante ſpiritu DEO, rebellavit etiam Spiritui Corpus, ut dicat S. Paulus *Rom*: 5. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. *Vel deinde*, præſens concupiſcentia idem eſt, quod fomes peccati poſt ipſam etiam regenerationem baptiſmalem, in pænam originalis peccati in ſenſitivo appetitu noſtro remanens, ac inde in omnes alias vires animæ, virus ſuum diffundens, Cuius quidem *fomitis* natura eſt, quendam videlicet recipere ardorem ad peccandum, *tùm* ab obiectis à mundo repræſentatis, *tum* à ſuggeſtionibus & impulſibus diabolicis: ac *deinde* ſollicitare ſpiritum ſuis blanditijs quaſi meretricijs; & pulſare incitamentis irreuerentibus ad conſentiendum peccato: quâ etiam de cauſa, ſtimulus carnis dicitur.

Hinc imprimis eſt, quod tentamur in inferiori portione animæ noſtræ à carne ſeu concupiſcntia

tribus

tribus modis, iuxta numerum trium virium inferiorum animæ rationalis. *Imo* dùm in ſenſitiuo appetitu noſtro concupiſcibili, excitantur deſideria turpium delectationum, *Vt pote* luxuriæ, gulæ &c: *2do.* dùm in iraſcibili appetitu ſenſitiuo, conſurgunt motus iræ, impatientiæ, odij, inuidiæ, & aliorum huiusmodi vitiorum. *3tio* dùm in vi rationali, quæ nimirum bona inferiora, terrena, & caduca conſiderat; ſuſcitatur motus elationis, ſuperbiæ ac præſumptionis, & aviditas inutilis ſcientiæ &c. Deinde tentamur à concupiſcentia alijs tribus modis in ipſo ſpiritu. *Imò*, dùm ſentimus & advertimus eſſe in ſuperiori noſtro appetitu concupiſcibili, ſeu in voluntate, *ut eſt*, concupiſcibilis, acediam, torporem, & negligentiam ad bonum peragendum, ad orandum, virtutibus inſiſtendum &c. *2dò*, dùm noſter ſpiritualis appetitus iraſcibilis, ſeu voluntas rationalis, ut eſt iraſcibilis, horret media ad bonum ob laborem difficilem eis annexum; dumq; propter ſui debilitatem, fragilitatem ac infirmitatem deſperat, quod iam non poſſit vincere ac tranſcurrere impedimenta ſtudiorum ſpiritualiũ. *3tiò*, dùm ratio ſuperior ſic tenebris ignorantiæ obuolvitur, ut in via ſpirituali quid agendum, aut quomodo ſibi procedendum ſit, neſciat. *Vnde eſt*, quod niſi hæ vires ſpiritus noſtri gratia ſeptiformi cælitùs formarentur, omnes hâc tentatione vinceremur; nec aliquando malignos ejus impulſus cohibere poſſemus. *Quartum* genus tentationis venit à mundo. Tentat autem nos mundus dupliciter. *Imò* obiectis bonorum ſuorum (*ut ſunt* honores, adulationes, curioſitates, poſſeſſiones, voluptates, & hominum familiaritates) dùm illis

ab

ab amore bonorum ſpiritualium ac æternorum nos abducere, & ad ſui amationem trahere nititur Experientia enim docemur, quod obiecta bonorum huius mundi ſenſitiua ac præſentia, magis permouent ac alliciunt ad ſe appetitum noſtrum ſenſitivum, quàm objecta ſpiritualià ac æterna appetitum rationalem. *Vnde eſt*, quod homo immoderatè appetens præſentia, aut nimis ſibi in eis complacens, facile ab æternis mente alienatur, ac varijs per proprium conſenſum ſeſe implicat peccatis. *2do.* tentat nos mundus, ac præſertim contemnentes bona ſua præſentia, & voluntati diuinæ ſerio obedire cupientes; dùm ſuis malorum obiectis [*ut ſunt* odia falſorum fratrum, ſcandala, irriſiones, ſubſannationes, contemptus, detractiones, & quæuis aliæ perſecutiones] nunquam nos terrere & affligere ceſſat: ut ſic aliquando animo fractos, à vera iuſtitia timoreq; DEI deuios reddat.

ARTICVLVS III.

De tentatione diabolica.

QUintum genus tentationis provenit à diabolo. In hac autem diabolica tentatione quatuor advertenda ſunt: *1mum* eſt, ipſa videlicet cauſa ſeu origo tentationis in ipſo dæmone; quæ non alia eſt, quàm odium DEI, & invidia noſtri: odit enim diabolus DEUM, odio æterno; & nobis invidet æterna invidia vitam ſempiternam: ratio eſt *primi*, quia divino ejus judicio ad pœnas æternas ſe eſſe detruſum cognoſcit: ratio *alterius*, quia in locum ſuum nos ſufficere animaduertit: & quoniam non poteſt de DEO vilciſci hanc ſuam ut

judicat) injuriam ; ideo de nobis tanquam de ipsius DEI viva Imagine, eam vlcisci conatur, per callidam videlicet nostri tentationem, & dolosam ac tyrannicam persecutionem. *2dum* quod advertendum venit, est finis seu intentio diaboli tentantis : vnum enim è duobus tentatione sua ac importuna sollicitatione nostri, diabolus efficere intendit : *Vel* desertionem nostram, inchoatæ nimirum spiritualis viæ ac justitiæ D E I, per consensum in mortale peccatum ; & consequenter condemnationem ad pænas infernales : *Vel* saltim, ipsam refrigerationem ac remissionem affectus nostri in cultu virtutum & studio spiritualis profectûs : & consequenter minutionem meritorum ac præmiorum. *3tium* est, materia & subiectum ejus tentationis *Materia* quidem tentationis diabolicæ sunt obiecta bonorum & malorum hujus mundi : *subjectum* verò, est nostra sensaulitas, *id est* sensus corporales interni ac externi , & infimus appetitus concupiscibilis ac irascibilis. Alias ista objecta & sensualitas dicuntur arma diaboli , quibus ille contra nos pugnat ; objecta quidem nobis repræsentando, sensualitatem verò commovendo. *4tum.* est, ipse modus tentationis diabolicæ , quem quidem modum S. Paulus sub nomine colluctationis his verbis prodidit *Eph. 6.* Non est nobis colluctatio (id est, lucta, pugna, certamen, duellum) adversus carnem & sanguinem (*id est*, talis ac tam facilis, quam est adversus homines, qui ex carne & sanguine constant) sed adversus principes & potestates tenebrarum harum, *id est*, adversus dæmones, qui sunt spiritus invisibiles , magnæ fortitudinis & potentiæ , magnæ iræ & invidiæ , ma-

gnæ

gnæ calliditatis & astutiæ. *Vnde* sicut moris est luctatoribus secum decertantibus invicem sese manibus complecti, non quidem ex amore amicitiæ, sed ex cupiditate victoriæ, vnius videlicet de altero, in terram antrorsum aut retrorsum, dextrorsum aut sinistrorsum prostraturo reportandæ. Ita nequissimi nostri hostis diaboli mos est, amplecti nos quodammodo ad instar amici (*videlicet* grata nobis & quasi rationi consentanea offerendo) ac vicissim à nobis mutuum consensûs nostri requirere amplexum, dùm nimirum nos luctâ suæ tentationis vno quopiam è quatuor modis astutè, inclinare, prosternere, ac superare nititur. *Imò* itaq; modo antrorsum videlicet aliquem deijcere, cupit, quando illum expresse & aperte retrahere, à bono, & inducere ad malum contendit, sollicitatione nimirum suâ & allectione per delectabilia carni, oculis, & cordi. *id est*, per voluptates, possessiones, & honores mundanos. *Vel deinde* antrorsum aliquem prosternere conatur, dùm eum, similiter à bono retrahit, ac inducit ad malum, terrendo illum difficultate resistendi vitijs, & insistendi virtutibus ac perseveranter, rigorem, asperitatem, labores, correptiones, & mortificationes religionis sustinendi. *Ido* modo, id est retrorsum optat aliquem diabolus prosternere, dum eum, occultè ac fradulenter, *ut pote* sub specie boni ad malum pulsat, aut à bono reuocare curat: quod facit, quando priori modo contra illum prævalere nequit, eo quod iam plenè abominetur peccatum, & virtutem amplectatur. *Vnde* S. Bern. Bonus nunquam nisi boni simulatione deceptus est. *Quatuor autem* actibus [sicuti benè aduertit D.

Bon. *lib. 7. de prof. relig. cap. 5.*] sub specie boni diabolus tentando gradatim procedit: vt enim facilius eius recipiatur persuasio, *primo* loco sola bona proponit, *secundo* bona malis mixta: *tertio*, ficta ac falsa bona, sed vera mala: *quarto*, cùm iam incautum aliquem sic irretierit ac illaqueauerit; in aperta eum peccata deicit. *Ex gr.* Aliquem douotum fratrem Nouitium volens seducere, ac è Religione ad mundum reuocare. *Imo.* illi proponit ac persuadet, quod nimirum potuisset vitam æternam ita in sæculo; sicut & in religione consequi mandata DEI seruando, eleemosynas faciendo, & alios verbo & exemplo ad bonum incitando, præsertim cùm iam modum mentaliter orandi, & praxim spiritualiter viuendi acceperit. Ecce *Imo* loco, sola bona proponit, *Vt est.* obseruandi mandata DEI propositum. *Postea*, suggerit & commendat illi libertatem in sæculo, quod videlicet liberum sibi esset ibi orare, ieiunare, recreationem honestam capere, comedere, bibere, dormire, ac omne opus bonum ac indifferens implere, aut etiam in causa rationabili omittere quandocunq; vellet. Ecce bona permixta malis, *id est*, propriâ voluntate, quæ occasionem præbet omnium malorum. *Tandem* affectum illius excitat ad amorem sociorum, parentum, amicorum, & bonorum temporalium. Ecce iam falsa bona: quia incautum fallunt hominem; & occasionaliter vera mala. *Postremò* sic iam illaqueatum, ac è Religione eductum, in aperta peccata deicit; ita ut peiora illius fiant nouissima, plusquam prima. Ecce scorpius, qui blandam habet faciem; sed caudam quâ occidit venenosam. Eodem quoq; modo hic noster

occul-

occultus hostis, sese in Angelum lucis transformans contra quemlibet bonum religiosum in aciem procedere solet: cùm enim nequam cognoscit illum omne apertum detestari peccatum, tunc suggerit illi vitia ac peccata sub specie virtutum; ut putans veras virtutes, quarum est amore captus, illa non abhorreat, sed appetat; quo ipso tanquam piscis hamo, aut auis laqueo, ab illo comprehensus prosternatur: ut qui erat humilis, mansuetus, obediens, castus, deuotus &c. mox sub specie zeli, pietatis, ac discretionis, inueniatur verè superbus, rixosus, impatiens, proteruus, impurus, acediosus &c: *Sic* aliquando nonnullos sub prætextu boni regiminis, & fulciendæ regularis obseruantiæ ad ambigendam & alijs inuidendam prælationem se induxisse gloriatur. Sic quibusdam incautis sub specie deuotionis, ac spiritualis dilectionis, frequentem cum aliquibus deuotis fæminis conuersationem & collocutionem persuadet; ut paulatim affectionem eorum erga illas spiritualem, degenerare faciat in amorem carnalem. *Sic* multos sub pallio purioris conscientiæ, non in paucos deducere solet scrupulos, errores, & perplexitates: *Sic* deniq; in similibus casibus, simili pelle ouinâ indutus, quemuis bonum religiosum, minus videlicet cautum & circumspectum, capere ac decipere conatur. *Vel quoque* retrorsum diabolus prosternere vult, quando alicui sollicitè coram DEO ambulanti conuitiatur, quòd iam consenserit peccato, quod malè orationi & virtutibus institerit; quod proposita sua raró aut nunquam ad effectum deduxerit &c. ut nequam de ipsius desperatione aliquando gloriari possit. 3*tio* & 4*to* modo, seruos DEI infernalis

luctator deicere studet dextrorsum videlicet ac sinistrorsum, quando in quacunq; prosperitate aut adversitate, siue nimirum spirituali siue mundana, à DEO constitutos, tam per seipsum, quàm per addictos sibi homines, *Vel* adulationibus malè succendit, *Vel* irrisionibus malè humiliat; ita ut quandoq; cogantur, quamuis non sufficienter, tamen efficienter, aut in vanis inaniter gloriari *aut* à bonis viliter desistere, *aut* etiam mala nequiter operari. *Porrò* dextrorsum diabolus tentare dicitur, quando aliquem ad peccandum sollicitans, facit illi spem peruersam de misericordia DEI, ac facilem promittit veniam, & citam à peccato pollicetur resurrectionem, verbum illud iniquum constituens aduersus eum. *Psal.* 40. Numquid qui dormit, non adijciet ut resurgat? Sinistrorsum verò, quando labentem criminaliter, in abyssum desperationis præcipitare quærit. *Vnde* S. Chrys. Vtrumq; periculosum est, & confidentia perversa, & desperatio: nam confidentia nimia, stantem evertit; & desperatio post lapsum non permittit resurgere. *Deniq;* diabolus nos tentat dextrorsum & sinistrorsum, quando devios nos facere conatur à rectitudine iustitiæ ac virtutis, siue per excessum, siue per defectum. Verùm vt adhuc magis perspecta habeatur calliditas inimici nostri diaboli, magisq; ac magis laquei eius cognoscantur, conculcentur, & conterantur; non abs re erit in sequentibus articulis prodere eius aliquas tentationum ac astutiarum species, quibus vel maxime nouellos ascetas infestare decipere, ac irretire consueuit.

ARTI-

ARTICVLVS IV.

De septem Speciebus tentationum: vel alias de septem diabolis quorum nomina sunt: Cur, Nequaquam Plus, Minus, Melius, Medicus, Scrutator.

PRima Species tentationis, seu *1mus* diabolus dicitur Cur. Hâc specie primi parentes nostri decepti sunt in paradiso, cùm dixisset eis serpens infernalis. *Gen.* 3. Cur præcepit vobis DEUS, ut non comederetis ex omni ligno paradisi? Hac etiam specie fratres nostri præsertim iuniores tentari solent, quando ex impulsu diaboli curiosè rationes inquirunt piarum suæ religionis traditionum, constitutionum, consuetudinum, ac ordinationum, sensualitati videlicet ipsorum contrariarum: non quidem ut illas fideliter approbent, ac melius custodiant; sed potius vt aliquam occasionem accipiant eas cauillandi, reprehendendi & contemnendi: ac inde suos Superiores, tanquam superfluarum & inutilium ceremoniarum ac obseruationum inventores vel promotores, temere iudicandi, carpendi, & odiendi.

2*dus* diabolus dicitur Nequaquam. Ab hoc tentatore primi Parentes nostri sic dementati fuerint, ut potius credere maluerint diabolo mendaciter pollicenti & dicenti: Nequaquam morte moriemini, quàm DEO suo veraciter sententianti. *Gen.* 2. De ligno scientiæ boni & mali nè comedas: in quacunq; enim die comederis ex eo, morte morieris. Eadem tentatione pulsari solent noui religio-

si, ut nimirum non credant Magistris suis, & alijs Patribus Senioribus: dùm eis prædicunt, quod ex certa diutinaq; experientia exploratum habent, eos videlicet facile peiores effici in religione, quàm fuissent in sæculo: Si nimirum ab initio suæ conversionis, ingrati beneficiorum DEI, præsertim vero vocationis eius ad sanctam Religionem extiterint: si exercitium orationis mentalis neglexerint: si mortficationi tam externæ quàm internæ studiosè non vacauerint, si principia politica & habitus prauos ante professionem non vicerint: si à quolibet peccato mortali diligenter ac perseueranter sese non custodierint: si quascunq; correptiones humiliter ac patienter acceptare non studuerint &c:

3*tius* diabolus dicitur Plus, & 4*tus* Minus, quorum *alter* suadet incipientibus, vel maximè animo promptioribus ac deuotioribus plus orare, quam pia suadet discretio, & sancta religionis consuetudo postulat; plùs laborare, quam exigit obedientia; plus affligere corpus mortificationibus, vigilijs, ac ieiunijs, quam rationabiliter Superiores concedere volunt: ut hinc apud se in multam veniant, de sua perfectione & sanctitate existimationem, caputq; suum & pectus nimis debilitent, & vires corporis naturales eueruent; ac tandem ad onera religionis sustinenda inhabiles omnino reddantur. *Alter* verò è contra inducere vult incipientes, præsertim animo segniores, ac ad bonum tardiores, ad Minus [videlicet, alijs fratribus] orandum, legendum, meditandum, vigilandum, laborandum, & mortificationibus vacandum, quàm pia religionis consuetudo, & rationabilis Superiorum præceptio

prio requirit; ut sic sensim otio assuefacti, multiplicibus tandem vitiorum laqueis implicentur.

5ta. Species diabolicæ tentationis vocatur Melius. Hostis enim noster diabolus dum etiam sub specie boni servos DEI decipere nequit, tunc quærit illos capere sub specie maioris boni, seu melioris. Vnde sicut ille dicitur 2. *Cor.* 11. Sathanas transfiguratus in Angelum lucis: ita hic appellatur *Psal.* 90. Dæmonium meridianum: quasi speciem maioris claritatis, seu imaginem maioris boni præseferens ad decipiendum quos tentat. Præsens itaq; diabolus, ruinam suas ignorantibus astutias molitur, dùm eos pulsat potiùs ad vacandum studijs in se melioribus, *utpotè* internis ac spiritualibus [*qualia sunt*: cultus silentij ac solitudinis, lectio, meditatio, oratio &c.] quam exercitijs externis seu corporalibus, quæ à Superiore committuntur ac demandantur; ut sic fratrem, obedientiæ virtutem ignorantem, contra suum Superiorem, tanquam indigna & vitæ spirituali contraria præcipientem, malè permoueat; & ut sic proprio iudicio innitentem reddat, inobedientemq; efficiat, contra illud quod dicitur 1. *Reg.* 15. Melior est obedientia quàm victimæ; & auscultare magis quàm offere adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare; & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. *Vnde* S. Bern. inquit: Grande malum propria voluntas, quâ fit, ut bona tua, bona non sint. Etenim si in die ieiunij mei inueniatur voluntas mea, non tale ieiunium elegit Dominus, nec sapit illi ieiunium meum, quod non obedientiam, sed vitium propriæ voluntatis sapit. *Et subdit.* Ego autem non solum de ieiunio, sed

de

de silentio, de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere manuum, postremo de omni obseruantia Monachi, vbi inuenitur voluntas sua in eo, & non obedientia Magistri sui, idipsum sentio: minimè prorsùs obseruantias illas, etsi bonas inse, inter virtutes censuerim deputandas.

6tus diabolus appellatur Medicus. Huius diaboli talis est suggestio. Non insistas *inquit* lectioni continuato studio, nè oculorum caliginem incurras. Vacando orationi non indulgeas lachrymis, nè ipsos etiam oculos amittas. Noli qualibet nocte ad matutinum surgere, nè debilitatem capitis acquiras: quandocunq; autem te contigerit non surrexisse, dicito te fuisse infirmum, male dispositum &c: Noli multùm quotidiano labore te fatigare & conficere, nè citam incurras mortem: aut quoq; nè fractis viribus corporalibus, debilis ac valetudinarius longo tempore viuas. Has, aut his similes, tentator aliquando suggerit fratribus propositiones; ut illos desides, tepidos, molles, otiosos, delicatos vitæq; longioris cupidos efficiat, contra quod Dominus ait *Math:* 11. Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et *cap.* 7. Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem. Et *cap.* 24. Vigilate, quia nescitis diem neq; horam. Et *Iob.* 5. Homo nascitur ad laborem. Et Apostolus 1. *Cor* 3. Vnusquisq; propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Idem quoq; Medicus tentator, sæpè suggerit fratribus dum infirmantur Superiorem de illis minorem curam habere, quam ex præscripto regulæ tenetur; & alios fratres minus sibi seruire, quàm vellent sibi

serviri : ut sic ad impatientiam & murmurationem eos prouocare possit contra aliud Regulæ præscriptum *cap. 10.* Fratres habeant humilitatem & patientiam in persecutione & infirmitate, & diligant eos, &c.

7*mus* diabolus vocatur Scrutator. Huius tentatoris natura est, stimulare fratres ad scrutandum opera, intentiones, & merita aliorum fratrum; vt inde occasionem eos vilipendendi & seipsos magnifaciendi accipiant: *Vel quoque*, ut suos defectus illorum imperfectionibus, coram propria conscientia contegant. *Deinde* muneris ipsius est, excitare fratres ad examinandum & scrutandum præceptiones, decreta, & quasuis sententias ac ordinationes Superiorum; an videlicet iustè, rectè, piè, discretè, ac prudenter per eos factæ sint : vt inde aliquod scandalum accipiant. Deniq; huius tentatoris studium est, permouere fratres ad examinandum & scrutandum iudicia DEI inuestigabilia, circa nimirum prædestinationem ac vocationem electorum, & præscientiam & reprobationem iniquorum; ut stultè patrocinando, seu inique compatiendo, damnandis, aut iam damnatis, in DEO aliquam considerent iniustitiam, propter quod vna cum eis damnentur ac reprobentur, iuxta illud *Prou: 26.* Qui scrutator est Maiestatis, opprimentur à gloria.

ARTICVLVS V.

De Octaua specie tentationis, seu de Octauo diabolo, qui dicitur Discretus.

Octauus diabolus solet vocari per ironiam Discre-

scretus, eo quod tanquam impostor scelestissimus, Superiores religiosorum, quos videt profectui spirituali, fratrum sibi in Domino commissorum studiosè insistere ac inuigilare, suggerit bonis subditis esse indiscretos, inhumanos ac intolerabiles, ut eos tam peruersissimo studio conturbatos reddat, & in charitate erga suos Superiores refrigescere faciat, ac monita illorum & correptiones, spernere odioq; habere efficiat: & ut versâ vice, ipsi etiam á Christo spernãtur & contemnantur scit enim diabolus, fratrem diuisum animo á suo Superiore, fieri quasi hominem capite truncatum: *id est*, à Christo [cuius hic vices gerit Superior] eiusq; influentiá illuminationis cælestis, & quorumuis donorum gratuitorum esse disiunctum ac separatum: quia dicit Dominus *Luc:* 10. Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. Et per Spiritum *S. Prou*: 1. Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea. Quia vocaui & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo. *Quapropter* dùm quid eiusmodi subditis diabolus suggerit, cogitent potius [sicut sancti Patres censuerunt, quod in vitis eorum legere est] illos Superiores, qui suos subditos non exercent in mortificatione passionum, & abnegatione propriæ voluntatis, quiq; non offerunt eis occasionem exercendi obedientiam, humilitatem, & patientiam cæterasq; virtutes, indiscretos & inhumanos esse: perinde ac indiscretus & inhumanus

nus est pater qui filium famelicum non cibat: pari enim modo mortificatio & virtus [quam sancta ac prudens Superiorum vexatio in subditis promovet] cibus & pabulum est animæ, eam videlicet instar panis roborans & confortans.

Hinc instat callidissimus tentator eiusmodi inquiens vexationem, ac tam crebram correptionem potius esse occasionem turbationis ac impatientiæ fratrum, & concitamentum passionum eorum in malum, quàm instigationem ad virtutis exercitium. *Vnde* S. Paulus dicit *ad Eph. 6.* Patres nolite provocare ad iracundiam filios vestros *Ad quod respondetur*: quod illi patres tam videlicet carnales quàm spirituales, hoc loco filios suos ad indignationem prouocare dicuntur, qui aut nimiâ subitâ passione commoti, aut ex duritia & asperitate cordis contra omne ius & fas pluribus eos contumelijs aut maledictionibus afficiunt; aut etiam nimijs verberibus seu laboribus illos onerant ac irritant. Verùm Superiores, qui ex impulsu charitatis, varijs moderatè vexant mortificationibus suos subditos [*sicut ibidem admonet S. Paulus dicens*: Sed educate illos in disciplina & correptione Domini. *per disciplinam autem* hanc intelligere vult secundum S. Hieron: & S. Chrysost. tam instructionem & doctrinam salutarem, quam castigationem paternam] illi non ad impatientiam eos prouocant sed ad patientiam: nulla enim alia est via ad patientiam, quam resistentia indignationi consurgenti contra correptionem aut corripientem, *seu*, mortificatio motuum impatientiæ; sicut etiam via ad humilitatem & castitatem ac cæteras virtutes, est ipsa cohibitio impulsuum Superbiæ, &

luxu-

luxuriæ, ac reliquorum refrenatio vitiorum. *Deinde* malignus instat spiritus subditis suggerens, quod saltim ille Superior indiscretus & inhumanus, imò quoq; persecutor, oppressor, ac turbator fratrum dicendus est, qui subditum in aliquo deficientem, non iam ex charitate & affectu mansuetudinis; sed ex passione aut odio, acri increpatione & crebra mortificatione vexat & irritat, contra illud quod ait S. Paulus *ad Galat. 6.* Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto [*id est*, si deliquerit aut peccaverit] Vos qui spirituales estis [*id est*, vos qui spiritualem habetis iurisdictionem] huismodi instruite in spiritu lenitatis [*id est*, subiectos vobis in Domino instaurate sanâ doctrinâ, & mansuetâ, leni, paternâ, ac blandâ correptione] considerans teipsum, nè & tu tenteris. *Ad hec respondetur Imo.* Istam propositionem diaboli esse meram exaggerationem, imposturam, iudicium temerarium, ac mendacium, nam & pater mendatij est, qui licet veritatem quandoq; dicere videatur, mentitur tamen; *Vel* veritas eius non est veritas formalis, nisi materialis, *puta* ex intentione mala ac peruersa proueniens, ut nimirum hac arte incautos ad aliquod peccatum promouere queat: *Vel* quia, ut vnius veritatis reuelatione fidem adstruat omnibus suis mendacijs, quibus nimis curioseq; credulos calidissimè supplantet. *2do respondetur.* quod non ille Superior dici debet turbator, quamuis subditi per eum ad bonum stimulati turbentur; sed ille, qui professionis aut obligationis suæ immemor existens, à Domino sibi commissis conniuet peccantibus. *Vnde Elias* Regi Achabo [dicenti sibi *3. Reg. 18.* Tu

es

es qui conturbas Israel] ait: Non ego turbaui Israel sed tu, & domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini. *3tio respondetur.* Potest eo modo dici bonus Superior esse turbator fratrum immortificatorum, quo & Christus Herodis & Ierosolimæ turbator extitit, qui non dedit alicui occasionem turbationis, sed vnusquisq; malæ voluntatis ex ipsius aduentu illam sibi sumpsit. Quamvis etiam bonorum fratrum bonus superior, in bono sensu dici potest turbator: quia & bonus Angelus, bonam MARIAM turbasse perhibetur. *4to.* Potest bonus Superior in bono sensu dici persecutor bonorum fratrum, duplex enim est persecutio. *Alia* odij, qualis fuit tyrannorum in Christianos, & qualis hucusq; est hypocritarum in fideles, in justos, & in veros Christi servos, juxta quod dicit Dominus *Matth: 10.* Cùm autem persequentur vos &c: *Alia* est persecutio charitatis, quâ sicut persequuntur parentes suos filios, & magistri discipulos, rationabiliter eos castigando; ita etiam Superiores in Domino sibi subditos persequuntur. *Vel* ut hoc ipso præteritos eorum corrigant defectus. *Vel,* ut à futuris eos præservent, & in timore Domini, ac in reverentia ejus antistitum conservent. De hac persecutione S. Chrys. in illud *Prov: 13.* Qui parcit virgæ &c sic ait: sicut justa ira, non est ira sed diligentia, sic justa percussio, non est percussio, sed correctio. Et *Clemens Alex.* Qui ad gratiam loquuntur, parum diligunt; qui autem ad vtilitatem acerbi sunt, in futurum sæculum beneficio afficiunt. Et *S. Aug.* Molestus est medicus furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio; ille ligando, iste cædendo, sed

ambo diligendo: si autem illos negligant, & perire permittant, ista potius falsa mansuetudo, crudelitas est. *Vnde* quoq; subditis Spiritus S. sic loquitur. *Prov*: 4. Tene disciplinam, nè dimittas eam, custodi istam, quia illa est vita tua. Et *Sap*: 1. Sapientiam enim & disciplinam qui abijcit infelix est: & vana spes illorum & labores sine fructu, & inutilia opera eorum. *5to respondetur*, duplicem esse charitatem superiorum, *aliam* mansuetudinis, *aliam* severitatis. *Vnde* in spiritu lenitatis, & in charitate mansuetudinis superiores boni corripiunt illos fratres, quos experiuntur esse animi promptioris ad bonum, & tractabilioris: illos autem in charitate & spiritu severitatis, quos etiam cognoscunt voluntatis esse tardioris & durioris, ac proprij judicij pertinacioris. Hanc vtrāq; charitatem *S. Paulus* se habere profitetur *1. Cor*: 5 Quid vultis, in virga veniam ad vos, an in charitate & spiritu mansuetudinis? vbi non contra distinguit virgam à charitate: quia repugnat virgam, seu correptionis severitatem tanti Apostoli, carere spiritu charitatis. Unde S. Aug: *lib*: 3. *contra Parmen*: *tom*: 7. hæc verba declarans, sic ait: Numquid tamen & virga sine charitate est, quia ita contexuit. In Virga veniam ad vos, an in charitate? sed quod sequitur. Et spiritu mansuetudinis. Admonet intelligi, quia & virga charitatem habet: sed aliud est charitas severitatis, aliud mansuetudinis: vna quidem charitas est, sed diversa in diversis operatur *6to respondetur*. Odium esse duplex, bonum & malum. *Bonum odium* illud est, quo boni superiores odio habent fratres delinquentes cum S. David, dicente *Psal*: 138.

Per-

Perfecto (*id est*, bono ac Sancto) odio oderam illos. Hoc autem est perfecto odio odisse, *inquit S. Aug*: ut vitia non homines oderis, nec vitia propter homines diligas. *Malum odium* illud est, quod mali fovent contra bonos, juxta illud quod ait Dominus *Matt*: *10*. Eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Eodem quoq; odio, bonos subditos præsens diabolus curat odisse suos superiores, propter sibi molestias eorum admonitiones & correptiones, quemadmodùm curavit regium odisse Prohetam. *Vnde cùm dixisset*: Perfecto odio oderam illos. *Subjunxit*: Et inimici facti sunt mihi. *7mo respondetur*. Sit ita quod malo odio, ac ferali passione superior concitatus, suum subditum hostiliter tractet, ac contra leges & ordinationes Patrum sibi præscriptas injustè persequatur: Non audeat tamen subditus apud seipsum ejusmodi Superiorem judicare: quia dicit S. Paulus. *1. Cor. 2.* Spiritualis (*id est*, Superior qui habet jurisdictionem ac potestatem spiritualem sibi desuper à Domino datam in subditos) judicat omnia, (*id est*, judicat omnia subjecta sibi, *utpotè* subditos ac incipientes) & ipse à nemine judicatur, *id est*, à nemine subditorum judicari potest. Nec præsumat subditus in suo superiore peccatum & injustitiam considerare, aut inquirere, quonam modo respectu subditorum illum se habere necesse sit: sed potiùs convertatur ad Christum, & ad ejus injurias ac passiones recogitandas, propter cujus imitationem in humilitate & patientia quævis mala illata facile erit sibi sustinere; nec non inspiciat regulas subditis à Sanctis Patribus traditas, juxta quorum præscriptum ad amussim curet se

habere cum suo Superiore, credens fideliter ac devotè, datam esse de cælo illi hanc persequendi se potestatem, & quodammodo maledicendi sibi præceptionem, juxta illud Domini oraculum *Ioan: 19.* Non haberes potestatem adversum me vllam, nisi tibi datum esset desuper, & juxta illud Regij Prophetæ. *2. Reg. 16.* Dominus præcepit ei vt maledicere David, si fortè aspiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac.

ARTICVLVS VI.

De nona specie tentationis: seu de nono diabolo qui vocatur Zelosus.

NOnus tentator dicitur Zelosus, qui excitat in fratribus quemdam Zelum DEI atq; religionis propriæ, vtpotè imprudentiâ, perturbatione, & amaritudine animi plenum; ac desinens in multas contentiones, detractiones, murmurationes, aliaq; peccata hinc venientia, sub specie boni, ac discreti Zeli (præsertim in illis, quos cognoscit concepisse quidem bonum affectum erga DEUM, & propriam Religionem, sed nondum plenam possedisse experientiam vicissitudinum multarum, quæ in qualibet religione quantumvis reformatissima evenire solent; nec adhuc acquisivisse perfectam notitiam legum, ac omnium excusabilium, & inexcusabilium, licitorum & illicitorum) irritans corda eorum adversus Superiores, & alios fratres in religione antiquiores; quos nimirum putant, judicant, ac existimant, regulam secundum declaratio-

vationes Summorum Pontificum præscriptas, decreta Sedis Apostolicæ pro reformatione religiosorum edita, statuta generalia & provincialia à Majoribus Superioribus tradita, imo & ipsa DEI præcepta ad amussim non servare: nec pro ejusmodi prævaricationibus (proh dolor) aliquam pænam subire: in summum videlicet scandalum aliorum fratrum, præsertim juniorum, qui pro minoribus, (utpote quotidianis) defectibus, continuè acriter corripiuntur. *Obviatur imo* huic dolesæ tentationi; Zelus DEI duplex est, laudabilis nimirum & damnabilis. *Zelus laudabilis* alius est incipientium seu subditorum; alius perfectorum ac Superiorum. Zelus incipientis ac subditi est (quilibet enim subditus, præsertim paucorum in religione annorum, respectu Superioris, incipiens censetur esse) continuum videlicet ardensq; studium fugiendi, detestandi, ac mortificandi in se vitium, quod sibi in alijs displicet: & imitandi virtutem, quæ in alijs rationabilitèr probatur & laudatur; necnon corripiendi defectuosos, & confirmandi virtuosos, ipse videlicet suorum bonorum operum exemplo. Zelus *perfecti seu antiquatoris religiosi, & Superioris* [quilibet enim Superior, & in religione antiquior, tam virtute quàm experientia putatur esse perfectus] est indignatio animi æstuosa, rationabiliter aduersus eos insurgens, qui indigna agunt contra DEUM, aut sancta religionis instituta, ac desinens in peccantium castigationem & correctionem. Hunc autem zelum D. Bonau. *de sex alis Seraph.* temperatum habere vult pietate seu compassione proximi, deuotione & discretione, seu prudentia, exemplaritate, & patientia Superioris. Zelus da-

mnabilis *alius est* iniquus, *alius* absq; scientia. Zelus iniquus, seu etiam hypocriticus, *Imo* est livor ac furor palliatus iustitiæ tegumento, concitati animi contra peccata, siue vera, siue nimis exaggerata, siue imaginaria, *id est*, ficta & ementita, in eorum videlicet, qui sibi sunt odio vltionem, diffamationem, despectionem, & condemnationem directus; ad suæ autem iustitiæ more pharisaico ostentationem, ac deniq; pro sua parte ad aliorum animorum captationem, ordinatus. *2do.* Zelus hypocriticæ mentis ille est, quo zelat aliquis contra aliorum vitia pro DEO aut religione, cùm ipse vel ijsdem, vel alijs adhuc peioribus vitijs irretitus sit, vt merito ei illud dici possit: Hypocrita eijce trabem primo de oculo tuo, & sic valebis eijcere festucam de oculo fratris tui. *3tio*, quando quis zelat contra vitia aliorum, cum suo fastu, & aliorum contemptu : ut condignè possit sibi dici, quod dictum est Diogeni narratur, aienti: Calco fastum Platonis. dùm videlicet in contemptum Platonis fastûs & ambitionis, illius calcaret culcitram. Calcas *inquit Plato* sed alio fastu. O miseram huiusmodi sortem, calcare seu corrigere aliorum defectus ac peccata, alijs peccatis ac defectibus! Zelare ac pugnare pro iustitia, DEO ac religione, armis videlicet elationis, præsumptionis, contentionis, detractionis, susurrationis, murmurationis, & odij [proh dolor] contra iustitiam DEI, pacem religionis, ac præcepta charitatis. Zelus DEI absq; prudentia, vel alias non secundum scientiam, aut etiam immortificatus, immoderatus, indiscretus, ac præsumptuosus, multipliciter haberi potest. *Imo* quando medijs discursibus perturbatæ rationis conci-

cita-

citatur ac inflammatur animus ad vltionem sumendam, de fratribus indigna agentibus aduersus honorem DEI aut profectum religionis, absq; aliquo respectu correctionis peccantium. Huiusmodi zelum habuit Ionas, quando doluit quod ciuitas magna Niniue, iuxta id quod prædixerat, non ruebat. Similiter Iacobus & Ioannes Apostoli eodem zelo succensi fuerint, quando contra Samaritanos non recipientes nuntios Domini, dixerunt *Luc. 9.* Domine vis, dicimus, ut ignis descendat de cælis & consumat illos. *2do.* Zelus præter scientiam dicitur, quando consurgit contra facta aliorum, quæ vel nonnisi occulta sunt peccata, vel peccatorum suspitiones meræ, vel facile possunt excusari à peccato. *Vt potè* ignorantia inuincibili, inaduertentia, intentione rectâ, fide bona, benigna legis interpretatione dispensatione Superioris: *Vel etiam.* quia eiusmodi factis peccatur nonnisi contra ius aliquod nunquam obseruatum, nec plenè receptum, aut vsu contrario præscriptum, aut benè non intellectum, nec sufficienter explicatum ac distinctum: raro enim ius, seu lex per se, aut per suos legislatores distinguitur ac explicatur: sed per iuris ac legis Doctores: *Vel denique* contra ius, cuius cessauit obligatio propter cessationem illius finis; quodq; impeditivum est alterius legis seu iuris, præceptiq; nobilioris ac dignioris. *3tio.* Zelus sine prudentia illorum est, qui præcipitanter ac violenter vitia aliorum extirpari cupiunt, minimè prouidentes ac præcauentes, quòd dùm colligi zizania volunt, nè triticum quoq; ipsum simul eradicetur. *Vnde* est, quod huiusmodi zelus pugnat contra iudicia DEI altissima, quæ sapientissime

mittunt mala semina cum bonis crescere usq; ad messem: & hoc, *Vel*, ut incipientes, sicut exproborum exemplis, doctrinam & modum in religione, sanctè ac laudabiliter viuendi accipiunt: ita, vice versa, ex prauorum defectibus occasionem ac instructionem habeant, quomodo viuere non debeant; *Vel quoq;* ut ipsi mali, exemplis bonorum tandem corrigantur aliquando: *Vel saltem*, ut malorum mala voluntas, bonorum passiuæ purgationi ac illuminationi proficiat, iuxta illud *D. Aug.* Nè putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: omnis malus, aut ideo viuit ut corrigatur, aut ideo viuit, ut per eum bonus exerceatur. Vtinam ergo qui nos modo exercent, conuertantur & nobiscum exerceantur; tamen quamdiu ita sunt vt exerceant nos, non eos oderimus; quia in eo, quod malus est quis eorum, vtrum usq; in finem perseueraturus sit, ignoramus: & plerumq; cùm tibi videris odisse inimicum, fratrem odisti, & nescis.

410 Zelus absq; scientia & consilio est, quando quis palam contra peccantes pro honore DEI, aut obseruantia religionis pia quadam permovetur indignatione, qui nondum per studium propriæ mortificationis plenam de tentationibns ac passionibus suis obtinuit victoriam: nec adhuc pro suo zelo ad imitationem Christi ac Sanctorum eius, quasvis persecutiones patienter sustinere paratum habet animum. Nam huiusmodi zelotes DEI persuadeat sibi necesse est, quod etiam peccans aduersus insurgentem contra suos defectus, alio zelo, aut nimirum malo, aut bono insurrecturus sit: *malo quidem*: quia qui audet ex certa scientia peccare

in DEUM, aut in religionis institutum, facilius peccare audebit in obseruatorem suorum defectuum, vtraq; *f.* manu (*id est*, per fas & nefas) sese ab eo defendens, ac in eum tela suæ indignationis iaciens: *bono autem zelo*, quia etiam ipse zelotes DEI, forsitan habet alios suos defectus, acri mortificatione & correptione dignos: *aut* quia errat in modo zelandi, *nempe* peccantem diffamando, seu contra eum strepitum murmurationis aliorum excitando: aut in aliorum officium ad quos nimirum zelare spectat, importune, intempestiuè, ac præsumptuose sese ingerendo.

Verùm hinc quæri potest, vnde nam proueniat ille zeli impulsus, quo imperfectus seu incipiens ac subditus pro DEO aut obseruantia regulari contra indigna facientes agitur: an videlicet à spiritu diuino, an verò à spiritu diaboli? Nam si prouenire dicatur à DEO, nefas erit non cooperari diuinæ in actioni: ideo enim agitur quis à spiritu diuino, ut illud agat, ad quod agendum pulsatur. Si autem prouenire respondeatur à diabolo, concedi necesse esset diabolum sibi ipsi contradicere, cuius vnicum studium est pulsare hominem suis tentamentis ad male agendum, non verò ad benè operandum. *Ad hoc respondetur*, quod eiusmodi pulsus imperfectorum potest prouenire tam à DEO quàm à diabolo: Agi autem ac impelli solet imperfectus aliquis, *utpote* nouellus religiosus à spiritu diuino, non ut præcipitanter, intempestiuè ac inordinatè; sed præmeditatè, opportunè rationabiliter, ac debito modo zelum animi sui exterius prodat: vel saltim, ut solo ipso interno desiderio bonum seu honorem DEI zelozè promouen-

di peruratur; multa enim desideria sancta sæpè suis DEUS inspirare solet, quibus illos ardere vult (Vt est, desiderium conuertendi peccatores ad pænitentiam, & infideles ad veritatem fidei agnoscendam, patiendi persecutionem pro iustitia, aut sustinendi martyrium propter Christi imitationem, hanc vel illam ingrediendi religionem reformatam, &c;) ad quæ tamen implenda non dat illis modum, tempus, facultatem, & occasionem: solo nimirum volens illos esse Apostolos, martyres, ac religiosos affectu. Dùm etiam pulsat imperfectos seu novellos religiosos diabolus ad zelandum pro DEO ac institutis Patrum, tamen sibi ipsi non contradicit; quia hoc ipso transformat se in Angelum lucis seu veritatis, ut inde occasionem habeat suscitandi alium contra eos, aliorum persecutionis zelum; ac postea sumat ansam, ipsos in ipsorum nimia comprehendendi perturbatione animi ac odio consurgente ipsis contra huiusmodi defectuosos, ac alio zelo sese impugnantes; & consequenter contra propriam religionem, ac sui ad eam vocationem. Huiusmodi autem odium aut grauem animi indignationem ex immissione diaboli religiosus concipiens, in maiori versatur periculo æternæ damnationis, quàm alius homo mundanus, vt potè pluribus peccatis implicatus, sed tamen amore religioni addictus: quia talis amor, sicut initium est aliquod conversionis, & signum saltim remotum saluationis eius; ita viceversa, tale odium, est exordium alicuius recidiuationis, seu retrouersionis, ac indicium aliquod reprobationis: quorum vtrumq; priuilegijs Christi Domini S. P. Francisco datis facile comprobatur.

Hinc

Hinc deinde obijci poteſt; quòd nimirum ſi incipientes ac imperfecti pro religione non zelaſſent, ac ſeſe aliquâ murmuratione non oppoſuiſſent, iam pridem obſeruantiam illius ruere neceſſe eſſet: quia fortè, vel non inueniuntur perfecti, ut pro bono communi agant; vel ſi inueniuntur, nonniſi ſibi ipſis attendunt. *Reſpond: 1mo.* Verùm quidem eſt, quod zelus incipientium indiſcretus aliquando prodeſt bono communi (nam vulgò dicitur, quod obſeruantia literalis regulæ Minoritanæ, ſtat fratrum murmuratione) quomodo etiam nonnunquam proſunt aliquibus ad profectum ſpiritualem propria peccata, *ut potè* occaſionaliter non autem cauſaliter; verùm nulla ratione facienda ſunt mala, ut eueniant bona. *Reſpond. 2do.* Falſum eſſe, quod regulæ Minoritanæ rueret literalis obſeruantia, niſi fulciretur zelo fratrum indiſcreto: quia alias (quod eſt cogitare indignum) indigeret Chriſtus Dominus noſter aliqua fratrum inordinatione ac imprudentia (ex qua tamen, dùm aliquando euenit, ſcit ac ſolet elicere bonum) ad promouendam, conſeruandam, & gubernandam religionem ſanctam, qui nec aliquam ſapientiam humanam ad hoc munus requirit: ſicut coram B. P. S. Franciſco proteſtatus eſt (dùm ille pro ſpirituali profectu ſuæ religionis nimio zelo cruciaretur) dicens: quid tantoperè ſolicitus & anxius es miſelle homuncio pro hac religione, aut putas non magis illam eſſe meam, quàm tuam? nonnè ego ideo per te ſimplicem ac indoctum fundare illam volui, ut videlicet gubernatio & promotio eius, meæ omnino, non autem humanæ adſcriberetur Sapientiæ. *Reſpond. 3tio.* Non ruit ſtatim obſeruantia

tia regularis, nec disciplina vitæ spiritualis collabitur, quamvis ruere & collabi minùs expertis videatur, dùm videlicet aliquando nonnulli defectus aliquorum Superiorum aut fratrum, siue etiam totius Communitatis dissimulantur ac tolerantur, ob aliquam rationabilem causam, solis notam Superioribus: imò quoq; etiamsi per negligentiam Superiorum idipsum eueniat: quia huiusmodi defectus mox corrigentur, *Vel* exemplis bonis aliorum fratrum, *Vel*, admonitione maiorum Superiorum, *et potè* visitatorum. *Vel* cita mutatione prælatorum; *Vel* separatione ab invicem fratrum ac translatione illorum. *Vel* amotione occasionis malæ &c. *Respond: ato.* Multi sunt viri perfecti ac sancti in religione, quamvis curiosis inquisitoribus & indiscretè zelozis, ac apud se ipsos iustis & prudentibus non videantur esse, ob aliquos nempè illorum defectus, aliqua reprehensione dignos, quos etiam ipsi perfecti detestantur summoperè *Vnde est*, quod alias huiusmodi nec S. Petrum summum Christi Antistitem vellent habere perfectum, qui apud S. Paulum reprehensibilis erat: nec S. Ioannem, quem diligebat IESVS, qui tam in sua persona, quam cæterorum Apostolorum ac Sanctorum aiebat: Si dixerimus quod peccatum non habemus, mendaces sumus, & veritas in nobis non est. *Resp. sto.* Multum agunt perfecti pro bono religionis, sibi ipsis attendendo prius quam bono communi iuxta ordinem charitatis, quamuis inquietis & temerarijs agere non videantur: nam docent eos suo exemplo pacem Christi cum omnibus habere, charitate aliorum defectus cooperire: legem Domini nostri, aliorum onera portando adimplere;

suos

suos Superiores reuereri & amare, non considerando eorum imperfectiones; sed potius ipsum filium DEI, cuius Antistites sunt, in illis discernendo, *nec non* docent eos fugere omnem impatientiam ac animi perturbationem: quæ in se, & in alijs impediunt charitatem, suntq; semina pestiferæ ac maledictæ murmurationis: tandemq; docent eos, cùm tempus visitationis aduenerit, omnia pro bono communi, quæ illis recta suadet ratio Superiori aperire & relinquere, solum DEUM semper præ oculis habendo. *Obuiatur 2do.* præsenti tentationi huiusmodi responsione ad vltimum punctum suggestionis eius. Apud omnes religiosos fratres Nouelli vsq; ad præfinitum tempus à summis Pontificibus, sunt sub cura, correptione, ac instructione suorum Patrum spiritualium, quodammodo tanquã filij sub educatione parentum; tanquam pupilli sub actione tutorum; tanquam discipuli, sub custodia & disciplina Magistrorum, & pædagogorum; tanquam pueri pro addiscenda arte aliqua mechanica destinati, sub institutione professoris illius artis; tanquam serui sub potestate & iurisdictione suorum dominorum. Hac itaq; ratione fratres iuuenes cuiuslibet religionis, quamuis mali non sint, facile à suis Superioribus corripiuntur ac reprehenduntur: nam sicut caro recens, quamuis etiam sit bona ad comedendum, tamen sale mortificatur; ut nimirum eo ipso à corruptione præseruetur, & diu in sua integritate conseruetur: ita fratres Nouelli, sæpè sale mortificationis exercentur, vt videlicet hoc ipso à corruptione passionum, sui amoris, inordinatæ voluntatis, proprij iudicij, ac inferioris rationis discursuum purgentur ac præseruen-

tur,

tur; assuetiq; ab adolescentia iugo Christi portando ac malis tolerandis, in virtutibus bonum odorem spirantibus promoveantur, ac in perpetuum firmentur; quâ enim via adolescentes ambulant, etiam cùm senuerint non recedent ab ea; & quo semel imbuti fuerint virtutum vnguento, illius diu seruabunt odorem. *Verùm* alia est ratio Seniorum, qui iam sunt exempti à cura Magistrorum spiritualium, & à disciplina iuvenili: hi etenim communiter pro quotidianis defectibus paruis acriter non corripiuntur, nisi admonentur ac rogantur, ut seipsos corrigant. quia dicit S. Paulus 1. *Tim.* 5. Seniorem nè increpaueris, sed obsecra ut patrem: iuvenes (ut pote exemplos à cura Vicariorum) ut fratres. Pro maioribus autem defectibus & gravioribus peccatis, puta notorijs ac publicis plus etiam & grauius publicè puniuntur, iuxta delicti exigentiam: Verùm pro illis peccatis, quæ occulta sunt & nonnisi solis Superioris aliquo modo probata, occultè etiam corripiuntur: si verò nullatenùs probari possunt; tamen pro solis indicijs aliqua leuiori pœna, siue nimirum positiva, sive negativa plectuntur, Hinc iam patet, quod scandalum illud iuvenum, non est datum sed acceptum, quale illud fuit Pharisæorum, invidorum & hypocritarum, quod de Christi, ac de discipulorum eius vita, & doctrina accipiebant.

ARTI-

ARTICVLVS VII.

De diabolo, qui dicitur Perfectus, Curiosus, Laudipeta, Lascivus, Tetricus, Blasphemus, Amor placendi, Timor displicendi, Linguax, Si, Accusator fratrum.

DEcimus tentator dicitur Perfectus, ex eo videlicet, quod suggerere soleat nonnullis incipientibus, illos jam esse perfectos ac Sanctos: ut hoc ipso, sic facile ac imprudenter credulos (incipientes enim facile credunt se esse perfectos, dùm statum peccatorum, quem per gratiam DEI deseruerunt considerant; status verò perfectionis, cujus nondum limina attigerunt conditiones ignorante) nimis altè sapere, ac multùm de seipsis præsumere; alios autem tanquam minùs perfectos, aut etiam tanquam peccatores temerè judicare, condemnare, ac despicere, faciat. Hac tentatione superatus Pharisæus, stans apud se orabat, [sicut legere est *Luc:* 18] DEUS gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. *Vel* ex eo Perfectus vocatur, quia è contra nonnullis incipientibus quandoq; persuadet, quasi nunquam in religione perfecti possent fieri, eo quod nullatenùs vitare possint, quamvis velint ac studeant, omnes imperfectiones, & omnia peccata venialia, sicut ipsa experientia docet; quâ etiam de causa, ijsdem suggerit, nullum alium in sua religione posse inveniri perfectum, licet contrarium narretur, &

ere-

credatur; vt hâc suâ calliditate faciat illos temerè judicare & contemnere suam imprimis religionem, ac postea quosvis alios viros perfectos; minùsq; ab hinc curare asceticam disciplinam, & omne studium virtutum. Verùm sic tentati, seriò admonentur à sapiente illis verbis *Eccl.* 7. Noli esse nimium justus. Nimium autem quis justus ac perfectus esse cupit, quando ab omnibus imperfectionibus & peccatis venialibus purus omninò evadere conatur; quod nunquam alicui perfectorum in hoc statu corruptionis vllo modo concedi solet: non enim per viam innocentiæ ac originalis justitiæ, vult suos DEUS redire ad Paradisum vitæ æternæ: sed per viam humilitatis, cujus nobis materia seu occasio inest, ipsa videlicet nostræ corruptæ naturæ ad malum propensio, quotidianos defectus nobis parturiens. *Vnde est*, quod imperfectiones & venialia peccata, virorum profectui spirituali fideliter insistentium, potiùs illorum promovent & conservant [puta occasionaliter, divina sese interponente sapientiâ] quam impediunt ac extingvunt perfectionem nam quemadmodum carbones ignis, facillimè in cinere per noctem vsq; in crastinum diem conservantur; ita charitatis ac cujuslibet virtutis perfectio, cinere venialium peccatorum ac nonnullarum aliarum imperfectionum respersa, per noctem præsentis miserrimæ vitæ vsq; in crastinum æternitatis diem satis bellè custoditur.

Vndecimus tentator dicitur Curiosus. Hic persæpè religiosis suggerit, illam potiùs inquirendam eis esse scientiam, quâ gloriosi redderentur mundo, quàm quâ spiritualis eorum promoveatur vitæ

idem

idem quoq; persuadet illis occulta ac secreta aliorum investigare, & coram alijs propalare; audire nova, videre pulchra, habere chara, & quæcunq; grata sunt sensibus experiri: vt hoc ipso fiant ex eis homines vani, mundani, indevoti, & vocationis suæ immemores.

Duodecimus vocatur Laudipeta. Hac tentatione deijciuntur, qui bona faciunt, non vt soli DEO placeant, verùm vt ab hominibus videantur, laudentur & promoveantur.

Tredecimus dici solet Lascivus. Hujus tentatoris studium est, nimis commovere appetitum infimum ad concupiscendum pastum & potum saporosum, delicatum & immoderatum, non tam corporali necessitati, quàm gulæ & luxuriæ deservientem: ad aspiciendam oculo immortificato, & amandam affectu sensuali speciem alterius sexûs, aut quasi alteriùs; ad sæpè conversandum & jocandum cum ejusmodi personis, ad palpandum seu demulcendum eas ad adulandum & blandiendum eis, &c.

Quartus decimus & Quindecimus diabolus Tetricus & Blasphemus dicitur. Huiusmodi tentatores, nonnullis suggerere solent cogitationes tristes, turbulentas, superbas, iracundas, inuidas, severas, querulosas, suspitiosas, amaras, inhonestas, irreverentes & malignas; multifariam stimulando eos contra fratres, contra Superiores, contra religionem, seu religionis institutionem ac disciplinam; contra fidem, contra fidei ministros, contra Sanctos seu illorum imagines, contra DEUM ac eius iudiciorum vias investigabiles. *Verum* huiusmodi cogitationes, si nonnisi passiuæ sunt, non est cur ti-
mean-

meantur; quia non solùm non nocent viro spirituali, verùmetiam purgationi eius passiuæ deseruiunt.

Sexdecimus, & decimus septimus. tentator, vocatur Amor placendi, & Timor displicendi. Horum vterq; suadet ascetis favorem, amicitiam, benevolentiam & gratiam hominum magnifacere, ac nimio studio captare; ut his inescatos, paratos efficiat DEUM potius offendere, ac legem eius violare, quàm aliquando hominibus displicere velle. Eiusmodi favorem S. Paulus fugiebat, cum diceret *ad Galat. 1.* Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. Vnde & S. David *Ps. 52.* Quoniam DEUS dissipauit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam DEUS speravit eos. *Verùmtamen* Sanctum ac laudabile est, velle placere hominibus, non quidem propter suum commodum transitorium, sed propter illorum vtilitatem spiritualem: in quo sensu S. Paulus voluit placere suos discipulos eorum proximis dicens: *Rom: 15.* Vnusquisq; proximo suo placeat in bonum ad ædificationem. Quare & de seipso idem Apostolus ait *1. Cor. 10.* Per omnia omnibus placeo non quærens quod mihi vtile est; sed quod multis, ut salvi fiant.

Decimmoctavus tentator apellatur Linguax: cuius studium est incitare fratres ad immodicam & incircumspectam loquacitatem, vel alias ad vaniloquium ac multiloquium; quod aliquo peccato carere nequit, sicut patet *Proverb. 10.* In multiloquio non deerit peccatum. *Vt potè* aut mendacij, aut iactantiæ aut adulationis, aut irrisionis, aut contentionis, aut murmurationis, susurrationis,

detra-

detractionis, &c: *Vnde* S. Ambros. Quam plures vidi loquendo in peccatum incidisse, vix quempiam tacendo: ideo tacere posse, quàm loqui, difficilius est. *Idem.* Ingreditur mors per ostium tuum, si falsum loquaris, si turpiter, si procaciter; postremò, si vbi non oportet loquaris. Et *S. Bernard.* Levis quidem sermo, quia leviter volat, sed graviter vulnerat; leviter transit, sed grauiter vrit: leviter penetrat animum, sed non leuiter exit; leviter fertur, sed non leuiter revocatur: facile volat, ideo facile charitatem violat.

Decimusnonus diabolus vocatur Si. Hic tentare consueuit, per suppositionem circa possibilia. *Ex gr.* Quando bonum nouitium cernit [minùs adhuc cautum, & nondum suas astutias expertum] orationi diligenter insistere mortificationi & virtutibus studiosè incumbere, ac in amore suæ religionis & vocationis proficere; mox ei ad meditandum proponit. Quid faceres, si te ex ista religione eijcerent? Et postmodùm fraudulenter ei suadet, ut omninò resignatam habeat voluntatem ad divinam circa se huiusmodi ordinationem: affirmans, quod facile, iam possit servire DEO in sæculo, quandoquidem tantopere profecerit in vita spirituali, quod si in peccata recideret, non sua esset culpa, sed eorum qui se eiecerunt: *Vel* suggerens ei, quod possit aliam intrare religionem, si sibi postea placuerit. *Vel quoq;.* Quando advertit aliquem bonum religiosum in proposito æterno sese exercere ac roborare, DEUM videlicet amplius non offendendi, ac in timore & amore eius cæterisq; virtutibus iugiter proficiendi; protinùs obijcit illi eiusmodi propositionem? Quid faceres,

si certo scires, te non esse prædestinatum, ac DEI electum? Vel si in hanc, aut in illam occasionem peccandi incideres? Vel si hanc, seu aliam haberes persecutionem? Vel denique: Quid faceres; si comprehendereris ob fidei confessionem, & conijcereris in carcerem teterrimum ac fœtidum; torturæq; tibi acerbissimæ, crudelissimæ, & prolixissimæ adhiberentur? His ac alijs similibus modis scelestissimus & calidissimus hostis Seruorum DEI, in sua contra eos tentatione procedere solet; ut conturbatos reddens, pristinum affectum deuotionis eorum erga religionem conceptum refrigerare queat, studium Virtutum eos negligere faciat, feruorem orationis in illis extinguat, charitatem DEI nascentem in odium suo studio conuertat, proposita æterna eorum frangat; & quod impium est, illis eligere persuadeat. *Verùm* non conturbetur nec animo concidat bonus religiosus ad auditionem huiusmodi sibilli serpentini: sed potius agnitâ prius suâ infirmitate, DEO se auxiliatori ac Salvatori suo fideliter & humiliter commendet, omnem in eo suam collocans fiduciam: quia ipse aut non permittet se tentari supra suas vires, aut in huiusmodi tentatione auxilium sibi efficax præstabit.

Vigesimus, diabolus dicitur Accusator fratrum: cuius natura est stimulare fratres, vt se defendant & excusent in suis defectibus, aliorum accusatione; quod nimirum hos defectus contraxerint per indiscretionem Superiorum, per scandala fratrum, per occupationes religionis, &c.

PARS

PARS II.

De remedijs contra tentationes Spiritualium.

ARTICVLVS I.

De remedijs, & fructibus, seu vtilitatibus probatiuæ tentationis.

OMnis quippe tentatio nostra, *aut* est probatiua, *aut* inductiua. *Probatiua* seu probationis illa dicitur; quâ nimirum exploratur, probatur, & perficitur fides, patientia, perseuerantia, & quælibet virtus nostra. *Inductiua* verò seu inductionis illa est, quâ ad peccadum inducimur & sollicitamur. Harum vtraq; à sola pendet voluntate DEI, verùm cum hoc discrimine: quòd probatiua tentatio procedit à divina positiua voluntate, vt potè immediata & mediata: illa, quæ est à positiva DEI voluntate immediata, propriè dicitur tentatio à DEO; & quæ venit à voluntate mediata, propriè vocatur tentatio ab homine, ut Antistite DEI. *Tentatio* verò inductionis, veniens ab homine, ut instrumento satanæ; necnon à mundo, carne, & diabolo, dependet à voluntate DEI permissiua. Est autem voluntas DEI permissiua, *alia* antecedens, *alia* consequens. Permissiua consequens illa est, quâ nimirum dicitur DEUS (*Matth.* 6. in orat. Dominica) inducere nos in tentationem, *id est* permittere, ut propter incuriam & negligentiam nostram, in cooperando vocationi & gratiæ illius

diuinæ, à diabolo inducamur in consensum tentationis. Vnde est, quod dicitur *Apoc.* 3. Quia tepidus es; & nec frigidus nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. *Vel* quâ multos DEUS permittit tentari & cadere in grauia peccatâ, in pœnam aliorum peccatorum, iuxta illud *Apoc.* 21. Qui nocet, noceat adhuc, & qui in sordibus est, sordescat adhuc. *Verùm* tentatio dependens à voluntate diuinâ permissiuâ antecedente, non est inductiua ad malum, sed probatiua ad bonum: ad hoc enim DEUS permittit à malis hominibus, à mundo, carne, diabolo, tentari suos electos; ut nimirum probentur, ut exerceantur, ut excitentur, ut meliorentur.

Hinc nota, quod DEUS nunquam permittit malum, ut aliud malum inde sequatur: quare dùm voluntate antecedente permittit tentationis malum; hoc facit, vt inde nobis proveniat profectûs nostri spiritualis bonum: dùm autem consequente voluntate permittit malum; hoc facit, vt inde iustitiæ eius punitiuæ bonum, exterius nobis innotescat. *Inde est*, quod sicut tentatio inductiva statim à principio fugienda, reprobanda, ac superanda est; ita quoq; probatiua in magna humilitate ac patientia, & cum gaudio spirituali sustineri debet.

Imum itaq; remedium probatiuæ tentationis est, ipsum videlicet tolerare illam humiliter ac patienter, iuxta illud quod dicitur *Eccl.* 2. Sustine sustentationes DEI, coniungere DEO & sustine, ut crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe; & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne

igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis Idipsum patet ex verbis Christi Domini prolatis *Apoc. 3.* Quoniam seruasti verbum [*id est,* praeceptum] patientiae meae, & ego servabo te ab hora tentationis, quae ventura est in orbem Vniuersum tentare habitantes in terra. Idem comprobatur ex D. Bonau: *lib. 2. de pref. relig. cap. 6.* in hunc modum dicente: Patienter & humiliter Virgam Domini sustine, & dignum te iudica afflictione & labore pugnae, patienter tolera, confidens quod tibi proveniet in bonum: quia sic citius placabilis erit tibi Dominus, & purgaberis à peccatis, & emundaberis vitijs, & ditaberis virtutibus, scientiâ, meritis, & gloria. Vnde & *S. Greg.* Qui appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis suae flagella tolerare: cum DEO non possumus contendere, nec per iustitiam, quia peccatores sumus; nec per potentiam, quia infirmi & servi eius sumus; nec aufugere ab eo per astutiam, quia nusquam eum latere possumus, & dominij eius terminos exire, iuxta illud quod dicitur *Psal: 113.* Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? Et *Iob. 9.* Sapiens corde est, & fortis robore: quis restitit ei, & pacem habuit? Humiliemus ergo nos coram ipso, & sic misericordiam consequemur. *haec ille.* Quis igitur tentationem patienter ac humiliter non tolerabit? ut nimirum in die nouissimo illam dulcissimam Christi cantilenam [iuxta D. Bonau. *in Dieta salutis Tit: 10. cap. 6.*] promereatur audire cum alijs Viris Apostolicis, quae scripta est *Luc. 22.* Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Ego dispono vobis, sicut

sicut disposuit mihi Pater meus, regnum; ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. Quod præuidens Dauid in spiritu, clamabat in cælum. *Psal. 138.* Proba me DEUS, & scito cor meum; interroga me, & cognosce semitas meas. Et *deinde* post victoriam tentationis coram DEO gloriando agebat: *Psal. 16.* Probasti cor meum, & visitasti nocte; igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. *Vtpote* iniquitas consensus in peccatum: aut iniquitas impatientiæ seu desperationis. Vnde etiam Sancti, qui iam pertransierunt & superauerunt tentationes suas, semper glorificant DEUM in cælo, dulciter canentes illud *Psal. 65.* Quoniam probasti nos DEUS: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum: induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homines super capita nostra: transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.

2dum remedium est probatiuæ tentationis, gaudium videlicet spirituale, iuxta illud *D. Iacobi cap. 1.* Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis, *id est* nolite fratres mei contristari in vestris tentationibus: nam eo ipso exhilarabitis tentatorem vestrum, & audaciorem eum facietis contra vos, ac spem ei maiorem addetis vestri casus futuri; sed è contra enitimini omni gaudio gaudere [puta, pleno & perfecto] vt inde vester inimicus magis capiat tristitiam, & timidus reddatur, ac de sua ex vobis reportanda desperet victoriâ. Huius autem gaudij rationes sunt septem, ipsi videlicet septem fructus, quos ten-

tatio viris affer spiritualibus. *Imum* igitur fructus est, quod videlicet interuenientibus tentationibus, electi à reprobis per sua placita, seu per suas electiones dignoscuntur ac secernuntur: tempore enim tentationis quid aliud electi & reprobi operantur, nisi quod alteri eorum eligunt bonum ac vitam, & alteri malum ac mortem, iuxta illud *Eccl. 5.* Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei dabitur illi. *Et consequenter*, alteros illorum facit DEUS suos electos, & reprobos alteros. Quamobrem verum est illud, quòd tentatio non improbat, sed qualis est quisquè probat ac manifestat: in tentatione enim, sicut cuiuslibet mali hominis panditur iniquitas, ac immortificati innotescit vitium? ita boni ac probi viri, palam fit amor erga DEUm, & patientia illius clarescit, iuxta illud *Deut. 13.* Tentat vos Dominus DEUS vester, vt palam fiat, vtrum diligatis eum, an non. Et *Tob. 12.* Quia acceptus eras DEO, necesse erat ut tentatio probaret te. Et *Sap. 3.* Quoniam DEUS tentauit eos, & inuenit eos dignos se: tanquam aurum in fornace probauit illos. Ex quibus verbis dicendum est, quod quomodo aurum purum ab impuro probatur & secernitur; illo etiam modo Vir probus ab improbo dignoscitur: nam sicut impurum ac mixtum aurum, percussum sonat, & in igne positum fumat, evaporatur & minoratur: è contra verò aurum purum non sonat, & per ignem transiens, à iusto pondere non deviat; ita quoq; improbus ac irreligiosus homo, dùm tentationis maleo percutitur, ac adversitatis igne examinatur, statim edit sonitum impatientiæ & murmurationis, & mox per iniustitiam ac desperationem minoratur:

sed Vir iustus versâ vice, in quauis tentatione positus, idem semper manet ac perseuerat, imò per patientiam melioratur, quæ proprius, effectus probatiuæ tentationis est. *Vnde* S. Iacobus cùm dixisset *cap. 1.* Omne gaudium existimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis. *Subiunxit:* Scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur. *2dum* fructus tentationis est, ipsa videlicet purgatio iustorum, de qua illud extat *Ioannis 15.* Ego sum vitis vera, & Pater meus agricola est: omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum; & omnem qui fert fructum purgabit eum [*utpote* per multas tentationes] ut fructum plus afferat. Et illud *Luc 3.* Cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Ad quem quæso finem Christus Dominus in manu sua ventilabrum habere dicitur, quo nimirum coloni frumenta post trituram sursum eiaculantur, ut ea ventorum flatu à paleis repurgata accipiant & seruent? nisi in signum, quod ad instar Coloni electos suos, tanquam grana frumenti contra venti impetum, *f.* tentationum variarum, iactitare decreuerit, ut hoc modo expurgatos à paleis plurium vitiorum ac imperfectionum, tempore suo congreget ac reportet in cæleste horreum. Huiusmodi frumentum purgatum fuit S. Ignatius Episcopus Antiochensis, qui cùm iam damnatus esset ad bestias, & rugientes audiret leones, ardore patiendi dixit: Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar similiter & S. P. Franciscus, de quo Ecclesia sic in eius Officio: Granum purum,

excus-

excussa palea, summi regis intrat in horrea. *Vnde* & S. Chrisost. Nè existemus esse signum, quod nos dereliquerit & despiciat Dominus, si tentationes nobis inferantur; sed hoc maximum sit nobis indicium, quod nostri curam gerit, quià peccata expurgat, & luctam ac exercendi materiam nobis proponit.

3tius. fructus est, quia in tentatione mens nostra sic sensim illuminatur ac eruditur, ut tandem perfecta sui gaudeat cognitione. Vnde *Eccl.* 34. Qui non est tentatus, quid scit? Vir in multis expertus cogitabit multa; & qui multa didicit ennarrabit intellectum. Et *S. Aug. in Psal.* 61. Tantum admittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut proberis; vt qui te nesciebas, à te ipso inveniaris. *4tus* est, quia per tentationem præservamur ab omni superbia, & conservamur in omni humilitate; quod patet ex dictis D. Pauli 2. *Cor.* 12. Nè magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus satanæ qui me colaphizet. *5tus* est, quia per tentationes [occasionaliter puta] promouemur in virtutibus, ut patet 1. *Cor.* 10. Fidelis DEUS est, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum. Vnde in vitis Patrum legitur de quodam discipulo, qui dùm a spiritu fornicationis tentaretur, adijt Patrem suum spiritualem, ut reuelaret ei hanc suam grauem tentationem; quâ cognitâ senex admonuit iuvenem; dicens: vis rego Dominum, ut hanc à te alienet molestiam? respondit; video Abba, quia si laboro tamen ex pondere laboris huius considero sanctificare me: sed hoc rogo DEUM,

ut

ut det mihi tolerantiam, per quam sustineam, ac semper vincam tentationem. Cui Pater: Nunc cognoui, quia in magno profectu es fili, & supergredereris me. *6tus* fructus est, erectio spei & affectionis nostræ in DEUM: nam dùm stimulamur varijs tentationibus, vult nos Dominus clementissimus totaliter de proprijs diffidere Viribus, ac per viuam fidem, & spem sursum erectam, & humilem feruentemq; orationem ad suum confugere auxilium. Sic faciebat David cùm diceret *Ps.* 24. Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. *Vnde* D Bonau. *Stimul. par.* 3. *cap.* 17. Permittis nos bone IESU tentationibus stimulari, ut ad te recurramus: Omnem viam & modum quo possis nos ad te trahere exerces, quia tecum nos cupis habere. *7mm* est, quia tentatio superata, magna præmia victoribus operatur. Vnde Iacob. *cap.* 1. Beatus vir, qui suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit DEUS diligentibus se. Et *Apoc.* 2. Qui vicerit [suas videlicet tentationes] faciam illum columnam in templo DEI mei. Et 2. *Tim.* 2. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Et *S. Aug. sup. Psal.* 60. Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione: quia profectus noster per tentationem nostram fit: nec sibi quisquam innotescit, nisi tentatus: nec potest coronari, nisi vicerit, nec potest vincere nisi certauerit: nec potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit. Et *S. Bern.* Molesta est lucta, sed fructuosa, quia si habet pænam, habebit & coronam: non nocet sensus, ubi non est consensus: imò quod resistentem fatigat, vincentem coronat. ARTI-

ARTICVLVS II.

De remedijs inductiuæ tentationis.

PRimum remedium inductiuæ tentationis est fuga ipsius tentationis occasionum. Est autem ascetis duplex occasio talis, proxima nimirum & remota. *Proxima* item occasio tentationis, aut est exterior aut interior. *Exterior* est quodlibet bonum transitorium, seu quodvis obiectum huius mundi animabus incautis gratum. Vnde *Sap. 14.* Quoniam creaturæ DEI, in odium factæ sunt, & in tentationem animæ hominum. [factæ scilicet, per propriam illorum concupiscentiam, & per suggestionem ac deceptionem diabolicam] & in muscipulam pedibus insipientium. *Interior* est ipse sui amor immoderatus, proprium iudicium, & propria voluntas; harum occasionum altera fugitur per contemptum mundi, & omnium quæ in eo sunt; altera per abnegationem sui. *Remota* etiam occasio tentationis, est itidem alià Interior, alià Exterior. *Exterior*, est quodliber officium religionis, & quævis fraterna familiaritas singularis, peregrinationes quoq; , & cum sæcularibus conversationes, ac tandem infirmitates corporales. *Interior* est, consideratio alienorum defectuum in ordine ad correctionen ptoximi ex zelo aliquo prouenіens.

2dum remedium contra inductiuas tentationes est, ipsum videlicet illas præuenire nostrum, *vpote*, præparatione ac præmunitione nostri, antequam ab eis præueniamur & oppugnemur, iuxta illud *Eccl. 2.* Fili accedens ad seruitutem DEI, sta in iustitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Multiplici autem modo nos præparare

opor-

oportet ad tentationem. *Imo* per præscientiam, ac præcognitionem necessitatis & plurium eius vtilitatum, ac per prævisionem illius iaculorum. Minus enim [*ait S. Greg.*] iacula feriunt, quæ prævidentur. Et *S. Chrysost.* Magna *inquit* Virtus boni est cognoscere malos, & firma tutela salutis, scire quod fugias, *2do.* per quotidianas Dominicæ passionis & quatuor nouissimorum meditationes: & per exercitium cuiuscunq; bonæ actionis, quo tolluntur studia vana ac inutilia, & ipsum superatur otium, quod est ostium quarumuis seductionum. Hæc enim omnia illa DEI armatura sunt, quam assumere nos vult Apostolus contra hostes nostros spirituales *Philip. 6.* dicens: Accipite armaturam DEI, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. *3tio,* Optime nos præparamus antecedenter contra tentationem, dum vigilamus & oramus, ut non inducamur, aut intremus in tentationem, iuxta quod commonemur *Matth.* 26. Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. *Nota autem*, quod sicut aliud est intrare in fornacem igne succensam, & aliud accedere ad illam: nam intrans comburitur ibi, & nonnisi appropinquans calefit; ita aliud est intrare in tentationem, & aliud tentari: ille autem in tentationem intrare dicitur, qui per assensum peccato igne concupiscentiæ suæ vritur & comburitur; & ille nonnisi simpliciter tentatur, qui suggestioni ad hoc exponitur, vt per detestationem iniquitatis, ac mentis in DEUM eleuationem, affectu amoris divini magis ac magis incaleat. *Nota deinde*, quod tunc vigilare dicimur, quando persæpe coram DEO renovamus nostrum æternum, serium, ac resolutum pro-

propositum studiosissime videlicet, efficacissimè, ac fortissimè resistendi cum auxilio ejus cælesti, quibusvis inimici nostri suggestionibus. Hujusmodi propositum fuit David, cùm diceret *Psal. 118.* Et ero immaculatus cum eo, & observabo me ab iniquitate mea. *Et infra.* Quoniam in te eripiar à tentatione, & in DEO meo transgrediar murum. *Et infra.* Et præcinxisti me virtute (*id est* forti ac insuperabili proposito) ad bellum; & supplantasti insurgentes in me subtus me. 410. Perbellè præparamus nos ad tentationem per humilitatem, quæ provenit ex cognitione nostri, per quam fit, quod diffidentes de sufficientiâ virium nostrarum, præmuniti confidentiâ in sola protectione divina, intrepide expectamus hostem nostrum. Sic præmunitus fuit *S. Macarius*, cui aliquando diabolus dixit: Machari; omnia quæ tu facis, ego melius facio: tu jejunas, & ego nũquam comedo atq; bibo: tu vigilas, ego nunquam dormio: tu castitatem colis, ego nullum actum novi venereum: tu huic sæculo ac bonis ejus abrenuntiasti, & ego nihil possideo in hoc mundo, neq; aliquid possidere cupio. Unum est quo me superas, nempe humilitas tua, propter quam contra te prævalere nequeo. 510. Præparamus nos benè contra tentationem inductionis: si membra nostra, tàm videlicet exteriorum quàm interiorum virium, per studium asceticæ mortificationis facimus arma justitiæ: quæ alias diabolus, inermis noster hostis instrumenta iniquitatis, seu arma sua contra nos vertens, à nobis habere cupit, ac fraudulenter sibi impetrare pollicetur; vt nos illis vulneret & occidat. Hanc diaboli astutiam & indigen-

digentiam advertens D. Bonav. præmonere nos voluit, dicens *libr. 1. de prof. reg: cap: 2.* Cum immittit nobis diabolus cogitationes perversas & suadet vt malum faciamus vel loquamur; nonnè quasi apertè videtur homini dicere: inermis sum, ego contra te, non habeo unde te lædere possum, nisi tu præstes mihi arma tua, vt te vulnerem & occidam. Præsta mihi ergo cor tuum ad pravas affectiones, vel cogitationes malas; linguam ad loquendum iniqua; & manus & alia membra ad actiones & opera prava, quibus letale vulnus in anima accipias, & gratiam Domini DEI tui perdas, & gloriæ cælestis merito spolieris. Unde S. Apostolus *Rom: 6.* Non exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos DEO, tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ.

3*tium* remedium tentationum inductivarum, est resistentia ipsi initio suggestionis, juxta illud *Pet.* 5. Cui resistite fortes in fide. Et *Iacob.* 4. Resistite autem diabolo, & fugiet à vobis. Est verò hoc loco initium suggestionis, illud instans temporis, in quo à ratione superiori hujusmodi suggestio seu impulsus diaboli internus, legi Divinæ contrarius esse plenè dignoscitur & apprehenditur. *Præsens autem* resistentia tentationi, vel est naturalis, vel supernaturalis. Naturalis illa est, quâ quis resistit peccato, nè incurrat per illius actum aliquod malum temporale, aut nè privetur aliquo bono commutabili. Supernaturalis resistentia illa est, quâ quis ex motu charitatis dissentit supra omnia diabolicæ ad peccandum persuasioni ac inductioni propter DEUM. *Sed hæc* resistentia

tia justorum, alias diaboli victoria dici solet: nam diabolus ipso actu stimulando aliquem ad peccandum, nihil aliud intendit, nisi vt illum, vel ex inimico DEI majorem inimicum, vel ex amico & justo, injustum ac peccatorem efformet; qui dum contrarium per tentati resistentiam, aut per quemcumq; ejus alium charitatis elicitum actum fieri videt, eo ipso victum se esse reputat ac recognoscit: conversio enim hominis, est diaboli confusio; & justi major profectus in charitate, est ipsius casus ac letale vulnus. Præsens autem victoria, vel est defensiva vel fugativa. *Defensivam* victoriam de diabolo reportamus, quando incitamentorum ejus impetum ac vim reprimimus, quâ ab eo obsidemur, circumcingimur ac oppugnamur, *vtpotè* actibus charitatis DEI contra eum jaculando, quamvis hoc ipso ab ejus obsessione statim non solvamur. *Fugativa* verò de diabolo victoria tunc habetur, quando virtute divina mediantibus nostris actibus charitatis adversus eum jaculatis, vim ejus non solum reprimimus, sed ipsum etiam fugamus; ab obsidione nimirum ejus tentationis statim nos feliciter eliberando. *Porrò* in hujusmodi resistentia supernaturali *aliquandò* solet se habere voluntas nostra positivè, *aliquandò* negativè. *Positivè* se habet voluntas, quando per actus virtutum aut charitatis ipsius in DEUM elevatos, impulsus diabolicos sivè solummodo reprimit, sivè etiam & simul fugat, vt jam dictum est. *Nota* autem majorem illam esse victoriam, quæ feliciter per actus charitatis elicitos habetur, quàm illam, quæ per alios actus, aliarum virtutum reportatur: similitèr etiam majorem illam esse existima

xiſtima victoriam, quæ per actus intenſiores, quàm quæ per remiſſiores obtinetur. *Negativè* verò habet ſe voluntas, quando tentationi ſe impugnanti, actualiter nec conſentit, nec diſſentit, ſed ſolummodo durante illa, convertit ſe ad alias occupationes, donec impulſus ejus ceſſent, ac ſuggeſtionis memoria de mente excidat. Differt autem voluntas negativa in hoc à permiſſiva: quia *voluntas permiſſiva* vel alias tacita ac interpretativa, advertenter connivet ac favet ſuggeſtioni aut delectationi ſuo affectu, cui alias actu ipſo reſiſtere debet & poteſt, modo velit. *Voluntas verò negativa*, deteſtatur deſiderium pravum ſeu voluptatem inordinatam in affectu, licet non in actu. *Vel* quia voluntas *permiſſiva* tacito conſenſu habet ſe contra peccatum. Hujus tamen voluntatis negativæ vſum habere non licet, tentatione durante, præſertim intenſâ, propter aliquod periculum ruendi in conſenſum tacitum, niſi adſit juſta aliqua cauſa: qualis eſt *prima* major videlicet commoditas reprimendi, ac fugandi tentationem: nàm ſicut equus hærens in palude ſeu loco cænoſo, & violenter ac impetuoſè illinc ſe eliberare contendens; magis ac magis ibi infigitur: ita ſtudioſus vitæ ſpiritualis, dùm aliquando apprehenſam tentationem violenter, turbulenter, impetuoſè & indiſcretè ex imaginatione aut ſenſualitate eijcere conatur, non rarò, magis ac magis illam ſe ſibi imprimi experitur: & ſicut viator, canes contra ſe à longè latrantes minimè vereri ſolet, attamen appropinquantes ſibi ac ſe mordere enitentes, diligenter Virga abigit; ſic homo diſciplinæ ſpiritualî addictus, tentationem præſertim leviter adverſum

sum se insurgentem, sufficit si negativa voluntate eludat, solo affectu spernens, & quasi non advertere eam se simulans, nisi adsit periculum consensus, ob ingravescentem eius impulsum, tunc alias ipso actu positivo illam detestari necesse habet. 2*da* causa, ob quam licet se habere negatiue respectu tentationis, est necessitas ac pietas. *Vt.* si cui ex officio imcumbat disputare, aut in confessione audire de rebus venereis, & commodè non potest propter attentionem quam tunc illi adhibere necesse est, aliquando actu positiuo insurgere contra motus carnales.

4*tum* remedium tentationis præsertim importunæ & continuæ, ac nimis molestæ est imploratio diuini auxilij, per ferventes orationes iaculatorias: quia [sicut ait D Bonau. *lib.* 2. *de prof. relig. cap.* 6. nec nostris meritis, nec viribus, nec prudentia possumus de tot hostibus triumphare, vel sine letali vulnere transire, nisi protecti manu DEI, & eius adiutorio confortati. Quod quidem adiutorium suum, promisit se nobis DEUS daturum modo illud imploremus, sicut patet *Psal.* 9. Quoniam in me sperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Et *Psal.* 49. Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Vnde quoq; ait *S. Ephrem*: Christianus inter diuersas tribulationes & tentationes stet sicut incus, quæ licet semper verberatur, non tamen dat tergum, neq; concauitatis formam in se recipit, sed eadem manet. Pro munitione ac castro semper Christum Dominum habeat, ad eumq;

belli tempore confugiat, dicatq́; : Esto mihi in DEUM protectorem, & in locum refugij ut saluum me facias.

5tum remedium contra huiusmodi molestissimas tentationes, actualiter nos suis solicitationibus infestantes ac obsidentes, est recursus ad rationes defensiuas nostri, & fugatiuas diabolicæ calliditatis, siue nimirum per propriam, siue per alienam excogitatas industriam: quibus quidem rationibus non diabolo respondendum est, aut cum illo disputandum; sed nonnisi propriæ rationi, ac nostris dubijs & perplexitatibus, satisfaciendum: talis enim disputatio aut responsio, summopere nobis à Sanctis Patribus prohibetur, tanquam propinquissima occasio confutationis ac deceptionis nostræ, per hostis nostri astuta, dolosa, ac fraudulenta argumenta; quæ alias inexpertis & incautis nobis, potius ab Angelo lucis, quàm ab Angelo Satanæ prouenire viderentur. *Vel quoq́;* recursus ad præsentiam diuinam contuendam, ad considerationes passionis Dominicæ mortis nostræ imminentis, iudicij diuini, pænarum inferni, gloriæ cælestis, &c: *necnon* ad aliquam mortificationem intensam; modo illa non exerceatur in partibus corporis secretioribus, propter probatissimas rationes silentio inuoluendas. *Vel etiam* recursus ad aliqua verba Sacræ Scripturæ tempore tentationis pronuntianda & meditanda, ut est illud apud *D. Iacob. cap. 1.* Beatus Vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. &c: *Vel deinde* recursus ad spiritualem Magistrum, pro capiendo ab eo consilio contra diaboli astutias, seu ad detegendum ei suggestionem diabolicam fraudulentam

tam: propter quod probatissimum est, mox diabolum fugam arrepturum, vbi suum dolum virulentum propalatum esse conspexerit. Verum ipsæ tentationes, nemini præterea, alteri reuelandæ sunt, nisi alias urgente graui necessitate, viro alicui virtute probato, & experientiâ occurrendi diabolicis machinationibus insignito: nè videlicet inter vtrumq; inexpertum mutui scandali ac erroris alitrum qua satis luctuosa consurgat occasio. *Vel tandem* recursus ad increpationem diaboli actualiter tentantis exemplo Christi Domini dicentis *Matt:* 4. Vade satana. Idipsum faciebat Dauid cùm tentaretur dicens: *Psal.* 118 Declinate à me maligni, & scrutabor mandata DEI mei. Et *Thomas à Kempis* suadet sic increpare illum *lib.* 3. *de imit. Christi. cap.* 6. vade immunde spiritus, erubesce miser: Valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis &c. *Vel insuper* recursus ad capiendam aliquam honestam animi recreationem, ac spiritus exhilarationem, ex mutua nimirum cum fratribus collocutione religiosa. Verùm recursus, præsertim verò incipientium tempore tentationis, *utpote* humanæ seu à Superiore prouenientis ad iocum seu risum indiscretum; ut sic per eum effugiatur pulsus internæ turbationis, non placet spiritualibus Magistris: quia hoc modo tentatio non superatur, sed solum subterfugitur; & risus ille ac iocus in principio conversionis præpediens mortificationem internam, tandem aliquando vertetur in impatientiam, & furiam apertam.

In finem admonendi sunt incipientes, quod dùm pugnant contra tentationes, sic hilariter ac generosè pugnent, quasi mox perpetuam pacem habituri

turi: quia sæpe hoc ipsum generosis animis DEUS largiri solet. Verùm post obtentam victoriam, gerant se deinde cautè, quasi mox pugnaturi, cogitantes dulcius sibi esse vincere tentationem, quàm fædari delectatione peccati: comparatione enim maioris ac infinibilis dulcedinis victoriam subsequentis, cum minori ac momentanea dulcedine peccati; non autem difficultatis pugnæ cum incertitudine victoriæ, animus ad fortiter ac perseveranter contra hostes spirituales pugnandum, optime præparatur, roboratur, & concitatur.

FINIS.

A. M. D. G. Bq;. Imm: Conc: & Seraphici Patris Nostri Honorem.

ERRATA SIC CORRIGE.

Primus Numerus denotat Paginam, Secundus versum & errorem.

258. 24. Te innocentem *adde* patientissimum, me nocentem impatientissimum, agnosco. 1. 22. effectivam affectivam. 12. 9. alqua aliqua. 15. 25. Corporis *adde* poris. 24. 17. Mater pijssima *adde* oro 28. 18. atanæ satanæ 32. 33 no nos. 42. 21. exanimans exaninans. 43. 15. laborati. laboratis. 49. 4. æternitate. æternitatis. 83. 18. Hæ Hæc. 92. 21. gloriossor. gloriosior. 96. 9. dilecta, delicta. 97. 22. adhuc, ante. 120 4 ego, ergo. 135 18. Vnicuiusq;. Vniuscuiusq;. 141 2. Interna. *adde.* si interna. 141. 17. boc. hoc. 147. 2. tatam tantam. 152. 2. nam ita nam non ita. 170. 30. est. sunt. 180. acuto. *adde* telo. 184. 8. spiritu. spiritus. 191. 16. tenendeum, tenendum. 193. 25. Mentis, mentio. 196. 2. humiles, humilies. 203. 26. non, nunc. 204. 7. Hanc. hâc. 205. 19. Spiritu. Spiritûs. 209. 29. propter. præter. 209. 29. commubus. comunibus. 214. 31. impetum. impetu. 216. 5 & sanctos. sanctas. 216. 8. magnitugine. magnitudine. 218. 31. Adore. Adoro. 219. 26. Ergo ego. 220. 5. prodeffe. prodesse. 220. 14. Queadmodum. quemadmodum. 224. 14. Custodi. custodiui. 227. 9. esce. escæ. 232. 22. de mandatis demandatis. 233. 33. Vude. vnde. 239. 5. gratis. gratijs. 241. 15. aid. ad. 244. 7. superioum. Superiorum. 249. 12. a&us. actus. 253 9. coniuentia, conniuentia. 253. 14. ess. esse. 253. 15. educsi-

tur. educitur. 253. 22. quod. quot. 253. 32. quâ mea. quâ me. 254. 15. libidiuis. libidinis. 255. 20. patribulo. patibulo. 259. 11. si. sic. 263. 26. nisi vulneribus. nisi in vulneribus. 266. 10. suorum. suarum. 269. 22. minima. minimè. 276. 20. o. 10. 277. 9. a imo. animo. 277. 25. mandat. mandata. 292. 31. præniat. præueniat. 295. 3. tentatiouum. tentationum. 296. 31. infinito. infinitè. 298. 21. iuxto. iuxta. 304. 24. vude. vnde. 355. 10. gratia. gratiam. 308. 22. inobedienti. obedienti. 315. 17. Illud. illud. 327. 12. ampiori, ampliori. 330. 7. secunnum. secundum. 330. 17. sensualite. sensualitate. 340. 24. æternunr. æternum. 354. 12. appetior. appetitor. 367. 16. quoq; quoquo. 372. 20. vllet. veller. 377. 4. debitis. deditis. 377. 14. exteriorioribus. exterioribus. 388. 6. illaqueauertit. illaqueauerit. 395. 26. opprimentur. opprimetur. 412. 14. exemplos. exemptos. 412. 19. Superioris. Superioribus. 423. 1. affer. affert. 425. 22. virtubus. virtutibus. 425. 33. rogo. roga.

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej
04531

